ט"ז אב תשמ"ו, 20.8.1986 מיספר 2555 שנה 50 המחיר 3.00 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

הרקע לפאשלה – שאיש לא דיבר עליו

אלופי הלבנון נגד דן שומרון

רוצה עכשיו אדום זהב

תערובת אמריקנית משובחת

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

מכתבים

איש השנה תשמ"ז

עוד מועמדים לאיש־השנה, שיופיע על שער העולם־הזה בעוד שישה שבועות.

הפעם זאת תהיה אשת־השנה. ריטה. אין מה לדבר. היא הוכיחה שאין כמו אשה עם רצון ויכולת, והיא הוכיחה שוב שאנחנו, המיזרחיים, הם התיקווה האמיתית של הארץ הזאת.

עופרה לוי, אשדוד

אברהם גינדי, שמסמל, מצד אחד, את באלוני־העסקים הישראליים, בנוסח מיקי אלבין, סוללי־בונה וכו' ושהראה, מצד שני, שעדיין יש אנשים שהמושג כבוד הוא ערך בשבילם והסבורים כי אדם חייב להיות אחראי למעשיו.

אם ילכו בעיקבותיו, לא בלהתאבר חלילה, אלא בקבלת אחריות — ייתכן שחיינו ישתנו לטובה מן הקצה אל הקצה.

מיכאל חיותמן, תל־אביב

מאיר כהנא, שעוד יגרור את כולנו לתהום.

צביקה שיש, תל־אביב

מנחם גולן, העדות החזה למה שישראלים מסוגלים לעשות (וכמה), כאשר רק נותנים להם.

אליהו לוין, תל־אביב

● ● ●

לילות כנען

על הלילה בו הצביעה הכנסת, יחד עם מאיר כהנא, על חוק הגיזענות ועל החוק נגד מגעים עם אש"ף (העולם הזה 13.8.86).

פעם היו לנו לילות בכנען. הכוכבים נצנצו במרום, הזוגות יצאו למתבן... ואחר־כך עלה הליכוד לשילטון והיה לנו ליל הברוזים (כאשר שר־האוצר הראשון שלהם, שימחה ארליך המנוח, ישב לילה תמים עם חבריו לממשלה ורצו לגזור גזרות כלכליות ולא עשו מאומה). ועכשיו, כשיש לנו את ממשלת האחדות הלאומית, יש ליל תועבות של כהנא ושות'.

נשאר רק לאזכר את הכתוב: שומר, מה מליל?

שלמה רוקח, תל־אביב

● ● ●

נתן זך נגד עמוס עוז

על הערות־השוליים של נתן זך לדיברי עמוס עוז, בקשר לתמיכתו, בשעתו, בהקמת ממשלת האחדות הלאומית ("דף חדש", העולם הזה 13.8.86).

אולי התגובה שלי לא תרבותית, כפי שהיתה צריכה להיות, נוכח הרמה של סגירת־החשבון שנתן זך ערך בגליון האחרון של העולם הזה עם עמוס עוז, אבל אני פשוט חייב להתבטא:

איך הוא הכניס לו לעוז, איך!

גד ליפשיץ, חיפה

● ● ●

תאונת פרס וברח

על פגישתו של פרס וחסן השני (העולם הזה 23.7.86 ואילך).

על אף שיועציו הזהירו אותו מפני פגיעתו הרעה של הפרס התוקפני, לא שעה חסן לאזהרתם ויצא מביתו לטיול הערב הרגיל שלו. הוא רק ביקש מהם כי יניחו לו לטייל לבדו, כי הפעם בדעתו להרחיק לכת ולהגיע, אולי, גם אל השלום.

לרוע מזלו של חסן, הבחין מייד הפרס בהולך־הרגל הבודד והתמים ופגע בו פגיעה קשה.

מבית־החולים באיפראן מסרו הרופאים כי חסן מתאושש וכי שלום לו, אך שלום השלום בסכנה.

והפרס חזר, מייד לאחר ביצוע התקיפה, למ־רינה ים־תיכונית ידועה, בה הצהיר כי לא יימנע גם בעתיד לחזור ולתקוף כל תמים־דרך מרחיק־לכת המתקרב בדרכו יתר־על־המידה לשלום.

ישי נאור, שער־העמקים

● ● ●

הפלסטינית ורחל המרחלת

על חוויה אישית של קורא העולם הזה בהולנד.

הראיתי גליון של העולם הזה לאשה פלס־טינית החיה כאן. היא התעניינה בוועידת האו"ם בווינה, עליה התפרסם דיווח באותו גליון ("סנוניות שחורות בווינה", העולם הזה 16.7.86). כיוון שהכירה כמה מן הפלסטינים שתצלומיהם פורסמו בכתבה.

לאחר מכן היא החלה לעיין בעיתון, אותו לא

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

הפאשלה

על מה נטוש המאבק בצמרת צה"ל ומה משמעותו של סבב־המינויים השערו־רייתי? מאחורי הרכילות והעניינים האי־שיים. חבויה בעיה הנוגעת לביטחון הלאומי של ישראל: קיומה של שרולת אלופי־לבנון. האחראים לפאשלה. המנסה להכתיב לממשלה את זהותו של הרמטכ"ל הבא.

6

כתבת השער האחורי:

רחם ושעשועים

עוד פרק בקומדיה לבית דיין: הקרב של אסי דיין על הרחם של אשתו הטריה, סמדר קלצ'ינסקי, הסתיים בניצחון, וחייו של משה דיין ה־2 ניצלו. איומים בהפלה, התפייסות על מדרגות המירפאה, בורקאס, דמעות אושר – אסי דיין יודע היטב כיצד לספק שעשועים להמונים. "זו פרו־בינציה קטנה ומטופשת," הוא אומר. "לא מגיע לה יותר מזה."

38

מבשר הבחירות?

מה עושה בארץ דייוויד סוייר, המומחה האמריקאי שליווה את שימעון פרס בבחירות 1984 — ומדוע התייצב פית־אום בירושלים, כמעט בי־חשאי? האם הוא הסנונית המבשרת את הבחירות?

10

אלמנות מול רבין

אלמנות צה"ל רוצות לעזוב את אירגון יד לבנים – הן מהוות בו מיעוט מבוטל, וההורים השכולים אינם מגינים על האינטרסים שלהן. אך שר־הביטחון, יצחק רבין, אינו מוכן לעזור להן.

37

בוס האוצר

בתחילה חשבו שהוא בדיחה. השבוע התברר כי משה ניסים הוא שר־אוצר רציני, הנמנע מפליטות־פה. האם יצליח לרשת את יצחק מודעי גם בהנהגת מיפלגתו?

8

ברגל חסכונית

ראש־העיריה החדש של באר־שבע נבנס ללישכתו ברגל ימין ובתנועת חיסכון: לא עוד נתנ צמוד, לא עוד מכונית צמודה ורק יועץ אחד, בשכר סימלי של 1 ש"ח בחודש.

25

"הן מתחילות איתי!"

בתוכנית הטלוויזיה "המיסעדה הגדולה" הוא מגלם מלצר שרמאנטי, רודף שמלות. רבות משוכנעות כי הוא כזה גם בחיים, ומתחילות איתו אפילו ברחוב.

28

מגע הדוב

מדוע התחילה ברית־המועצות לגשש לכיוון ישראל? מה הם באמת האינטרסים שלה במרחב — ומה האינטרסים שלנו? ומיהו האיש־יוד שניתק את היחסים ה־דיפלומטיים בשנת 1967?

11

מחה"כמים

רדידותם של הח"כים אינה מאפשרת ניתוחים על ההבדלים האידיאולוגיים בין חיים דרוקמן לגאולה כהן, למשל. לכן הסיכומים של מושב הכנסת מתמקדים ברכילות מהמיזנון, בזוטות של מיסדרון ובאימרות־שפר של איזה מורון.

14

איך נהרג עימנואל

שנה ושלושה חודשים עברו מאז נורה עימנואל מוטעי למוות, מאקדחו של שוטר. עד היום לומדת המישטחה על נסיבות ה־אסון אך ורק מהעיתונים.

25

המזל הרע

דן מירון מספר על משורר עברי ברוסיה של סטלין, שנולד במזל ביש (ללא אב), גדל במזל ביש (ללא אם), חי במזל ביש (בגלות בסיביר) וזכה במזל ביש בהוצאה של שיריו בארץ.

26

חזית ג'מוסין

הפעם זה יהיה קרב של ממש — תושבי גיבעת־עמל ב', היא ג'מוסין, שבצפון תל־אביב, מאיימים לפוצץ מיכליות דלק כאשר יבואו הפקחים לסלקם, כדי לבנות במקום דירות לעשירים.

31

שיבחי החשפנית

הבעל שיבח את נפלאותיה של החשפנית, הביע את התרגשותו בקול רם ומנה את מעלותיה של הגברת. אשתו נפגעה – והסתלקה מביתם המשותף. האם היא צודקת?

34

יש מלכה!

קוראים לה חנה שטיינר, היא בת 18, גובהה 176 סנטימטרים ומישקלה 52 קילוגרם. הנערה הרמת־גנית בעלת העיניים היא ירוקות והפנים העדינות היא נושאת התואר "מלכת המים".

22

רחל המרחלת מדווחת:

סיפור עצוב: רותי גלזר לא ידעה מרוע הגבר שלה אינו מגיע. אולי הוא עסוק עם אשתו? למחרת גילתה בעיתון מודעת־אבל הנושאת את שמו ● סיפור מעודד: אילנה שושן לא נפרדה מרופא־השיניים הצרפתי, היא רק באה לארץ לטפל באמה ● סיפור גברי: יפי גרבר הרגיז מאור את אריק, כשהודיע שהוא יגור אצל ריבקה דה־מורינאה בניו־יורק ● סיפור מישפחתי: ליהי חנוך נמצאת בארץ בלי בעלה, ושלוט חנוך מסתובב בלי חברתו דסנה — האם הם מתעני־ינים שוב האחד בשני? ● סיפור אדום: החברים סידרו לזובין מהטה, ביום ההולדת, 50 אלף ורדים אדומים ● סיפור מפוצץ: איך נוסעת פינצ'י מור (בתצלום) לתחרות, ומה היא אוכלת קודם?

40

המדורים הקבועים:

מיבתבים – בינגו על הבנג'ו	3
איגרת לעורך – "הכלב שווה את המקל"	4
תשקיף – במס־ההכנסה	
קוראים עיתונים	5
במדינה – דור לדור יביע אומר	10
הנדון – על דא ועל נאיאט	11
אנשים – חופשות של שרים	
ואגודות של גמדים	12
יומן אישי – שאבעס בפתח־תיקווה	
ויום־חול בדהיישה	17
מה הם אומרים – במישרד ראש־הממשלה קוצצו 27 מישרות	18
גם זה וגם זה – בקבוק ספרדי	
ועזרה טלפונית	21
דף חדש – ראיון עם אמ"ם,	
אזרח משכיל ממוצע	26
תשבצמן – שתי זרועות של	
חבר נאמן (4 אותיות)	30
הורוסקופ – באוקטובר עבודה	
חדשה ומעניינת לבתולה	33
הבל הולך – תיאבון בחוץ,	
אוכל בבית	34
תמרורים – דרבי בתל־אביב, 5:37	35
שידור – חתונה בקריינ־שמונה	35
רחל המרחלת – שתיים ועוד	
שתיים זה ארבע	40
הווי – חזרה בתשובה, סיבה לגט	42

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: רוב איתן ♦ עורך תבנית: יפתי שנון ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך ביתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון [illegible]ריר, צבי טל ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מ[illegible]ת המודעות: רפי זכרוני ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב חומה ומגדל 2 ♦ הפצה: „גד" בע"מ, תל־אביב, רחוב יד חרוצים 7, טל. 377056.

קול קורא,

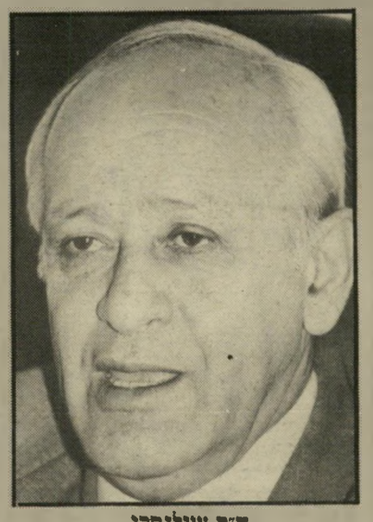
הראיון שערכה דפנה ברק עם ג'ון דמיאניוק, החשוד בפשעי־מלחמה במחנה־המוות טרבלינקה, עורר לא רק סקרנות עיתנאית ותשומת־לב בינלאומית, אלא גם — וכמצופה — גל של ביקורת.

היטיב לבטא ביקורת זו חבר־הכנסת דוב שילנסקי, איש־חרות, ששיגר לנו מיכתב מנומק.

בותב שילנסקי:

בית־המישפט הישראלי, שחוש־הצדק שלו הוא מן המפורסמות, טרם פסק שהוא „איוואן האיום" ממחנה־המוות טרבלינקה. אך די לי בהודאתו שהתנדב לוואלאסובצים כדי שאכנהו מרצח.

שקר הוא שהציבוהו לצבא זה מבלי שביקש. בהתאם למיטב ידיעתי, התקבלו ליחידות אלה

ח"כ שילנסקי
„האוקראינים היו גרועים מהנאצים..."

רק מתנדבים. ורק אחרי שרצונם ונכונותם לשרת את הנאצים עמדו במיבחן.

האוקראינים האלה היו לא פחות אכזריים מהגרמנים, ולעיתים קרובות אף עלו עליהם. עובדה היא שלמיבצעים האכזריים ביותר, כגון ה„אקציות" של הילדים", לקחו הגרמנים את האוקראינים. ואם כי מאמין אני (ויש לי נתונים לכך) שדמיאניוק הוא „איוואן האיום", כפי שהשתכנעו תשע ערכאות בארצות־הברית, הרי גם לפני שבית־המישפט הישראלי פסק כך, אין בליבי כל רחמנות עליו. הוראתו בהשתייכות לוואלאסובצים היה עבורי לחוש: „הכלב שווה את המקל".

אני מוקיר את דפנה ברק והתפלאתי שה־פגישה עם המרצח „הזיזה" אצלה משהו ריגשית, ועצתי לה שתשוחח פעם נוספת עם אמה, ניצולת־השואה, ואז תרגיש גאווה וסיפוק על הצדק ההיסטורי שנעשה בעצם הימצאו של דמיאניוק בכלא ישראלי, במדינה שאך פסע הפריד בין הצלחתו למנוע את הקמתה.

עד כאן דבריו של ח"כ שילנסקי.

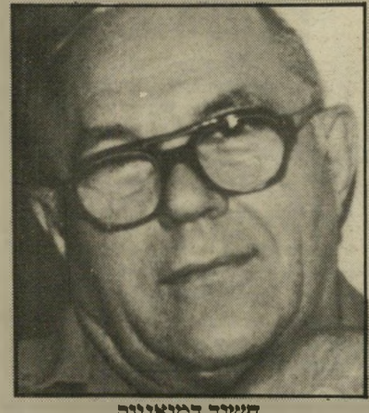
על כך כמה הערות:

ראשית — לפי החוק הישראלי, כל אדם הוא חף־מפשע עד אשר הורשע בדין. זה חל גם על מי שחשודים בפשעי־מילחמה ובפשעים נגד האנושות, אומנם. עיתונאים ישראליים נוטים להתעלם מכלל זה כשמדובר בערבים („מחבלים") וגם במיקרהו של דמיאניוק, ולהרשיע אותם בלי מישפט ובטרם מישפט, אך אין לסבול סטיה זו מן הנורמה.

האמריקאים הסגירו את האיש לישראל על סמך ההנחה שיזכה כאן בדין־צדק. דין־צדק פירושו — מתן כל האפשרויות לאיש להתגונן, להוכיח שאינו „איוואן האיום" ושלא ביצע את הפשעים שהוא יואשם בהם. כל סטיה מן הנורמה הזאת היא, קודם כל, פגיעה בחוק הישראלי ובשמה הטוב של ישראל בעולם המישפטי.

שנית — תפקידו של עיתון הוא למסור לציבור את מיטב המידע. וכאי הציבור לדעת את כל הצדדים לקראת עריכת מישפט עדין ומסובך כמו זה הצפוי לדמיאניוק. אין אנחנו באים להסיק מסקנות. אך אנחנו באים לאפשר לציבור להחליט בעצמו על השאלות המתעוררות בפרשה זו. למשל: האם נעשתה עבודת־הכנה מספקת. לפני שממשלת־ישראל ביקשה את הסגרתו מארצות־הברית? האם הבקשה הזאת נשקלה בירושלים על כל היבטיה. לפני שהוגשה? מה הבעיות העומדות לפני התביעה במישפט? מה צפוי במישפט עצמו? ועוד ועוד.

שלישית — אין פסול ברגשות אנושיים בכל מצב וכלפי כל אדם. כראי להזכיר בהקשר זה את

חשוד דמיאניוק
שצ'רנסקי לחץ ידיים

התנהגותו של אנאטולי שצ'רנסקי, שביקר כ־כלא־רמלה, נפגש עם דמיאניוק, לחץ את ידו ושוחח עימו. כאסיר־לשעבר, יודע שצ'רנסקי מה זה להיות כלוא.

אם ירשיע בית־המישפט הישראלי את דמיאניוק לפי הסעיף שעל פיו הוסגר (רצח), הוא יקבע את העונש. עד אז, יש להתייחס אל האיש כאל בן־אדם, ואני שמח שכך אכן מתייחסים אליו בכלא.

אלי אבנרי

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

הכירה מקורם (היא אינה יודעת עברית) וכאשר ראתה את מדור רחל המרחלת, אמרה: „יש כאן כתבה על גבר עשיר, בגיל העמידה, שהתחתן עם אשה צעירה" ואכן, בשער האחורי הופיעה הכותרת „יוסל'ה בוכמן מתחתן עם בת 22".

אדם קלר, אמטסלווין, הולנד

● ● ●

מחקר בלשני ומקפץ

על שורש המונח טרמפולינה. **עליה נכתב („משיחקים מסוכנים") בהעולם הזה** 6.8.86.

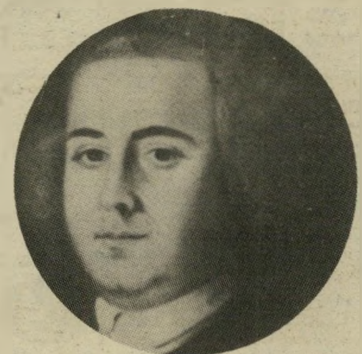
באיטלקית פשוטה טרמפולינו זה קרש־קפיצה, אבל יש בלשנים המייחסים את שורש המונח הזה דווקא למילה איטלקית אחרת, טרמפולי, שהם קבי־ההגבהה של האקרובטים בקירקס, עליהם הם מהדסים בפני הקהל. רק לאחר מכן, כאשר החלו למתוח ברזנט על מיסגרת והאקרובטים המהדסים על קביים השאירו את קביהם בצד והחלו מקפצים על המיתקן הזה קפיצות לולייניות, נולד המושג טרמפולינה.

אמנון רוזנר, רמת־גן

● ● ●

מי מכיר, מי יודע

על אלמוניותם וחוסר חשיבותם של סגני הנשיאים של ארצות־הברית כפי שתוארו בכתבה „עד בוש", אחר ביקורו של ג'ורג' בוש בארץ („מדינות", העולם הזה 23.7.86).

סגן־נשיא אדאמס
„המישרה הפחות חשובה –

אכן, כל אחד יודע מי היה, למשל, נשיאה הראשון של ארצות־הברית (ג'ורג' וושינגטון), אבל כמה יודעים מי היה סגן הנשיא הראשון של ארצות־הברית?

זה היה ג'והן אדאמס, מורה, מישפטן, ממנסחי מגילת־העצמאות האמריקאית, שגרירה הראשון של ארצו בפאריס וצירה הראשון בלונדון, ששימש בשתי הקדנציות של וושינגטון (1789־1797) כסגנו.

את מישרת סגן־הנשיא הגדיר אדאמס בזו הלשון: „המישרה הפחות חשובה... שנולדה אי־פעם ברמיון האדם!"

אבל מה שנכון גם כן, שאדאמס, כמו די הרבה סגני־נשיאים, נבחר לאחר מכן גם לנשיא והוא היה נשיאה השני של ארצות הברית בשנים 1797 עד 1801.

רחל בייקר, קליוולנד

● ● ●

בינגו על הבנג'ו

עוד על הבנג'ו, כלי־הנגינה של זמרי־העם האמריקאיים, המופיע ליד חתימתו של פיט סיגר, גם כשהביע את הוקרתו למאמצי השלום של אורי אבנרי (העולם הזה 16.7.86 ואילך).

זה אומנם נכון שהבנג'ו האמריקאי הוא בעל חמישה מיתרים (ארבעה ארוכים, של 60 סנ־טימטר כל אחד, ואחד קצר, של 40 סנטימטר), אבל זה לא כל הסיפור.

ראשית — השם בנג'ו הוא סירוס של המילה היוונית העתיקה פנדורה, המתארת כלי תלת־מיתרי, ושנית — מצויים גם כלי־בנג'ו בעלי שישה מיתרים ואפילו בעלי תישעה מיתרים.

דן רותם, תל־אביב

● ● ●

למען הסוהר ולמען האסיר

על הנשיא החדש של העמותה למען הסוהר („אנשים", העולם הזה 23.7.86).

ברצוני להסב את תשומת ליבכם לכך כי מר שמואל שימחון הוא נשיאה החדש של העמותה למען הסוהר (ולא למען האסיר כפי שכתבתם).

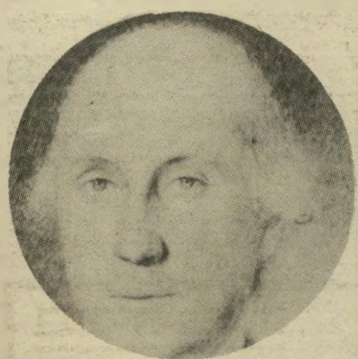
השופט ד"ר משה עציוני הינו נשיאה של העמותה למען האסיר בישראל (ל.ה.ב.), שבין חבריה אברהם בורג (יועץ ראש הממשלה לענייני התפוצות); יעקב חפץ (מנכ"ל חברת דלק); גוגה רג'ואן (אשת־עסקים ירושלמית); סלימן קדמני (תעשיין דרוזי), מרדכי שפיגלר (איש הכדורגל) ורבים אחרים. **רב כלאית גילה קרלינסקי**, מנכ"ל ל.ה.ב., ירושלים

● ● ●

חוד לי את שמך

על התלבטויותיהם של מפקד גייסות השריון, יוסי בן־חנן, ואשתו מאירה, כיצד לקרוא לבתם הטרייה („רחל המרחלת", העולם הזה 13.8.86).

מה הבעייה? אם תת־אלוף בן־חנן מבקש שם גיבורי לבתו (לזכר רעו יוני נתניהו, איש אנטבה), אז למה לא יהודית, כשמה של אשת־החיל שחיסלה, כזכור, שר־צבא במו ידיה.

נשיא וושינגטון
– שנולדה בדמיון האדם!"

ואפשר גם אנטה (עם נו"ן סגולה), זה בוודאי מזכיר את אנטבה.

אבל אם רוצים שם טוב ומבטיח באמת, אז אני ממליצה על דינה. אחר הכל, היו לה 12 אחים אנשי־חיל. למי שלא זוכר: ראובן, שמעון, לוי, יהודה, זבולון, יששכר, דן, גד, אשר, נפתלי, יוסף ובנימין. **נועם ארביב**, אור־יהודה

● ● ●

מוסיקה לקירוב הלבבות

על יוזמה של חברים שוחרי שלום.

אנו מבקשים להזמינכם לפסטיבל המוסיקה השלישי שאנו עורכים. אנו משתמשים במוסיקה כאמצעי לקירוב־לבבות בין העמים בארצנו.

בפסטיבל האחרון, בחירבת אל־עקעאת, בדרך לירושלים, השתתפו להקות ומוסיקאים מכל הארץ. זאת היתה חוויה מרגשת מאוד ופעילות שגרמה לכולנו סיפוק רב.

אורה, עמותת **שלום מירושלים**. ירושלים

הצלחות מלכותיות

כבר לפני 25 שנה נהג העולם הזה **להכתיר מדי שנה** מלכת־מים, **כפי שהוא עשה השבוע. ובגליון** העולם הזה **שהופיע לפני 25 שנה, גם דווח לקוראים על הצלחותיהן וקורותיהן של מל־כות־המים של אותן השנים:**

● **רות סלד**, מלכת־המים 60'. נישאה למיליונר אמריקאי צעיר, בעל רשת חנויות לפרווות ולבגדי־ספורט. ששיכן את כלתו הטרייה בחווילת־פאר (בריכת־שחיה פלוס מיגרשי־משחקים) בפרבר־יוקרה ניו־יורקי, ולאחר מכן מיהר לצאת איתה לירח־דבש ביפאן.

● **זיווה בינדר**, מלכת־המים 59'. קישטה כ„נציגה אופיינית של העם היהודי", ברוחב של עמוד שלם, את השבועון הגרמני קריסטל, בכתבת־תחקיר של השבועון על העם היהודי.

תשקיף

הבוררות: עד שנתיים

מומחים מישפטיים סבורים כי תהליך הבוררות בעניין טאבה יימשך משנה וחצי עד שנתיים.

במילים אחרות: פסק הבוררים יינתן סמוך לבחירות הבאות, אם אלה יתקיימו במועדן הקבוע.

תרמית „מרגל" לגזית

זו הסיבה האמיתית לכך ששימעון פרס נסוג מכוונתו למנות את שלמה גזית כשגריר ישראל בוושינגטון: השדולה היהודית באמריקה הזהירה כי מינויו של גזית, לשעבר ראש־אמ"ן בצה"ל, יתפרש בארצות־הברית באופן מזיק, וידביק לשגרירות שם של „קן מרגלים", ביחוד לאור פרשיות הריגול האחרונות

במס־ההכנסה קוראים עיתונים

נציב מס־ההכנסה, יאיר רבינוביץ, גילה, השבוע עובדה מדהימה:

מקור המידע העיקרי של מחלקת־החקירות במס־ההכנסה אינו מלשינים או חקירות יזומות, אלא פירסומים גלויים בעיתונות.

שמותיהם של העשירים החדשים, החיים חיי־הוללות והמנקרים עיניי־כל במכוניות מפוארות ובמסיבות ענקיות, הדואגים להשתיל את שמם למדורי הרכילות, נרשמים בקפידה במחלקת־החקירות ומספקים לה עבודה.

הצרפתים זוכרים לרבין — וחייליהם סובלים

בגלל הברזתו של יצחק רבין, כי צה"ל העביר לבית־החולים „רמב"ם" בחיפה פצוע מהיחידה הצרפתית של יוניפי"ל, מנעו מפקדי היחידה את העברתם של פצועים נוספים לישראל.

כמה חיילים פצועים קשה, מהקרב בין הצרפתים וכוח־אמל, בשבוע שעבר, נותרו כתוצאה מכך באישפוז בבית־החולים הקטן בנקורה.

קודם לכן ביקשו הצרפתים את עזרת ישראל, אך לא ידעו כי הדבר יתפרסם: הם נוטרים לרבין על הביטוי „נבלות". שהטיח בלפיהם לפני שנה, ואינם רוצים שייוודע כי הם מבקשים ממנו טובות.

שצ'רנסקי לכנסת?

חוגים במיפלגת העבודה מנסים לשכנע את אנטולי־נתן שצ'רנסקי להצטרף למיפלגה — ומתכוונים להציע את מועמדותו לכנסת בבחירות הבאות.

קומו לישראל

מושל מדינת ניו־יורק, מריו קומו, מתכוון לבקר בארץ בחודשים הקרובים.

קומו, המתמודד שנית על מישרתו, הוא בעל סיכויים טובים להתמנות כמועמד הדמוקרטים לנשיאות, בבחירות 1988. ביקורו בישראל הוא הכנה הכרחית לכך. אחרי ביקוריהם של ג'ורג' בוש וגארי הארט.

המפונים אינם מחזירים הלוואות

סוד שמור: אף אחד מן המפונים מחבל־ימית לא החזיר אף אגורה שחוקה אחת מן ההלוואות שקיבל.

מישרד ממשלתי שובר לעצמו את הראש איך לגבות את ההלוואות האלה, שניתנו למפונים נוסף על המענקים השמנים שקיבלו. נראה כי איש מהם אינו חולם להחזיר את הכסף. הסיכויים לגבותו: קלושים.

חוב אחרי לוי

בבית־מלון בראלאם, טכסס, נותר חוב שלא נפרע, עבור שהותו של סגן־ראש־הממשלה דויד לוי, בעת ביקורו האחרון בארצות־הברית.

לוי התארח במקום, ביום־העצמאות האחרון, על־פי הזמנת אירגון נוצרי — ואירגון זה הוא אשר לא פרע את החוב.

הקרפ"ר רוצה לנהל את רמב"ם

תת־אלוף הד"ר משה רווח, קצין־רפואה־ראשי של צה"ל, ניגש ביום השני השבוע למיכרז למישרת מנהל בית־החולים הממשלתי „רמב"ם" בחיפה. עד כה, הוא המועמד הבולט ובעל הסיכויים הרבים ביותר לזכות בתפקיד. מלבדו הגישו מועמדותם רופאים מבית־החולים עצמו. אם יזכה רווח, יהיה עליו לעזוב את צה"ל, ואת מקומו במיפקדת קציץ־רפואה ראשי יקבל, כנראה, הפרופסור הצעיר יהודה דנון, המנהל היום את בית־החולים „בילינסון". דנון הוא איש צבא, שהושאל לקופת־חולים.

המנהל הנוכחי של רמב"ם, הפרופסור יוסף ברנדס, המשמש בתפקידו זה חמש שנים, יפרוש ממישרתו, בהסכמתו, בסוף החודש הבא. הוא יישאר בבית־החולים כמנהל של אחת המחלקות הגינקולוגיות.

סביר מנסה לעלות בדרגה

בסודי־סודות, חודשיים בלבד לפני מועד הרוטציה, הגיש אורי סביר, יועצו של ראש־הממשלה לענייני תיקשורת, בקשה מיוחדת במינה לנציבות־שרות־המדינה: להתמנות סמנכ"ל מישרד־ראש־הממשלה.

בנציבות התעוררה התנגדות לבקשה, שכן במישרד יש כבר סמנכ"ל אחד — אריה שומר — ואין תקן לסמנכ"ל נוסף. אם יצליח סביר בנסיונו, הוא יוכל לחזור למישרד־החוץ — שממנו הושאל למישרד־ראש־הממשלה — במעמד בכיר מכל יועצי פרס. והדבר מעורר ביניהם תסיסה רבה כבר עכשיו.

דורון בדרך החוצה

גוברים הסיכויים שהפרופסור חיים דורון, יו"ר מרכז קופת־חולים, יפרוש. מזכ"ל ההסתדרות שוקל ברציניות למנות תחתיו את הפרופסור צ'רלי פרוודיו, מנהל המערך הכירורגי של „בילינסון".

מועמדותו של שמואל פינחס, מנכ"ל הדסה עין־כרם, ירדה בשלב זה מן הפרק.

השוק האפור גוסס

הסעילות בשוק האפור הצטמצמה באחרונה למימדים אפסיים, בעיקבות ירידת שערי הריבית הבנקאית.

הלווים היחידים המחפשים עדיין כספים בשוק האפור הם גורמים שמסיבות שונות אינם מצליחים לקבל הלוואה בנקאית. הריבית שעליהם לשלם היא 5%.

שרון יתבקש להתערב נגד כוח־המשימה

מחריף המאבק בין מכון הייצוא לכוח־המשימה הכלכלי, סביב שאלת שיווק מוצרים ישראליים בארצות־הברית.

כוח־המשימה מציע לשווק את כל הייצוא בצינור אחד, בפיקוחו — למורת־רוחם של יצרני־המזון ויצרנים של מוצרי־צריכה אחרים.

אנשי־הכוח רוצים למכור את המוצרים ברשתות הגדולות, במחירים עממיים, תוך שימת דגש על העובדה שהם באו מישראל. היצרנים, לעומתם, הנתמכים על־ידי מכון הייצוא, מתכוונים לשווק את תוצרתם בחנויות יוקרתיות ובמחירים גבוהים, ורוצים לבסס את המכירה על איכות המוצרים, ולא על ארץ המוצא שלהם.

„מכון הייצוא" ידרוש את התערבותו של השר אריאל שרון להגנת היצרנים.

הקורבן הבא של כהנא: חנויות למזכרות

אחרי שיגמור „לטפל" בחופי־הרחצה, מתכוון מאיר כהנא להציק לבתי־מלון שבהם פועלות חנויות המוכרות לתיירים מזכרות ותשמישי־קדושה נוצריים.

ביריוניו של כהנא יפתיעו על החנויות חזיתית, וסוכניו במועצות הדתיות ינסו לשלול מבתי־המלון את ההכשרים.

פשיטה על אגודת־מים

מס־ההכנסה ערך השבוע פשיטה על אגודת־מים של עמק־הירדן, בעיקבות ידיעות על חריגות כספיות והלוואה גדולה מקופת האגודה לאחד ממנהליה.

האגודה, בבעלותם של חמישה קיבוצים, סובלת מהפסדים כבדים.

עיריית אונו?

גדלו הסיכויים שמישרד־הפנים יכריז על קריית־אונו כעיר.

קרמר כועס ומתפייס

אריה קרמר, לשעבר האיש החזק של חרות בעיריית תל־אביב, זועם על שלמה להט, על כך שאינו ממנה אותו כסגן־ראש־העיריה, במקומו של יצחק כספי, מהמרכז הליברלי.

אחרי שעלו בתוהו נסיונותיו הרבים של קרמר לסכסך בין צ'יץ' לליברלים, עוסק קרמר בהמרדת חברי־המועצה נגד מנכ"ל העיריה, אלי עשת. הזווכה בגיבויו המלא של צ'יץ'. בינתיים נערכה טולחה בין קרמר ליגאל גריפל, גם הוא מחרות — אחרי שגריפל הפציר בלהט והצליח לשכנעו להסיר את הווטו שהטיל על צירופו של איש־מיפלגתם, דויד צבי, להנהלת העיריה.

להט התנגד עד כה לצרף את צבי להנהלה, מחשש שכישוריו לתפקיד דלים מדי.

מתעניינים בחיילת כלואה

„אמנסטי אינטרנשיונל" ו„אינטרנציונל קרבני־המילחמה" בלונדון מתעניינים בגורלה של צעירה ישראלית, הכלואה זה שבועיים בכלא של צה"ל, בחשד עריקות.

אחרי חודשיים של שרות צבאי הצהירה הצעירה כי טעמי־מצפון מונעים ממנה לשרת — אותה ההצהרה שלפיה זוכות צעירות דתיות בפטור משרות־ביטחון. כשמפקדיה לא הגיבו על כך, הסתלקה על דעת עצמה מהשרות. ארבעה חודשים אחר־כך היא נעצרה בביתה, ובפרקליטות הצבאית שקלו להעמידה למישפט לפני בית־דין צבאי. הרעיון נפסל, בגלל הספק אם היעדרותה אכן יכולה להיחשב בעריקות, ומחשש שהמישפט עלול להתפרש בקיפוח של דורשת־פטור חילונית, אשר נהגה בדיוק כמו דורשות־פטור דתיות. חוזרות־בת־שובה מקבלות פטור גם אם פיתחו הכרה דתית במהלך שרותן.

השבוע הועמדה הצעירה לדין לפני קציץ־שיפוט.

ירידים גם לתיירות

חברת ירידי־האומה של אלי לוי תפיק ירידים גם בתחום תיירות־הפנים. בעיקבות הצלחת יריד־מלונאות בירושלים, יקיים לוי בספטמבר יריד־תיירות בעכו. שיהיה מיוחד לאיזור הצפון, ובו יימכרו חבילות־תיור מוזלות לוועדי עובדים ולהנהלות מיפעלים.

אורי אבנרי על ליל־התישעה־באב בצה"ל:

קפאשנלה

מאחורי הרכילות והעניינים האישיים הפיקנטיים חבויה בעיה שאיש לא דיבר עליה, אך הנוגעת לביטחון הלאומי היסודי ולחיי כל אדם בישראל

מ ילחמת־הלבנון לא הסתיימה. היא נמשכת.

היא נמשכת במטכ"ל של צה"ל.

השבוע בוצעה שם פאשלה נוספת. מין סולטאן־יעקוב מס' 2.

■ ■ ■

ד **ציבור חש** שמשהו אינו בסדר. משהו קרה.

אבל צה"ל אינו קדוש.

אל לנו להתייחס אל קציני צה"ל כפי שהתייחסו פעם אומות העולם אל מצביאיהן — כאל יצורים על־טיב־עיים. הקיימים אי־שם מאחורי חומות גבוהות של הערצה וצנזורה.

אם נכון כי „כל הארץ חזית, כל העם צבא" (וזה עדיין נכון!) כי אז כולנו מעורבים במה שמתרחש בצה"ל. חלי־לה לנו לשתוק כאשר קורים בצה"ל

רבין מול לוי (שני משמאל: אור) — על מה נטוש המאבק? למטה: לוי עם אמיר דרורי בשדה

אולם הציבור לא הבין מה. היה סבב־מינויים. כמה אלופים קודמו, כמה אלופים נעצרו. איש לא הבין בדיוק מדוע זה חשוב. מדוע זה גורם לגל גדול של רמזים, שמועות, מחאות והכרזות.

האינסטינקט של הציבור היה נכון. משהו באמת התרחש. דבר שהוא הרבה מעבר לסבב רגיל של מינויים ועניינים פרסונאליים.

דבר הנוגע לשורשי ביטחו־נו הלאומי.

■ ■ ■

מ **שהו על צה"ל:**

יש המבקשים לעטוף את צה"ל במעטה של סודיות ויראת־כבוד וחר־דת־קודש.

אין דבר מסוכן מזה.

צה"ל הוא גוף המורכב מבני־אדם. כמו כל גוף המורכב מבני־אדם, דבקים בו רגשות אנושיים, תשוקות אנושיות, שאיפות אנושיות וקנוניות אנושיות. הרי זה טבע האדם.

צה"ל הוא גוף הדרוש לקיומנו. הוא חשוב מרוב הגופים האחרים במדינה. בגלל אופיו ותפקידו, הוא מעורר רגשות, ואף אהבה והערצה.

דברים העלולים להשפיע מחר על עניינים של חיים ומוות.

משום שצה"ל דרוש וחשוב וחיוני, ומשום שיש בליבנו יחס מיוחד לגוף זה שהשקענו בו כמה טיפות מדמנו, מצווים אנו לדבר באשר יש לדבר.

■ ■ ■

ך **משהו על** אמצעי־התיקשורת:

קיימת בהם נטיה גוברת להפוך כל דבר לסיכסוך אישי, לעניין שבר־כילות. ומינויים בצה"ל לא כל שכן.

זוהי מכת התיקשורת הישי־ראלית: לא שיש בה רכילות, א־לא שהרכילות אוכלת כל חלקה בה.

רוב הכתבים המריניים אינם אלא רכלנים מדיניים, ורוב הכתבים הכל־כליים הפכו זה מכבר לרכלנים כל־כליים. טיבעי הוא שרוב הכתבים הצ־באיים גם הם אינם אלא רכלנים צבאיים.

מה אמר פלוני על אלמוני? מה זומם אלמוני נגד שלמוני? ומה מדליפים על כך מקורביו של פלמוני? אז הוא אמר... אז הוא אמר... אז הוא אמר...

תורמת לכך הטלוויזיה, בעצם קיומה. הטלוויזיה אינה יכולה לצלם בעיות. היא מצלמת בני־אדם. היחסים בין בני־אדם הופכים הנושא העיקרי, ואף הבלעדי.

יש בעיות אנושיות, בצה"ל כמו בכל מנגנון אחר. אך מעבר לבעיות האנושיות יש בעיות עמוקות הרבה יותר, חשובות הרבה יותר. בעיות הנוגעות לקיומנו הלאומי. בעיות העלולות מחר להשפיע על חייהם של הרבה גברים ונשים בישראל.

הציבור חש בכך. הוא חש שהרכילות אינה ממצה את אשר קרה זה עתה בצה"ל.

והציבור צודק.

■ ■ ■

ב תחיל מהסוף: הרמטכ"ל משה לוי רוצה כי באפריל 1987, כשיסיים את תפקידו, יבוא במקומו האלוף אמיר דרורי.

לכן היה מנוי וגמור עימו להשיג, בכל מחיר, את מינויו של דרורי לתפקיד סגן־הרמטכ"ל וראש אג"ם — תפקיד שהוא המקפצה המסורתית ל־תפקיד הרמטכ"ל.

יצחק רבין, שר־הביטחון, התנגד לכך. אך משה לוי הוא עקשן ודבק־במשימה לאין שיעור יותר מאשר רבין. הוא התיש את השר במשך שנה ויותר, ועכשיו, כמעט ברגע האחרון, השיג את המינוי לדרורי.

אין זה מבטיח אוטומטית את תפקיד הרמטכ"ל לדרורי, אך זה הבטיח לו עמדת־זינוק טובה. מכאן והלאה יצטרך דרורי לגלגל את הדברים בעצמו עם הפוליטיקאים. משה לוי עשה את שלו. כדי להעביר את דרורי לעמדת־מפתח זו, היה צורך למצוא לו מחליף בתפקיד ראש מיפקדת־חילות־השדה. מכאן בא כל סבך־המינויים, שעורר התרגשות וזעם כה רב.

נאמר כי חילופים כה תכופים אינם בריאים. שהם נותנים דוגמה רעה לקצינים זוטרים יותר, שנדרש מהם להחזיק מעמד בתפקיד אחד במשך תקופה ממושכת.

זה נכון. אבל זה לא הכי חשוב. אילו היתה זאת הסיבה היחידה לכל הסערה, היתה זאת סערה בכוס שמן־זית. אבל הציבור חש שלא זוהי עין־הסערה. וגם בכך צדק.

■ ■ ■

ל ש לעניין צד פרסונלי, הגובל אכן ברכילות.

כדי להבנים את אמיר דרורי לעמדת־הזינוק, כדי להביאו בסופו של דבר ללישכת הרמטכ"ל, היה צורך להריח למעשה את האלוף דן שומרון.

עד כה היה מוסכם, פחות או יותר, על הכל כי שומרון, סגן־הרמטכ"ל, יהיה הרמטכ"ל הבא. הסבך של השבוע נועד לערער הסכמה זו.

הרמטכ"ל רפאל איתן סיים את תפקידו באפריל 1983. (כפי שקבעה ועדת־כהן, היא היתה מסלקת אותו, אילמלא הגיעה תקופת כהונתו ממילא לסיומה). היו אז שלושה יורשים אפשריים: דן שומרון, אביגדור (״ינוש״) בן־גל ומשה לוי.

במאבק שמאחורי הקלעים פסלו חסידי־שומרון את לוי, בטענה שמעולם לא פיקד על כוחות בקרב, בעוד שדן שומרון הוא גיבור־מילחמה, מפקד פעולת־אנטבה. זה היה טיעון נכון, אך אפשר לנחש שלא מצא כל־כך חן בעיני ״מוישה וחצי״.

כאשר ניצח משה לוי והיה לרמטכ"ל, ביקש כי שני מתחריו יפרשו מצה"ל. כפי שמקובל. אולם הדרג המדיני עמד על כך ששומרון יישאר. השיקול היה שלצד רמטכ"ל, שאין לו נסיון קרבי, צריך לשרת קצין בכיר שהוא סוס־קרבות ותיק.

השבוע לא יצא דן שומרון מן המישחק. אך סיכוייו הבטוחים התערערו. הדלת נפתחה לרווחה לא רק לאמיר דרורי, אלא גם למועמדים אחרים.

וכאן נכנס לתמונה האלוף אורי אור. הוא שגרם בעקיפין לשערוריית השבוע, בשל סירובו להיכנס לתפקיד במפח"ש.

גם אור שם את עינו על תפקיד הרמטכ"ל. הוא עתיר־נסיון בתפקידי־שדה. להשלמת כשירותו דרוש לו תפקיד מטכ"לי. התפקיד של ראש המפח"ש, שהוא תפקיד־שדה, לא נראה לו בשלב זה. על כן הלך לאן שהלך.

מכאן כל המוזרויות של סבך־המינויים. שסביבן נערכה החגיגה התיקשורתית. היה צורך ליטול את אורי שגיא ואת יצחק מרדכי מתפקידיהם, אחרי תודשים מועטים, ולהעבירם לתפקידים חדשים.

באמצעי־התיקשורת הצטייר לילי־התישעה־באב 1986 כמין מהדורה חדשה של לילי־ברתולומאוס־הקדוש 1572, לילי־הסכינים־הארוכות.

הסבב הזה לא היה טוב. הוא מזיק. אבל זה כאין וכאפס לעומת הבעיה האמיתית — הבעיה שאיש לא דיבר עליה, ונראה שאיש גם לא חשב עליה.

■ ■ ■

ש אלת־תם: מה מקשר את משה לוי עם אמיר דרורי? מה משותף להם, עד שהיו כדויד ויהונתן?

שניהם מילאו תפקידי־מפתח במילחמת־הלבנון.

שניהם יצאו בריאים ושלמים מחקירת צברה ושאתילה.

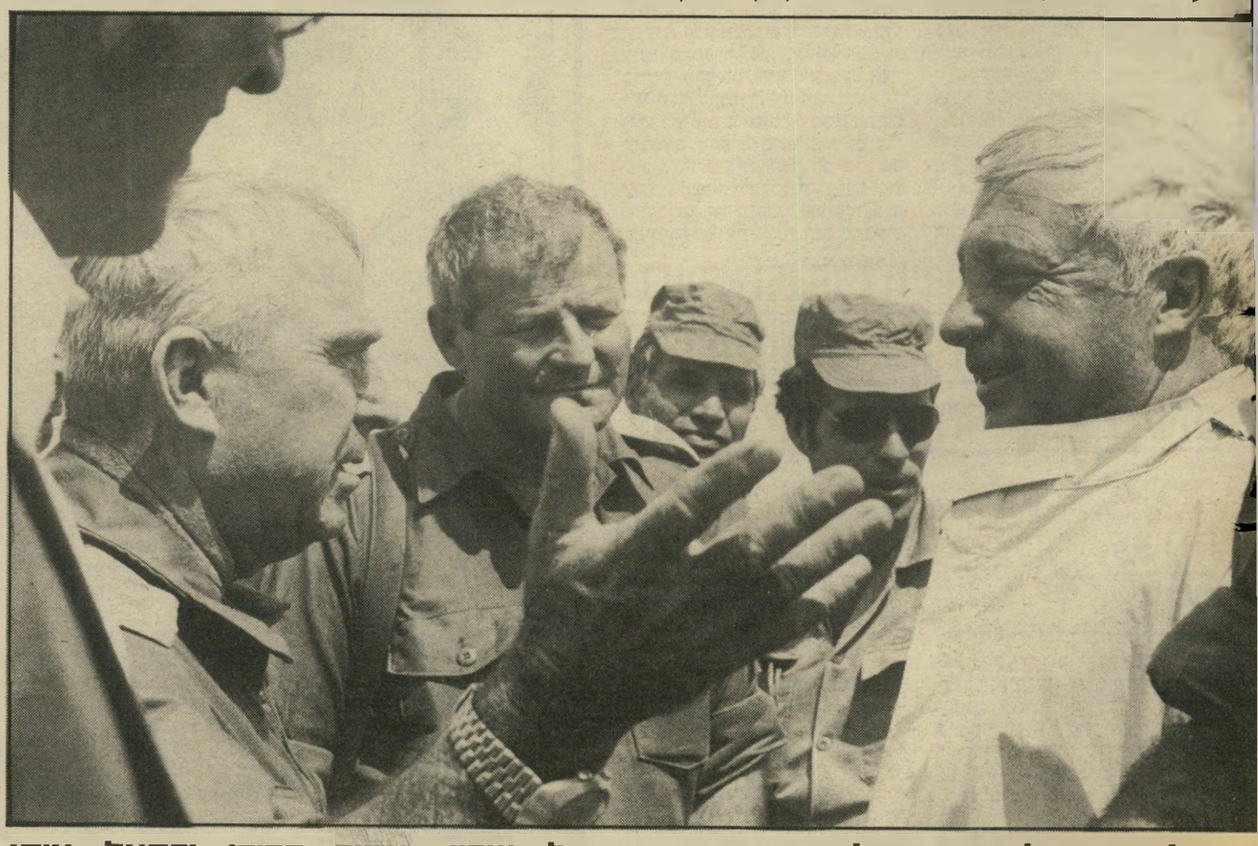
שניהם יצאו מן הבוץ הלבנוני מבלי שדבק בהם רבב.

וזה מוזר. זה מוזר מאוד.

כל מילחמת־הלבנון, על כל ציריה, היתה נטושה בחזית הצפון, ומפקד חזית זו — אמיר דרורי — היה מפקדה הישיר. ואילו סגן הרמטכ"ל וראש־אג"ם, משה לוי, היה אחראי לעבודת־המטכ"ל של המילחמה בשלב הראשון,

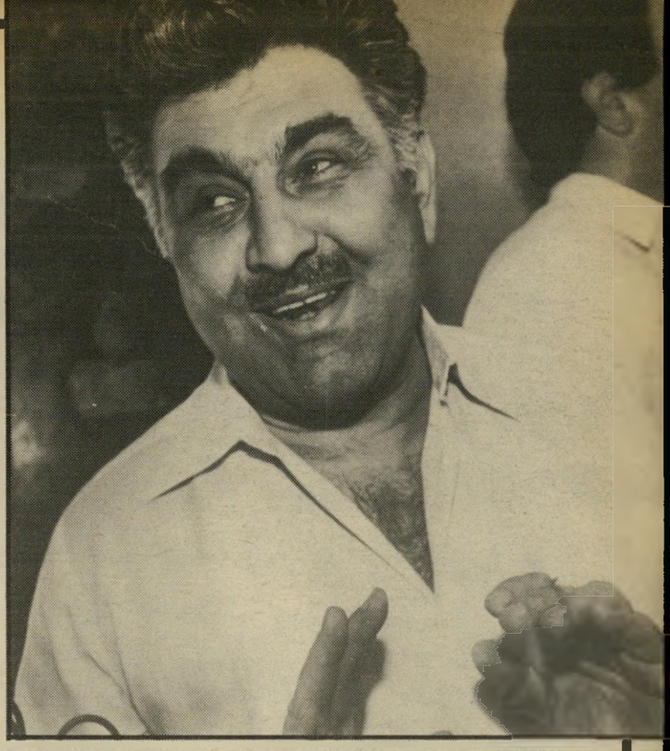
(המשך בעמוד 42)

על מי הוא מצביע? משה לוי ודן שומרון, זה לצד זה וזה נגד זה

בלבנון, שלושת מנהלי המערכה: אריאל שרון, אמיר דרורי ורפאל איתן

משה ניסים עשה זאת שוב: הוא השיג את מבוקשו מבלי להרגיז איש ומבלי שיצמח לו אף אויב אחד

לשתוק, לחייך, לנצח!

ה שעה 9 בלילה. ישיבת־הממשלה, שנמשכה קרוב לשש שעות, הסתיימה. הממשלה אימצה את הצעת שר־האוצר על הקיצוצים.

משה ניסים דיבר בישיבת־הממשלה, לפני שראש־הממשלה סיכם את הדיון. מאמצים של שבוע ימים נשאו פרי. ברוב של 14 שרים אושרה הצעת־האוצר. שר־האוצר יכול היה להיות שוב מרוצה. מאז כניסתו לתפקיד, הוא מצליח, בחושיו הפוליטיים, להשיג הישגים.

במשך השבועיים האחרונים נפגש ניסים לשיחות עם רוב שרי־הממשלה. הוא ניסה לשכנע אותם, לפני ישיבת הממשלה, בחשיבות הקיצוץ.

הקרב הקשה של כל שר־אוצר — קיצוץ התקציב — הסתיים בהצלחה.

משה ניסים, שנבחר כמועמד־פשרה לתפקיד שר־האוצר, מצליח בשל אופיו השקט והענייני, חוסר־הברק והאפרוריות שהוא משרה סביבו, להעביר בממשלה כמעט כל הצעה.

מישרד־האוצר מתחיל לקבל את אופיו. אינו לוקח צ'נסים, אינו מפתיע, אינו אימפולסיבי. הכל מחושב, מתואם מראש, יסודי. בקיצור: ההיפך ממישרדו של יצחק מודעי.

הישגיו של ניסים במישרד כבר ניכרים:

● שביתת האחיות: חייך לאחיות ולעיתונות. הסביר לכולם שמיקצוע האחות הוא מיקצוע חשוב. אמר הרבה ולא נתן להן מאומה. הבין שלאחיות אין תמיכה ציבורית, והעדיף לתמוך בישראל קיסר נגד האחיות. ניהל מ־שא־ומתן שקט עם שר־הבריאות, מר־דכי גור. שבר את שביתת האחיות בלי ליצור לעצמו יריבים פוליטיים.

● מינוי ברונו: כשהציע את פרו־פסור מיכאל ברונו לתפקיד הנגיד, במקום עדי אמוראי שהיה מועמד המערך, הבין ניסים שעדיף לו סגן שר־אוצר מהמערך, כמו אמוראי, מאשר סגן־שר מהליכוד. הוא ידע שעם אמ־ראי יוכל להסתדר. עם חבר מהליכוד יגיע לעימותים, שיביאו בעיקבותיהם עימותים נוספים. ברונו הוא גם כר־טיס־ביקור טוב לעולם הרחב. בעל שם עולמי, מבכירי הכלכלנים. ברונו אינו מזוהה עם שום מיפלגה פוליטית. בכך הסיר מעליו את הנטל של מאבקים פוליטיים מיפלגתיים עם הנגיד. יישא־רו לו רק המאבקים העניינים, אם יהיו כאלה.

● הסכמי השכר: מעדיף לנהל על גבם של השכירים משא־ומתן עם קיסר והמעסיקים. אינו פותח פתח לפריצת־שכר. שומר על יחסים טובים עם מוקדי־הכוח במדינה.

"זה היכין וזה הבועז"

ה שעה 8 בבוקר. פקידי האוצר מיהרו ללישכתו של השר החדש. הם נשאו תיקים עבי־כרס וחומר רב לעיונו של השר.

ליד שולחן־הישיבות הארוך ישב משה ניסים, מימינו: מנכ"ל האוצר, עימנואל שרון. משמאלו: סגן־שר־האוצר, עדי אמוראי. סביב השולחן כל ראשי האגפים באוצר: אהרון פוגל, יהודה דרורי, אריה מינטקביץ, אריה שר, ישראל ברון ואחרים. כל אחד בתו־רו מסר לשר מידע. מפעם לפעם נשמע ניסים פולט: „זה היכין וזה הבועז."

בתום ארבע שעות התברר לפקידי־האוצר שהשר לא הוציא מילה אחת מפיו, חוץ מצמד־מילים לא ברור. „זה היכין וזה הבועז."

כעבור יומיים, ישיבה נוספת. שוב מיהרו ראשי־המחלקות ללישכתו של ניסים, ובידיהם תיקי־החומר. סביב השולחן התחיל דיון. השר שתק. מדי פעם פלט רק צמד של מילים: „זה היכין וזה הבועז."

פקידי־האוצר היו מופתעים. מה רוצה השר החדש ב„היכין והבועז" שלו? מה פירוש צמד־מילים זה? למה הוא מתכוון? מה הקשר בין היכין והבועז לשכר ולתקציב?

אחר הפקידים אזר אומץ ושאל. ני־סים הסביר: היכין והבועז היו עמודי התווך שהחזיקו בבית־המיקדש.

רות ניסים על בעלה

רות ומשה ניסים נישאו ב־1966 בירושלים. רות היא בת למישפחה של מפא"ניקים חילוניים. אביה, יצחק קורן, היה חבר־כנסת מטעם מיפ־לגת־העבודה, ואף כיהן כסגן שר־האוצר. למרות זאת נישאה לבנו של הרב הספרדי, הראשון־לציון הרב יצחק רחמים ניסים.

לזוג חמישה ילדים: ארבע בנות ובן, בין הגילים 18 ל־3.

רות: „אנחנו חיים במיסגרת חברתית מצומ־צמת. יש לנו קשת רחבה של ידידים וחברים. אורח־החיים היהודי מקנה, לדעתי, למישפחה ולמיסגרת טעם נוסף. היום השישי בבית הוא יום של לקראת־שבת, לא סתם עוד יום בשבוע.

„באתי מהמחנה החילוני, אבל אני מתנגדת להגדרות חילוני ודתי. כולנו יהודים.

„אני חושבת שלמחנה המתקרא חילוני אין די ידע. תמיד אני מצטטת את דבריה של גולדה מאיר ז"ל, שאמרה: נסבל להיות אפיקורס, אבל בהחלט לא בור ועם־הארץ.

„אין לי תלונות למשה. הוא בעל טוב. לוקח את הדברים ברצינות. תמיד אהב את הנושא הפוליי־טי־ציבורי. אמא שלו מספרת תמיד שעוד כשהיה ילד קטן היה קורא־עיתונים מושבע. היה נותן למוכר העיתונים שבקיוסק גרוש, ובעבור זה הוא היה נותן לו לקרוא את כל העיתונים. שעות אחרי הלימודים עוד היו מחפשים אותו, והוא היה יושב וקורא עיתונים.

„אמא שלו, ויקטוריה, היא בעלת שיעור־קומה. במושג של החבר'ה, אפשר לקרוא לה המוכתר.

„הכרתי את בעלי בירושלים. מה זה חשוב באילו נסיבות? חוש־הומור? בלי חוש־הומור ורוח טובה אי־אפשר להסתדר בתפקיד הקשה הזה, שהוא ממלא עכשיו!"

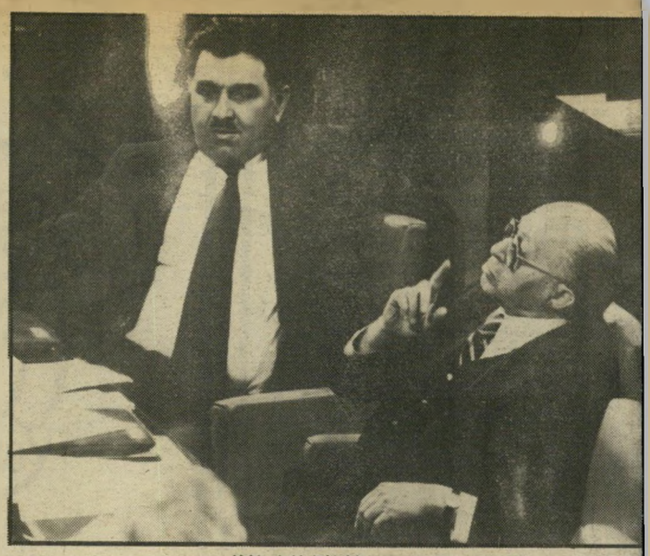
רות ניסים
„בלי חוש־הומור אי־אפשר להסתדר!"

„כשבא השקר לחיבה, שאל אותו נוח: מי בת זוגך? ענה השקר: החנופה. מהזיווג הזה נולדה הפוליטיקה!"

לא עוד מודעי

ב משך שבועות הסתובבו פקידי־האוצר הבכירים בתחושה קשה. שר־האוצר נעים־הסבר, המדבר עברית רהוטה, מתובלת בציטטות מהמקורות, לא דיבר. הוא זימן ישיבות רק כדי לשמוע. לרגע היה נדמה שהוא גם אינו מבין במה מדובר.

כעבור חודשיים מיום כניסתו לתפ־קיד, פרץ משבר־האחיות. הפקידות גילתה שר־אוצר אחר: קשוח בעמדתו, עומד על שלו, לומד את הנושא, יודע לסגור עניינים בשקט, בלי ריצה אחר התעלומה נפתרה. יש הסבר לצמד־המילים המוזר, שנשמע לראשונה ב־מישרד־האוצר.

ניסים עם בגין
„החרותניק של הליברלים"

ניסים בין מודעי ושמיר
„שריר ופת הם רק הפסאדה..."

העיתונות. בלי פליטות־פה מיותרות.

עידן חדש נפתח באוצר: לא עוד מודעי, המביא כל עניין לידי משבר חמור. שר־האוצר החדש עובד בשיטה הפוכה. מכין את הקרקע על־ידי שיחות. מסכם מראש נושאים לפני הכרעות.

שר־האוצר ניסים אינו סוליסט. בכל יום שלישי בשבוע מתקיים במישרד־האוצר תידרוך לעיתונאים מטעם אחד מראשי־האגפים. העיתונאים לא הבינו מדוע יש צורך בתידרוך שבועי, ולא עם השר. עוד אחת משיטות־עבודתו של ניסים: לתת לכל אחד מאנשיו לדבר עם העיתונות באופן גלוי ביותר, ובכך להוציא את עוקץ ההדלפות, הנפוץ במישרד חשוב זה.

מודעי השאיר אחריו מישרד־אוצר חזק. הוא שיפר את מעמדו של המיש־רד, שנחלש בשנים שלפניו. הוא החזיר לפקידות הבכירה את העוצמה שנל־קחה ממנה מאז תקופת יורם ארידור.

ניסים נכנס למישרד מוכן, והתחיל ללמוד את הנושא מן היסוד. תכונותיו הבסיסיות: סבלנות, שקדנות, יסודיות, התמדה, יכולת לשמוע ולהאזין, לויא־ליות, שיתוף המערכת בקבלת הח־לטות. כל אלה עזרו לו בעבר, ועזורות לו עתה.

„דרוש לנו עיראקי!"

משה ניסים היה מועמד־פשרה של הליכוד לתפקיד שר־האוצר. יצחק מודעי, שר־האוצר־לשעבר, תקף את ראש־הממשלה. זה לא היה מוכן להבליג. הוא כבר הבליג פעם בעניין אריאל שרון. הוא פסק סופית: מודעי יכול להמשיך לכהן בממשלה, אך לא באוצר. אין הוא יכול לעבוד איתו.

בליכוד התכנסו לישיבות מרתו־ניות. מי מהחטיבה הליברלית שב־ליכוד ימלא את מקומו של מודעי? העלו שמות של מועמדים. כולם נפ־סלו. אחרי יום ארוך של ריונים הר־עלתה הצעת־פשרה: שר־המישפטים משה נסים יתחלף עם שר־האוצר יצחק מודעי, ליברל בליברל. בליכוד הת־לוצצו: חתנו של ניסים, יצחק קורן, היה פעם סגן־שר־האוצר.

העיתונות יצאה קאסח. מי זה משה ניסים? אין לו השכלה כלכלית פור־מאלית ואיך יצליח לנווט את המשק? מה לו ולכלכלה?

רק מי שהכיר את משה ניסים ידע: האיש יכול למלא כל תפקיד. הוא פוליטיקאי מיומן ומשופשף.

משה ניסים גדל בבית פוליטי. אצל אביו, הרב הספרדי הראשי, הראשון־לציון, למד את רזי הפוליטיקה. ניסים סיפר פעם כי השפעה רבה על כל דרכו הפוליטית היתה לסיפור תיבת־נוח, שאותו חזר ושמע מפי אביו הרב. ל־תיבה הגיעו זוגות־זוגות. כשבא השקר, שאל אותו נוח מי בת־זוגו. ענה השקר: החנופה. מהזיווג הזה נולדה הפו־ליטיקה.

ביתו של הראשון־לציון רחש פולי־טיקאים. בבית זה התנהל לימים המאבק החריף בין הרב ניסים לרב עובדיה יוסף. לבית זה גם הגיעו ראשי הציונים הכלליים, לבקש מהבן משה להיות נציגם ברשימה לכנסת.

השנה היתה 1959. הבחירות לכנסת הרביעית עמדו בפתח. אברהם קריניצי, ראש עיריית רמת־גן, הציע ליוסף ספיר, יושב־ראש הציונים הכלליים, להכניס לרשימה ספרדי־תורן. רבים מתושבי רמת־גן היו עיראקים. קריניצי הבין שהציונים הכלליים מוכרחים גם הם לרכוב על הגל הספרדי. הוא הציע להכניס לרשימה עיראקי.

הביקורים בביתו של הראשון־לציון נשאו פרי. ציער הבנים של הרב הספרדי הוצנח למקום ה־6 ברשימת הציונים הכלליים, ונבחר לכנסת. והוא בן 24 בלבד.

עור לפני הבחירות כבר נודע שמו של משה. ח"כ אריאל ויינשטיין, אז עיתונאי צעיר במעריב: „בפעם הרא־שונה ששמעתי את שמו היתה כש־התנהל המאבק בין הרבנים הראשיים. אמרו לי שיש איזה בחור צעיר בשם משה, צעיר בניו של הרב הספרדי הראשי, שמנסח הודעות־לעיתונות, ו־מוסר את המידע על המאבק באופן ענייני, ולמעשה עושה את כל עבודת־התיקשורת עבור אביו."

ניסים כיהן בכנסת במשך שנתיים, עד התפזרותה, ב־1961, בגלל פרשת־לבון. אז חזר להשלים את שרותו הצבאי.

סמל דת

שרותו הצבאי חוזר ועולה בכל פעם כשמדברים בו. ב„קורי־קולום ויטה" כתוב: „שירת 20 חודש בחיל־האוויר ו־10 חודשים בפרק־ליטות הצבאית".

דבר אחד ברור: משה ניסים לא התגייס לצבא בגיל 18, כמו כל אזרח יהודי במדינת־ישראל. בגיל 18 הלך לאוניברסיטה העברית, והתקבל ללי־מודי־מישפטים. כשסיים את לימודיו, התגייס לצבא, כסמל־דת בחיל האוויר. כשהחליטו הציונים הכללים להכניסו לרשימתם לכנסת, הפסיק את שרותו הצבאי.

הסערה שהתחוללה במדינה בעיק־בות פרשה זו החזירה את ניסים לצבא, בתום השנתיים שלו כחבר־כנסת. הוא עבר לשרת בפרקליטות הצבאית, כ־קצין־תובע.

אמביציות סמויות

אחד מחברי־הכנסת הליבר־ליים מעיד עליו שהוא תוצר של

(המשך בעמוד 36)

השר ניסים ואשתו
„הבינוניות השקטה תצעד לניצחון!"

האוצר כמתנה ליום ההולדת

ב־16 באפריל 1986 קיבל משה ניסים לידיו את תיק־האוצר. באותו היום, 51 שנים לפני כן, נולד משה, הבן השישי של הזוג ויקטוריה והרב יצחק רחמים ניסים.

לרב ניסים שיבעה ילדים. אחד מבניו הוא הפרופסור למדעי־היהדות מאיר בניהו. שתי אחיות עובדות במישרד־החינוך. אחות אחרת משמשת כאחות בפגיה בבית־חולים.

משה ניסים גדל בבית של סוחרי־בדים אמידים. אביו, יליד עיראק, היה סוחר־בדים ידוע בירושלים, עד שנבחר כרב הספרדי הראשי, הראשון־לציון.

ניסים למד בבית־הספר העממי מגן דויד, וסיים את התיכון מעלה. הוא למד לימודים תורניים בישיבת הרב עוזיאל בירושלים, ובגיל 18 התקבל לאוניברסיטה העברית וסיים לימודי־מישפטים.

כשמלאו לו 24 שנים נבחר בפעם הראשונה לכנסת, מטעם רשימת הציונים הכלליים. הוא הגיע לכנסת הרביעית, שבה כיהן לראשונה, כמועמד השישי ברשימה.

ב־1969 נבחר בפעם נוספת לכנסת השביעית ברשימת גח"ל. הפעם התייצב במקום ה־22 ברשימה המשותפת. בבחירות לכנסת העשירית עלה למקום ה־19. בבחירות לכנסת התשיעית כבר מוקם במקום ה־5, ובחירות לכנסת העשירית הופיע במקום ה־4 ברשימת הליכוד.

ב־1978 נבחר כשר בלי־תיק בממשלת בגין. ב־1980, כשפרש שמואל תמיר ממישרד־המישפטים, קיבל לידיו את תיק־המיש־פטים. השנה, ב־16 באפריל, החליף את יצחק מודעי, וקיבל לידיו את אחד משלושת התיקים החשובים ביותר בממשלה – תיק האוצר.

הרב הראשי ניסים
בן שישי מתוך שיבעה

במדינה

העם שיחרור מן המצפון

מדינות המערב מקריבות קורבן גדול בדי למחות על הגיזענות בדרום־אפריקה. ישראל מרוויחה מכך

לכל זונה יש מחיר. גם לממשלות־זונות.

השבוע קבעה ממשלת־ישראל את האתגן שלה: 40 מיליון דולר.

את הסכום הזה יהיה מותר ליהודי דרום־אפריקה להשקיע בארץ, בהסכמת הממשלה הגיזענית הלבנה, חרף ההגבלות שהטילה על ייצוא־הון.

אתגן של 40 מיליון. כדי להשיג סיכום מפואר זה, נסעה מישלחת ישראלית רמת־דרג לדרום־אפריקה, לביקור־עבודה רישמי. בראשה עמד אחד הפקידים הבכירים ביותר של ישראל: מנכ"ל מישרד־האוצר, עימנואל שרון. בגלל אופיים המדעי של יחסי דרום־אפריקה השתתף במישלחת גם מדען בכיר.

הימין הקיצוני בישראל, הזועק חמס בכל פעם כשנזכר שמה של גרמניה, הוא גם הראשון הש לקראת הידוק הקשרים עם יורשיו הרשמיים של אדולף היטלר בקצה הדרומי של היבשת השחורה. הנאציזם, לגבי אנשי־חרות, הוא עניין של גיאוגרפיה — וגם של גזע הקורבנות. לאליהו לנקין, מי שהיה מפקד אלטלינה, השגריר־לשעבר בפרטוריה, לא איכפת כמה שחורים יירצחו במחנות־הריכוז. הם לא יהודים.

ואילו ליהודים מותר להוציא כסף לישראל. המישלחת נשלחה בשעה שכל מדינות־התרבות משתדלות להחרים את המדינה הגיזענית. בכל ארצות־המערב נשמעים מיטב קולות המצפון ותובעים מן הממשלות להטיל מצור כלכלי, גם אם הדבר יפגע בכלכלתן ויביא לאבטלה.

מדינת־ישראל משוחררת מבעיות מצפוניות כאלה. היא פועלת לפי הכלל: עם לבדד ישכון, ובגויים לא יתחשב.

לכסף אין ריח. ההסבר הרישמי — שממשלת ישראל פועלת על פי מדיניות זנותית, שנועד להביא ארצה כספי יהודים — נכון רק במיקרה הטוב ביותר. יש סבורות הרבה יותר גרועות לגבי מטרת המישלחת לדרום־אפריקה.

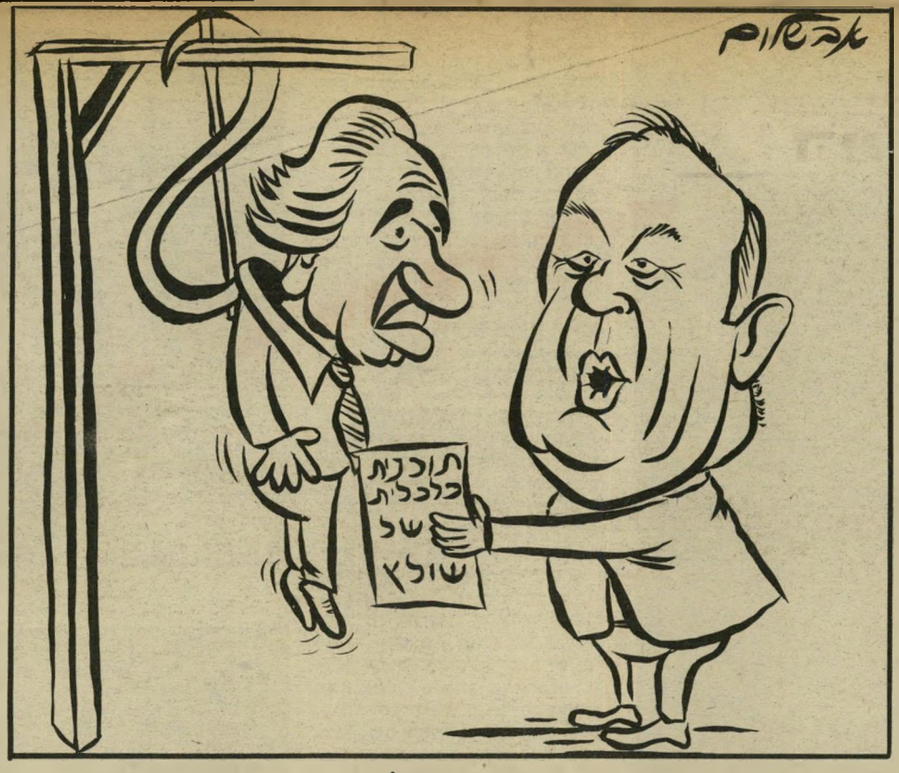
גילה זאת בפה מלא מי שהיה מנכ"ל מישרד־החוץ, הפרופסור שלמה אבינרי. בשידור בטלוויזיה סיפר סוד גלוי: שישראל עלולה לשמש בית־מעבר לסחורות דרום־אפריקה, אחרי הטלת העיצומים.

כבר מזמן נאמר ברחבי העולם שישראל „מלבינה" סחורות דרום־אפריקאיות. ארצות שאינן מוכנות להכניס לתחומן סחורות מן המדינה המתועבת מקבלות את אותן הסחורות כשהן נושאות תווית ישראלית, המורבקת עליהן בטראנזיט. ישראל נהנית במדינות מערביות רבות מיחס מיוחד, תודות לזכר השואה, והיא מוכרת יחס זה לדרום־אפריקה.

זהו, אולי, שיא הציניות: הממשלה הגיזענית של דרום־אפריקה משתמשת בזכויות שישראל נהנית מהן תודות לקורבנות אבותיהם הרוחניים של מנהיגי האפרטהייד.

כל זה היה צריך לכסות את פני ישראל בושה. אבל בעניין דרום־אפריקה, שכחה ישראל מזמן את כל הבושות. כמעט ולא נשמעים בה עוד קולות של מצפון המוחים על כך.

כפי שאמר הקיסר וספאסיאנוס, מחריב ירושלים: לכסף אין ריח.

מה דעתך?

הממשלה גזרג' השביעי

ג'ורג' שולץ שלח הוראות חדשות, וגם אותן יש למלא. והן קובעות מה יהיה טיב החברה הישראלית

המלך האחרון של פלשתינה (א"י) היה ג'ורג' השישי, בנו של ג'ורג' החמישי, שעל שמו קרויים עדיין רחובות ברחבי הארץ.

עתה יש לישראל מלך חדש, שאפשר לקרוא לו ג'ורג' השביעי. הוא ידוע גם בשם ג'ורג' שולץ.

שלב א'. בעניינים מדיניים פועל ג'ורג' שולץ בדרך־כלל על־פי תפיסותיה של ממשלת־ישראל. עד כדי כך שעיתונאי אמריקאי ליברלי בכיר טען שהוא מקבל הוראות מן השגרירות הישראלית בוושינגטון.

אולם בעניינים כלכליים וחברתיים יש לשולץ תפיסות נחושות משלו. הן שאובות מעולמה של ה„רגנומיה" — הבשורה הכלכלית על־פי רונלד רגן.

שולץ יודע מה טוב לכלכלה הישראלית ולחברה הישראלית, ומגוי וגמור עמו לכפות זאת על ממשלת־ישראל.

כך עשה כאשר העניק בשעתו את הסיוע הכלכלי המיוחד לישראל. הוא שיגר מישלחת לארץ, זו חיברה מתכון לריפוי הכלכלה הישראלית, שלב א'. המתכון הזה התקבל באיצטלה של תוכנית כלכלית חדשה, תוצרת ישראל.

עיקרה: צימצום ההכנסות של הש־כירים בישראל, מבלי לפגוע בעשירים.

זה הצליח. האינפלציה ירדה באופן דרמאתי, ובחורש האחרון הגיעה לאפס. השכירים סבלו, השרותים החברתיים הגרועים הורעו עוד יותר. העניים נפגעו. העשירים שיגשגו.

שלב ב'. השבוע שלח ג'ורג' השביעי מיכתב נוסף ל„שימעון היקר", ובו התכתיב לשלב הבא של הכלכלה הישראלית. גם הוא מנוסח על פי מיטב התפיסות של הרגנומיה: צימצום מס־ההכנסה המוטל על השכבות האמידות, העברת הרכוש הציבורי לידיים פרטיות (ועשירות), ועוד אמצעים שתוכנם הסוציאלי הוא העמסת העול על העניים והעדפת העשירים. במונחים פוליטיים, זוהי מדיניות ימנית־קיצונית.

זוהי תרופה שנוסתה בבריטניה וב־ארצות־הברית. בבריטניה נכשלה כליל, וגרמה להרס כלכלי וחברתי. בארצות־הברית נראה, בינתיים, שהצליחה.

אילו היתה ישראל מדינה עצמאית, היתה בוודאי נעלבת מיומרתה של ממשלה זרה להכתיב לה את מיבנה החברה וטיב המישטר הסוציאלי שלה. אולם כל ישראלי יודע שאין טעם להיעלב: ישראל תלויה בארצות־הברית. מי שמשלם לתיזמורת, רשאי לקבוע מה תנגן.

ממשלת שימעון פרס, שהיא ימנית־מתונה, מילאה את ההוראות האמריקאיות בדייקנות. יש להניח כי ממשלת יצחק שמיר, שתהיה ימנית־קיצונית, תרקוד לפי חליל זה בהתלהבות רבה עוד יותר.

מיפלגות דור לדור יביע אומר

20 מי יודע? 20 ליבאי יודע. אבל זה הרגיז את כל האחרים

בתחילת ספטמבר אמור להיקבע נוהל בחירתם של חברי הלישכה החדשה של מיפלגת־העבודה. היא תהיה הלישכה הראשונה שמזכ"ל העבודה, עוזי ברעם, אחראי להרכבתה. זו תהיה גם הלישכה שבחלקה תיבחר בבחירות חשאיות במרכז־המיפלגה.

צורת הנוהל תקבע בעצם מי יהיו 20 החברים הממונים ללישכה. החברים ייבחרו בצורה הבאה: 50 במחוזות ה־מיפלגה, 30 בבחירות חשאיות במרכז, ועוד 20 חברים ימונו על־ידי ועדה מסדרת.

הישיבה האחרונה התפוצצה כאשר דויד ליבאי הביא, בשם ועדת־חוקה, הצעה לנוהל, שלפיה צריכה הוועדה המסדרת להיות מורכבת משני אנשים: עוזי ברעם, מזכ"ל־המיפלגה, ושימעון פרס, יו"ר־המיפלגה.

היה זה אברהם כץ־עוז, בשם התק"ם, שפתח במיתקפה על ליבאי, באומרו שהוא לא נבחר לשום תפקיד אלא כ־יו"ר ועדת־החוקה, ואל לו לנסות לשחק במיגרש לא־לו.

מחיר כבד. הנוהל שהביא ליבאי היה מאפשר לפרס להכניס את כל שרי המערך ללישכה, ללא בחירה, וליצור מעמד של מיוחסים מבין חברי־כנסת. ההחלטה העקרונית במיפלגה היתה שחברי־הכנסת אינם חברים בלישכה באופן אוטומאטי, אלא רק על־ידי התמודדות במחוזות. חברות בכנסת אינה מקנה זכות אוטומאטית לחברות בלישכה.

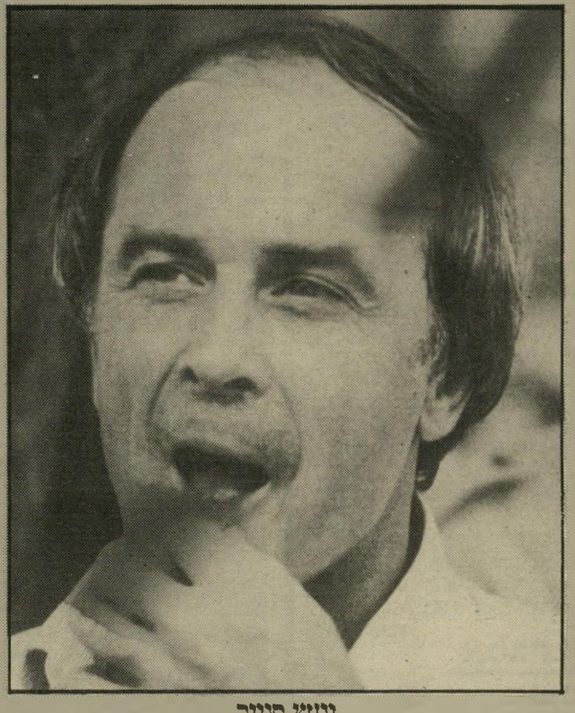
ליבאי, שנדהם מעוצמת העוויינות שפרצה כלפיו בישיבת הלישכה, הבין שלא יוכל להביא את הצעתו לישיבת־המרכז, שכונסה למחרת היום.

מבין כל שרי־העבודה מעכב השר משה שחל את ההסדר לקביעת הקרי־טריונים ל־20 הממונים, משום רצונו שהשרים ייכללו ברשימת ה־20.

חברים במיפלגת־העבודה אומרים כי מוזר הדבר ששר, במעמדו של שחל, נאבק כדי להיכלל בפורום העליון של המיפלגה. בהיותו שר, יוזמן אליו ממילא באופן קבוע. יש גם הטוענים כי שחל ישלם מחיר כבד על התנהגותו זו, החוסמת את קידומו של דור־ההמשך למוסדות קבלת־ההחלטות של המיפלגה.

אחד מחברי־המיפלגה אמר כי קיים, ככל הנראה, חשש אצל דור־הביניים מפני כניסתם של אנשי הדור הבא ל־לישכת־המיפלגה, משום היות הלישכה מאגר הפוטנציאל של המתמודדים על הכיסאות בכנסת הבאה.

יועץ הבחירות הגיע בחשאי!

יועץ סוייר
סנונית ראשונה?

סוייר הוא אחד האישים שראש־הממשלה שימעון פרס סומך עליהם יותר מכל. היועץ האמריקאי, הנחשב גם בארצו כבעל־סמכא, שימש כיועצו הפוליטי־תיקשורתי של פרס במערכת הבחירות ב־1984.

מה פיתאום התייצב בירושלים, כמעט בחשאי, חודשיים לפני קיומה של הרוטציה, כשבמערך מנבאים – אפילו לא בחדרי־חדרים – כי מתחילים להריח ריח של בחירות באוויר?

האם זוהי הסנונית הראשונה המבשרת על כוונותיו של פרס לקיים את הרוטציה כדי לשבור אחת ולתמיד את תדמיתו הבלתי־אמינה, ולהוביל לבחירות מוקדמות כמה חודשים אחרי־כן?

סוייר אינו מייעץ בעניינים חזותיים – איך להתלבש ואיך להופיע – אלא עוסק יותר בניתוח סקרים ומייעץ כיצד להגיב. הוא מתמקד יותר בהופעה ציבורית מאשר בהופעה האישית של המועמד, שאותו הוא „מריץ".

בבחירות האחרונות ניסה אומנם להתערב בעבודתו של חברי־הכנסת יוסי שריד, שניהל את מערכת־ההסברה של מיפלגת־העבודה, אך עבד בעיקר עם אבנר רגב, כיום יועצו הבכיר של השר מרדכי גור ואז – ראש אגף־המחקר של מטה־ה־בחירות של מיפלגת־העבודה. הוא היה גם בקשר טוב במיוחד עם יוסי ביילין, שהיה אז דובר־המיפלגה.

סוייר לא שהה כאן במשך כל מערכת־הבחירות, אלא דילג הלוך ושוב בקו ניו־יורק־תל־אביב. הוא תיפקד כאן בגופו, ללא צוות־עוזרים.

במיפלגת־העבודה אין מאפיינים אותו כאיש מבריק או כמקורי במיוחד. לעומת זאת, מציינים כי הוא קלט את הילכי־הרוח במדינה. זוכרים לו לחיוב כי הוא היה מהמתנגדים לסקרניו של מאיר דיסקין, שניבאו ניצחון מוחץ למיפלגת־העבודה בבחירות.

ביום הראשון הגיע לארץ, בסודי־סודות, דיוויד סוייר, והשתכן במלון המלך־דויד בירושלים.

הנדון:

לשחק אותה!

לפני כמה שבועות השתתפתי כאורח האו"ם בוועידה בינ־לאומית שהיתה מוקדשת לבעיה הפלסטינית.

אחרי אחת הישיבות ניגש אליי הנציג הסובייטי הבכיר — והוא היה בכיר מאוד — ובירך אותי על נאום שנשאתי. במשך דקות ארוכות עמדנו במרכז האולם, כשאנחנו מנהלים שיחה ידידותית באנגלית.

זאת יכלה להיות שיחת־אקראי חסרת־חשיבות — אילו היו שיחות כאלה אפשריות עם נציג סובייטי.

באותו הבוקר התפרסמה בעיתון רק"ח בארץ התקפה ארסית עליי, שבה תוארתי — כרגיל — כסוכן אמריקאי בשרות המוסד המרכזי לביון. אנשי־רק"ח בוועידה עקבו מרחוק, במורת־רוח ובתמיהה, אחרי שיחתי עם הפקיד הסובייטי.

אחרי־מעשה תמהתי: מה היה פשר השיחה הזאת?

■ ■ ■

הדבר התברר תוך ימים מעטים.

בכל רחבי העולם ניצלו נציגים סובייטיים כל הזדמנות שהיא לפתוח בשיחות־אקראי כאלה עם ישראלים מכל הסוגים.

היה זה באילו נתן מישהו הוראה לאלפי נציגים סובייטיים ברחבי העולם: „תיפסו את הישראלי הראשון ודברו איתו בידידות!"

באותו הזמן התנהלו מאחורי הקלעים מגעים דיסקרטיים מאוד כדי להזמין למוסקווה את השר המזוהה ביותר — בעולם הערבי — עם שאיפת־השלום: עזר וייצמן.

באותו הזמן התחילו השיחות עם פולין ברבר פתיחת נציגויות של שתי המדינות זו אצל זו. פולין היא בעלת־ברית נכנעת של ברית־המועצות, וכלל לא יתואר צעד כלשהו שלה, אף הרבה יותר קטן, שלא על־פי הנחיה סובייטית.

גם מדינות אחרות בגוש הסובייטי באו רמזים שונים על הרצון לצמצם את התהום בינן ובין ישראל, בצורות שונות של הקלות והזמנות.

בברית־המועצות עצמה החל הקרח לזוז. תחילה באיטיות של המחוג הגדול בשעון — אי־אפשר היה להבחין בתנועה בעין בלתי־מזויינת.

אישיות ישראלית הזומנה למוסקווה, כביכול כמרען לצורך קונגרס מדעי. היה רמז פה ורמז שם. עד שלבסוף באה ההודעה הסובייטית הרישמית שאמרה כי מישלחות מטעם ברית־המועצות וישראל ייפגשו בהלסינקי.

לדובר שהודיע על כך היתה טעות מוזרה. הוא הודיע כי מישלחת סובייטית כבר נמצאת בתל־אביב. טעויות כאלה פשוט אינן קורות בברית־המועצות. בימים הטובים היו שולחים פקידים לסיביר על טעויות קטנות כמו זו.

כל זה מוזר. מה זה אומר?

■ ■ ■

מי שמכיר את הטכניקה המדינית הסובייטית יודע כי תזוזות קטנטנות אלה בשכבות הקרח מעידות על תופעה גיאולוגית. תקופת־הקרח בין ישראל ובית־המועצות עומדת להסתיים.

תנועה כזאת יכולה להתרחש בברית־המועצות רק על סי החלטה בדרג העליון: מיכאיל גורבאצ'וב ויועציו הקרובים ביותר.

כאשר המעצמה הסובייטית הכבירה מתחילה לזוז, זה נעשה בדרך־כלל באיטיות מירבית. זהו תהליך של שנים. תחילה יש שפע של סימנים קטנים, במיספר גובר והולך. אחר־כך יש תזוזות ראשונות, גם הן קטנטנות. אחר־כך זז איבר אחר, וכן הלאה, עד שהגוף עצמו זז כולו.

הדבר נובע מטיב החברה הסובייטית ומהות המישטר. במקום שאין בו פלורליזם וחופש־עיתונות, יש להכשיר את דעת־הקהל הפנימית לכך שהאוייב הניקלה של אתמול הוא היריב המכובד של היום, ואולי בעל־הברית של מחר.

יש צורך להעביר זאת בעדינות בכל צינורות המיפלגה, לשנות בהדרגה את הטון, להרגיל את הבריות והמוסדות.

בימי הרודנות של סטאלין, זה היה יותר קל. העריץ הגרוזי שינה בן־לילה את יחסו לציונות, והורה לאנדרדי גרומיקו הצעיר (דאז) לשאת באו"ם נאום שהרהים את העולם — נאום שלא הצדיק רק את הקמתה של מדינה יהודית, אלא גם השתמש בנימוקים ציוניים מובהקים. אחרי שסיפק לנו את הנשק שבו ניצחנו במילחמת־העצמאות, שינה סטאלין כמעט באותה המהי־רות את הקו לאחר־מכן, והחזיר על כנה את האיבה הטוטאלית שהיתה קיימת במשך שני דורות בין בולשביקים וציונים.

עכשיו, בלי ספק, אנו עדים לראשיתה של תזוזה חדשה.

■ ■ ■

דבר המפליא כיום בתהליך זה אינו האיטיות שלו, אלא דווקא מהירותו המופלגת.

בהשוואה לתהליכים סובייטיים רגילים, נעשה הדבר ממש בחיפזון.

בנסיבות רגילות, היה התהליך צריך להימשך הרבה יותר זמן. מן הסימנים הראשונים, דרך המגעים הראשונים עם פולין, ועד לפגישה הגלויה הראשונה של ישראלים ונציגים סובייטיים בהלסינקי צריכות לעבור כמה שנים. והנה זה בא כמעט בחטף, בזה אחר זה.

מישהו החליט להחיש את התהליך ולהגביר את הקצב.

אפשר לנחש מיהו מישהו זה. ראשי־התיבות שלו הם מ"ג.

מדוע?

■ ■ ■

קן כסיל גמור יתיימר להבין את הילכי־הרוח במוסקווה. דרכי החשיבה הסובייטיות נסתרות מעינינו. כשם שהן נסתרות מעיני העולם כולו.

גורבאצ'וב: תקופת־הקרח מסתיימת

ולראייה: יש בכל העולם המערבי (ובישראל) קהילה גדולה של סובייטולוגים, שיש להם תכונה משותפת: הם טועים תמיד.

לא לעיתים קרובות, לא לרוב, אלא ת מ י ד.

(בזה הם דומים, אגב, למומחים הישראליים לעניני־ערב. שמלאכתם קלה יותר.)

כאשר אנחנו מנסים לנחש את המניעים והכוונות של מנהיגי ברית־המועצות, מוטב לנו להכריז מראש שזהו ניחוש גרידא.

אני מנחש.

■ ■ ■

יחוש ראשון:

הסובייטים ידועים בריאליזם שלהם. הם מכירים בעובדות שאין הם יכולים לשנותן, ומנסים להסתדר עימן.

הקומוניסטים בכל העולם מנסים להתאים את העובדות לתיאוריה. הנהגת ברית־המועצות אינה מתאימה את התיאוריה לעובדות. אבל היא מנתקת את העובדות מן התיאוריה ומתייחסת לעובדות כמו שהן.

אחת מעובדות־החיים היא שיש לישראל ולדעת־הקהל היהודית (ובמציאות זה היינו הך) השפעה כבירה על מדיניות ארצות־הברית.

הסובייטים מתייחסים (בצדק) אל ההשפעה היהודית בארצות־הברית כאל מטבע העוברת לסוחר. אפשר לקנות אותה.

הסובייטים מוכנים לקנות.

ברית־המועצות מעוניינת כיום, מסיבות טובות השמורות עימה, בהפשרת יחסיה עם ארצות־הברית. היא רוצה בהסרו של מירוץ־החימוש, ההורס את המשק הסובייטי ואת העולם כולו. יתכן שהיא חוזרת להסדר מדיני גלובלי.

הסיכסוך שבין ברית־המועצות הענקית ובין ישראל הקטנה הוא מחסום בדרך זו. הוא מיטרד. כדאי לסלק אותו.

כך הוחלט, וכך נעשה.

■ ■ ■

יחוש שני:

בברית־המועצות סבורה שהסיכסוך במרחב שלנו יגיע בסופו של דבר לוועידת־שלום בינלאומית.

מוסקווה מעוניינת בוועידה כזאת, בתנאי שתהיה המשך של ועידת־השלום שהתכנסה בסוף 1973 בז'נווה. אז כייכן הנציג הסובייטי (אותו גרומיקו, בגיל קשיש יותר) כאחד משני היושבים־ראש, לצד הנציג האמריקאי (הנרי קיסינג'ר). הדבר סימל את נוכחות המעצמה הסובייטית במרחב הערבי־ישראלי.

על דא ועל ניאט

מאז לא שפר חלקה של ברית־המועצות במרחב, והיא נושלה מרוב נכסיה. הנכסים שנותרו — סוריה, לוב ודרום תימן — אינם בטוחים, ובחלקם גם אינם שוויים הרבה. ברית־המועצות רוצה לחזור למעמד לגיטימי במרכז הזירה.

מבחינה פורמאלית זה אפשרי גם בלי יחסים ריפלומטיים בין מוסקווה וירושלים. ולראיה: לא היו יחסים כאלה בימי ועידת־ז'נווה ההיא. אבל התוצאות היו עגומות.

כל ילד מבין כי במציאות אין ברית־המועצות יכולה לשחק מישחק דיפלומטי מלא כל עוד היא מקיימת יחסים רק עם צד אחד, בעוד שהמתחרה שלה מקיימת יחסים עם שני הצדדים.

מכאן, אולי, תחושת הדחיפות.

■ ■ ■

יחוש שלישי, הקשור בשני הקודמים:

באחת הישיבות התפרץ (כך אני משער) מיכאיל גורבאצ'וב: „מיהו האידיוט שניתק את היחסים עם ישראל ב־1967?"

זה היה אבן מעשה אידיוטי.

אפשר להבין את זעמה של מוסקווה לנוכח תוצאות מילחמת־ששת־הימים, מה גם שהיא עצמה תרמה תרומה לא קטנה להכשרת הקרקע למילחמה זו.

אבל מדינה נבונה אינה פועלת מתוך זעם. תגובת הסובייטים ב־1967 היתה כה קיצונית ובלתי־אופיינית, עד כי יש מקום לחשר כי פרצו כאן החוצה רגשות אי־רציונליים מסויימים.

כאשר מדינה רוגזת על חברתה, יש לה מיגוון רב של אמצעים לבטא זאת. מכל האמצעים, ניתוק היחסים הדיפלומטיים הוא האמצעי המסוכן והמ־טופש ביותר.

כאשר משגרים מחאה, אפשר כעבור זמן לשלוח איגרת הפוכה. כאשר מחזירים שגריר ל„התייעוצות", אפשר לשגרו מחדש בכל עת. אבל ניתוק־יחסים הוא צעד כה דראסטי, עד כי אי־אפשר לבטלו בשקט. חידוש היחסים הופך אף הוא לצעד דרמאתי, המעורר ממילא תגובות בלתי־רצויות.

שום מדינה אינה עושה טובה לרעותה כשהיא מחזיקה בה שגרירות. היא עושה טובה לעצמה. כאשר מחסלים את השגרירות, מוותרים על נכס. כדברי האימרה האנגלית: „היא חותכת את אפה כדי להרגיז את פניה."

ניתוק־היחסים ב־1967 היה מעשה טיפשי. כל מנהיג סובייטי נבון יחתור לתקן טעות זו, שהנחיל לאמריקאים יתרון גדול וזול.

קשה לבצע זאת, מפני שהחידוש עלול להתפרש כאקט אנטי־ערבי מובהק. עובדה זו רק מדגישה את הטיפשות שבמעשה־הניתוק.

אבל זה צריך להיעשות, גם במחיר זה. נראה כי גורבאצ'וב החליט לעשות זאת, במהירות האפש־רית, אחרי ההכנות הפסיכולוגיות והפוליטיות המת־אימות.

■ ■ ■

יכן האינטרס שלנו בפרשה זו?

אנאטולי שצ'רנסקי וחבריו תובעים להתנות את הפשרת יחסינו עם ברית־המועצות במתן היתר־יציאה ליהודים.

אחרת, עלינו להשיב לסובייטים — כך הם מציעים — ב„ניאט".

עם כל הכבוד לשצ'רנסקי, אדם שאני אוהב ומעריך אותו, איני מסכים עימו.

אילו היה קיים כאן ניגוד־אינטרסים בין ישראל ובין העניין היהודי, הייתי אומר בלי כל היסוס: האינ־טרס הישראלי קודם!

ישראל מעוניינת בחידוש היחסים האלה. היא יכולה להתקיים גם בלעדיהם, ואת זאת הוכחנו. אך שום מדינה אינה יכולה לשגשג כאשר היא תלויה כל־כולה במעצמה יחידה אחת. כשאין לה חופש־תימרון, אין לה גם ריבונות ועצמאות. בהדרגה היא מאבדת את עצם היכולת להחליט על טיב חברתה (ראה איגרתו של ג'ורג' שולץ). נוצר מצב אבסורדי: בעוד שיש לנו שליטה רבה על ארצות־הברית, אנחנו גם כפופים לה לחלוטין, בגוף ובנפש.

אם לדבר בשפת המישחק שהפך כמעט לרוסי, השח־מת: אינך יכול לנצח כשאינך מסוגל לנוע באופן חופשי על פני הלוח. קורם כל עליך לפתוח את שורותיך.

מדינה קטנה כמו ישראל צריכה ליצור לעצמה את האפשרות לתמרן — ולוא רק במיקצת — בין שתי מעצמות־העל.

■ ■ ■

אך למעשה אין ניגוד־אינטרסים. כי ככל שישתפרו היחסים, נוכל גם לפעול למען היהודים.

שיחרור אמו של שצ'רנסקי הוא אחד הצעדים שנקטו ה־סובייטים כדי לקדם את מטרתם. אם לומר זאת בשפה ציונית: הסובייטים ישלמו לנו בשיחרור „אסירי ציון" ובמתן היתרי־יציאה תמורת הדברים שהם מבקשים מאיתנו.

זהו שם המישחק. מישחק אכזרי, אך אמיתי.

אם נשיב ב„ניאט", לא יעזור הדבר ליהודים. אינך מעליב מעצמת־על מבלי לשלם מחיר כבד.

אם רצוננו לעזור ליהודים — ואני מקבל זאת כמטרה לגיטימית של מדינת־ישראל — הרי עלינו לנהל את המישחק לפי הכללים, גם אם אינם מוצאים חן בעינינו.

הבה נשחק אותה!

מאת **אורי אבנרי**

אנשים

כתב הטלוויזיה שהו נכדו של הרב גורן ואיש גל"ץ שפר בצחוק היסטרי

■ מדי שנה — זה כבר היה למסורת — היה **שלום קדוש**, השף המפורסם של מלון שרתון־פלאזה בירושלים, אופה עוגה מפוארת לכבודו של ראש־הממשלה לשעבר, **מנחם בגין**. קדוש היה אחד היחידים והמאו־שרים שהורשו להיכנס לקודש־הקודשים ברחוב צמח 1, ולהגיש אישית למושא הערצתו את מתנת יום־ההולדת. השנה היה על השף לנסוע לארצות־הברית, שם שוהה בתו היחידה, למשך חודשיים. הטיסה חלה חמישה ימים לפני התאריך ההיסטורי. קדוש החליט לצלצל **לחסיה מילוא**, בתו של בגין, ולטכס יחד עימה עצה. הוא שקל להורות במלון שיאפו עוגה וישלחו אותה לבגין בשמו, אם כי אז המתנה פחות אישית. הוא אף שקל לדחות את הנסיעה בכמה ימים. לבסוף נאלץ לשבור בלב כואב מסורת יפה ולהמריא לניו־יורק, לפני שהחלה התכונה סביב יום־ההולדת, ה־73.

■ ראש־הממשלה **שימעון פרס** אוהב להצטלם עם ילדים. אבל — מה לעשות — לא כל הילדים מגלים התלהבות רומה. **שרית עמור**, בתו הבכורה של **שאול עמור**, ראש־מועצת מיגדל־העמק, לא כל־כך רצתה להצטלם עם פרס, בעת שביקר בבית־עמור, במיסגרת ביקורו בעיירה הצפונית. לבסוף, אחרי הפצרות מצד אביה, נענתה והצטלמה עם האורח.

■ בתגובה על התפעלותו של פרס מהווילות שצמחו באח־רונה במיגדל־העמק, במיסגרת הפרוייקט בנה ביתך, הציע עמור, ירידו של שר השיכון והבינוי **דויד לוי**, לאורח: „אם אתה עד כדי כך מתפעל, אנחנו יכולים לסדר לך פרוטקציה במישרד־השיכון."

■ מי שנתקל ביום השישי בצהריים בגבר היוצא ממישרד ראש־הממשלה, כשבידו מעטפה ועליה כתוב „רדי" — לא טעה: היה זה **סלג רדי**, אחד משלושת גיבוריה של פרשת־השב"כ. זמן קצר קודם לכן צעד במיסדרונות המישרד גם ראש־השב"כ לשעבר, **אברהם** („אברום") **שלום**, שעליו התלוננו השלושה. לא ברור אם השניים פגשו זה את זה, או ידעו על נוכחותו זה של זה.

■ אחד האורחים הבולטים בחגיגתו של הזמר **חיים משה** לכבוד יציאת תקליטו החדש, שהתקיימה באור־יהודה, היה האלוף **יצחק מרדכי**. הקצין, שהתפרסם כקורבן פרשת־הש־ב"כ, ושהתמנה, בשבוע שעבר, במפתיע, כאלוף־פיקוד־הדרום, הגיע למקום במדים, מלווה ברב־סרן, ונראה נהנה מעיכוסיה ופי־וזיה של רקדנית־הבטן שריקדה על הבימה.

■ בז'נווה נושמים לרווחה: השגריר הישראלי ליד מוסדות האו"ם שם, **אפרים דובב**, מסיים את תפקידו. דובב, ש־הצליח לקלקל הרבה קשרים עם האו"ם, הצלב האדום ואמצעי־התיקשורת, מפנה את מקומו **לפינחס אליאב**, שהוא, לפי ההגדרה, „קצו מינה מגוש־אמונים". על ד נאמר שהוא מקיים „שגרירה פאים". למ־של: כאשר בא לפני שבועיים מזכיר־האו"ם לז'נווה ועמר להי־פגש עם דובב, לרגל רצונה של ישראל להתקבל לאירגון הכל־כלי האירופי של האו"ם, טילפן עיתונאי חשוב לשגרירות אחרי־הצהריים ביום־חול וביקש לדבר עם דובב. נאמר לו שאין איש בשגרירות. „מה, כולם הלכו לשפת־האגם?" שאל העיתונאי המרוגז. „יכול להיות," ענתה המזכירה באדישות.

■ כאשר ביקר בז'נווה שר־העבודה־והרווחה, **משה קצב**, לרגל ועידת אירגון־העבודה־הבינלאומי, יעצו לו לקיים מסי־בת־עיתונאים. השגריר דובק התנגד, בטענה ש„ישאלו אותך שאלות מביכות". קצב לא נרתע, קיים את המסיבה והתקבל על־ידי העיתונאים בסבר־פנים יפות.

■ שלווה ירדה על סגן שר־החוץ, **רוני מילוא**. נראה שזאת השפעתה של הרוטציה המתק־רבת בצעדי־ענק. זאת הסיבה, אולי, שמילוא הסכים לשים קץ לסיכסוך שבינו לבין העיתונאי **אילן כפיר**. מילוא הגיש תביעה למועצת־העיתונות נגד כפיר, שדיווח על פעילותו של מילוא בפרשת־השב"כ באורח בלתי־מחמיא. השניים לא דיברו זה עם זה, עד שהתערב הפרשן המדיני **חנן קריסטל**. התוצאה: ביום הראשון שעבר נפגשו השלושה לארוחת־צהריים של פיוס במיסעדה תל־אביבית, ופתחו דף חדש ביחסיהם.

■ אחרי שסיים **רוני מילוא** את סידרת התפיסויותיו והתנצ־לויותיו בארץ, יכול היה לטוס בשקט לניו־יורק לפרק־זמן בן שבועיים וחצי. רעייתו, **אלי־שבע**, שגותרה בבית, יודעת רק לספר כי הוא נסע לצורכי־עבודה, אך מעדיפה שהוא יפרט בעצמו צרכים אלה.

■ השר **גד יעקובי** נטל חופשה בת כמה ימים ממישרדו, במיסגרת קרחת חופשות חורש אוגוסט.

■ גם שר־האנרגיה **משה שחל** יצא לחופשה בת שבוע. אולם בניגוד לרבים מעמיתיו, שנמלטו מחום־הקיץ לחו"ל ב־אמתלות ציבוריות, החליט שחל שלא לצאת מתחומי חיפה, עיר מגוריו, ולהקדיש את חופשתו לבני־משפחתו הזוכים בקושי לראות אותו בימים כתיקונם.

■ למי שנדמה כי סגן־שר־האוצר הצטמק לאחרונה — אין טעות בידו. אין זאת מטעמי דיכאון על אובדן הגזירות של בנק ישראל, אלא פשוט תוצאה של מישטר־דיאטה. לדעת **עדי אמוראי**, עליו להפחית עוד שני קילוגרמים ממישקלו. ה־תגובה הנשית לכך היא מפרגנת ביותר: „מה פיתאום? אתה נראה נהדר גם ככה!"

■ בישיבתה של סיעת־הלי־כוד ביום השלישי עלה לדיון הקרב על תפקיד עורך־מבט. קם חבר־הכנסת **פינחס גולד־שטיין** והטיח בפני המערך: „אני לא מבין למה אתם עולים רק על **יעקב אחימאיר**, ש־אחיו עובר בקרוב למישרד ראש־הממשלה. ומה עם הכתב המדיני **יגאל גורן**, שאשתו **עליזה** עובדת עבור **דויד לוי** והוא נכדו של הרב **שלמה גורן**? עלו גם עליו!"

■ ביום השלישי הבא יחגוג גולדשטיין את יום־הולדתו ה־47. דבר אחד בטוח — בגלל זיקתו של הח"כ מכפר־סבא לפיתרסום — לא תהיה זאת מסיבת־הפתעה.

■ **יעקב לורברבוים**, מנהל הטלוויזיה החינוכית, כבר נראה מסתובב בחוץ, אך הוא עדיין בתהליך־החלמה ממחלתו, ולא יחזור למישרדו שברמת־אביב עד חודש ספטמבר. בינ־תיים הוא מטפל בעניינים דחו־פים, מקיים ישיבות בביתו בירושלים ואף יוצא לפגישות.

■ בהפסקה שבין המערכות של הצגת־הבכורה השקיעה בתיאטרון הבימה, התייחס שר־הכלכלה גד יעקובי לשם ההצגה והעיר: „זה לכבוד הרוטציה ה־מתקרבת ובאה."

■ שני שחקנים ותיקים נפ־גשו בהתרגשות, עם תום הצגת הבכורה ביום החמישי — **שמואל רודנסקי**, המגלם את אחד התפקידים הראשיים בה־צגה, ו**יוסי פולק**, המגלם את התפקיד הראשי. לפני 20 שנה גילם רודנסקי את תפקידו של פולק באותה ההצגה. בינתיים, השנים עשו את שלהן.

■ הילד היחידי שבלט בקהל הפרימיירות הנוצץ שבבכורה של השקיעה היה **גדי שריר**,

יצחק מרדכי האלוף החדש של פיקוד־הדרום, שנשלף במפתיע מתפקידו הקודם, מצא זמן להשתתף בהצגת־הבכורה של השקיעה **בתיאטרון** הבימה ופגש שם את ראש־הממשלה, שימעון פרס. התברר כי אשתו של פרס, סוניה, לא הכירה את מרדכי, ועל כן ערך לה פרס היכרות עימו (בתצלום). בין באי ההצגה עורר מרדכי התעניינות. רבים ידעו שהם מכירים אותו מאיזשהו מקום, אך לא ידעו בדיוק מי הוא. איש אחד נשמע כשהוא אומר לאשתו: „זה... זה ראש השב"כ!"

„נו, אז קדימה!"

● כאשר הושמעה בקרב הליכוד הדרישה להדיח את השר **מר־דכי גור**, נזכר גור ב־מאורע הבא:

לפני חודש וחצי, אחרי שדרש פומבית **שיצחק שמיר** יסיר את מועמדותו לרא־שות־הממשלה, בעיק־בות פרשת־השב"כ, נת־קלו שר־הבריאות ו־דוברו, **שמואל אל־גרבלי**, במישכן־הכ־נסת ביושב־ראש ה־קואליציה, **חיים קופ־מן**, שעמד בחברת כמה עיתונאים.

קופמן עצר את גור ושאל אותו: „מוטה, מה זה? מה כל הדיבורים האלה על שמיר?"

גור, שהתבטא נגד שמיר גם פנים־אל־פנים, באחת מישיבות־הממשלה, ענה בפש־טות: „כך אני חושב. אני באמת חושב שע־ליכם לחפש מועמד אחר לראשות־הממ־שלה!"

„נו, אז קדימה!" ענה קופמן והלך.

גור הנדהם שאל את העיתונאים: „מה זה היה?"

„זה היה מחנה דויד לוי!" היתה התשובה.

„בכלל לא ידעתי," התפלא גור, „שקופמן שייך למחנהו של לוי."

בלישכת שר־הברי־אות התקשו שלא להי־זכר באירוע זה בשבוע שעבר, כששני הבולטים בין דברני־הליכוד, ש־דרשו לטפל ב„פרשת גור", לא היו אלא **דויד לוי** וחיים קופמן.

מנחם פרוש צולם באקראי ביום האחרון של מושב הכנסת. רק אחרי שהצלם פיתח את התמונות נוכח לדעת מה היה מונח על שולחנו של הח"כ החרדי באולם־המליאה: לא סידור־תפילות אלא עיתון כלכלי. פרוש הוא איש־עסקים, נוסף על היותו בעל הקול הרועם בכנסת.

בנו של שר־המישפטים־והתיי־רות **אברהם שריר**. מישפחת שריר הגיעה בהרכב כמעט מלא: הרעיה **רבקה**, הבת האמצעית **דפנה** והבן הצעיר גרי, שגילו הוריר בהרבה את ממוצע־הגילים באולם.

■ במיסגרת שידוריה השבו־עיים של מחלקת התרבות־וה־בידור של גלי־צה"ל ביום החמי־שי בלילה ממוקדי הבילוי של תל־אביב החוגגת, שידר **גיא סינם** מבית־הקפה של תיאטרון־הבימה. השדרן **אלי ישראלי**, שהעביר אליו את השידור מה־אולפן, אמר: „ועתה נעבור אל ראש־הממשלה **שימעון פרס**, הנמצא בקפה של תיאטרון הבימה," פרס אומנם כבר היה בדרכו לירושלים אחרי שהתארח בתיאטרון, אולם ברדיו בקע קולו. רק הצחוקים ברקע הב־הירו כי משהו אינו כשורה כאן. היה זה חיקוי מבריק ביותר של פרס, בביצועו של המנהל האמנותי של התיאטרון, **עומרי ניצן**. הצחוק ההיסטרי ברקע היה שייך ל**מולי שפירא**, מנהל מחלקת הבידור של גלי־צה"ל, שעקב מקרוב אחר השידור.

■ אורח־כבוד בחגיגת חתו־נת־הכסף של **מלקולם דיקסון**, המגלם את אחד משיבעת הגמדים בסרט שילגיה ושיבעת הגמדים, המוסרט בימים אלה בארץ, הוא **ביל ברטי**, מייסד אגודת „האנשים הקטנים של אמריקה". ברטי מנסה לארגן את 2000 הגמדים, החיים כיום בישראל, כסניף של האגודה האמריקאית. בכוונתו גם לנסות ולארגן כינוס שנתי של האנשים הקטנים מכל רחבי העולם. לברטי זהו ביקורו השני בארץ. בפעם הראשונה גילם את תפקיד הגמד בעוץ לי גוץ לי, שגם הוא הוסרט במיסגרת סידרת סירטי אגדות־הילדים.

■ **ורד קולק**, אחייניתו של ראש־עיריית ירושלים הכמעט־נצחי, **טדי קולק**, היא בדרך־כלל אשת יחסי־ציבור. באחרונה, הסתבר, כי היא גם חוטאת בכתיבת שירים בסתר. עכשיו היא פירסמה ספר שירי־ילדים. לקולק עצמה אין עדיין ילדים משלה.

■ הזמרת הוותיקה **ריקי גל** לא החליפה תיסרוקת במשך שנים. כ־20 שנה היה שיערה הגלי, באורך בינוני, סימלה המיסחרי. בשבוע שעבר „נשבר לה". היא החליטה, לרגל החום והמצב־רוח, על עיצוב תדמית חדשה, נכנסה למיספרה בצפון תל־אביב וביקשה מהספר שיק־צצה קצר־קצר. התדמית החד־שה: שיער קצר בגוונים שא־טגיים. והעיקר — מודרני!

■ כשהוגים את המושגים „הסתדרות", „קופת־חולים", אין מתעוררות אסוציאציות זהרות במיוחד. החבר **יצחק ברקאי** היה דווקא בעל יוזמה ברוכה. הוא הציע לרענן את הנוף האפ־רורי והעסקני של קופות־החו־לים ולהפיג את לחץ הפציינטים על־ידי העסקת דיילות צעירות וחינניות. רעיון נאה מכל הבחי־נות, אלא שכמו רעיונות רבים וטובים, הוא נסחב ונסחב. לבסוף עלה לדיון במוסדות ההסתדרות. לאחר שעה ארוכה של דברת, קם **דב סלג**, ראש האגף הסוציאלי בהסתדרות, ותמך בצורך בידיים עובדות נוספות בקופות־החולים. הוא ציין, כי הוא ער לצורך המ־שווע בשרות־דיילות שם. הפית־רון, אמר, טמון באוכלוסיית הפנ־סיונריות. הדיילות תהיינה גימ־לאים וגימלאיות.

■ עלילותיהם של **סמדר ואבי דיין** לא פגעו במצב־רוחה של **קרולין לנגפורד**, גרוש־תו של דיין. ביום שבו התפרסם כי הזוג הצעיר עומד, כנראה, להיפרד, יצאה קרולין לבלות בטיילת תל־אביבית, וישבה עד השעות הקטנות של הלילה ב־בית־מימכר־אבטיחים. שני צעי־רים שהיו בחברתה שלפו כלי־נגינה, וקרולין פצחה בשיר, שנשמע למרחוק.

■ למיליארדר הקשיש **אר־מנד המר** יש הכל, אפילו תואר אקדמי של ד"ר. אבל אוניבר־סיטת תל־אביב החליטה שמשהו בכל זאת חסר לו בחיים, והיא עומדת להעניק לו, בעוד שבוע, עוד תואר: ד"ר מטעמי כבוד.

■ עדיין לא שכך הכעס על הטעויות התיקשורתיות שליוו את המסע למארוקו: ביום השישי הגיע מפקד גלי צה"ל, **נחמן שי**, ללישכתו של ראש־הממ־שלה, **שימעון פרס**, כדי למחות על הפלייתה לרעה של התחנה הצבאית, שנציגיה לא הוזמנו להתלוות למסע. פרס, שלא נראה מצוי במיוחד בעניין, איכזב מעט בתשובתו: „איני מקפח את התחנה הצבאית!" אמר ולא פירש.

■ הבימאי־השחקן **יוזף צייקין**, המבקר בימים אלה בארץ, יופיע בקרוב במונולוג שוטף ושמו מילחמה בשמיים. המיוחד במונולוג הארוך הוא, שצייקין לא האמין לפני כמה חודשים שיהיה מסוגל לבצעו, שכן הוא לקה לפני שנה וחצי בשבץ־מוחי ונגרם נזק חמור לכושר הדיבור שלו. אחרי חודשי מאבק ושיקום ארוכים חזר צייקין לבימה, ולא ניתן להבחין במה שעבר עליו.

■ הפרופסור **אפריים ק־ציר**, נשיא־המדינה הרביעי ו־ראש המחלקה לביוטכניקה בפקולטה למדעי־החיים במכון וייצמן, התבשר כי אוניברסיטת בואנוס־איירס הארגנטינית עומ־דת למנותו כדוקטור־כבוד. התר־אר היוקרתי יוענק לקציר, ב־מיסגרת כינוס ראשון מסוגו, של אגודת־הידידים של אוניברסיטת תל־אביב באמריקה הלטינית, שיתקיים החודש.

■ **יאשה פרומצ'נקו**, מבעלי עלית, סיפר השבוע, כי הבנות העובדות בבית־החרושת שלו טורפות, בשבועות הראשו־נים לעבודתן, כמויות מדהימות של שוקולד מהמכונות, בלהי־טות שאין דוגמתה. פרומצ'נקו הוסיף שאינו מורה להניא אותן ממינהגן זה, שכן אחרי שבו־עיים־שלושה של עבודה־לילה במיפעל, הן חוטפות גודש כזה מהעיסה המתוקה, עד שאין עוד חשש שהן ירצו אף לטעום ממנה.

דפנה ברק

מנפרד כץ מלך המיסעדות, ערך השבוע ברית־מילה לבנו החדש, שירן. מאז נישואיו השניים עם סילבי, יהודיה צרפתיה, זהו בנו השני. לכץ יש בת ובן בוגרים מנישואיו הקודמים. בחגיגה שנערכה על הדשא של הווילה של כץ, ציפו לאורחים הררי מזון מכל הסוגים, שבהם התחלקו שני סוגי אורחים: היפים והיפות של תל־אביב, מכריו של מנפרד, וקרובי מישפחתו, שהם מן המחנה החרדי. למעלה: כץ ואמו. משמאל: סילבי עם בנה הראשון, ירום בן ה־3.

שני דרכונים במונית

אילן
גרביים אדומים

● אמריקאי בשם **ג'ון אוואנס** נכנס למונית בניו־יורק ומצא תיק על ריצפת המכונית. הוא החליט שלא למסור אותו לנהג, מפני שלא סמך עליו, ולקח את התיק עימו.

כשפתח את התיק מצא בו כמה אלפי דולארים בהמח־אות־נוסע, ספר־כתובות, כמה בגדים ושני דרכונים על שם **עמוס אילון**. דרכון אחד היה ישראלי, והשני אוסטרי. בתיק היו גם כרטיסי־טיסה לבני־אנוס־אוירס ולתל־אביב.

כמה דקות לפני כן התקשר עם הקונסוליה עמוס אילון, העיתונאי־בדימוס מירושלים, המחלק את זמנו בין הווילה שלו בפירנצה וכמה ארצות אחרות. אילון בא לניו־יורק, לקח מונית בנמל־התעופה, נסע העירה, וכשנטל את מיזוודתו השאיר אחריו את התיק. הוא לא ידע שיכול היה לאתר את המונית באמצעות מינהל־המוניות, על פי הקבלה שקיבל, אלא פנה למישטרה. שם נאמר לו – בטעות – שאי־אפשר לאתר את המונית בלי מיספר לוח־הרישוי שלה. הוא פנה לקונסוליה, שהיתה כבר סגורה, ודיבר עם השומר.

אוואנס, שהוא יועץ במישרד הצלב־האדום בארצות־הברית, הביא את התיק לקונסוליה, ושם נמסר לאילון. כתודה, שלח אילון לאוואנס את אחד מספריו, בחתימת־ידו. ואילו אוואנס הודה לו במיכתב שבו תיאר את פרשת המציאה. המיכתב פתח במילים: „עמוס יקירי," וסיים במילים: „נ.ב. הגרביים האדומים שלך מצאו חן בעיניי."

ככה זה ברוסיה

בימאי **לובימוב** ומתורגמן קשת
„המאסטרו עייף!"

● בסיום מסיבה שנערכה ביפו לכבוד הבימאי הרוסי הגולה **יורי לובימוב** שביים בהבימה את השקיעה, התקשה האמן למצוא מונית. הבימאי **ואיסקה קשת**, המתורגמן שהוצמד לו על־ידי התיאטרון הלאומי, ניגשו לאחד החוגגים, שיצאו מהמסיבה, וביקשו טרמפ. בעל־המכונית סירב בנימוס, התנצל והסביר כי הוא נוסע בכיוון ההפוך, וכי מכוניתו נקנתה יום לפני־כן והיא עדיין בהרצה. המתורגמן המעריץ לא הקשיב בכלל לתשובה. פתח את דלת המכונית והשניים נדחקו פנימה. כשקשת עומד על־כך שיביאו אותם לדירתו השכורה של המאסטרו, ברחוב צייטלין בתל־אביב. בלית־ברירה, הסיע אותם בעל־המכונית ליעדם. כשהגיעו לקרן הרחובות איבן־גבירול־צייטלין, ניסה הנהג להיפרד מאורחיו. „אבל המאסטרו עייף!" הזדעק המתורגמן, ודרש שיביאו אותם לפתח הבית ממש. במרחק של שלושה בתים מהפינה. העובדה שעל בעל המכונית היה לערוך לשם־כך סיבוב גדול לא הרשימה את קשת כלל.

כוכבי המושב השני של הכנסת: סיכום מסוג אחר

דפנה ברק מגלה: מה הם לובשים ★ מי רודף פירסומת ★ מי פוחד

מפני נשים ★ מי שולח פרחים ★ מי יודע לאפר ★ מי הפסיק לעשן

זו הכנסת שיש

המושב השני של הכנסת ה־11 הסתיים לא־מכבר. חברי־הכנסת יצאו לפגרה, והעיתונות מלאה סיכומים, ניתוחים ומאמרים לזכר המושב.

המסרים המשותפים לשלל הסיכומים: שיעמום חסר־תקדים, ביזיון לדמוקרטיה, תת־רמה וציונים ברוח דומה, האמורים לזעזע, אך השוקעים באדישות הכללית. לכל אומה יש הפרלמנט שהיא ראויה לו.

לאור האפרוריות והריקנות, יהיה זה מגוחך לדון בנושאים כגון: „מהם ההבדלים האידיאולוגיים בין זבולון המר וחיים דרוקמן?" או: „מה מצב המניות של רפי אדרי לעומת המניות של משה שחל בשוק המערז?" הנושאים הנותרים לדיון הם: „האם יוסי שריד מחבר הודעות לעיתונות גם כשהוא ישן?" או: „מה יקרה לצבא היועצים של שימעון פרס אחרי הרוטציה?" או: „האם יש ליצחק מודעי עיניים אימתניות גם מקרוב?" או: „איך מבדילות המלצריות במיזנון בין הח"כים של ש"ס?"

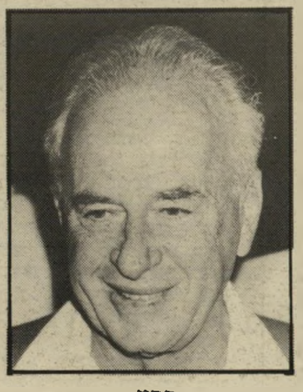
ובכן, אלה נבחריך, ישראל 1986. מקוצר היריעה לא נזכירם חברי־הכנסת כולם בסקירה מהירה זו. הסליחה עם מי שטרחו ועמלו בוועדות־הבית, נכחו לעיתים אפילו במליאה, כיכבו במיזנון הכנסת, ישנו במלונות־הפאר הירושלמיים. נסעו לחו"ל ושמותיהם, בכל זאת, נפקדים.

יצחק רבין:
הבוקר שאחרי...

מזה שנתיים שהוא זוכה, כשר־הביטחון, לאמון מוחלט ושבחים מכל הורמים הפוליטיים המתנגחים זה בזה. **יצחק רבין** הגיע אל הנחלה והשלווה.

מי שמצליח, בכל זאת, לחדור מבעד למעטה הביישנות, מגלה אישיות מרתק, אם כי לא ניתן להתעלם מהתחושה המציקה שגם שיחה על מזג־האוויר היא בעיניו איום על הפרטיות שלו.

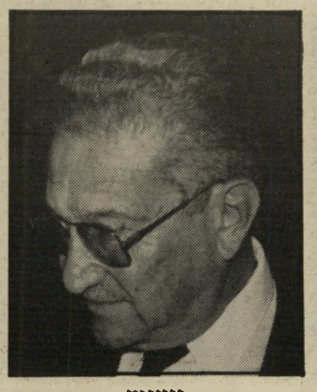
בשבוע האחרון של מושב־הכנסת קבע שיחות עימי ועם עיתונאי נוסף.

רבין
מסמיק

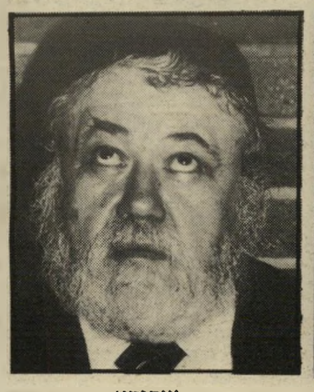
שרון
שותק

וייצמן
מחוספס

אריאלי
ידע

שמיר
שלח

תחנה סופית. מה שמעורר מחשבה שאולי האפיזודה של כהונתו כראש־ממשלה היתה טעות מיסודה.

הקונסנזוס הלאומי לגביו, והעדנה שהוא זוכה בה באחרונה, לא שיחררו את האיש ממעצוריו. הוא עדיין ביישן, סגור ומסוגר. לעולם־לעולם לא יישב ליד שולחן מאוכלס במיזנון־הכנסת. הוא יעדיף להתבודד בטבעת עוזריו ואנשיו בשולחן נפרד.

רק המקורבים לו באמת יעזו לעצור ליד השולחן. בדרך־כלל אין מותירים שם כיסא פנוי, כך שנחסכת מבוכה קלה.

אין זאת שהוא שונא חברה. במסיבות־קוקטייל, כשהכוסית הנצחית בידו, הוא משוחרר יותר, מתבדח, ואישיחברה די מהנה. הבעיה היא מה קורה בבוקר שאחרי.

בבוקר שאחרי מסיבת־קוקטייל רישמית, שבה שיעשע אותנו מאוד, פגש אותי בבניין־הכנסת. סומק עז הציף את פניו והוא פלט במבוכה: „שלום, מה שלומך?"

סיגנון לבושו, מחוץ לאירועים רישמיים, הוא משלומפר למדי, כיאה לצבר — חולצה גדולה הנרכסת ברישול מעל למיכנסיים.

אחרי־כן ערך סיבוב ברחבי הבניין ונעלם. כמה שעות מאוחר יותר. כך סופר לנו, הוא התחפר בחדר שבבניין, השתעמם, התפהק, עיין בייאוש בספר שנועד להפיג את שיעמומה של מזכירתו, ולא ידע כיצד יעביר את הזמן. כל זה בזמן ששרים אחרים, חברי־כנסת ועיתונאים, העבירו את הזמן בחברותא ובנעימים במיזנון.

בשבוע שעבר פגשתי את ראש־הממשלה **שימעון פרס**, כשהוא יוצא מאירוע שבו נאם ופוסע לכיוון מכונית. ההליכה בת כמה הצעדים הפכה לצעדת־חרות ססגונית, הבזקי־מצלמות, חיבוקי־ילדים, חתימות לילדים.

ניכר בפרס שהוא נהנה מכל רגע. כמה מתאים לו להיות ראש־ממשלה: רבין, ייאמר לזכותו, אינו מתאים לתפקיד.

אריק שרון:
המלך חולה

שם החולה: שרון אריאל. המחלה: איבוד מיתרי־הקול. תיאור המחלה: התפתחה מאז משבר־שרון.

מאז תחילתה של פרשת השב"כ חלה החמרה נוספת. התרופה: ה־14 באוקטובר. אז, רק אז, יחזור החולה לומר, והקהל הישראלי, האוהב זמרים חזורים, יענה: „אריק מלך־ישראל!"

עיזר וייצמן:
אם ידצה השם...

מי שרצה להיות יורשו של מנחם בגין כראש־ממשלה והסכים להתפשר על מישרת שר־החוץ בממשלה צרה בראשותו של **שימעון פרס** — ימצא עצמו בקרוב במקומו של **רוני מילוא** במישרד־החוץ.

בממשלת־האבסורדים הנוכחית, תיקבע נורמה חדשה — חבר בכיר בקבינט המצומצם ממלא את מקומו של סגן־שר!

אבל כל מה שיאמרו על **עזר וייצמן** — שלא תימרן עצמו פוליטית נכון, שעשה את כל הטעויות האפשריות — לא יגרע מההילה הווייצמנית שהפכה כבר למיתוס. אותו שארם מחוספס בלתי־מוסבר ולשון חסרת־דסן. אצל **יצחק מודעי** זה מתקבל בכעס, ואילו אצל וייצמן — במחיאות־כפיים והתמוגגות של המין הנשי.

את עיקר כוחו הוא שואב מהפר פולריות שלו בקרב המיגזר הערבי והעולם הערבי. לאחרונה שהה בארץ שר־התיירות המצרי, פואד סולטן. עזר וראומה אשתו נכחו במרכבת האירועים שנערכו לכבוד האורח. שם הוא הרגיש כמו דג במים, והרים את המוראל בכל הארוחות ומסיבות־הקוקטייל המשעממות והמכופתרות. עזר במיטבו הצליח לזרוע צחוקים משוחררים בקרב המסובים הכבודים.

במישרד־החוץ יש, למרבה המזל, הרבה מסיבות־קוקטייל.

יורם אריאלי:
„יזמתי, ידעתי, אמרתי."

מדי שבועיים מגיחה דמותו הארוכה בפיתחו של מיזנון־הכנסת. הוא משתרך לאורכו של המיזנון, בהליכה איטית־גמלנית והבעה גבוהה־מרוחקת. הוא תופס שולחן צדדי, כמה שיותר אחורי, יושב לבדו, מפטם את הפייפ שלו ומהרהר.

את ההירהורים הממושכים האלה מעז לקטוע לעיתים נדירות כתב כלכלי זה או אחר. החולף לידם ישמע תמיד את אותן מילים: „בעצם אני יזמתי / מזמן ידעתי / אמרתי." כך הסתבר שגם ברעיון החנינה לארבעת אנשי־השב"כ היה לו חלק.

בתחילה לא פירגנו לו, כי להצלחה, כידוע, יש אבות רבים. משהסתבר כי זאת לא היתה בדיוק הצלחת־השנה — נותר ארידור מיותם כאב הרוחני של רעיון־החנינה, רעיון הדולאריזציה ועוד הברקות בלעדיות שכאלה.

מאחורי הפוזה המתנשאת שלו, הוא בעצם ביישן אמיתי.

אברהם שפירא:
דבר אל" בפרחים

בתחילת המושב התהלכה במיסדרו־נות הכנסת בריחה אודות כתב חדש שהגיע למישכן, נתקל בדמותו מער־רת הסקרנות של הרב־ח"כ גדל המימדים, אברהם שפירא, הדוהר במהירות מפתיעה — יחסית למימדיו — כשהוא מוקף עדת יועצים ועוזרים.

הכתב הירוק גילגל את עיניו בתימהון למראה התופעה ושאל: „מי זה?"

אולי בעוד כמה שנים תיהפך הבריחה לפיסת־מציאות. השינוי שחל בממדיו האדירים של שפירא אינו נובע רק מהדיאטה המפורסמת שגזר על עצמו, אלא גם מתהליך־הדיאטה הדראסטי שעבר על מיפלגתו, אגודת־ישראל. זו הפסידה חצי ממישקלה.

כבר כיום גדל דור שלא ידע את אברו"ם. שאינו זוכר את התקופה שבה כיהן כמנכ"ל־המדינה הכל־יכול, המ־פשר הלאומי, איש־הסתרים שידו בכל.

לא נעים. לא נעים גם, כששמו של אדם מופיע בתיקשורת רק בהקשרים ריאטטיים־פיקנטיים, או, להבדיל אלפי מניות — בהקשר של דוח בייסקי.

עם זאת, שפירא לא הרים ידיים. בין הווילות המפוארות שלו בקיסריה ובתל־אביב, לבין מסעותיו הארוכים במכונית הלינקולן הממוזגת, הוא מחכה לזמנים טובים יותר.

לא שעכשיו רע לו. הוא נעלם מדי־פעם למקומות שונים ברחבי־תבל, מנ־הל את עסקיו. אשתו הנאה, טובה, מא־רחת למופת. בשיחות בארבע עיניים הוא מאוד מפתיע, גלוי, מתייעץ, סקרן לשמוע דיעות של אחרים, בפרט של חילוניים, קצת ביישן.

באחד הימים נשמעה ב־8.30 בבוקר דפיקה בדלת ביתי. בפתח הדלת היה זר־הפרחים הגדול ביותר שראיתי מימיי. בזר תמך איש קטן. השולח היה הרב שפירא, שהתרגש מאיזו מחווה שעשיתי למענו. משצילצלתי להודות לו — יכולתי לחוש, מבעד לשפופרת הטלפון, עד כמה הסמיק. „זה לא אני שלחתי ממש," התנצל, „זה פרנקל, העוזר שלי, טיפל בזה."

רוני מילוא:
התנצלות פומבית

זה לא היה המושב שלו. סגן שר־החוץ שהצליח, לא מבלי להתאמץ, לקבל דימוי של שחצן וכינויים כמו „רוני־בריוני", הוא בעצם בחור חביב. אפילו בחור טוב. אלא מה? במהלך המושב הזה נחתו עליו צרות כמו פרשת השב"כ והרוטציה המיוחלת, שאסור לפספסה כל־כך סמוך לקיזומה. אפילו בחור טוב כמו רוני, שיש לו מקורות בסי־איי־איי, התבלבל מה־שב"כ, והוא קצת איבד מניפוסיו הטעונים שיפור גם בימים כתיקונם.

ראשית דבר, התנפל על העיתונות, אלא על מי? תקף עיתונאי אחד, על אחר איים בתביעה למועצת־העיתונות, על אחרת התנפל. אחר־כך הצטער. במיקרה הפרטי שלי, הוא אף התנצל פומבית.

בתולדות הכנסת אין זוכרים התנצלות פומבית של רוני. זה מראה שהמצב קשה. קשה לו שלא להיות, כך מלעיזים, במעגל המקורבים הראשון סביב **יצחק שמיר**, ודווקא לפני שהוא מתמנה סוף־סוף, אחרי שנתיים של תלאות, כראש־ממשלה.

מרכלים, כי **דן מרידור ואהוד אולמרט** תפסו את מקומו השמור כל־כך אצל שמיר. בין אם זה אמת ובין אם זאת שמועה — זה יכול להוציא סגן־

שר מדעתו. רוני, שהפסיק לעשן בתחילת המושב, חזר לסורו ובמרץ.

גם **משה שחל** לא הסב לו נחת, כשנתן פומביות לרכילות מסוג אחר לגמרי, המופצת עליו. לא היתה זאת הפעם הראשונה שפרשת השב"כ נכנסה לחדרי־המיטות. אך היתה זאת הפעם הראשונה מזה שנים, שרוני נותר באלם־פה.

לזכותו ייאמר שלא הוריד את רמת־הוויכוח עוד יותר, ולמד שיעור.

בימים כתיקונם הוא הרבה יותר סימפטי מכפי שהוא מצטייר בציבור. ניתן לבקש ממנו עזרה, אין לו גינוני־שררה ויש לו חוש־הומור לגמרי לא רע.

בכנסת ה־11 זה הרבה.

רפי אדרי:
המלך כועס!

רפי אדרי גבה בכמה סנטימטרים במהלך המושב הנוכחי של הכנסת. ככה זה, כשנושמים אוויר־פסגות.

כמה פעמים במהלך המושב היה יושב־ראש סיעת־המערך נעלם באורח מיסתורי. כעת כולם יודעים לאן. המארוקאי התורן הביא גאווה לעמו ולאמו.

לזכותו של אדרי ייאמר כי גם בתקופה שבה לא היה אופנתי כל־כך לפרגן לעדות־המיזרח, הוא ניפנף בגאווה במוצאו ובאמו המתגוררת בעיירת־הפיתוח חצור־הגלילית, שם גדל.

על חלקו באירגון המסע המפורסם למארוקו, אין איש חולק — אין ספק, שקשריו והתמדתו במשימה עזרו לקידום העניינים.

אחרי המסע, לעומת זאת, הופצו סיפורים שונים: החל בכריעתו לפני "המלך שלי", המלך חסן ה־2, ונשיקת כף־ידו, וכלה בהתנהגות במשך המשא־ומתן בין שתי המישלחות. רכילות, שמקורה במישלחת הישראלית, מספרת כי פרס הוציא בתחילת המשא־ומתן הצעות חלשות יותר, כדי לעורר רושם של ותרן בהגישו את סידרת־ההצעות השניה שהכין מראש. אחרי תגובתו השלילית של המלך למראה ההצעות הראשונות, כך מלחשים מפה לאוזן, נבעת אדרי והודיע: "המלך שלי כועס! הוא יגרש אותנו מפה!"

גם אם אין בשמועות אמת, הן כבר הפכו לפולקלור. אך אין ספק שהרבה פולקלוריסטים חדי־לשון היו נותנים הרבה כדי לנחות במארוקו במקומו.

דרכו של אדרי הנאה והמנומס לתפקיד המארוקאי התורן בממשלה כבר סלולה.

ואם מארוקו אינה נימוק מספיק לכך, אז — כפי ששימחה ארליך המנוח אמר פעם לאורה גולדנברג, רעייתו של אמנון שהיה מועמדו לתפקיד שר־המישפטים: "אורה את כל־כך יפה, את כל־כך מתאימה להיות אשת־שר!" מי שמכיר את ג'ואן אדרי הדנית יצטרף למקהלה: רפי אדרי לממשלה!

נאווה ארד:
הצבע ארגמן

אצל **נאווה ארד** חלה מהפיכה במהלך המושב האחרון של הכנסת. מהפיכה חיצונית: הח"כית, שקולה הצרוד מעישון כפייתי של סיגריות ותלבושותיה הארומות־ארגמניות הפכו לסמל המיסחרי שלה, החליטה לשנות תדמית.

ראשית־דבר, הפחיתה ממישקלה באופן ניכר. השלב הבא היה שינוי הגרדרובה. ארד התחילה להופיע לכנסת ולאירועים בשמלות־צ'רלסטון. נכון, אדומות כיאה למעמד־הפועלים. אבל לאט־לאט ניתן היה לתפוס אותה גם ביצירות שבהן מופיע האדום רק ברמז. רק את תסרוקת־הקוקו המ־סורתית היא לא מוכנה לשנות, ולא עוזרים כל הנסיונות והמאמצים המושקעים בכיוון זה.

ככה זה אצל ארד — יש לה עקרונות ואין שום טעם לנסות להזיז אותה מהם.

מילוא
התנצל

אדרי
גבה

מודעי
מאפר

שריד
מבקר

גולדשטיין
נעדר

ארד
אדומה

פעם, במהלך המושב, ניגש אליה עוזרו של שר־המישטרה, חיים בר־לב. לפני כן ניגש אל חברי־מערך אחרים שסעדו במיזנון־הח"כים והאיצם, בלי כל בעיות מצידם, לאולם־המליאה, לסייע לשרו, שרצה להסיר הצעה מסדר־היום. משהגיע לארד, היא חתכה אותו בפסקנות והמשיכה לאכול בנחת: "לא, אני לא נכנסת. אי־אפשר לטרטר אותנו ככה. שבר־לב יעביר את זה לוועדה." אחרי כמה גימגומי־סרק נכנע העוזר ונעלם כלא היה.

היא נחשבת כבולדוזר בתחום החב־רתי, ואוי לו למי שארד החליטה לפעול על מיגרשו. הוא יכול לנהוג כרצונו — במילא רצונה הוא שיכרייע. אילו היה הרוב הגברי בכנסת דומה לה — היתה המרינה נראית אחרת.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו:
צמד חמד

"חביבתי," (במילעיל) — זה הכינוי שהיא תרביץ לאשה, אם היא נמנית עם חביבותיה. היא גם לא תהסס מלהחמיא לה, לחבק ולנשק אותה, כל אימת שהיא רואה אותה, אם היא נכללת בקטיגוריה זו.

ככה היא, סגנית שר־הבריאות — אשה חמה, בעלת מראה של עקרת־בית (יש המשמיצים: אפילו של עוזרת־בית). אבל מאחורי המראה התמים הזה מסתתרת אחת הנשים החזקות החרי־צות והנבונות בפוליטיקה הישראלית.

בחודשים האחרונים נוסף לה — על מכונית־השרד, מוטה גור והנהג — עוזר מסור בשם יחזקאל. בתחילה זה עורר חיוכים. לאן שפונים — נתקלים בשניים אלה יחדיו. רואים אותם בבוקר בכנסת, בצהריים — בישיבה, בערב — במסיבת־קוקטייל. היא לבושה ב־חליפה ירקרקה בצבע־צפרדע, לובשת ארשת חביבה, והוא בארשת רצינית להחריד, חנוט במקטורן, לפעמים גם בעניבות, כיאה למעמד־הפועלים. אם נתקלים בו לבדו, הוא פותח כל מישפט במילים: "שושנה ואני נסענו / שוחחנו / היינו" וכו'.

אחרי זה התרגלו הכל לצמד־חמד החביב, ולמדו להעריך את העבודה של השניים.

המושב הזה הביא על שושנה את מכת־היתושים. הכל התגרדו והתעצ־בנו. שושנה הבטיחה לי כל שבוע שיהיה בסדר. לבסוף גם היא התעצבנה, ומהעצבים של שושנה אפילו היתושים נבהלים. עובדה, איפה הם היום? ואיפה מוטה גור, שלא התלהב בהתחלה מהעובדה ששושנה תהיה סגניתו במישרד־הבריאות? ואיפה שושנה, לעומת זאת? שושנה יושבת לבטח במקום הגבוה ביותר במיפלגת־הע־בודה השמור לנשים, ואין כל סיכוי שהיא תרד משם בטווח הנראה־לעין. גם עיראקית, גם אשה, גם חכמה — מי צריך יותר?

פינחס גולדשטיין:
מה קרה לו?

פינחס, השמע קול!

לאן נעלם **פינחס גולדשטיין**, הח"כ חובב הספורט והתיקשורת? מזה כמה שבועות אין קוראים בעיתונים מה קרה לפינחס, מה הוא אכל, מה הוא שתה, מה הוא אמר!

חזור אלינו, פינחס! אנחנו מתגע־געים אליך. העם רוצה פינחס!

יצחק מודעי:
שתיקה שווה זהב

הוא כוכב המושב, על כך אין ויכוח. הוא הכוכב הבלתי־מעורער — יש הטוענים שדרווקא כן — של כל פורום שאליו ייקלע.

על כישוריו השכלתניים אין ויכוח. חרף האגדות המהלכות אודות מיזגו האיום ונורא, הוא יודע להיות מקסים, איש־חברה נעים־הליכות.

פעם, כשעוד היה שר־האוצר הכל־יכול, זימן אותי אליו בשעת בוקר מוקדמת ביותר. משהגעתי, בעיניים חצי־עצומות, הוא מייד נידב לי את ספל־הקפה שממנו לגם, בטרם יגיע הקפה שלי. בחוץ התארך תור הממ־תינים, כאילו היתה זאת מרפאת־שיניים, ואילו אנו שקענו בשיחה מרתקת, שבה תיאר את חוויותיו בצבא, כיצד למד לאפר, חוויותיו מעולם הקוסמטיקה — עולם ומלואו.

הוא איש־שיחה יוצא־דופן. כמה משיחותיו עם עיתונאים וסתם "קהל ביתי" עשו להם כנפיים, וגרמו לכך שיצטרך לנטוש שני תפקידים יוק־רתיים תוך פרק־זמן קצר.

מודעי מודע לבעיית־הבעיות שלו. לאחרונה הסכמנו על כך שיתארח במדור חשבון נפש בהעולם הזה. משהסברתי לו שעליו לגזור על עצמו שתיקה קצרה לשם־כך, הביט בי מודעי בכובד־ראש ושאל מהורהר: "כמה זמן עליי לשתוק?"

"חמישה־שישה שבועות," עניתי.

מודעי הסתכל בי בחוסר־אמון, בתי־מהון מוחלט.

בינתיים, בראשונה מחוץ לממשלה אחרי תשע שנים רצופות, הוא מכין את גייסותיו במיפלגה, כיאה לסגן־אלוף במיל', עושה דיאטה ועושה חישובים מחישובים שונים, כיצד יחזור למיש־רד־האוצר בעוד תישעה שבועות, עם מימושה של הרוטציה. במנבאי הש־חורות הוא תוקע מבט רצחני ופולט:

היועצים האלה

יועצים, עוזרים ומזכירות הם, מטבע הגזרתם, מישגיים לשרים ולחברי־הכנסת. עם זאת, נדמה לעיתים — על פי הרעש והמרבולות שהם מעוררים — שהם־הם המושכים בחוטים קצרים את המריונטות שמשום־מה שמורים להם מקומות־ישיבה במליאת־הכנסת, ובכלל מסובבים את כולם סביב אצבעם הפעילה. כל זה — לעיתים מזומנות — עד לנפילת העוזר והבוס גם יחד.

היועץ לענייני תיקשורת:
„את מדברת עם מיקצוען!"

הוא לא בלונדי ואין לו עיניים כחולות, אבל הוא בטוח שהוא התשובה הישראלית לרוברט רדפורד.

הלשונות הרעות — ואלה נעשות מושחזות במיוחד כשמדובר בענייני — מלעיזות כי הוא מדבר רק עם הצמרת שבצמרת שבתיקשורת. אישיות הנכללת בהגדרה גמישה זו וגם במין הנשי, זוכה בביטויים כמו: „מותק, יקירתי, אני אוהב אותך!" גם אם הוא מכיר אותה שבועיים בדיוק.

לא זה בלבד, אלא שהבוס הגדול שלו „גם אוהב אותך, כי אני אוהב אותך!" בסדר זה, לא בסדר הפוך.

זה, אגב, לא יפריע לו לאמר, שניה אחר־כך, לעיתונאית שניה שאינו סובל את הראשונה. „מה פיתאום!" אין זה מפריע לו גם במיוחד לשבת שוב עם הראשונה ולהורות להודיע לעיתונאים אחרים שהוא אצל הבוס הגדול.

אחרי זה, כשהעיתונאית מתקשרת ונענית שהוא אצל הבוס הגדול — עולה סומק עז בפניה, לא בפניו.

במישרדו, ובקרב התיקשורת, אין משתגעים אחריו. הבוס שלו — דווקא כן, או שכך נהוג לחשוב, או שכך הוא נוהג לחשוב. גם מי שיבקש להחמיא לו, יתקשה בכך, כי הוא עצמו יקדים אותו. מישפטים כגון „את מדברת עם מיקצוען!" שגורים בלכסיקון היומיומי שלו.

את הביקורת עליו הוא מייחס אך ורק לקינאה. ומדוע מקנאים בו? מפני שהוא מפורסם: הוא מתראיין, מדליף את שמו „שלא לציטוט", מצטלם.

נכון, גם הבוס שלו נראה, לעיתים, מחייך לצידו.

הגישה שלו היא ש„אצלי הכל בסדר!" חוץ מזה הוא בחור נחמד.

עוזר־השר:
„השר הקטן"

קוראים לו „(שם השר שאותו הוא משרת) הקטן!" זאת מפני שהוא מזכיר בכל אחת מתנועותיו את מורו ורבו.

גם הוא, כשרו, שועט קדימה במעלה הקאריירה, מרלג על מדרגות — אין לו זמן. הוא התחייב להיות לראש־ממשלה תוך 15 שנה, נו טוב — 20.

הוא מהיר־מחשבה, מבריק בניתוחיו ומתהלך בביטחון עצמי מופגן, וחצי חיוך, הדומה להפליא לזה של השר הגדול שפוך על פניו. גם ההומור שלו דומה להומור הממזרי של הבוס.

בסך־הכל הוא צבר חמוד, „השר הקטן".

השר שלו, אגב, מכנה אותו בשמות אחרים. בתקופה מסויימת קרא לו: „ראש־העיר!" היה זה, כשעודו הנמרץ התמודד ברעש גדול על ראשות המועצה במקום שבו הוא מתגורר. ליתר דיוק, המקום שמישפחתו מתגוררת בו. הוא צמוד לשר, נקודה. מסע־הבחירות הסתיים בקול ענות חלושה. בשקט־בשקט נודע, אחר־כך, שנבחר ראש מועצה אחר.

לא נעים. גם לא נורא — „השר הקטן" ממשיך לדהור לצידו של השר הגדול, והוא יגיע רחוק. לא בטוח לאן, אבל רחוק ומהר.

מתחת למעטה השחצני הוא אדם יסודי ביותר. בין ריצה לריצה, הוא הספיק לערוך מחקר היסטורי מעמיק — סקופ בתחום הזה. הוא אפילו חולם בקול על הוצאת ספר על־כך. רוב החומר כבר ערוך, אבל הריצות, המניפולציות, ההדלפות, הבחישות. זה קוסם לו יותר, והוא יגיע. סמכו עליו.

מזכירת־הסיעה:
„הסיעה זה אני!"

„הסיעה זה אני!" על כך אין בכלל ויכוח. חברי־כנסת — נו טוב, שיהיו. הרי צריך שיהיה את מי לנהל, לארגן.

מהעיתונאים אינם מתפעלים. הם סתם מיטרד. ועיתונאיות — הס מלהזכיר.

היא חולפת במיסדרונות הכנסת בארשת עסוקה־חשובה. לבושה לפי הצעקה האחרונה של האופנה, תסרוקת מודרנית, גיל לא־ידוע. מרחבי־הכנסת — בימה לרגליה, וכל הנוכחים — קהל.

בתום צעדה, שבמהלכה היא משגרת פקודות לחברי־כנסת שנתפסו בקלקלתם („תיכנס למליאה!") היא ממתיקה סוד עם כמה מאושרים, ומחליפה מבטים עם זוכים אחרים. היא צוננת בחן ליד שולחן עמוס בחברותיה, ואז מתחיל האקשן האמיתי. כאן רגים בכל, שעות על גבי שעות.

היא גם משמשת נושא לרכילות עסיסית. מחיר התהילה.

עובדה זו אינה מפריעה לה לרכל על אחרים. לה מותר. אחרי הכל, היא מזכירת־הסיעה!

(המשך מעמוד 15)

„החישובים שלי מורים אחרת!" ימים יגידו.

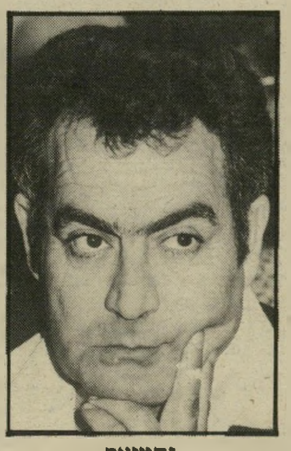
אברהם שריר:
בעלה של רבקה

אם יצחק מודעי הוא כוכב המושב, אין־ספק ש**אברהם שריר** הוא הפתעת המושב.

ממטרה ניידת ביותר, בעצם מרחפת, שהתקשורת שולחת בה את חיציה המחודדים בחרוות־יצירה, הפך במחי פליטת־פה לחביב־התקשורת.

ארבלי
מלווה

נחמיאס
מחליף

כיום אף יש ציפיות ממנו. פיתאום מפרגנים לאורך־הרוח שלו, לנימוסיו המאופקים, למיזגו הניגוח.

ביקורו של שר־התיירות במישרד־המשפטים עובר בינתיים בשקט יחסי, אחרי הסערות שהתחוללו שם באחרונה. האווירה חזרה והיתה רגועה יותר, השקט חזר ושורר במיסדרונות המיש־רד הסולידי. הביקור מוכתר לעת עתה בהצלחה יחסית.

ניקאים מגדירים את שריר כ„בעלה של רבקה" — יש פחות סבלנות. הנשמות הטובות־ממש גם טורחות להפיץ כי היא הלובשת את המכנסיים בבית־שריר.

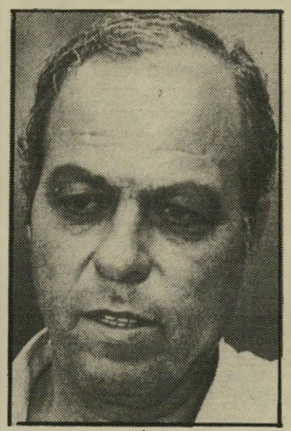
היכרות אישית עם המישפחה מלמדת שזה רחוק מלהיות מדוייק. שניהם לובשים מכנסיים, תרתי־משמע. רבקה מסוגלת לצאת למילחמה־רבתי גם על דברים פעוטי־ערך, שאין לה שום קשר אליהם, ואילו אברש׳ה ינהג בשקט־בשקט בדיוק כפי שמת־חשק לו.

לעיתים קרובות נלווית אליהם בתם האמצעית, דפנה, שעליה אומרים שהיא „הפילפל במישפחה". המישפחה החדשה של משרד־המשפטים היא בכלל מלוכדת מאוד.

אהרון נחמיאס:
צעדים מדוייקים

הוא מאוד ייצוגי, ורק השד יודע את מי הוא מייצג.

מאז מונה **אהרון נחמיאס**, הח״כ

שלום
נחבא

מצפת, חבר מחנה־רבין במערך, כסגן־יושב־ראש הכנסת, לבשו פניו ארשת־כבוד, וכל הופעתו אומרת תואר והדר.

לישיבות־הכנסת, שאותן הוא מנהל במיסגרת תפקידו, הוא לובש חליפה שחורה מיוחדת, הנותנת מישנה־תוקף למעמד.

מאז שהתמנה לתפקידו רם־המעלה, האט את קצב דיבורו, וחינך את עצמו לתת דגשים לחיתוך דיבורו. ניכר בו שהוא מעניק מחשבה רבה, וחשיבות רבה עוד יותר, לכל מילה היוצאת מפיו. הוא נוהג על פי הכלל: „איך שאני מעמיד את עצמי — כך יתייחסו אליי גם אחרים".

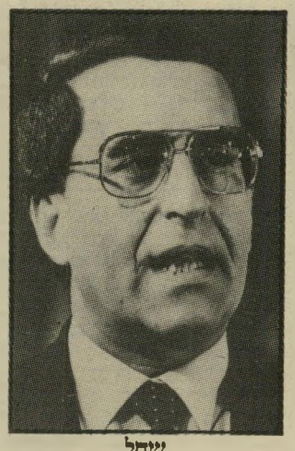
לכל כלל יש גם יוצאים־מן־הכלל.

גם הליכתו השתנתה לאחרונה. הוא צועד במיסדרונות־הכנסת בצעדים מדודים־איטיים.

חוץ מזה הוא אדם נעים־הליכות, מנומס להפליא, דובר צרפתית רהוטה, ממוצא מארוקאי.

דקל
שבר

שחל
מתמרד

הכנסת גילו את קיומו. שוב ושוב הוגדר שלום, בחיוך מתנשא, כ„חבר־הכנסת האלמוני ביותר".

גם הבדיחות החלו. למשל, איך מתח את חבריו בוועדת־הכספים של הכנסת והעמיד פנים שהוא אחיו של אברהם („אברום") שלום.

שמו מוזכר יותר ויותר, אם כקוריוז ואם במיסגרת התחכמות, אבל מוזכר: **אריה נחמקין**, היזהר!

יצחק שמיר, את **אליהו בן־אלישר**, איש **דויד לוי**, על הקרשים.

כמה שעות אחרי השקת הכוסיות ולחיצות־הידיים, כבר כיכב שמו של סגן־השר הטרי בהקשרים פחות סימפאטיים — פרשת־הקרקעות. מדי יום נודעו פרטים סנסציוניים חדשים. דקל הוזמן לחקירה מישטרתית, צעקני הליכות והמערך החלו להתנגח, ונדמה היה, כי זאת הולכת להיות ההצגה של העונה.

לפתע־פיתאום שבר דקל את הכלים והחליט שלא משחקים. דקל, חולה־הלב, לקה בהתקף. החקירה גוועה בקול־ענות־חלושה, עד עצם היום הזה.

הוא הפחית הרבה ממישקלו, החל מרכיב לאחרונה מישקפיים, ואיבד מעט מנוהגיו החביבים.

בניגוד לדימויו הקיצוני, הקשוח־מעט, דקל הוא מושבניק שורשי, איש טוב־לב, ללא גינונים של חשיבות עצמית. אם הוא מקבל על עצמו לעזור למישהו — הוא לא יטרטר אותו שוב ושוב, אלא לא ישקוט עד שהעניין לא יטופל.

מה הוא עושה בדיוק במישרד־הביטחון? התשובות המגומגמות לכך הן: „שטחים, התייישבויות".

בעצם, מה זה חשוב? מה שחשוב הוא שיש סגן־שר, ויש איזון ויש רוטציה.

משה שחל:
החיך הממזרי

יש שיאמרו ש**משה שחל** כבר ידע תקופות יפות יותר מהמושב הנוכחי.

לדעתי, המושב הזה העמיד אותו באור הרבה יותר חיובי מאשר קודם לכן.

שחל, או כפי ש**עזר וייצמן** היה מכנה אותו — „שחלינו", הצטייר קודם לכן כקאריירייסט חסר־מעצורים, מניפולטור בלתי־נלאה בעל חיוך ממזרי, מקורבו של האיש הנכון, **שימעון פרס**, חסר חוט־שדרה.

דווקא המושב הזה, שהנחית עליו את השב״כ, **רוני מילוא** ו**חיים קופמן** גם יחד, היטיב עימו.

מעבר להשמצות שספג על עמדתו העקבית בעד הקמתה של ועדת־חקירה שתחקור את פרשת־השב״כ, הוא התחיל להצטייר כדמות עצמאית. לא רק „המוציא והמביא של," או „המקורב ל".

נכון, טענו שהוא מתעקש בעמדתו בפרשת השב״כ מפני שלא שותף בפורומים המצומצמים שדנו בה. ראשית, לך תדע מה הביצה ומה התרנגולת. ושנית, גם אחרים לא שותפו ולא היה להם האומץ להודות בכך, שלא לדבר על האומץ למחות על כך.

הפיצו עליו שהוא הורחק ממעגל מקורביו של פרס. הזכירו שהמיליונר האלגנטי, המתגורר בשכונת־היוקרה רניה על הכרמל, נקרא פעם מוריץ פיאטל, ושהוא עלה מלמטה.

אז מה? החלום האמריקאי בהת־גלמותו. בארצות־הברית כבר היו הופ־כים אותו לרב־מכר או לאופרת־סבון.

במהלך המושב הוא הוכיח אפילו שהוא בשר־ודם, ולא רק תכסיסן בעל עור עבה. במהלך ההשמצות עליו מכיוון צעקני הליכות הוא לקה בבריאותו ולא הסתיר שהצליחו לפגוע בו.

לזכותו ייאמר שכאשר הוא מתכנן מניפולציה או שעשוע פוליטי אחר — אין הוא מרמה את בעלי־שיחו. אם הוא משתף אותם בתמונה — ברור להם במה המדובר. כל זאת מבלי שהוחלפה על־כך מילה. די בקריצת־עין, בצחוק שלוח־רסן ובחיוך — החיוך הממזרי הזה.

שתי התכונות האחרונות שוות כיום כרטיס־טיסה למארוקו ואולי כיסא בממשלה הבאה.

אפריים שלום:
שר־החקלאות הבא!

הוא יהיה שר־החקלאות הבא של מדינת־ישראל!

איך הגעתי לזה? פשוט מאוד!

זוכרים, איך **פסח** („פייסי") **גרופר** הוכתר כ„חבר־הכנסת האלמוני ביו־תר"? מיד אחרי כן החלו סיפורי התחנה הנוספת בעתלית בדרכה של רכבת־

מיכאל דקל:
יש סגן־שר!

יש סגן שר־ביטחון! בחייו זה מה שמכנים ידע אישי.

מדי שבוע אני פוגשת את **מיכאל דקל** בשימחה במיסדרונות־הכנסת.

במשך חודשים ארוכים ניטש המאבק הפנימי בתנועת־החרות על השאלה החשובה, בלי מרכאות כפולות, „מי יכהן כסגן שר־הביטחון?" אחרי קרבות פנימיים עקובים־מדפוס והבזוקי מצלמות, הפיל דקל, מקורבו של

הבת של אברהם שריר היא הפילפל במישפחה, החליפה של אהרון נחמיאס היא שחורה ומיוחדת ומיכאל דקל החל מרכיב מישקפיים

תמרורים

השר על האופניים

התפטר ◆ בקופנהאגן, מתפקידו כשר־התחבורה של דנמרק, **ארן מלכיור**, 60, יהודי דתי (ואחיו של הרב הראשי של דנמרק), אחרי שהוא־שם בביזבוז כספי ציבור על הוצאותיו האישיות (5,000 דולר לעריכת מסיבת יום־הולדתו ה־60 וריבוי נסיעות לחו״ל, כולל ישראל). היה זה דווקא מלכיור, המשמש כחזן לעת מצוא בבית־הכנסת והמקפיד על אכילת מזון כשר בלבד גם באירועים ממלכתיים, שנחשב כשר מצניע־לכת במיוחד, בזכות נוהגו להגיע ללישכת־השר, מדי יום, כשהוא רכוב על אופניים.

● ● ●

המאמן על הזכרונות

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־68 של **יהושע** (מר כדורסל) **רוזין**, ותיק מאמני־הכדורסל בארץ, הממשיך עדיין בעיסוקו (כמאמן קבוצת הליגה הארצית מכבי ראשון־לציון). רוזין, יליד אלכסנדריה המצרית (אליה גלו הוריו, בעת מילחמת־העולם הראשונה, מארץ־ישראל) נודע במשך שנים כמאמנה האגדתי של מכבי תל־אביב ועדיין גאה על כך שהשתתף, לפני 50 שנה, בדרבי התל־אביבי הראשון, שבו ניצחה מכבי את הפועל 5:37.

● ● ●

הפרופסור מן הקיבוץ

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־70 של ה־פרופסור (להיסטוריה) **יהושע ארי־אלי**, מייסד התנועה לשלום ובימחון. אריאלי, יליד צ׳כיה, שהיה בנעוריו חבר קיבוץ חפצי־בה ועובר במוסך תל־אביבי, התגבר במילחמת־העולם ליחידות הארצישראליות של הצבא הבריטי ונפל בשבי הגרמנים ביוון. אחר שיחרורו היה מפקד הגדנ״ע (גדודי הנוער) של אירגון ההגנה בירושלים וגם שומר ראשו של בן־גוריון, מה שלא מנע ממנו, כעבור שנים אחדות, מלצאת נגדו במאבק ציבורי, עת עמד לצד פינחס לבון, מי שהיה שר־הביטחון, בפרשה, לה הרבה קווים משותפים עם פרשת השב״כ '86.

● ● ●

הח״כ מן המחתרת

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־85 של ד״ר (למישפטים) **יוחנן בדר**, מוותיקי תנועת החרות, ששימש כמס׳ 2 שלה בכנסת, משך 29 שנותיה הראשונות. בדר, יליד פולין, מישפטן, כלכלן ועי־תונאי חד עט ולשון, הצטיין בשרותו בוועדת הכספים של הכנסת, אך גאה במיוחד בעברו המחתרתי, באצ״ל.

● ● ●

הגיאוגרף על הכוונת

נפטר ◆ מהתקף־לב, בגיל 54, בעת מסע באפריקה, בניירובי, בירת קניה, **אברהם כץ**, יו״ר מחלקת הנו־ער והחלוץ של הסוכנות היהודית, שהואשם לאחרונה על ריבוי נסיעותיו לחו״ל. כץ, יליד נס־ציונה שבשפלה, שהיה גיאוגרף במיקצועו, הירבה ל־סייר בעולם לשם מחקריו, אך נודע יותר כיו״ר אירגון המורים העל־יסו־דיים, שהנהיג את פריצתם מהסתדרות המורים, פעילות מוצלחת שהביאה אותו, כאיש המיפלגה הליברלית, לשרת בכנסת במשך 12 שנה, בהן רוב הזמן כראש ועדת החינוך שלה.

● ● ●

החוקר מחולות הנגב

נפטר ◆ בגיל 69, **הילל נתן**, פרופסור לאנטומיה (באוניברסיטת תל־אביב), שנודע גם כמחקריו האנ־תרופולוגיים (בכעיית העמידה הזקופה של בני־אדם וחיות). נתן, יליד ארגנ־טינה ואב לארבע בנות, החל את דרכו בארץ כרופא קופת־חולים בנגב, התנ־דב, ב־1967, ערב מילחמת־ששת־הי־מים, לצאת לדרום־אמריקה ולגייס שם רופאים לשרות בארץ.

אך החוק רם מכולנו

אני נהנה לקרוא פיסקי־דין של בית־המישפט העליון. ההגיון המישפטי אינו דומה לשום הגיון אחר, אך הוא שלם בתוך עצמו, מיקשה אחת. בטיעון מישפטי מעולה יש הרבה אסתטיקה, ומכיוון שבית־המישפט מקפיד על טיב השפה העברית שבפיו, התענוג הוא כפול ומכופל.

לא הגבתי על פסק־הדין בעניין פרשת־השב"כ מייד, כי רציתי לקרוא אותו פעמיים־שלוש, ללעוס אותו ובנחת ולהרהר בו.

פסק־דינו של מאיר שמגר הוא מלאכת־מחשבת של בניין מישפטני. הוא ניתח את מיבנה החוק הקיים, כפי שהוא, לדעתו, ועל כך בנה את הכרעתו. ואילו פסק־דינו של אהרון ברק הוא יצירה אמנותית, בעלת מעוף.

ברק

אם שני אנשים כל־כך מלומדים יכולים לקחת את אותו חומר־הגלם המישפטי ולהגיע לתוצאות הפוכות — זה מלמד הרבה על החוק. כל אחד מהשניים בוודאי יכחיש זאת — וכך גם השופטת מרים בן־פורת, שהכריעה ביניהם — אך ברור כי בידי כולם שימש החוק כחומר ביד היוצר, כדי לאשש הכרעה הנובעת ממעמקי תפיסת־עולמם.

כהדיוט גמור, אני לצידו של ברק.

זה בוודאי לא יפתיע איש. יגידו: אינך אובייקטיבי. אתה מסכים עם מי שהגיע למסקנה המקובלת עליך.

זה נכון, אך לא במובן השיטחי. דעתי בעניין פרשת השב"כ נובעת מהשקפתי המוסרית־לאומית־אנושית העמוקה ביותר. אם מבחינה זו אני קרוב לקביעותיו של השופט ברק — הרי אך טיבעי הוא שהגענו לאותן המסקנות.

השופט ברק הפליא ביכולתו לנסח כמה מן התפיסות העמוקות ביותר שלנו, החורגות בהרבה מעבר לתחום הצר של המישפט. למשל:

„זרועות השילטון רמות הן, אך החוק רם מכולנו."

„סמכויות בלתי־מוגבלות של רשויות השילטון נוגדות את האופי הדמוקרטי של המישטר."

„אין זה עולה בקנה אחד עם מישטר דמוקרטי־קונסטיטוציוני, כי בידי מן־ההוא, ולוא נשיא־המדינה, יהיו סמכויות־על, שיאפשרו לו לשנות את כל החלטותיהן של הרשויות האחרות."

„אין זה מיבנה קונסטיטוציוני ראוי שהמישטרה תוקרת — אך הנשיא מוסמך להפסיק את חקירתה; שהתביעה תובעת — והנשיא מוסמך להפסיק את תביעתה; שבית־המישפט שופט — והנשיא מוסמך להתערב בכל שלב משלבי השפיטה."

„התערבות (הנשיא) כמוה כירידה ‚לשדה־הקרב', ואין היא הולמת את נשיא־המדינה."

„בצד הפעלת כוח חייבת להיות ביקורת שיפוטית. כוח בלא ביקורת — סופו שרירות. בלא דיין — אין דין." על הנשיא, כמובן, אין ביקורת מישפטית.

„הרשות המבצעת כפופה לחוק. ליתידיה אין זכויות, כוחות או חסינויות, אלא אם כן החוק מעניק זאת להם. מכאן שלאיש השילטון, בתור שכזה, אין יותר זכויות, כוחות או חסינויות, מאשר לכל אדם אחר במדינה, ועל כן יש לו אותה אחריות למעשיו כמו לכל אדם אחר."

„אין ביטחון ללא חוק. שילטון־החוק הוא מרכיב בביטחון הלאומי."

„הביטחון מחייב מציאת כלים ראויים לחקירה. שאם לא כן, לא יוכל שרות־הביטחון־הכללי למלא את יעודו. כוחו של השרות באמון הציבור בו. כוחו באמונו של בית־המישפט בו. אם שיקולי־ביטחון יכריעו את הכף, לא יהא אמון של הציבור, ולא יהא אמון של בתי־המישפט בשרות־הביטחון, ובחוקיות חקירותיו."

את עיקרי הדברים האלה כבר אמרו — בקיצור נמרץ — נביאי ישראל.

השופט ברק היה מודע לבעיית הקיצור. „צר לי על אורכו היתר של פסק־הדין, אך לא עמד לרשותי זמן מספיק לכתוב פסק־דין קצר יותר."

ובכל זאת: כל מילה זהב.

המחוקק והעוף הצלוי

מפעם לפעם, בקוראי את פסק־הדין של בית־המישפט העליון, לא יכולתי להתאפק מלחייך. ולא רק כאשר השופטים המלומדים עקצו זה את זה בדקירות כה מאומנות, עד שכמעט אי־אפשר היה לחוש בהן.

חייכתי בכל פעם כאשר הסתמך אחד השופטים על „כוונת המחוקק".

השופטים זקוקים לפיקציה זו. הם נאלצים לדמיין להם מחוקק ערטילאי, ולבחון את כוונותיו הגלויות והנסתרות, כדי לפרש את החוק שהתקבל על־ידו.

כמה טוב שהשופטים אינם רואים את המחוקקים בעבודתם, אלא לעיתים רחוקות מאוד: אולי מוטב לאסור עליהם בכלל את הכניסה למישכן־הכנסת. אחרת יהיה להם יותר ויותר קשה לדבר ברצינות על „כוונת המחוקק".

אם המחוקק מורכב מ־120 חברי־הכנסת, אני יכול לקבוע בצורה די מוסמכת מה היתה כוונתו: לאכול עוף במיונז, ללכת הביתה בהקדם האפשרי, למסור הודעה שתזכה בכותרת בעיתונות (ואולי, שיא האושר, להופיע במשך חצי דקה על מירקע הטלוויזיה.)

כוונת המחוקק? הרוב העצום של חברי־הכנסת מצביעים בקריאה השניה על ההסתייגויות מבלי שקראו אותן, מבלי שיהיה להם אף המושג הקלוש ביותר על מה נטוש הוויכוח. בעת הדיון נוכחים באולם חצי־תריסר או תריסר ח"כים, המתווכחים ביניהם בלהט (בייחוד אם נוכחים עיתונאים ומצלמות). בתום הוויכוח, בהישמע הצילצול, נוהרים לאולם עשרות ח"כים נוספים, בעודם לועסים, לפעמים כשיריהם כבר מורמות להצבעה, מבלי ששמעו מילה וחצי־מילה על החוק שהם מחוקקים.

פעם היתה חצי־נחמה: „טוב, ההצבעה באולם אינה אלא פורמאלית. ההכרעה האמיתית מתקבלת בוועדה, ושם יש דיון ארוך וממצה, בהשתתפות מומחים."

פעם זה באמת היה כך. אני זוכר ישיבות של ועדת־החוקה־חוק־ומישפט שהוזמנתי אליהן בשנות ה־60 כדי לנמק הצעות שלי (מעולם לא הייתי חבר בוועדה זו, כי תמיד הייתי שייך לסיעות קטנות מדי). התרשמתי אז מטיב הוויכוח. ישבו שם מישפטנים מעולים — חיים צדוק, הפרופסור הנס קלינגהופר, זרח ורהפטיג, יוחנן בדר ועוד ועוד — והדיון היה לא „פעם מרתק ומלאף.

מכל זה לא נותר אלא זיכרון עגום. לפני כמה חודשים השתתפתי בישיבת הוועדה, על פי הזמנתה, כדי לתרום את

תרומתי לוויכוח על החוק לאיסור מיפגשי־השלום. יחד איתי הופיע באותה ישיבה גדול המומחים בארץ למישפט הפלילי, הפרופסור שניאור זלמן פלר, איש נערץ, המצוטט בפיסקי־הדין של בית־המישפט העליון כסמכות חשובה.

בישיבה נכחו, בממוצע, כארבעה חברי־הוועדה. „בממוצע" — כי גם אלה נכנסו ויצאו, קיבלו פיתקות והזמנות לשיחות־טלפון, נקראו להצבעות בוועדות אחרות, חזרו, הקשיבו במשך כמה דקות, ויצאו שוב.

ואם כך נהגו לגבי חוק בעל משמעות מדינית־חוקתית ממדרגה ראשונה, שעמד במוקד סערה ציבורית — איך הם נוהגים כלפי סתם חוק משעמם, שאינו מעניין איש, כמו — למשל — ההגדרה המדוייקת של סמכות החנינה של נשיא־המדינה?

על מה להתאבל

כשהייתי צעיר לא היה קיים התישעה באב.

כלומר, הוא הופיע בלוח־השנה. הוזקנים הלכו בו להתפלל. בשבילנו, שגדלנו בארץ, היה זה אנאכרוניזם מצחיק. חורבנו של בית־המיקדש — כבניין, כאתר רתי — לא עניין אותנו אלא כאפיזודה היסטורית. מה שהיה חשוב לנו היה חורבן מלכות ישראל („הבית הראשון") וחורבן הקהיליה היהודית השניה („הבית השני"). מכיוון שהקמנו את הקהיליה השלישית — מדינת־ישראל — היה יום התישעה באב צריך להיות, אם בכלל, יום של חג ושימחה.

בקיצור: תודעתנו היתה לאומית וחילונית, ובתודעה זו לא היה מקום לאבל על חורבן הבית. „הבית השלישי" — במובן של חרות עברית וקהיליה מדינית — קם והיה, אחרי מאבק־איתנים. על מה נותר לנו להתאבל?

מי שרוצה לבחון מה קרה למדינה הזאת ב־38 השנים האחרונות, וכיצד הידרדרה התודעה הלאומית העברית לתוך ביצת הדתיות, מוטב לו לברוק מה קרה בתישעה באב השבוע.

המיסעדות היו סגורות, בכוח החוק. מישמרות דתיים נוסח־חומייני, במדים של שוטרים ופקחים עירוניים, פעלו לסגירת המיסעדות הסרבניות ולהענשת בעליהן.

בבנקים לא עבדו. מישרדים רבים היו סגורים. התיאטרונים ובתי־הקולנוע היו נעולים בחוק.

600 שוטרים איבטחו ארבעה חברי־כנסת של מיפלגה פאשיסטית מכובדת, שעלו להר־הבית. אלה ערכו הצגה מיפלגתית למען כלי־התיקשורת. איש לא התמרמר על ביזבוז נורא זה של משאבים, בימים שבהם מרעיבים אלמנות ויתומים, למען מימון תעמולתם של ארבעה מוקיונים לאומיים.

בטלוויזיה וברדיו חגגה שטיפת־המוח, שבה השתתפו בשימחה אנשי שמאל, תוך התלבטות פוטוגנית ולבטים רדיופוניים.

גורואית אופנתית, אניטה שפירא, הביוגראפית של ברל כצנלסון, הינתחה בטלוויזיה רב־שיח של חמישה „חילוניים". נקודת־המוצא שלה היתה: „פעם ערכה תנועת־נוער מחנה־קיץ דווקא בתישעה באב. האם הייתם עושים כך כיום?" וארבעה מתוך החמישה השיבו בשלילה, ואחדים אף תוך הצטלבות חסודה.

בהנחיית שפירא, נערכה אורגיה של התלבטות אופנתית. ארבעה מתוך החמישה אמרו בצורות שונות שהם חילוניים, אבל גם מחפשים שורשים, ותוהים על יהדותם וכו' וכו'.

חרגה מכלל זה בתו של עדיה גורביץ, הוא ע"ג חורון, מאבות הכנענים. אני מניח שהיא התכוונה לומר שאנחנו ישראלים, שיהדות היא בשבילנו היסטוריה, פולקלור של אתמול, משהו שכדאי להכירו כדי לעמוד על שורשי תרבותנו בעבר הרחוק — אך לא מיסגרת לחיינו עתה, כאומה בת־חורין במולדתה, החיה ויוצרת את תרבותה בעולם של ימינו, תוך קשר הדוק עם שאר האומות והערכים האוניברסליים של שלום, צדק וזכויות־האדם.

אולי היתה בתו של חורון אומרת זאת, אילו הניחו לה. אולם המנחה הקפידה שלא להניח לרב־שיח לגלוש לנושא האמיתי, הנוקב. הטלוויזיה אוהבת את הדייסה האופנתית, החמימה, הבלתי־מחייבת, השווה לכל נפש. לא כדאי להרגיז את הדתיים. ועל כך ראוי באמת להתאבל.

הכנופיות של תש"ח

מרדכי קירשנבאום ערך כתבה על פלמ"חניק המחפש את האחמול, גבריאל רפפורט. הוא גברוש. איש מעניין, כתבה טובה.

תוך כדי כך הוא סיפר שגברוש לחם ב־1948 בכנופיות.

קירשנבאום הוא איש השמאל, ופעם גם היה גורו של מחנה־השלום. לכן כראי להעמידו על טעותו.

אני לא לחמתי ב־1948 בכנופיות. עד לקום המדינה הייתי לוחם בצבא בלתי־סדיר של הישוב העברי, שקראו לו אז „גדודי ההגנה", ולחמתי בצבא הבלתי־סדיר של העם הפלסטיני, שהיו לו שמות שונים.

המילחמה היתה קשה ואכזרית, והיא היתה נטושה על השילטון בארץ הזאת. חירפנו את נפשנו למען עמנו, וידענו שהם מחרפים את נפשם למען עמם שלהם. כיבדנו אותם על כך, ואני מקווה שהם כיבדו אותנו.

כמו גברוש, לחמתי באפריל 1948 על הדרך לירושלים. מולנו עמדו הלוחמים הפלסטיניים, בפיקודו של עבר־אל־קאדר אל חוסייני. כאשר נפל עבד־אל־קאדר, במרומי הקסטל, לא ביכינו אותו. אבל כיבדנו אותו מאוד. הוא היה אוייב מכובד.

חייל קרבי אינו מבזה את האוייב . לעולם לא. בדרך כלל זהו סימן־ההיכר של גיבורי העורף.

האם הוא יפה?

מכיוון שאני משוחרר לחלוטין מכל זיקה רתית, אני יכול להרשות לעצמי להעמיד את הדת במיבחן תועלתי.

מבחינה זו מעניין אותי אורי זוהר.

מעולם לא היתה כימיה בינו וביני. ההומור שלו לא מצא חן בעיניי (מלבד גפן במובן של גפן, ועוד כמה קטעים פה ושם). לא אהבתי את הסרטים שלו. הכל נראה לי גס, בלתי־מתורבת איכשהו.

זוהר (1972)

אך היינו במחנה אחד. לא רק מחנה פוליטי, אלא מחנה מוסרי. הלכנו יחד לשטח 9 (וזכר ההפגנה ההיא הוא שמביא אותי לכתוב שורות אלה). הלכנו לשטח 9, מתוך כוונה להיאסר, כדי למחות על עוול, להתייצב כקומה זקופה לימין נדכאים ומושפלים, אף שאינם בני עמנו. זאת היתה הכרעה מוסרית.

לאחר מכן פעל אורי זוהר כדי להקים לקראת הבחירות לכנסת מחנה־שלום מאוחד. ואף שלבסוף לא קיבלתי את דעתו, ראיתי בפעולתו אקט מוסרי.

אחר־כך יצא אורי זוהר לשמד הדתי, גידל זקן ומיגבעת והיה לרב בישראל.

טוב ויפה. השאלה המעניינת אותי — ורק היא מעניינת אותי בהקשר זה — היא: האם הפך אורי זוהר החוזר־בתשובה אדם יותר טוב? יותר מוסרי?

אם להשתמש בתיבה שזוהר עצמו, בגילגולו הקודם, היה מרבה להשתמש בה: האם הפך אורי זוהר אדם „יפה" יותר, מבחינה נפשית ומוסרית?

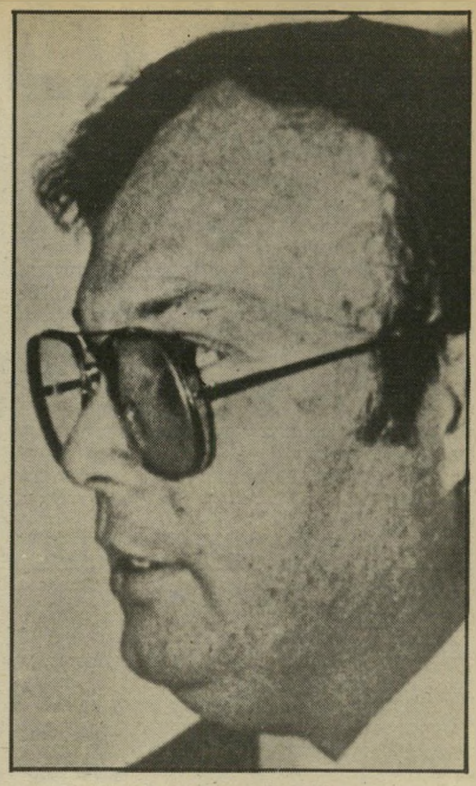
התשובה החד־משמעית היא: לא. להיפך.

מאז שחזר לתשובה, אורי זוהר ונח את עניניי המוסר. לא „צדק צדק תרדוף" ולא „בקש שלום ורדפהו". הוא רודף אחרי פסוקים בגמרא, לא אחרי טובת האדם. לא מעניין אותו מה שקורה לגר שבתוכנו, וגם לא מה שקורה לחילוני. הוא עוסק בהתנחלות ובמילחמות היהודים בגויים וביהודים אחרים. שאבעט בפתח־תיקווה מעניין אותו, יום־חול בדהיישה אינו מעניין אותו כלל.

לדידי, זהו המיבחן הקובע. לא לאורי זוהר, אלא לדת ישראל, לפחות כפי שהיא קיימת כיום במדינת־ישראל.

(למען הצדק, אני צריך לספר כאן סיפור. לפני הרבה שנים התווכחתי עם המטיף הבפטיסטי לינדסיי. הסברתי לו מדוע אני אתיאיסטי. בין השאר סיפרתי לו שבחנתי את התנהגות חבריי הדתיים במילחמת־העצמאות, ונוכחתי לדעת שאינם טובים יותר, ואולי גם אף גרועים מחבריי החילוניים בכל הנוגע לפישעי־מילחמה ומעשי־זוועה.

המטיף הקשיב בסבלנות, ואחר־כך אמר: „אין לך מושג עד כמה הגישה שלך היא יהודית!")

אריה שומר:

„עד ה־14 באוקטובר נעבוד כאילו אין רוטציה!"

בעידן הדרישה לקצץ בתקציב מישרד־הממשלה שוחחתי עם אריה שומר, הסמנכ"ל הנמרץ של מישרד ראש־הממשלה. שומר ידוע בכך שהצליח לייעל את מנגנון המישרד, לקצץ בתקציבו, ועם זאת – להכניס שיפורים ניכרים במישרד.

● מה שיעור הקיצוץ שחל בתקציב בתקופת כהונתך?

אני קורא מהנתונים, זאת לא המצאה: קיצצנו 27 מישרות מכוח־האדם של המישרד, וזה המון!

אינני יודע אם מישהו מבין את משמעות הקיצוצים האלה. המישרד משרת את ראש־הממשלה, מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה והשר עזר וייצמן, העובדים שעות על גבי שעות. כל ישיבות השרים, הישיבות הליליות, מתקיימות פה. האם זה ברור לכל עם־ישראל שהדבר הזה מצריך שרותים? טיפלנו באירוח של סגן נשיא ארצות־הברית ג'ורג' בוש, ראש־ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר. מי עושה את כל זה? הכל מתקיבנו הרל ומכוח־האדם המצומצם. לא הוספנו טבחים ונהגים לשם־כך.

● אז איך עושים את זה בכל זאת? מה הסוד?

ראש־הממשלה אמר לי: „צריכים לרדת במילון דולר ולרדת בכוח־אדם." אני שמח שהצלחנו לצמצם בכל הכוח, אבל גם לשפר. הכל תודות לעובדים המסורים פה, שלא כולם יודעים על מידת תרומתם למדינה.

ממשלה

● בעוד חודשיים, עם הרוטציה, יתחלפו רבים מסקידי המישרד. האם אתה חש אכזבה על תוכניות שלא הספקת לבצע?

אנחנו הכנסנו במישרד שיפורים רבים. אינני יודע מה יהיה מצבי. נדמה לי שהעובדים רוצים שאשאר בתפקיד, אבל זה לא תלוי בי, אלא בראש־הממשלה הבא, וכמובן בעזר וייצמן ואברהם טמיר, שבזכותם אני פה. אני משמש גם כעוזרו של וייצמן, נוסף על תפקיד הסמנכ"ל.

עד ה־14 באוקטובר נעבוד כאילו אין רוטציה. נמשיך בקיצוצים, ברה־ארגון של המישרד. אני מקווה שגם אם לא אמשיך, הדברים האלה יימשכו. ותמיד קיימת האפשרות שנחזור.

דפנה ברק

אברהם שווייצר:

„כתבתי מאמר ראשי, ואחר־כך מאמר הפוך!"

כשהחליטה הממשלה על הצמדת השקל לסל־המט־בעות, פירסם העיתון הארץ מאמר ראשי המצדיק את המהלך. כעבור ימים אחדים הופיע באותו העיתון מאמר חתום בידי אברהם שווייצר, שהסתייג מהמאמר הראשי. הסתבר שאת שני המאמרים כתב אותו האיש עצמו.

עיתונות

ביקשנו משווייצר שיסביר לנו את עמדתו.

נכון שאני כתבתי את מאמר־המערכת. כל המאמר הזה בא בחטף. הייתי מוכרח לייצר אותו.

את מאמר־המערכת לא חשוב מי כותב. מאמר־המערכת מביע את דעת המערכת, והכותב הוא רק יד המיזיקה בעט.

כתבתי את מאמר־המערכת מבלי שהיה לי הרבה זמן להרהר בו. כעבור כמה ימים, כשהיה לי זמן לחשוב, הגעתי למסקנות הפוכות. הגעתי למסקנות משלי, וזה יוצר את הניגור.

● רצית לתקן את עצמך?

לא. פשוט היה לי יותר זמן לחשוב על הנושא, והגעתי למסקנות שונות ממאמר־המערכת, שכתבתי כמה ימים קודם בחטף.

רונית אנטלר

יגאל שילון:

„התוכנית מדרבנת לעשות דברים שלא ייאמנו!"

תוכנית־טלוויזיה, שנעשתה פופולארית כבר אחרי הקרנת הפרק הראשון שלה, היא התוכנית האמריקאית פלא פלאים. המביאה לצופה סיפורים שכמעט לא ייאמנו. חשבתי לעצמי כמה חבל שמפיקי התוכנית אינם פונים אלינו, כי כאן אפשר למצוא כמה וכמה סיפורים שלא ייאמנו. אמרתי את זה, בבדיחות הדעת, לבימאי יגאל שילון, והוא התפלא מאוד שלא יודעים כאן שאומנם ישראל סיפקה לתוכנית האמריקאית כמה וכמה סיפורים מדהימים.

● מתי?

לפני שלוש שנים פנו שלמה פז ואיציק קול למפיק־התוכנית, אלן לנסברג, ואמרו לו שגם אצלנו יש דברים מדהימים. הוא אמר להם: „צלמו. ואם זה טוב, אני משדר." יצאנו לשטח וצילמנו שישה קטעים. שלושה מהם אני יודע ששודרו כבר, בקשר לאחרים פשוט הפסקתי לעקוב.

● חשבתי שהתוכנית עוסקת רק בדברים מדהי־מים באמריקה, ולא בכל העולם.

אני חושב שזה נכון. אבל המפיק הוא יהודי, וגם אנחנו.

● איזה צילומים מדהימים צילמתם כאן?

היה סיפור על נגר שהתעוור במילחמת־העצמאות. רואים איך הוא עובד בנגריה שלו ומכניס את ידיו מתחת לסכינים ולמסורים מבלי לראות כלום. אגב, זה אבא של אפי בן־ישראל.

צילמנו קטע על הכביש המכושף ליד ירושלים. צילמנו את הרוסי העושה פסלים מדהימים מראשים של גפרורים. צילמנו תהליך שלם של חיבור יד לאיש שהיד שלו נקטעה.

● אתה חושב שזו שיטת־העבודה של מפיקי התוכנית האמריקאית, פשוט לקנות סיפורים?

אני לא יודע בדיוק איך הם משיגים את כל הסיפורים, אבל ברור לי שכמו שלגינס יש חלק בשיאים, כך גם התוכנית הזאת מדרבנת את האנשים לעשות דברים מדהימים, כדי שיצלמו אותם

טלוויזיה

לתוכנית. אחרת קשה להסביר איך ברגע שהאדם או חבורת־האנשים עושה את הדבר המדהים, יש שלוש מצלמות־טלוויזיה המצלמות אותו.

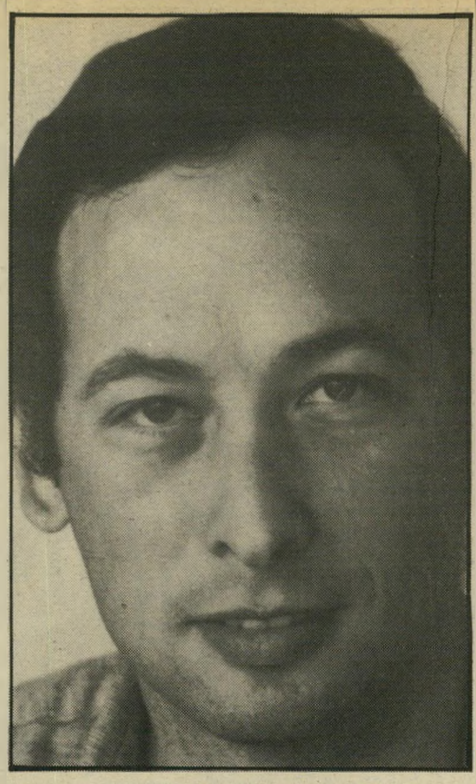
● אנחנו נראה בתוכנית גם את הקטעים הישרא־ליים שלכם?

אני לא יודע כמה פרקים קנתה הטלוויזיה הישראלית. נחכה ונראה.

● אני מניחה שקיבלת הרבה כסף. טלוויזיה אמרקיאית זו לא טלוויזיה ישראלית

קיבלנו המון כסף. אני יודע שלא תאמיני לי, אבל האמת היא שאני זוכר שזה היה משהו עם חמש. תהרגי אותי אבל אני לא זוכר כמה אפסים היו מאחורי החמש.

דניאלה שמי

אבי בטלהיים:

„נמאסו לי המיפלגות, עברתי למדור הספורט!"

השבוע הודיע אבי בטלהיים, הכתב לענייני מיפלגות של מעריב, כי הוא עובר לתחום אחר. הוא עובר לספורט, בעיתונו. ביקשנו ממנו שיסביר מדוע.

ביקשתי ממעריב לפני שבועות אחדים לסיים את תפקידי. אני ממלא תפקיד זה יותר משש שנים, והרגשתי שמיציתי את עצמי בתחום זה. ביקשתי לעבור לתחום אחר, התבקשתי על־ידי העורך הראשי, עידו דיסנצ'יק, להמשיך בתפקידי לפחות עד הרוטציה, והסכמתי. לפני כמה שבועות בא אלי עידו ואמר לי שיש לו הצעה בשבילי. „אל תיפול מהכיסא," אמר לי, „תהיה עורך מדור־הספורט של מעריב."

● **הסכמת מייד?**

לא. ביקשתי זמן למחשבה. לא היה לי תפקיד ספציפי שרציתי לעצמי. אחרי שבועיים אמרתי לעורך שלתקופת־ביניים זה מתאים לי.

● **מדוע דווקא ספורט?**

עידו ידע שאני חובב־ספורט. ב־1984 יצא לנו להיות ביחד באמריקה, והרבה משיחותינו היו על הספורט האמריקאי. הוא גם יודע שאני עוקב אחרי הספורט, ושאני צרכן של מדורי־הספורט. לדעתי מגיע לעידו קרדיט על חשיבה לא־שיגרתית, שהציע לי תפקיד כזה.

הפתעתי את עמיתיי העיתונאים, וזה מוכיח שזה מהלך לא־שיגרתי. רק דרך מהלכים כאלה אפשר, לדעתי, להגיע להצלחות יותר גדולות.

● **למה אתה מתבוון?**

אילו היה עידו ממנה כראש המדור אדם השייך למדור הספורט זה היה טיבעי ורגיל. אבל זה שהוא מביא לתפקיד אדם לא־צפוי, שיש לו ראש נקי לחלוטין בתחום זה, שאינו מזוהה עם שום קליקה בעולם הספורט, שיכול להפתיע בחשיבה יוצרת — זה לא שיגרתי, וזה יכול להיות מעניין. ואם אכן יתברר שהוא לא טעה, אז מעריב יוכל להרוויח.

● **אתה בעד רוטאציה בתפקידים במערכת?**

עיתונות

בהחלט. לי קרה דבר כזה כבר בעבר. הייתי שש שנים כתב בבתי־המישפט בתל־אביב. יום אחד ניגשתי לעידו, שהיה אז ראש אגף־החדשות, וביקשתי לסיים את תפקידי ולעבור לתפקיד אחר, ואז הציעו לי את המיפלגות.

אני חסיד של רוטציה במערכות. אני יודע מידיעה אישית ומנסיון אישי איזו שחיקה עוברים. אני לא מקבל את המודל שקיים בכל אמצעי־התיקשורת, שאנשים ממלאים תפקידים 10, 15 שנים באותו התחום. זה רע מאוד לעיתונאים, ולאמצעי־התיקשורת המעסיקים אותם. הם נשחקים, הופכים לפקידים, ולא ממלאים את עבורתם העיתונאית, עושים זאת בצורה שיטחית ובלי התלהבות. לכן אני שמח שאצלי יש מנגנון, האומר לי אחת לכמה שנים: עד כאן!

רונית אנטלר

אלדד זלצמן:

„אספרנטו אסטאס טרה פאסילה לינגוו!"

בימים אלה נערך בארץ הקונגרס הבינלאומי של דוברי אספרנטו. זאת היא הפעם הראשונה שקונגרס מעין זה נערך בארץ. וה„ישראלים דוברי־האספרנטו גאים מאוד בהישג. כמה גאים כאלה יש בארץ. שאלתי את אלדד זלצמן. מזכיר הליגה לאספרנטו בארץ.

רשומים אצלנו 600 איש, בערך. אבל אני לא בטוח שכל הרשומים אומנם מדברים היטב. יש שנרשמו, התחילו ללמוד ונשרו. באירועים שאנחנו עורכים באים פחות מ־600. אבל כל הבא, ברוך הבא.

● **איך לומדים היום אספרנטו? יש בתי־ספר?**

בעיקר מלמדים בהתכתבות. אבל יש כמה בתי־ספר בארץ, כמו בית־ספר גרץ בתל־אביב ובית־ספר ישגב בשיכון־דן, שהשפה היא חלק מתוכנית־הלימודים שלהם.

● **האספרנטו הומצאה כדי להיות שפה בינלאומית. היום ברור שהשפה הכי בינלאומית היא האנגלית, ובכל מקום תמצא אנשים דוברי־אנגלית, ולא בכל מקום תמצא דוברי אספרנטו. אז למה לא להרים ידיים ולהיכנע?**

כי אנחנו חושבים שזה חשוב. ויש לנו אמונה שיום אחד יהיו הרבה מאוד דוברי־אספרנטו בעולם. בהונגריה, למשל, מלמדים אספרנטו כשפה זרה, וגם בגרמניה התחילו. באו"ם הכירו בה כשפה רישמית, ועוד היד נטויה.

● **אבל אם כבר ללמוד שפה, אז למה לא ללמוד שפה שמדברים בה מיליונים?**

פשוט מפני שאספרנטו היא השפה הכי קלה בעולם. במשך שנת־לימוד אחת יכול אדם ממוצע לדבר באופן שוטף, ובמובן לכתוב באופן שוטף. אדם משכיל, המבין קצת צרפתית, קצת אנגלית או קצת לטינית, ילמד את השפה בכמה חודשים.

● **ומשהוא יידע אותה, הוא יסע בעולם ואף אחד לא יבין אותו.**

שפות

זה לא נכון. בכל ארץ ובכל עיר יש אנשים דוברי־אספרנטו, וכל אחד מהם ישמח מאוד לפגוש את דוברי שפתו. יש בתי־מלון בעולם שבהם מדברים אספרנטו, ויש חברות, כמו גינרל מוטורס המוציאות תי־כתובות גם בשפה הזאת.

● **אולי תגיד איזה מישפט, ונשמע איך זה נשמע.**

בבקשה: אספרנטו אסטאס טרה פאסילה לינגוו.

● **„אספרנטו היא שפה קלה מאוד"?**

את רואה שאת מבינה בלי ללמוד.

● **לבסוף, אם מישהו „מת" עבשיו ללמוד אספרנטו, לאן שיתקשר?**

לטלפון 03־865688.

דניאלה שמי

יוסי פולק:

„לא היו אצלנו שיטות של הקג"ב!"

ליחסי־ציבור מוגברים יש גם צד פחות יפה – תגובות ופירסומים לאור־דווקא מחמיאים.

כך אירע לתיאטרון הלאומי שהביא, ברעש תיקשורתי, את הבימאי הרוסי הנודע יורי לובימוב, כדי שיביים את המחזה השקיעה. במקביל לטיפטופים של יחסי־הציבור המעולים של התיאטרון, פורסמו לפתע־פיתאום שמועות, כאילו יש תסיסה בקרב שחקני ההצגה, ושהבימאי משתמש בשיטות הנהוגות בקג"ב כדי להשיג תוצאות מרשימות.

שוחחנו על כך עם השחקן הראשי בהצגה, יוסי פולק.

● **אז מה, ביימו אותך ואת חבריך בשיטות הנהוגות בקג"ב?**

הפירסום הזה מאוד הפתיע אותי. זה לא שאין מתחים בין הבימאי לשחקנים — תמיד יש! אבל נדמה לי שזה פורסם בעיקר על רקע של קינאה.

אני לא יודע בדיוק על איזו קינאה מדובר, מפני שאין לי מושג אם זה הודלף מתוך הצוות העובד בהצגה או מבחוץ.

האמת היא שמיספר המשתתפים בהצגה גדול במיוחד, וקשה לבימאי ליצור קשר אישי עם כולם. חוץ מזה, שהוא לא מדבר שום שפה מלבד רוסית. אז עבדנו עם מתורגמן: הוא נתן הוראות למתורגמן, שנתן לנו, אנו הגבנו, המתורגמן תירגם...

כך היה קשה לאנשים להתבטא, להביע דיעה, אולי זהו שורש הבעייה, אבל מכאן ועד לפירסומים שפורסמו — הדרך רחוקה.

● **היה משהו מיוחד בשיטת העבודה של לובימוב, שהצדיק את המוניטין שלו כאחד הבימאים הטובים ביותר בעולם?**

היה דווקא משהו מיוחד בשיטת־העבודה שלו, אבל לחיוב. הוא בימאי מעולה. הוא הספיק לסיים את הבימוי של הצגה כל־כך מורכבת לפני המועד שהוכתב לו, וזה הישג. חוץ מזה, שהוא בא מוכן לכל חזרה, על כל פרט ופרט. הוא ידע בדיוק מה הוא רוצה, ולא חיכה שהמוזה תישרה עליו.

תיאטרון

● **בהצגה אתה מגלם גבר בן 62, המתאהב בנערה צעירה. אתה בן 41 — איך התמודדת עם זה?**

אין בכך שום בעיה. אני מכיר אנשים בני 62 המתנהגים ונראים צעירים כמוני. הבעיה היא בעיקר פיסיולוגית, ולכך תורמים איפור ולבוש. במחזה מדובר על גבר בן 62, בעל כוחות של גבר בן 30, כך שהתפקיד מכתיב ליהוק של שחקן צעיר יותר. אני מרגיש בנוח עם התפקיד.

● **לובימוב ידע על ההתקפות על שיטות־עבודתו שפורסמו בעיתונות?**

אין לי מושג. אם הוא ידע — הוא לא דיבר על זה. ביני לבינו נוצרו דווקא קשרים, אבל הוא לא אמר לי על כך כלום.

דפנה ברק

שייט מלכות המים 1986

המועמדות הסופיות מפליגות עם „מלחי טוּץ קרוז"

מה זה „מלחי טוּץ קרוז"?

6 ימים ו־5 לילות של שייט ונופש קרנבלי ים־תיכוני שלא היה כמותו בישראל.

למי מיועד „מלחי טוּץ קרוז"?

לצעירות ולצעירים ברוחם.
לחתיכות וחתיכים,
לפנויים ולפנויות,
ולמי שלא הספיק לעשות חיים הקיץ...

מתי זה „מלחי טוּץ קרוז"?

מפליגים באניית הפאר „סיטי אוף רודוס" ביום ראשון 31.8 מחיפה, וטסים בחזרה בטיסת אל־על ישירה ביום ששי 5.9 מכריתים.

מה עושים ב־„מלחי טוּץ קרוז"?

מפליגים לאיים רודוס, מיקונוס, קוסאדסי (תורכיה), מטיילים ונופשים בכריתים במשך יומיים, רוקדים, מבלים, אוהבים, מהמרים, אוכלים וזוללים 5 ארוחות כשרות ביום, על האש, מסיבות והפתעות לאורך כל הדרך עם בדרנים ישראלים ידועים, כמו דודו דותן, גדי יגיל, דורי בן זאב, יוריני ועוד רבים אחרים.

כמה עולה „מלחי טוּץ קרוז"?

למהירי החלטה $ 390 + מיסים
למתמהמהים — קצת יותר, כי מספר המקומות מוגבל...

איך נרשמים ל־„מלחי טוּץ קרוז"?

פשוט מאד: אצל כל סוכן נסיעות או במשרדינו בתל־אביב או בחיפה.

טוּץ „מלחי קרוז

מלחי — החברה המובילה בענף הקרוזים בעבר 25 שנה: "מלחי קרוז"
CITY OF RHODOS

פרטים והרשמה
מלחי — ספנות נסיעות ותיירות בע"מ
תל אביב, רח' דיזנגוף 76, 299414־03, 290596, חיפה, רח' הבנקים 3, 04־524219

ובכל משרדי הנסיעות ברחבי הארץ.

נשאר עוד מספר מצומצם של תאים פנויים. מהרו וזכו.

זה חשוב!

לי זה נודע רק לאחרונה, ולכן אני מניחה שיש עוד אנשים שעד היום זה לא נודע להם.

אגודת יד ביד פועלת באיזור תל־אביב מזה שנה וחצי, והיא מיועדת לעזור לאנשים בכל מצוקותיהם על־ידי עצה בטלפון (24 שעות ביום), על־ידי הפניה למקום אחר, על־ידי ביקור במקום ובכל דרך אחרת.

כשראו אנשי יד ביד שיש אחוז גבוה של פגים צעירים מאוד, הם פתחו קו מיוחד לעזרה לילדים ולנוער. 1200 ילדים כבר פנו. אחדים רצו רק לשפוך את ליבם ולבכות. אחרים רצו עצה, פחדו מההורים בגלל התעודה. היה ילד אחד שסיפר שמעולם לא חגגו לו יום־הולדת. יד ביד פתרו לו את הבעיה, כשהפתיעו אותו בחגיגה בכיתה שלו. היו ילדים שסיפרו על רצון התאבדות, היו ילדים שרק רצו לדבר אל מישהו זר. הסודיות מובטחת, כמובן.

הבעיה היא שלא כל הילדים יודעים שיש להם כתובת למצוקותיהם. ילדים, בדרך כלל, לא קוראים עיתונים, ועל כן המידע עם מספר־הטלפון לא הגיע אליהם.

לקראת תחילת שנת־הלימודים הדפיסה חברת דפרון חמישה מיליון מחברות לתלמידים, כשעל הכריכה המודעה ומספר הטלפון. כדאי אולי שבתחילת השנה כל מורה בכל כיתה בארץ תפנה את תשומת־לב הילדים למספר־הטלפון הזה, על כל צרה שלא תבוא.

זה חשוב מאוד שהילדים יידעו שיש להם מקום לפנות אליו. לא כל הילדים יכולים לפנות אל ההורים, לא כל ההורים יכולים לשמוע את ילדיהם. לא כל המורים יכולים לשמוע את תלמידיהם. לא כל המדריכים יכולים לשמוע את חניכיהם. לא כל החברים יכולים לשמוע את חבריהם. לא כל האחים יכולים לשמוע את אחיהם. לא כל האחיות יכולות לשמוע את אחיותיהן. לא כל הדודים יכולים לשמוע את אחייניהם. לא כל הסבים יכולים לשמוע את נכדיהם. לא כל הנכדים יכולים לשמוע את סביהם. לא כל הסבתות יכולות לשמוע את נכדותיהן. לא כל הנכדות יכולות לשמוע את סבתותיהן. לא כל הדודות יכולות לשמוע את אחייניותיהן. לא כל האחיינים יכולים לשמוע את דודותיהם. לא כל האחיות יכולות לשמוע את אחיותיהן. לא כל האחים יכולים לשמוע את אחיהם. לא כל החברות יכולות לשמוע את חבריהן. לא כל המדריכות יכולות לשמוע את חניכותיהן. לא כל המורות יכולות לשמוע את תלמידותיהן. לא כל המורים יכולים לשמוע את תלמידיהם. לא כל ההורים יכולים לשמוע את ילדיהם. לא כל הילדים יכולים לשמוע את ההורים.

הנה מיספר הטלפון לפניות הילדים — 03־226027.

ויש גם מיספר־טלפון המיועד להורים — 03־222732.

שלא נצטרך אותם. אבל טוב לדעת שיש יד מסייעת ואוזן קשבת.

עבודת יד

הצעקה האחרונה אצל הנשים הלבושות היטב הם ביגדי־משי מצויירים ביד. יש כבר כמה ציירות־משי העושות דברים יפים ומוכרות אותם כמו לחמניות טריות.

אחת מהנשים המוכשרות האלה היא מיה בנגן המציירת צעיפים מרהיבים ביופיים ומוכרת אותם לבעלות טעם משובח במחירים שבין 75 ל־150 שקלים.

למי שיש כסף לקנות, שתקנה ותיהנה. ולמי שאין די כסף לצעיפי־משי מצויירים ביד חלבתי את מיה והיא הסכימה לספר איך עושים.

החומרים הדרושים: יריעת משי, מיסגרת־עץ למתיחת הבד, נעצים לאותה מטרה, ציבעי־משי במיספר הצבעים לפי בחירה, בקבוק של חומר מפריד בשם גוטה (אגב, אפשר לקנות את הדברים האלה בחנויות המתמחות בציוד לציירים), מיכחולים.

צורת העבודה:

1. מותחים את המשי על מיסגרת־העץ ומחזקים אותו בנעצים.
2. טובלים מיכחול בחומר המפריד (גוטה) ותוחמים בו את הגבולות.
3. במיכחול וצבע לפי בחירה ממלאים את החללים שנוצרו אחרי השימוש בחומר התוחם.
4. מתכים שהמשי יתייבש.

ועכשיו עושים את תהליך האשפרה בצורה ביתית:

עוטפים את הבד הצבוע בנייר, מקפלים את הנייר ושמים אותו בחלק העליון של סיר קוסקוס, כשבסיר התחתון יש מים שרותחים כל הזמן על האש (בערך שעה וחצי). מוציאים את הבד העטוף מתוך האידוי, שוטפים במים קרים (לא להיבהל מהצבעים שיורדים) תולים בעדינות לייבוש, מגהצים ותופרים את הקצוות ביד (ככה זה נהוג).

לי, באופן אישי, העבודה הזאת נראית משימה לשנה־שנתיים, אבל יודעות־דבר אומרות לי שעם מנה הגונה של כישרון וחריזות־דיים זו לא בעיה. אז מי שיש לה משני אלה, שתנסה.

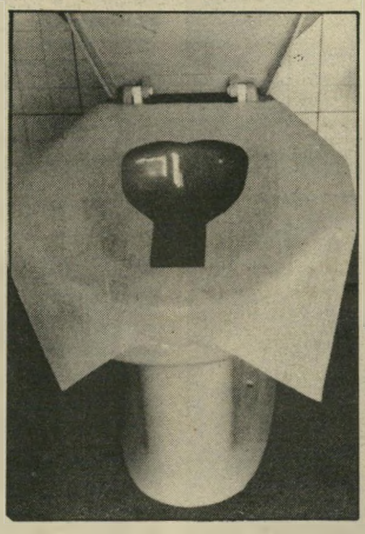
מתחת לחגורה

יש אנשים שכאשר הם עושים לעצמם חדר־אמבטיה חדש, הם מייד מסתכלים בעיתונים כדי לראות מה עוד המציאו, כדי להכניס אותו לחדר־האמבטיה ולהיות מאושרים. ככה קרה גם לחברה שלי. החליפה אמבטיה, החליפה אסלה, כיורים, עשתה אריחים חדשים נוצצים, שמה וילון, צבעה את הקירות ואז פיתאום היא ראתה מודעה בעיתון שאפשר לקנות בידן שהוא מין בידה שאפשר להתקין אותו על אסלה קיימת ולהרגיש שעשית את המקסימום.

הדבר החשוב ביותר במודעה היה שהבידן מתאים לכל אסלה, ואינו מצריך אינסטלציה מיוחדת או פריצת קירות.

החברה שלי לא התעצלה והלכה לקנות את הפלא. דווקא רצו למכור לה את מכשיר־הפלא, אבל הסתבר שצריך להביא הביתה עוד שניים־שלושה פועלים בשביל ההרכבה המיוחדת: אינסטלטור אחד שיעשה נקודת־מים וחשמלאי אחד שיעשה נקודת־חשמל. החברה שלי מאוד התאכזבה והיא מבקשת, דרכי, למנוע אכזבה מאנשים אחרים שרואים מודעה בעיתון ותיכף ומייד מאמינים.

קרמים ומישחות על הלחיים ומעל העיניים ומסביב לצוואר ולידי האוזניים ועל כל הגוף, הגיע תור הרגליים.

חברת הלן קרטיס הוציאה לשוק סידרת תכשירי־טיפוח לכפות הרגליים הסובלות בחום: דיאודורנט־ספריי, אותו מתיזים על כף הרגל פעם בשבוע — 7.69 שקל, ג'לי עשוי מצמח האלוורה לחיטוי, ריענון וקירור הרגל, במחיר 5.34 שקל הקופסה, וכן פריקרם לריכוך העור הקשה בכף הרגל, במחיר 5.11 שקל. ניסיתי את שלושתם. יופי!

ועוד אחד

חדש בארץ הוא האסלון — נייר־מגן לשרותים לשימוש חד־פעמי. מתאים לשימוש בשרותים של בתי־חולים, מישרדים גדולים, מיסעדות ובתי־קפה, ובשאר המקומות שאינם הבית שלך. פריט כל־כך היגייני שלא ברור איך חיינו בלעדיו עד עכשיו. להשיג בבתי־המירקחת וברשת הסופרפארם, במחיר 1.70 שקל לחבילה של 10 יחידות.

ועוד יותר נמוך

אחרי שמרחנו במשך שנים עשרות סוגי

המצאה ספרדית

במיסגרת חיפושיי אחר מתנות מעניינות, הן לצורכי חברים בעלי־שמחות והן לצורכי כתיבת מדור זה, נפלה עיני על כלי־זכוכית בלתי־ברור, בעל כמה פתחים משונים ואיזו מובלעת, הנכנסת לתוך הבקבוק עצמו.

אחרי בירור קצר הסתבר שהבקבוק הובא אלינו מספרד החמה, המבינה שהחוק בדבר הגשת יין בטמפרטורת החדר הוא חוק שהומצא עבור הטמפרטורות והחדרים של צרפת, אנגליה וארצות קור אחרות. בארצות הים־התיכון, אם תגיש לאורחיך בקיץ משהו בטמפרטורת החדר, יגמול לך השותה ביריקה ים־תיכונית הגונה ויעיף את המשקה הפושר מפיו בגועל. ובכל זאת, הרי מאוד לא נהוג למהול יין בקוביות קרח. אז מה עושים? קונים את הבקבוק המיוחד הזה, מוזגים לתוכו יין, ושמים כמה קוביות קרח לתוך

המובלעת המשונה הנכנסת לבטן הבקבוק, מקררת את היין, אבל מונעת את דילולו. בחנויות קלאס, במחיר 22 שקל. מתנה מקורית שנראית מצחיק.

אגב, אם מישהו מכוחותינו יחליט לייצר כאן בקבוק רומה, כדאי מאוד להרחיב את הפיה שממנה מוזגים את היין המקורר לכוסות. לספרדים יש כנראה הרבה יותר סבלנות מאשר לנו, ולכן לא איכפת להם שמזיגת כוס יין לוקחת שלושה שבועות.

חנה שטיינר, רמת־גנית בת 18 המצפה לגיוסה לצה"ל, זכתה בתואר בטקס מרשים ב„מוסיאון הארץ"

מלכה

דוגמנית בכל רמ"ח אבריה: החיי־פאית מרין ליבמן, בת ה־18. כבר בילדותה נמשכה מרין לעניין.

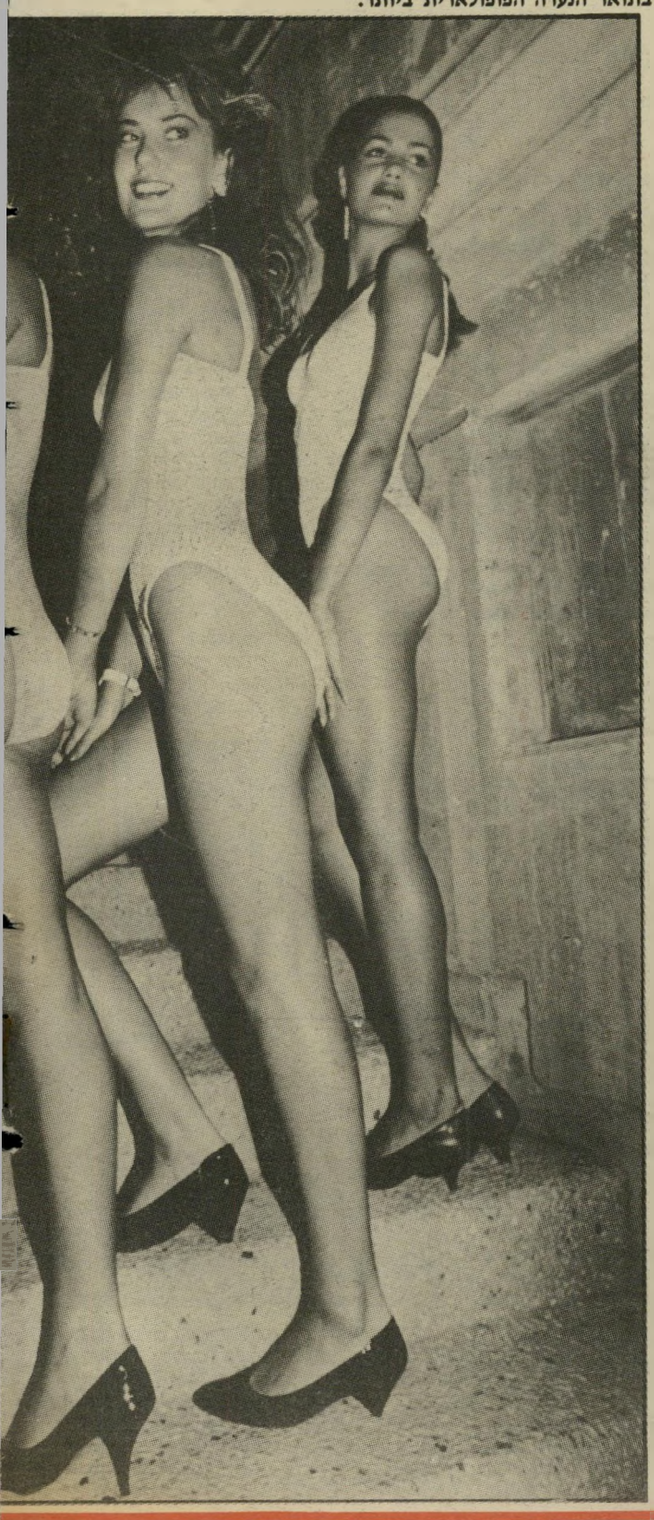
קיבוצניקית סיגל סיגטי חיתה שש שנים בקיבוץ פלמ"ח־צו־בה, עברה לתל־אביב ועבדה בחופש בשיפוצים.

תלמידה גלית הרשקו, שסיימה השנה את לימודיה התיכוניים, עומדת לפני גיוסה וזכתה בתואר הנערה הפופולארית ביותר.

הרוסיות מרין ליבמן ואתי קולשה בנות ה־18 (למעלה). עלו לארץ מרוסיה. בתצלום למטה: החיפאית סיגל מוסינגר (מס' 3) מובילה, כשאחריה החיילת ליאת שאלתיאל ושאר המתמודדות.

מאחרי הקלעים היה המתח רב. הה־כנות האחרונות היו בעיצומן. הספר מירו סיפר, המאפרת מירי איפרה, ול־פתע קטעה דממה את הרעש וההמולה. למקום נכנסה פנינה רוזנבלום האגד־תית: „בנות," היא הודיעה, „אני הייתי בזמנו סגנית שניה של מלכת־החמים, ותראו לאן הגעתי."

ובינתיים בחוץ, על הדשא, באמפי־תאטרון המקסים של מוסיאון הארץ, הקהל התמקם, האורות כבו, המוסיקה רעמה וגדי יגיל עלה לבימה, כשהוא שובה את לב הקהל מן הרגע הראשון: מעלה את אמנים, מראיין את הבנות, נותן את קיטעי הקישור ומקסים את הצופים במשך ארבע שעות.

„היא הגיעה!" וכך זרם הערב במהירות: טוביה צפיר עם כל ממשלת ישראל; הבנות בביגדי־ים, יגאל בשן, עוזי חיטמן ויונתן מילר עם כמו צוענ־ה: הפסקה; ניחושים גוברים. ויכוחים קולניים.

לפתע התעוררות עוד יותר רבתית: תזוזה מהירה של גושי קהל מקצה אחד של המוסיאון לקצה השני. „היא הגי־עה!" צעקה נערה בת 16. היתה זאת אזעקת־שווא. אך לבסוף, בכל זאת הגיעה: עופרה חזה עם שומרי ראשה. רק שקהל המעריצים גילה אותם וחסם את דרכם: נשלפו מצלמות־כיס, הוגשו תמונות ופינקסים לחתימה.

בקושי נחלצה חזה והגיעה לחדר־ההלבשה. גדי הזמין אותה והסכר נפרץ, המעריצות פרצו לבימה, הסדרנים עשו שעות נוספות, עד שעופרה יכלה, סוף־סוף, להופיע.

המים '86

שאגות־שימחה. ולבסוף נפל ה־תואר הנכסף של מלכת המים בחיקה של הרמת־גנית בעלת העיניים הירוקות והפנים העדינות, חנה שטיינר בת ה־18. חנה המצפה לגיוסה בקרוב היתה מועדפת הקהל מתחילת הסיבובים לתחרות מלכת המים, ואכן גם זכתה בשני תוארים מוקדמים: נסיכת הדרום וסגנית נסיכת ים סוף.

גם באמפיתיאטרון מוסיאון הארץ אהבו אותה מרגע הראשון וכשהגיח עורך העולם הזה, אורי אבנרי, על רעמת שערותיה את כתר־המלכות, שאג הקהל הרב משימחה.

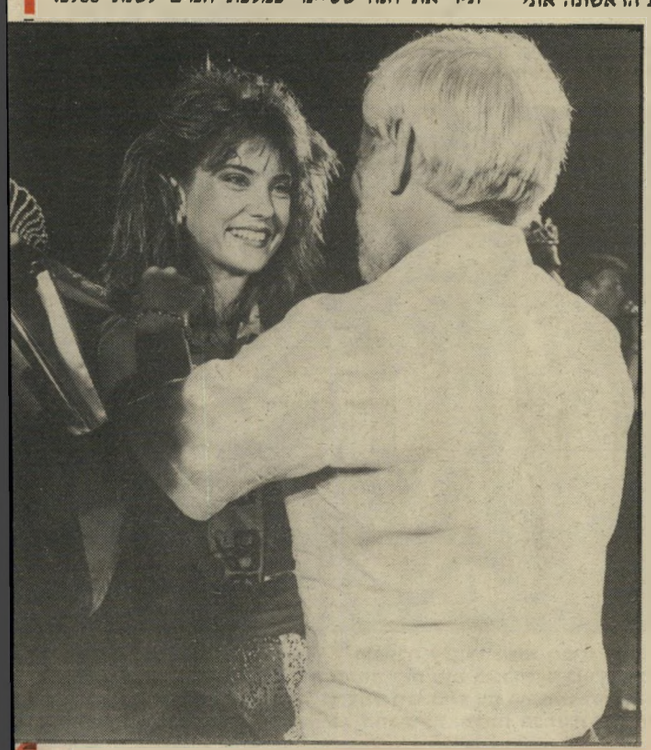
צמודה אל חנה היתה מועמדת מס' 12, אתי קולשה, שגם היא עומדת להתגייס בימים הקרובים. היא זכתה בתואר הסגנית הראשונה, ולדעת רבים עלולה אתי התמירה והשחומה ללכת בדרכיה של תמי בן־עמי, וזאת בשל דימיונה הרב לדוגמנית־הצמרת.

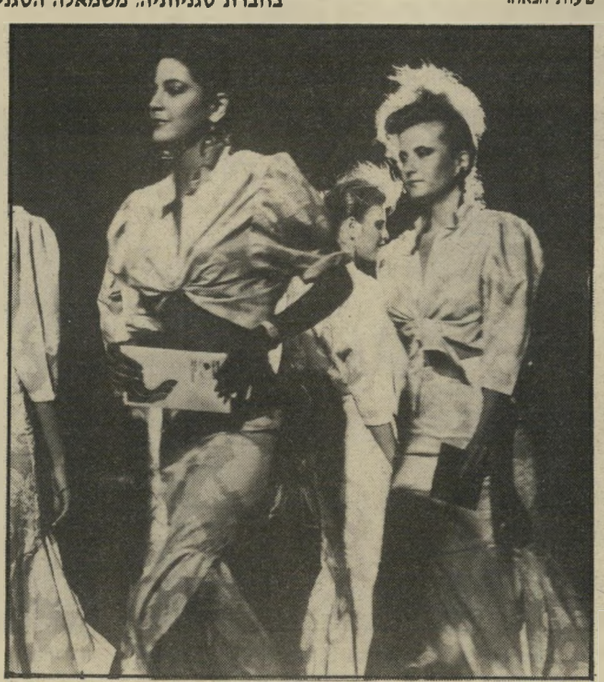
כסגנית שניה נבחרה שירה פלג מ־ראשון־לציון (176 סנטימר על 52 קילו).

שעות־הנאה. ובסופו של דבר לא קופחה אף מועמדת. סיגל סיגטי בת ה־16 וחצי זכתה בתואר הנערה הגיזעית, גלית הרשקו — בתואר חביבת הבנות, והצופים, בערב הקיץ הנעים, זכו, כאמור, בנוסף לכל בארבע שעות הנאה.

מורמות מעם וזלכת המים לשנת 1986 וזנה שטיינר (במ"כז) בחברת סגניותיה, משמאלה הסגנית הראשונה אתי קולשה ומימינה הסגנית השניה שירה פלג. בתצלום למטה משמאל: עורך העולם הזה, אורי אבנרי, מכ־תיר את חנה שטיינר כמלכת המים לשנת 1986.

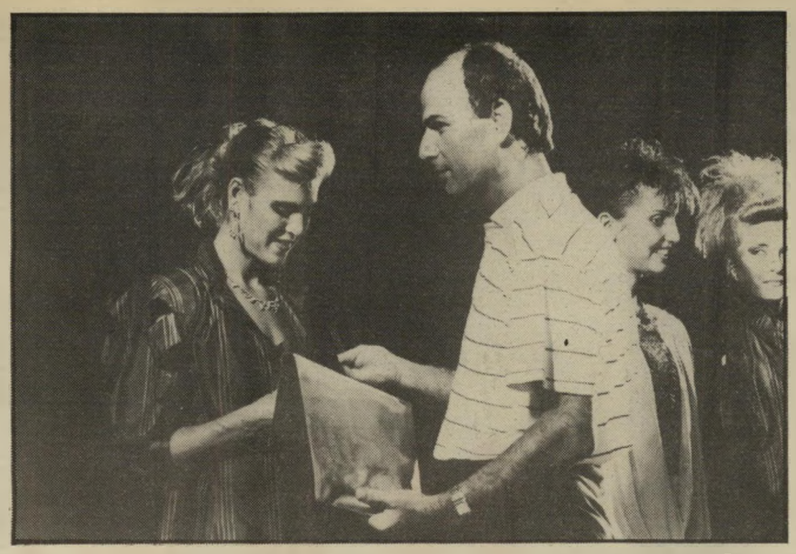
אל הים מועדות פניהן של כל המתמודדות שישתתפו בסוף החודש בהפלגה לאורך חופי הים התיכון. בתצלום זה נראות סיגל סיגטי (עונדת השעון), מרין ליבמן ולידה ויוי נחמה.

צילם: ציון צפריר

ואלה החברות והאנשים שתרמו להצלחת בחירתה של מלכת־המים 1986

השופטים שקבעו מי תהיה מלכה המים 1986 היו יוסי עמרם, מנכ"ל י.ד. עסקים, יבואנית בירה בקס (עומד, מימין), גברי גוזלי, מנעלי אליס (יושב, במרכז), לאה פלטשר, כוהנת היופי (משמאל) ואברהם סיטון, מנכ"ל העולם הזה. רונית בירן, סמנכ"לית רון־לי, מרים דרעי, מאיב דה מרדיקס ועזרא בן־דורי, מנכ"ל טיולי הגליל.

יהלומים לכולן העניק אריק מימון, מנכ"ל מרכז התכשיטים והיהלומים הגדול במדינה, דיאמימון, אשר הכין לכל מתמודדת טבעת־יהלום מתאימה לאופיה. מימון, מומחה בענף, ששהה שנים אחדות בחו"ל, הקים בנתניה מרכז ענק לתכשיטים ויהלומים כדוגמת מרכזי תכשיטים באירופה ובארצות־הברית,זוכה להצלחה רבה.

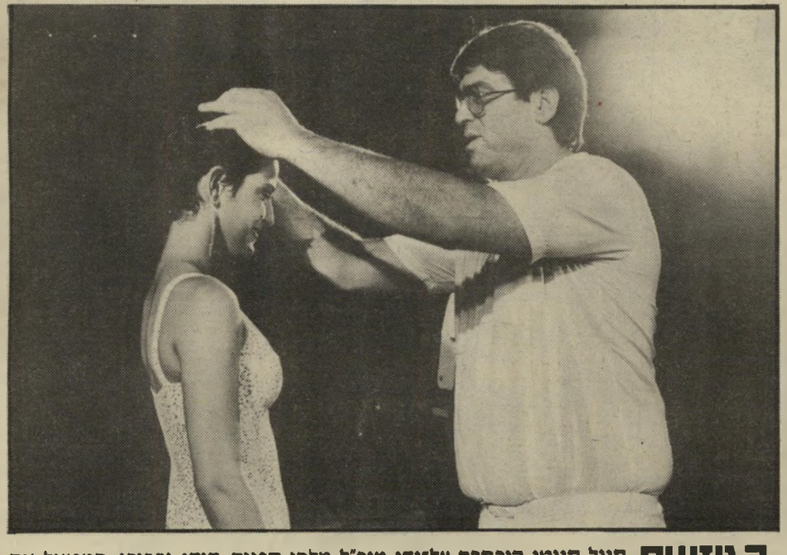
סגנית ראשונה אתי קולשה הוכתרה על־ידי דודו בבלי, מהנהלת חברת י.ד. עסקים, המייבאת לארץ את מיטב המשקאות האלכוהוליים העולמיים. בתחרות מלכת־מים קודמת שמו מנהלי החברה את הדגש על משקה הפינה־קולדה. השנה הם בחרו לפרסם את בירה בקס הגרמנית, הנחשבת בעולם לבירה מעולה.

סגנית שניה שירה פלג הוכתרה על־ידי מאיורקה דרעי, מנכ"ל חברת האופנה הקהל בתחרויות. מעצבי איב דה מרדיקס תיכננו מיבחר דגמים מיוחדים לתחרות, של בגדי־ספורט ובגדי־ערב אלגנטיים. התייצבו בכל אירוע ודאגו אישית להצלחת התצוגות.

הפופולארית גלית הרשקו הוכתרה על־ידי נשיא חברת רון־לי, משה בירן, שהוא אחד מהוותיקים בענף ביגדי־הים בארץ. דיגמי ביגדי־הים לתחרות עוצבו במיוחד על־ידי רנן בן־דויד וזכו מייד עם הופעתם לסיפור הצלחה בקרב המתמודדות. רון־לי, הנמצאת בתנופת התפתחות, מכינה הפתעות בתחום ביגדי־הים.

הגיזעית סיגל סיגטי הוכתרה על־ידי מנכ"ל מלחי ספנות, דודי גרבורג, המפעיל את ספינת־הפאר סיטי־אוף־רודוס, שעליה יפליגו הבנות בסוף החודש לטיול לאורך חופי הים התיכון. השתתפות הבנות בהפלגה יצרה אטרקציה ומשכה קהל מפליגים רב. ונשארו רק מיספר מצומצם של תאים פנויים באניה, הכוללת בריכת־שחייה, דיסקוטק וקזינו.

במדינה

באר־שבע

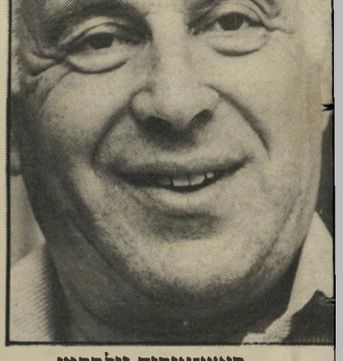
אירוסין בתישעה באב

מזל שהרמב"ם מסכים, לפני 800 שנה, מה מותר ומה אסור

בכל תאריך אחר היה אירוע כזה משמש סיבה טובה לחגיגות־נצחון. אבל ישיבת מועצת עיריית באר־שבע, שבה נבחר משה זילברמן כראש־העיריה, במקומו של אליהו נאווי הפורש, נערכה יומיים לפני התישעה באב.

אומנם הנצחון היה נצחון — זילברמן נבחר ב־11 קולות מול שיבעה מתנגדים — אבל אסור היה לשמוח יותר מדי, כדי לא לפגוע בריגשותיהם של חברי הקואליציה הדתיים. אחד מהם, נציג אגודת־ישראל בנימין בן־שושן, אף התלבט ברצינות אם מותר לו בכלל להשתתף בהצבעה.

משה דנינו, הממונה על מחוז הדרום, אף הוא חובש כיפה, נחלץ לעזרתו של בן־שושן והזכיר לו כי על־פי השולחן ערוך, בתישעת הימים הראשונים של חורש אב אכן חלים על היהודים כל

ראש־עיריה זילברמן
שכר היועץ: שקל לחודש

האיסורים האפשריים, מלבד אחד — אירוסין. מדוע? את זה כבר הסביר הרמב"ם לפני 800 שנה: "שמא יקדימנו (את החתן) אחר!"

אין תר־חניה. היום שקדם לישיבת־המועצה היה מורט עצבים מבחינתו של ראש־העיריה היוצא, נאווי. אחד מתושבי באר־שבע הגיש נגדו עתירה לבית־המישפט המחוזי, וביקש לאסור על נאווי, להשתתף בהצבעה. הנימוק: מאז נבחר נאווי כראש הרשות השיפוטית של ההסתדרות, הוא עבר להתגורר בתל־אביב, ברירה שכורה ברחוב בארי, וחוזר לבאר־שבע רק בסופי־שבוע.

בלישכת השופט הסביר נאווי את מעמדו החדש, וסיפר כי ביקש מעריית תל־אביב תר־חניה למכוניתו. בקשתו נדחתה, מפני שבתעודת־הזהות הוא רשום כתושב באר־שבע. השופט יהושע פילפל קיבל את הסבריו של נאווי, בעצמו שופט באר־שבעי בעברו הרחוק, וקבע כי הוא יוכל להשתתף בהצבעה.

אין נהג צמוד. בשבוע הראשון לכהונתו כבר הכריז זילברמן על כמה שינויים. הוא עומד להנהיג בלישכתו דלת פתוחה לתושבים וגם קו טלפון ישיר, פעם בשבוע, שבו הוא יענה על שאלות (בשבועות הקרובים: במיוחד בענין פתיחת שנת־הלימודים).

זילברמן גם החליט על מדיניות חיסכון וקיצוצים: הוא ויתר על נהג צמוד ועל מכונית צמודה, והודיע כי לישכתו תמנה מעתה רק שני עובדים.

האחת היא מלכה ארגמן, ראש־הלישכה והמזכירה, השני הוא יצחק שתיל, עיתונאי ותיק, שיהיה יועצו לענייני־תיקשורת. שתיל יקבל רק שכר סימלי: שקל אחד לחודש.

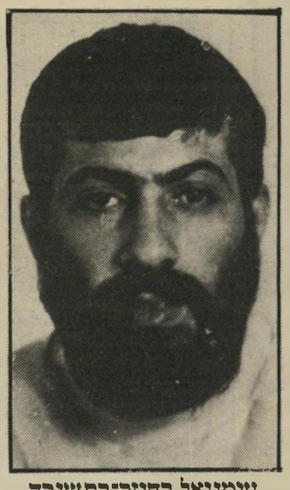
מדוע פרה שימנואל?

ב אותו ערב התכנסו בני מישפחת זאב בחדר־האורחים המרווח של דירתם, פיצחו גרעינים וריכלו על מי שנעדרו מהמיפגש המישפחתי. מאוחר יותר הוחלפו הפיצוחים בחומוס וטחינה ועוגות ושאר מיני מאפה. ערב תל־אביבי רגיל — עוד לא קיץ, כבר לא אביב, ה־18 במאי 1985. השעה היתה 11.30.

"פיתאום שמענו צעדי ריצה, יריה וקריאות: מה עשית? מה עשית?" מספר יצחק זאב, בחיוך קטן של התרגשות.

חברי התריס הורמו מעט. יצחק זאב

עימנואל בחוזר־בתשובה
אלוהים לא עזר

הציץ החוצה. הוא ראה כמה שוטרים חמושים סובבים בחור צעיר. ראשו של הצעיר זב דם. הוא היה מוטל למרגלות העץ הענקי, הגובל בחצרה של מישפחת זאב, גונח ונאנק.

יצחק זאב ואשתו יצאו אל הפצוע, הביאו עימם סמרטוטים, הניחו על ראשו כרי לעצור את שטף־הדם. תוך כמה דקות הגיע אמבולנס. הפצוע נלקח לבית־החולים איכילוב. שעות אחדות אחר־כך נפטר על שולחן־הניתוחים.

למחרת התבררו פרטי המיקרה: עימנואל מוטעי, עבריין נמלט, נורה על־ידי שוטר בראשו מטווח קצר, בחצר הבית מס' 12 ברחוב כרם־חמד בקריית־שלום.

הלך פה דם

צ וות בילוש של מישטרת מרחב־הירקון, שהיה בסיור ברחוב רובנוב בתל־אביב, הבחין במכונית מעוררת חשד. הבלשים אותתו למכונית לעצור, אולם נהגה נמלט לכיוון דרום־העיר. בפינת הרחובות גולומב ועץ־חיים, נעצרה מכונית, ושני צעירים ברחו בריצה, דרך חצרות הבתים, לשכונת קריית־שלום. אז הדביק בלש את אחד הבורחים וירה בו.

חמישה שבועות לפני שנהרג ברח עימנואל מתא־המעצר באבו־כביר, שם היה עצור בעבירת סמים. השוטר שירה בו לא ידע כי הוא עבריין נמלט. הוא גם לא ידע שימצאו על גופתו, מאוחר יותר, 1.55 גרם של הירואין.

מדוע הרג השוטר את עימנואל מוטעי, שלא היה חמוש?

נוהלי הפתיחה־באש של המישטרה ברורים וחד־משמעיים:

● אם הותקף איש־מישטרה על־ידי אנשים מזויינים וחייו בסכנה, ואפשר להצילו רק על־ידי שימוש בכוח.

● אם התקיף איש מזויין בני־אדם שהשוטר חייב להגן עליהם, ואין דרך אחרת להתגבר על התוקפים.

● אם יש צורך לפזר המון פרוע, סיפר להם רופא־תורן מהמחלקה הכירורגית כי עמי נהרג.

באותו הזמן ממש הגיעו דויד ואורי לתחנת־המישטרה. שני שוטרים ביקשו מהם לנסוע לבית־החולים איכילוב. "בחדר־המתים הם פתחו מגירה ושאלו: אתם מכירים אותו?"

איש חשוד ברח. הוא לא היה חמוש. השוטר שרדף אחריו לא ידע מיהו. אבל הוא ירה בו והרג. איש לא טרח להודיע זאת למישפחה

"כשהיה בן 13, נפל לתוך בור. אולי נפגע אז בראשו," אומרת אמא מוטעי. רק מי שנפגע בראשו מסוגל להפוך לעבריין, כך היא חושבת.

עימנואל התמחה בעבירות רכוש וסמים. הוא היה ידוע גם כנרקומן, בילה שנים ארוכות בבתי־סוהר עד למותו

"אני לא יודע מה עשית," אמר יצחק זאב לשוטר. "אבל אתה לא נראה לי כמו אחד שמסתובב עם נשק. אני מבקש ממך, אל תירה בי."

השוטר לא ירה. הוא הוציא את אזיקיו, ניסה לאזוק את יצחק זאב. אך הלה התנגד, ניסה לברוח. השוטר רדף אחריו, ולפתע נפלט כדור מנשקו.

יצחק זאב נפל ארצה, ומת כעבור שעות אחדות בבית־החולים.

השוטר, שלא ידע כי הכדור פגע בגבו של יצחק זאב, המשיך לרדוף אחרי עימנואל מוטעי, שלא היה חמוש ולא היה מזוהה באותו רגע כעבריין נמלט, אינו מתאים אף לא לאחת מן ההוראות האלה. משמע: השימוש בנשק היה בבחינת עבירה.

שנה ושלושה חודשים חלפו מאז. אצל בני מישפחת מוטעי כמו נעצר הזמן בלילה ההוא. שוב ושוב הם משחזרים את המיקרה, ואת מה שקרה אחר־כך.

שרה מוטעי, אמא של עימנואל: "פיתאום, ביום שישי בערב, התחילו תושבי הרחוב שלנו להסתובב מול הבית. הם כבר ידעו שעמי נהרג, ורצו לראות איך אנחנו מגיבים. ציפו למצוא אותנו אדומי־עיניים, בוכים, צועקים. אבל אצלנו בבית היה שקט. אנחנו לא ידענו שום דבר."

יואל מוטעי, אחיו הצעיר של עימנואל: "למחרת, בשבת בצהריים, אזר אחד מנערי־השכונה אומץ, נכנס אלינו ואמר: שמעתי שהלך פה דם.' נבהלנו. עמי לא הגיע לאורחת־הצהריים. הבנו שהדם נשפך ממנו. התחלקנו לשתי קבוצות. אני, הוריי ואחותי יפה התחלנו לחפש אותו בבתי־חולים. האחים דויד ואורי נסעו למישטרת־השכונות."

אחרי ביקורים מבוהלים בכמה בתי־חולים הגיעו ההורים לאיכילוב. שם היפנו אותם ממחלקה למחלקה. לבסוף אומר דויד. "כמעט התעלפתי. חשבתי שהוא פצוע. לא העליתי על דעתי שהוא מת."

יום אחרי ההלווייה מינתה המישטרה את רכ"פקר דני גלעם כקצין־בורק לחקירת המיקרה. גלעם קיבל את גירסתו של השוטר, שטען כי הכדור, שפגע בראשו של מוטעי, נפלט מאקדחו במהלך מאבק עימו.

איש לא טרח לעדכן את בני־המישפחה לגבי תוצאות החקירה. הם למדו על כך מהעיתונים.

עוד באותו יום הוחלף הקצין הבודק. "הוא לא עשה עבודה מושלמת. פעל בחיפזון רב," אמר מפקד מישטרת מחוז תל־אביב, ניצב גבי עמיר.

גם על כך למדו בני־המישפחה מהעיתונים. תוצאות חקירתו של הקצין הבודק השני לא הובאו לידיעתם או לידיעת הציבור.

דוברת מחוז תל־אביב של המישטרה, ואבה אהרוני, מסרבת למסור את חקירתו של הקצין הבודק השני, בטענה שהנושא נמצא בחקירתו של שופט חוקר־סיבות־מוות.

השוטר אשר ירה בעמנואל לא הושעה מתפקידו, והוא משרת במישטרה.

בין שטף הטענות נזהרים בני־מישפחת מוטעי שלא לדבר על עימנואל, הוא עמי.

יעקב ושרה מוטעי עלו לארץ מארץ־ראן לפני 36 שנים. כל ששת ילדיהם — שתי בנות וארבעה בנים — נולדו בארץ. בכך מסתיים הדמיון בין חמשת הילדים לבין עמי: בחור רזה ונמוך, שלא מצא מנוחה לגופו ולנפשו.

עד גיל 14 למד בבית־ספר יסודי. אחר־כך נטש את הלימודים, עבד כנגר, כטבח, גם מכר נעליים בתחנה המרכזית בתל־אביב.

המנסה לבצע פשעים חמורים נגד חיי־אדם או רכוש.

● לצורך מעצרו או מניעת בריחתו של איש הנאשם במעשה־פשע חמור, ואין דרך אחרת לעצרו או למנוע בריחתו.

● כדי למנוע בריחתו של עציר, אחרי שניתן על עבירה מסוג פשע חמור.

עימנואל מוטעי, שלא היה חמוש ולא היה מזוהה באותו רגע כעבריין נמלט, אינו מתאים אף לא לאחת מן ההוראות האלה. משמע: השימוש בנשק היה בבחינת עבירה.

שנה ושלושה חודשים חלפו מאז. אצל בני מישפחת מוטעי כמו נעצר הזמן בלילה ההוא. שוב ושוב הם משחזרים את המיקרה, ואת מה שקרה אחר־כך.

שרה מוטעי, אמא של עימנואל: "פיתאום, ביום שישי בערב, התחילו תושבי הרחוב שלנו להסתובב מול הבית. הם כבר ידעו שעמי נהרג, ורצו לראות איך אנחנו מגיבים. ציפו למצוא אותנו אדומי־עיניים, בוכים, צועקים. אבל אצלנו בבית היה שקט. אנחנו לא ידענו שום דבר."

יואל מוטעי, אחיו הצעיר של עימנואל: "למחרת, בשבת בצהריים, אזר אחד מנערי־השכונה אומץ, נכנס אלינו ואמר: שמעתי שהלך פה דם.' נבהלנו. עמי לא הגיע לאורחת־הצהריים. הבנו שהדם נשפך ממנו. התחלקנו לשתי קבוצות. אני, הוריי ואחותי יפה התחלנו לחפש אותו בבתי־חולים. האחים דויד ואורי נסעו למישטרת־השכונות."

אחרי ביקורים מבוהלים בכמה בתי־חולים הגיעו ההורים לאיכילוב. שם היפנו אותם ממחלקה למחלקה. לבסוף

בגיל 32. בתקופת־המאסר האחרונה חזר בתשובה.

מוות כזה נראה בעיני הבריות בצורות שונות ומוזרות, גם משנה את חייהם של מי שנותרו בחיים.

שכונת קריית־שלום התמלאה בסיפורים שונים ומשונים על ריגעי־המוות. היו שנשבעו כי עימנואל צעק: "אל תירו! אני יוצא!" מישהו סיפר כי עימנואל מת בידיו. אחרים ראו מאות שוטרים מקיפים את הבחור הצנום, ואחר־כך מרגיעים את השוטר ההיסטרי שירה בעימנואל, נוטשים את הפצוע לפירפורי־גסיסה.

האב לקה בליבו

י ום שישי אחר־הצהריים. שנה ושלושה חודשים אחרי המוות. מרבית ענפיו של העץ הענק, שלמרגלותיו הסתתר עימנואל, נגזזו. שכן בבית ממול: "שמענו יריה. לא ראינו כלום. לא העזנו לצאת החוצה. בבוקר סיפרו לנו מה קרה."

שרה מוטעי: "כולם בשכונה ידעו מה קרה לנו. לא יכולנו לסבול יותר את מבטי השכנים ואת הזיכרונות. החלטנו לעבור דירה." היום מתגוררים ההורים ואחת מבנותיהם בחולון.

זה לא היה השינוי היחידי. האב, יעקב, לקה בהתקף־לב ונאלץ לסגור את בית־המיספר הסיטונאי שלו לדיברי מזון.

האחות יפה עזבה את דירתה. היא עברה לגור עם ההורים המבוהלים.

האח דויד עזב את עבודתו. תקופה ארוכה ראה לנגד עיניו את הגופה במגירה. הוא שקע לתוך ייאוש של בכי. הוא חזר לעבודה רק לפני חודשיים.

מזלו הרע של משורר עברי

לאט וברוב קשיים התבסס במשך השנים מעמדו של חיים לנסקי כאחד המשוררים העבריים הגדולים של המאה העשרים. כמעט בן גילו של אלתרמן (הוא היה בוגר ממנו בכמה שנים), לנסקי לא נפל מבן־דורו הגדול לא בכישרון פיוטי ולא בחן אנושי, לא בווירטואוזיות טכנית ולא ברעננות הראייה וההשגה. אבל בעוד שאלתרמן צמח בליבה של התרבות העברית ונעשה במשך הזמן למשוררה הרשמי של מדינת ישראל בראשית דרכה, פעל לנסקי במבודד, מנותק מן ההקשר של התרבות והסיפרות בשפה העברית, נידון לשנות טילטול וטורח, רעב ועבודת־פרך בעוון זיקתו לשפה זו — זיקה, שהעניקה לחייו משמעות. סופו שאף נספה בזמן ובמקום שאינם ידועים במדוייק. עד היום אין איש יודע היכן טמונות עצמותיו.

מזלו של לנסקי היה מזל ביש מיום הולדתו. אביו נפרד מאמו עוד קודם שנולד. האם אף היא נטשה את תינוקה באחת מתחנות הרכבת. אלמלא עלה בידי סבו, אבי האם, למצוא אותו, היה מת מות עוללים. בהיותו בכן 18 והוא כבר משורר עברי מתחיל, תלמיד הסמינר למורים עבריים בווילנה, חצה את גבול פולין־ברית־המועצות מתוך תיקווה עמומה לחדש את קשריו עם אביו ואולי גם מתוך יצר הרפתקנות. כך גזר על עצמו חיי דחק ומאסר, מחלה ומוות בטרם עת. הוא הקים מישפחה ומצא את פרנסתו בדוחק כפועל־מכתת, אך את עיקר המרץ הרוחני שלו שיקע בשירתו. דא־עקא, שהמדינה בה חי החרימה את העברית והגדירה את העשייה הסיפרותית בה כ־קונטר־רבולוציה". בשנת 1934 אכן הואשם לנסקי בפעילות אנטי־מהפכנית ונידון לחמש שנות מאסר. עד 1937 הצליח להעביר שירים שכתב במקום גלותו (סיביר המערבית) לארץ־ישראל. בשנה זו, מכל מקום, הוגלה אל לב אסיה, ואף אשתו, שבאמצעותה העביר את שיריו, נצטוותה לעזוב את לנינגראד, עיר מגוריהם, והקשר עם הארץ נותק.

שיריו של לנסקי שהגיעו לארץ במשך השנים עוררו אהדה. נאחזו בהם בעיקר אותם חוגים, שעמדו בשנות השלושים במאבק כנגד הקבוצה המודרניסטית של שלונסקי ואלתרמן. בלנסקי מצאו חוגים אלה משורר חדש וערעון שאינו חדשן במופגן והוא מהווה מעין „תשובה" לחדשנות המוצהרת של שלונסקי ותלמידיו. ביאליק שיבח את הפשטות והכנות של שירי לנסקי. פיכמן הדפיס אותם ברצון במאזנייים ולמדן אסף אותם לגליונות. ברל כצנלסון אהד אותם ובשנת 1939

נָדוֹן לְשָׁנוֹת טִלְטוּל

נָדוֹן לְשָׁנוֹת טִלְטוּל וְטֹרַח,
נָדַח כְּקֵיִן, כְּמַקָּלֵל.
עַל מַה לְּסִמּוּךְ, עַל מִי לְכַטֵּחַ?
מֵאֲחוֹרַי פְּסִגּוֹת אוּרַל
הוֹלְכִים שׁוֹקְעִים יְמֵי הַנְּעוּר.
וּמַה מָּחָר עָלַי יוֹטִיל?
בְּלֵב סְבִיר, בְּזִוְּךָ שֶׁלְּגֵיהָ
מַה לִּי צַעֲנָתְךָ, הַגּוֹרָל?
עוֹד פֶּגַע? הַבּ! תְּלָאָה – שַׁלְחָהּ!
וְלֹא אֶשְׁאַל עוֹד מֵהֵיכָן:
אֲנִי מוּכָן, מוּכָן. מוּכָן...

אף יזם את כינוסם בספר קטן שראה אור בהוצאת דבר.

גם חיבוק הדוב זה מצד המחנה הסיפרותי השמרני הוותיק (מאנייים) והחדש (גליונות) היה בבחינת חלק ממזלו הרע של לנסקי. שכן מחנה זה עמד בסימן הנסיגה והשקיעה. המודרניסטים, שלנסקי הוצג כמין דוגמה־כנגדית, כבשו את לב הנוער הסיפרותי וקבעו את ההעדפות הפואיטיות שלו למשך ימי דור ויותר. שיבחי ביאליק וברל כצנלסון גרמו טעויות חמורות בקריאת שיריו של לנסקי, שאינם „פשוטים" כלל וכלל, והחן הכאילו־ניאיבי משמש בהם כיסוי לעולם פנימי מורכב ומתוחַ ולמערכות אמנותיות־טכניות מתוחכמות ביותר.

היה גם צד נוסף, חמור הרבה יותר, במזל הביש, שליווה את לנסקי גם בשעה שנטפלו אליו דורשי טובה למיניהם. למשורר לא היה, כמובן, פיקוח כלשהו על פירסום שיריו. העורכים עשו בהם כטוב בעיניהם. הגדיל מכולם אברהם קריב, שלידיו מסר ברל כצנלסון את עריכת ספר השירים. לכאורה, היה קריב העורך האידיאלי של ספר כזה. בעצמו סופר עברי שהגיע זה לא מכבר כפליט מברית־המועצות ומי שהיה ידידו האישי של לנסקי, נחשב הוא לארם הקרוב מכל למשורר ולשיריו. אבל קריב היה היפוכו המנטאלי והסיפרותי של לנסקי מכל בחינה אפשרית. כמשורר (באותה תקופה רק החל קריב בפעילותו כמבקר) היה הוא בעיקר איש הפאתוס הדברני והמליצה הכבדה והמכובדה. לנסקי היה, לעומתו, איש הפרופורציות, האיזון הנפשי, החן, ההומור, האירוניה העצמית, החולין, הלשון הגמישה וההתנגדות בצורה הסיפרותית הקפדנית, המונעת מלל מתמשך והמחייבת במשמעת ובווירטואוזיות. שפתו, עם כל שורשיותה העברית הסיפרותית, היתה לשון עברית חיה, משוחררת מכל כובד מליצי ורווייה לעזים, בעיקר — שימושים יידיים־עממיים. קריב עשה כמיטב יכולתו „לעבר" את השירים ולשוות להם כובד של תקינות דיקדוקית. הוא אף צינזר מתוכם בתים שלא נראו לו. בקצרה, הוא „חינך" אותם והסיר מהם, ככל שיכול, סממני שובבות וקלות־דעת.

הקץ המתקרב

לנסקי לא ניספה בשנות השלושים, כפי שסברו בשעה שהוציאו לאור את שיריו. הוא ריצה את עונשו וחזר אל מישפחתו הגולה. תקופת חייו האחרונה החלה בעיירה הנידחת אק־בולאק, שבה שהו אז אשתו ובתו. גם כשהללו קיבלו היתר לחזור ללנינגראד לא זכה הוא בהיתר כזה. למעשה, לא ניתן לו לחדש את חיי המישפחה שלו. הוא שכן ארעית בעיירה הרחוקה מרחק מאתיים קילומטרים מלנינגראד, שבה סבל חרפת־רעב. ממחנות־ההסגר בסיביר הביא איתו

קֶסֶם לִי קֶסְמָה הַלַּעֲנָה

קֶסֶם לִי קֶסְמָה הַלַּעֲנָה
בְּמְרִירוּת מִיצָהּ חֲרִיף הָרִיחַ.
רַק לְמַעֲנָהּ, לְמַעֲנָהּ
נָד אֲנִי וָנָע – אָדָם אוֹרֵחַ.
נָעַע נוֹד חֲבוּט רוּחוֹת קָרִים.
עַל לֹא חֵטְא רָגוּם בָּרָד חַד רָגֶב,
שִׁבָּתוֹ הַלְּוַי הַיַּרְקְרֶקֶת
לִי יְקָרָה מֵאַרְגָּמָן וְרָדִים.
אַף מְשֻׁנֵי שְׂפָתֶיךָ, בַּת הַיְפִי! –
טוֹר שִׁנַּיִךְ אֵל בַּצְּחוֹק תַּחְשְׁפִי, –
לֹא נָזִיר אֲנִי אַף לֹא עָנִי –
קֶסֶם לִי קֶסְמָה הַלַּעֲנָה.

מחלת־לב וגוף רופס. לאט־לאט, במשך שנים אחדות של רעב וחוסר עבודה, כלו כוחותיו. בינתיים פרצה מילחמת־העולם; הגרמנים קרבו ללנינגראד והקשר עם בני־המישפחה נותק. לנסקי חש בקץ הקרב. הוא קיבץ את שיריו וערך אותם בכתב־יד שלם בן שני חלקים. חלק השירים הליריים וחלק השירים הסיפוריים: פואימות, בלדות ואולי גם מעשי תרגום (כבר בספר השירים מ־1939 נכללו הפואימות המוקדמות שלו: „ליטא", „הילטור" ו„שער הגלבים" וכן תרגום־עיבוד של „פרקים מ„ספר הטונדרה"; האפוס של שבט הווגולים, שבמחיצתו שכן בראשית ימי גלותו בסיביר). אחר חתימת כתב־היד הספיק עוד לכתוב שירים אחדים וכן השלים את תרגום הפואימה „מצירי" מאת מ. לרמונטוב. הוא נספה, כנראה, בשנת 1943 בין המוני קרבנות הרעב והמגיפות של „ימי־המילחמה".

בינתיים הלך שמו ונשכח גם בארץ. מעטים הזכירוהו בזכות כישרונו הפיוטי המופלא. בעיקר היה שמו עולה בהקשר הפוליטי של התחדרות היחסים עם ברית־המועצות כאחד מקורבנותיו של סטאלין. בהקשר זה פורסמו שיריו מחדש בשנת 1954 בספר הענף הגדוע, שהוציא לאור מוסד ביאליק ככרך ראשון בכינוס כיתבי הסופרים העבריים שניספו בברית־המועצות. פירסום מחודש זה, שהכיל כמעט רק את השירים מן הספר של 1939, נערך גם הוא בידי אברהם קריב, אשר, כמובן, לא הסיר מן השירים אף אחד מן ה„תיקונים" שכפה עליהם בשעתו. להופעת הספר היתה משמעות סיפרותית־תרבותית מובהקת מאוד. העובדה ששיריו של לנסקי נדפסו כאן בצד שיריו של משורר אחר מחוסר כל כישרון פיוטי ובעל זכות אחת ויחידה — נאמנותו ללא סייג לשפה העברית, שבה כמעט שלא שלט — לימדה על ההקשר התעמולתי שנועד להם. הדור הסיפרותי הצעיר כמעט שלא הבחין בהופעתם.

גילוי מחדש

שנים אחדות לאחר מכן אירע ללנסקי המת מעין נס. הראשון מבין שני חלקי כתב־היד השלם של שיריו הגיע ב־1958 לישראל. הפעם נמסרה עריכתו לידי שלמה גרודזנסקי, שפירסם את הספר בשנת 1960 (בהוצאת עם עובד) בשם „מֵעבר נהר הלְתִי" (על־פי שורה מן השיר החותם את כתב־היד). ניתן היה לחשוב שמוזל־הביש של לנסקי הירפה סוף־סוף ממורשתו הסיפרותית. גרודזנסקי נהנה באותן שנים ממעמד של מורה־דרך תרבותי והשפעתו על בני הדור הצעיר בסיפרות היתה גדולה. הערצתו ללנסקי היתה בבחינת נכס ודאי למוניטין של המשורר. בני הדור הצעיר, שמרדו אז בשלונסקי ובאלתרמן, חיפשו להם „אבות" סיפרותיים חדשים מקרב אלה, שלא זכו בשעתם למלוא ההכרה שהיו

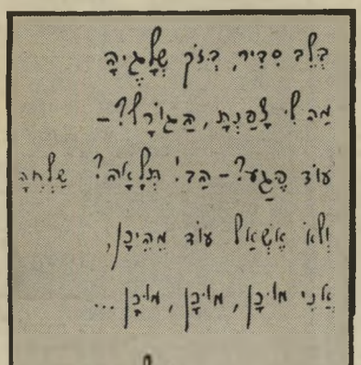

חיים לנסקי: סוף בסיביר

ראויים לה. כדי לבנות באמצעותם מעין מסורת פיוטית אלטרנטיבית, שתעניק מעין לגיטי־מאציה למרד שלהם. גרודזנסקי נתן בידיהם את שירי לנסקי, אשר בחילוניותם, בהימנעותם מן הפאתוס הציבורי, בזיקתם לאירוניה ולשנינה, הלמו היטב את ציפיותיהם של בני־הדור ואת הילכי־רוחם. כך „נתגלה" לנסקי ונעטר בכתרים שהיה ראוי להם.

דא עקא, גם הפעם נתלווה למזל אותו ביש־מזל קבוע. גרודזנסקי אומנם העריץ את לנסקי אך לא טרח על עריכת כתביו. העריכה נמסרה, שוב, לידי אברהם קריב, והלה המשיך בתהליך השחתתם. גרודזנסקי, אומנם, הבחין בבעייתיות של נוסחי השירים והעיר על כך משהו בהקדמתו, אך לא עשה דבר להתגבר עליה. קריב יכול היה לראות — מתוך עיון בכתבי־היד של המשורר — שלנסקי לא גרס את „תיקוניו", אך הדבר לא הרתיע אותו. הוא פירסם את השירים המוכרים לפי „נוסחו" שלו ובשירים שלא היו מוכרים עד כה עשה שפטים. זה לא כבר ערכה חוקרת הסיפרות אורה קורים־באומגארטן השוואה מפורטת בין מהדורת קריב־גרודזנסקי לבין כתב־היד המקורי של לנסקי (שנשמר בארכיון גנזים), והיא מצאה שבמהלך העריכה נכרתו מן השירים קטעים שלמים. בכך, כמובן, נשתנו לגמרי המיבנים והמשמעויות של השירים. ניואנסים שהודגשו באמצעות מילים ושימושי־לשון יידיים „עוברתו". בתים שנכתבו כשהם מחולקים לבתים נדפסו ללא חלוקה כזאת. במקום שהמשורר יצר בטוריו פיסקי־נשימה באמצעות הפיסוק נמחקו הפסיקים ונוספו במקומם וווי חיבור. הניקוד שונה לפי הדיקדוק (לנסקי ניקד תכופות לפי הדיבור היידי) ובצורה זו נשתבשו מישקלי השירים. שלנסקי כה הקפיד עליהם. לעיתים קרובות העיד הניקוד החדש על אי הבנת המשמעות האלמנטארית של הטקסט (ראה הראיות המפורטות של אורה קורים־באומגארטן במאמרה „לעברת ולשפר" — על האותנטיות של שירי חיים לנסקי במהדורת „מעבר נהר הלְתי" (מחקרי ירושלים בספרות עברית, כרך ד', 1984). בקצרה, המהדורה החדשה, שהתיימרה להציע לקורא „אוצר" פיוטי, היתה, למעשה, מהדורה „משופצת" ומצונזרת, שכולה חוסר תרבות וחוסר כבוד אמיתי למשורר.

בדבר אחד, לפחות, התאמצה המהדורה — פחות או יותר — להישאר נאמנה לרצון המשורר. העורכים הבינו, שלנסקי שאף להעניק לשיריו הליריים תבנית כוללת מסויימת, שהתבטאה הן בסידורם מן השירים הסיפוריים והן בחלוקתם למדורים תימאטיים ותת־ז'אנריים ובסידורם בזה אחר זה בסדר ששיווה להם רצף והתפתחות. המהדורה שיחזרה סדר זה, נמנעה משילוב הפואימות בספר (אם כי כללה, משום מה,

לנסקי: כתב־יד המשורר*

את הבלדות) וכן הותירה מחוץ לה את „ספר הטונדרה" ואת „מצירי" (שאף הוא הגיע יחד עם מחברת השירים). אומנם, הימנעות זו נטלה מ„מעבר נהר הלתי" את המעמד של „כל שירי". הקורא, שביקש להכיר את שירת לנסקי במלואה (במידה שהשתמרה בידינו, כמובן) צריך היה לחזור גם אל הענף הגדוע.

דבר זה אולי לא היה בבחינת קושי חמור ב־1960, כשניתן היה להשיג ללא קושי עותקים של הענף הגדוע ומעבר נהר הלתי. בינתיים אזלו שני הספרים מן השוק. זה כבר הורגש צורך בפירסום מהדורה שלמה ומתוקנה של שירי לנסקי; צורך, שאורה קורים־באומגארטן נתנה לו ביטוי הולם כשחתמה את מאמרה בקביעה: „לכל אוהביה, מוקיריה וחוקריה של שירת לנסקי רדושה ברחיפות מהדורה כוללת ומדוייקת של שיריו; ראויים הם לבוא בקהל בכל חינם המקורי וללא כובד המחלצות שהלבישו עליהם דורשי טובתם".

והנה, עשרים־ושש שנים אחר הופעת המהדורה המקורית של מעבר נהר הלתי, הגישה לנו הוצאת עם־עובד עתה מהדורה חדשה, „מורחבת", המכוּנה עצמה בשער האחורי שלה, הכתוב אנגלית, בכותרת Collected Poems כלומר, שירים מכונסים, או כל־שירי. אם המהדורה הקודמת היתה בבחינת מעשה של שרירות והתנשאות, הרי המהדורה החדשה היא מעשה של חוכבנות אומללה וגורות כפשוטו. מותר לראות בה עוד אחד מן האסונות שפקדו את לנסקי בחייו ואחר מותו.

מהדורת אנונימוס

המהדורה נדפסה ללא שם עורך, ולפיכך ניתן לכנותה בשם מהדורת האנונימוס. אף כי גם השם מהדורת הגולם יפה לה, כי אכן כל־כולה היא בבחינת מעשה גולם.

ראשית: המהדורה אינה מתקנת אף אחד

* שיר בכתב־ידו שהוברח מברית־המועצות.

מעיוותי המהדורות הקודמות. האנונימוס שלנו התעלם לחלוטין מהערותיה הנוקבות של אורה קוריס־באומגארטן וככל הנראה, הוא פשוט לא קרא אותן ואינו יודע על קיומן. כמובן, לא עלה על דעתו להשוות את נוסחי השירים שהדפיס מחדש עם כתב־היד המקורי.

שנית: האנונימוס אומנם הכריז על כך שהוא מפרסם את „שיריו המכונסים" של לנסקי, אך נמנע בצורה התמוהה והמוזרה ביותר מכינוס אמיתי של השירים. ב־Collected Poems של לנסקי נכללה הפעם הפואימה „ליטא", אך הפואימות „דילטור" ו„שער הגלבים" לא נכללו בהם. ההוצאה אף לא טרחה להסביר, ולוא גם ברמז קל, מהי הסיבה של השמטה זו. כמו כן לא נכללו בספר „ספר הטונדרה" ותרגום „מצירי", שהוא מעשה יצירה פיוטי מובהק. הן כל בר־דעת יודע שתרגום או עיבוד של דיברי שיר, כשהוא נעשה בידי משורר הינו חלק אורגאני מיצירתו הפיוטית. בקצרה, הוצאת עם עובד פשוט מטעה את הקוראים רוכשי־הספרים כשהיא טוענת שנתנה בידם את שיריו המכונסים של המשורר, שעה שכדי להוות מהדורה שלמה שכזו צריך היה מעבר נהר הלתי המורחב להתרחב בכדי שליש נוסף, לפחות.

שלישית: המהדורה הנוכחית שיבשה אפילו אותו צד במעבר נהר הלתי, שבו נשארו העורכים הקודמים צמודים לכוונת המשורר. כאמור,

אֵין זֶה כָּלָל סִיעָה

אֵין זֶה כָּלָל סִיעָה שֶׁל יוֹנֵי־צַחַר־
שְׁנוֹת בְּחוּרֵי יָצְאוּ לַעֲרוֹךְ גּוֹרָה.
עִוְּפִי, עֲלוּמַי, אֶל נוֹף הַשַּׁחַר,
שָׁם חוֹלָמָה דְּבְדְּבָנְיָה כַּלָּה.

מִסְרוּ לָהּ שָׁלֹשׁ בְּשׂוֹרוֹת הַלָּלוּ:
הָרִאשׁוֹנָה – כִּי אֲהַבְתִּיהָ מְאֹד,
הַשֵּׁנִיָּה – שֶׁעֲרֵי יוֹם תְּמוֹל נִנְעָלוּ,
הַשְּׁלִישִׁית – כִּי לֹא אֶרְאֶנָּה עוֹד.

מחברת השירים המקורית הועמדה על מיבנה רצוף־משמעות שנשמר במהדורה הראשונה. ב־מהדורה הנוכחית שורבבה הפואימה „ליטא" אל תוך הרצף של השירים הליריים. בכך נקטעה ההמשכיות הז'אנרית והתימאטית, שלנסקי כה טרח על עיצובה. כוונתו המבנית המקורית של כתב־היד נעלמה מעין הקורא.

רביעית: לספר במהדורתו החדשה נוספו כמה שירים, שגם הגיעו ארצה בדרך נס. העיקרי שבהם הוא השיר הסיפורי הארוך „ביום השלג", המוגדר כאן כפואימה. כל אדם הבקי בשירה העברית החדשה ובהתפתחות הז'אנרים הסיפו־ריים שלה רואה מייד, שלא פואימה לפנינו אלא אידיליה — אידיליה אקספרימנטאלית, נועזת ומעניינת ביותר. לנסקי ניסה להחיל כאן את מוסכמות הז'אנר האידילי כפי שפותחו על־ידי טשרניחובסקי ושמעונוביץ על סיטואציה בלתי־אידילית באורח קיצוני: גולה צעיר המגיע לאחת מעיירות ההסגר בקאוכסטן מצטרף מייד לקברן יהודי זקן כדי לסייע לו בהבאתה של גופה לקבורה. במהלך הקבורה מתברר, שהמת הוא ידידו הטוב של הצעיר. אחר כך נלכדים השניים, הזקן והצעיר, בסופת שלג. הם נופלים לתוך בור בצד הדרך ומבלים בו את הסופה סביב מדורה. את כל זה מנסה לנסקי (ואף מצליח) לאזן באמצעות הטון האידילי, הרוגע של ההקסאמטרים הראקטיליים, ההומור, שיחזור שיחתו העממית השגנונה של הקברן הזקן וכו'. „ביום השלג", לכשייחקר, יתגלה כתחנה חשובה בהתפתחות האידיליה העברית מדוגמאות היסוד שלה לפיתוחיה המודרניים (כגון ביצירתו המאוחרת של נתן זך).

ראויה היתה אידיליה זו שתיפול ליידיים מיומנות והוגנות יותר מידיו של העורך או המהדיר שלנו, שהדפיס אותה בצורה פגומה עד חרפה. הוא, כנראה, לא ידע איך לקרוא את כתב־היד הדקיק של לנסקי ונכשל כבר בפיענוח השורה הראשונה של ה„הקדשה". הפותחת את השיר. לנסקי כתב: „אתה המכין לחיידק סביבתו המכלכלת. / אנא קבל מידי שי — חיידקים,

אותיות" (נראה שהאיש שלו הקדיש לנסקי את השיר הציל אותו מחרפת רעב. אולי היה רופא או איש מדע, העוסק בהכנת תרביות של חיידקים). האנונימוס הבין: „אתה המכין לחיידק סביבתו המכלכלת". הבנה לליבם של חיידקים היא עניין חשוב, ללא ספק; בשורה: „זכור הגרוזי שמי קווקז, בן ביילרוס — את הנימן." ניקד המהדיר האלמוני את המלה „שמי" בחיריק ולא בצירה והוסיף פסיקים לפני „שמי קווקז". כך ששמו של מי שהוא (של מי?) הוא קווקז. פליטות־קולמוס גלויות־לעין כמו „אך זה שפם אשר לו שפמו אבותינו" (ברור שצריך להיות: „שפם אשר לא שפמו אבותינו") נותרות ללא תיקון, ואנו תמהים מי הוא זה אשר אבותינו שפמו לו שפם. כך שוללת המהדורה מטורי „ביום השלג" את הגינום ומשמעותם.

בסיכום: המהדורה המורחבת של מעבר נהר הלתי היא שערוריה סיפרותית. הוצאה ציבורית מכובדת כעם עובד חייבת לראות עצמה אחראית לכישלון חמור כזה לא פחות משאחראי יצרן מכוניות למישגים שחלו בתהליך הייצור. עליה להכריז בפומבי על המהדורה כעל מהדורה פגומה ובלתי־ראויה לשימוש, לגנוז את העותקים שלא נמכרו עדיין, להציע לרוכשי העותקים שכבר נמכרו את כספם בחזרה ולהתחייב שתיגש מייד להתקנת מהדורה חדשה, שלמה באמת, של כיתבי לנסקי, שיוחזרו אל מקורם על פי כיתבי־היד בכל מקום בו נשתמרו הללו. הכרח הוא שהתקנת מהדורה זו תימסר לידי בר־הכי, שיקרא עליה את שמו ויהיה אחראי לה. אם יותר לי אף להציע שם, יהיה זה לא שמו של עורך אלא שמה של עורכת: ד"ר אורה קוריס־באומגארטן.

דן מירון ■

סיפור הורים

ראיון עם אמ"ם

כבר מזמן לא ריאיינו אותי, כאילו אין העולם מתעניין מה אני חושב, למרות שאני אמ"ם — אזרח משכיל ממוצע — לא ריאיינו אותי אפילו בתור סמ"ם — סופר מצליח ממוצע (הרוב לא מצליחים). מראיינים תמיד רק את הפק"מים פוליטיקאים קרייריסטים מחורבנים, מה שכבר הפך לשמ"ם — שיגרה ממוצעת מרגיזה.

וכדי לשבור אותה, החלטתי לראיין את עצמי, נניח בנושא המקורי, אם הסופר צריך להביע דעתו בבעיות הפוליטיקה? כן.

שאלה: מה כן? סתם כן? למה?

תשובה: כובע: כלומר: עם ראש, שרצוי שכל אחד יפעיל ויביע דיעה. וכל אחד — כולל סופר.

שין: מדוע כל אחד?

תיו: זה טוב לדמוקרטיה־מלמטה, לתברואת הציבור, להעשרת עולם היחיד (בסוגריים: מביט מהורהר בעשן הסיגריה. ברגש) אמ"ם שאינו מעורב בבעיות הציבור הוא כמו... כמו... (מתקשה למצוא מילה).

אני: כמו אב"ב — אגם בלי ברבורים?

הוא: ובלי עצים, שיחים ודשא. בלי מיפרשיות ובלי רוחצות בביגודי־רחצה מיני ובלי ציפורים קטנות וגדולות, כולל ברבורים, לבנים ושחורים, מברברים כמו... כמו... (מתקשה למצוא דימוי).

— ולבירבורים... זאתומרת, להבעת הדיעה של כל אחד, יש ערך שווה?

— מוסרית — כן, מעשית — לא. ביום הבחירות יש לרמטכ"ל ולאחרון הטוראים אותו קול. כלומר, עקרונית־מוסרית מישקל דיעותיהם שווה. אך מעשית — אם ייוודע בין הטוראים, איך מצביע הרמטכ"ל, או — מוטב — אחד מאלילי הזמר או הבידור...

— איך אתה משווה? האם בענייני בריאות, מי שלמד רפואה ויודע את תוצאות הבדיקות שווה לבור חסר מידע?

— זה תלוי... לפעמים הרופאים נחלקים ביניהם ועל החולה לבחור... וקורה, שהחולה מיטיב להרגיש משהו מן הרופא. שתלוי בשיטות משתנות לפי התגליות והאופנה. אבל אני בכלל מציע טיול, ריקוד או אהבה בתור משל.

אני (סקרן): למשל?

הוא (בהתעוררות): נגיד שיבוא מומחה שמטייל, רוקד ואוהב יותר טוב מהרבה אכ"מים — אזרחים כשרים משעממים — האם בגלל זה הם יוותרו לו, שיטייל וירקוד ויאהב במקומם?

שאלה: מה זה שייך לפוליטיקה?

הוא (מביט ברגש בעשן הסיגריה, מהורהר): כאן ששת הגורמים העיקריים (מונה אותם באצבעותיו) — המידע הנוגע, כושר הניתוח, ההעדפה הערכית, אומץ ההחלטה, תבונת הביצוע... (נוכח ששכח אחד) ו... ו... אה, והמימוש העצמי.

אני (בשאלת־הערה): לא שכחת גם את השביעי, הכוח שעומד מאחורי ששת הקודמים?

הוא (בהתעוררות): ודאי! אבל מי הכוח בדמוקרטיה, אם לא אני, האמ"ם? אומנם במידע עולה עליי הפק"ם, כי הכהה"ם — כלי־התיק־שורת ההמוניים — מפרסמים הרבה בש"ם — בולשיט מבלבל — ולא תמיד ברור לבה"ם — הבוחר הממוצע — מה היו המידע והלחצים, בקי־צור האלף־אלף — אילוצים ואינטרסים — שהביאו לקבלת ההחלטות. הפק"ם אכן עולה עלינו במידע ובקבלת הלחצים, אבל האם נסמוך על העדפותיו?

אני (בהתעוררות): למשל?

תשובה (בהירהור): בשביל לבלום את האינ־פלציה — על כמה חוסר עבודה וקיצוץ בתוכ־ניות סער, חינוך ותרבות כדאי ומותר להחליט — למי שלא יסבול מכך? כמה אנשים כדאי ומותר להפקיר למען מילחמה בשם השלום?

שאלה: ואם רוב האמ"מים סומכים על המ"ן — מנהיג נבחר?

תשובה: לא אוותר על הטיול והריקוד וכדומה!

— ואם מחוסר מידע נוגע — תטעה?

— זכותי לטעות היא נשא"ל — נכס שלא אתן להפקיע.

אני: לאור הצהרה כזו, היית בוחר בעצמך?

תשובה: חלילה, הלוא אני אמ"ם ולא פק"ם. אבל בהחלט הייתי בוחר משש"ל — מי שמודה שעשוי לטעות — שמוסר לי מידע מהימן על מה שהביא לטעויות ואינו מתחמק מביקורת ואחריות.

שאלה (בהתעוררות מסכמת): בקיצור, היית בוחר בפוליטיקה במי שאינו פוליטיקאי, במש"פ?

תשובה (במבט מהורהר מסכם): חלילה, כי באידיאל שלי בטלה ההבחנה. פעם אמרו, מי ייתן כל עם ישראל נביאים, ועכשיו אני אומר, מי ייתן סמיון המובטל־משפל הוא קורבנה של החברה, אלא שדמותו של סמיון בגילומו של דב רייזר היא דמות מעורפלת ובלתי־מגובשת, ויותר מזה חסרת כל מימד אנושי. דמויות קומיות־גרוטס־קיות, כמו כל דמות תיאטרונית אחרת, זקוקות לניצוץ כלשהו של אנושיות על מנת לזכות באהדת הצופים. משחקו של רייזר משאיר את הקהל אדיש. דבר שבולט עוד יותר לאור משחקה הקומי־אנושי של ליאת גורן האשה, ומרים גבריאלי כאמה.

הטקסט של אהרמן רחוק משלמות. סצינת הטרומבון נראית ונשמעת מוזרה וזרה להגיון המחזה. העיסוק הבלתי־פוסק בדמויותיהם הסטר־אוטיפיות של שוחרי ההתאבדות נראה מוגזם ומיותר. לא־פעם נראה המחזה יותר כעטיפה צב־עונית שרירותית לרעיון פוליטי, מאשר כיצירה דרמתית מוגמרת. על הטקסט הבעייתי מחפה פה ושם הביצוע, באמצעות המישחק, התנועה, התפ־אורה והתלבושות העמיד תיאטרון באר־שבע הצגה שהיא בבחינת חגיגת קיץ צבעונית.

לקראת הסיום שם מיכה לבינסון דגש מיוחד על היבט ה„כאן ועכשיו" של המחזה. כשעולה המתאבד, שעוד לא מת, כזכור, מתוך הארון, הוא צועד אל קידמת הבמה ואומר כשהוא רוכן לעבר הקהל „ואני שואל את המולדת שלנו: מה את רוצה, מה ביקשת ולא נתתי לך, ומה נתת את בתמורה? שום דבר..." ולמי שעדיין לא הבין נועדו הצלילים הישראליים האופייניים שליוו את דבריו. הבנו. אלא שאם פרוסקלניקוב של ארדמן הוא מי שעשה בשביל מדינה אז א. שאלת התמורה היא נושא למחזה אחר, וב. למה הורג אותו הילד הזר החרש־אילם?

רצה המתאבד הוא רעיונו של הבמאי. בטקסט המקורי נשאר סמיון סמינוביץ' ניצב חי בין הדמויות הגרוטסקיות כשמטרת המעמד כולו להעלות חיוך על שפתי הצופים. הסיום, אליבא דלבינסון, שובר את המימד הקומי וכופה על

„המתאבד": מרים גבריאלי, דב רייזר, ליאת גורן. צילם: יוכי לנג ■

כולנו ציבור של מבו"תים, מעורבים בחברה ובתרבות. הלאה הפק"ם! הבו לנו אמ"ם מבו"ת!

ראובן קריץ ■

תיאטרון

למה התכוון המשורר?

המתאבד בתיאטרון באר־שבע
מחזה: ניקולאי ארדמן
נוסח עברי: אהוד מנור
בימוי: מיכה לבינסון

סצינת סיום מרשימה: מתוך ארון קבורה מהודר, מוקף זרי הלוויה, צף ועולה סמיון סמינוביץ' פרוסקלניקוב, המתאבד שהעדיף את החיים. סביבו ניצבים קפואים ואחוזי אימה כל אותם שדחקו בו להתאבד, אלה שהתאבדותו היתה משרתת את מטרותיהם ומפארת את קיומם. את הסצינה חותמת יריה שבעקבותיה מתמוטט פרוסקלניקוב אל תוך ארון המתים הפעור.

המתאבד של ניקולאי ארדמן הוא מחזה שנכתב ברוסיה של סטאלין בשנת 1928 ונפסל להצגה בהוראת הצנזורה. זהו מחזה המנסה לספר באורח גרוטסקי את סיפורה של חברה שאינה מקנה לבניה את הזכות לעבודה, מונעת מהם להשתכר משכורת שאפשר לחיות ממנה ומסכלת כל סיכוי לחיים שקטים ואולי לחיים בכלל.

הצופה התייחסות עניינית נושאת משמעות.

את מחיאות הכפיים הנלהבות שהעניק הקהל לשחקנים ליוותה, משום כך, תמיהה: למה נרצח פרוסקלניקוב? או למה התכוון המשורר?

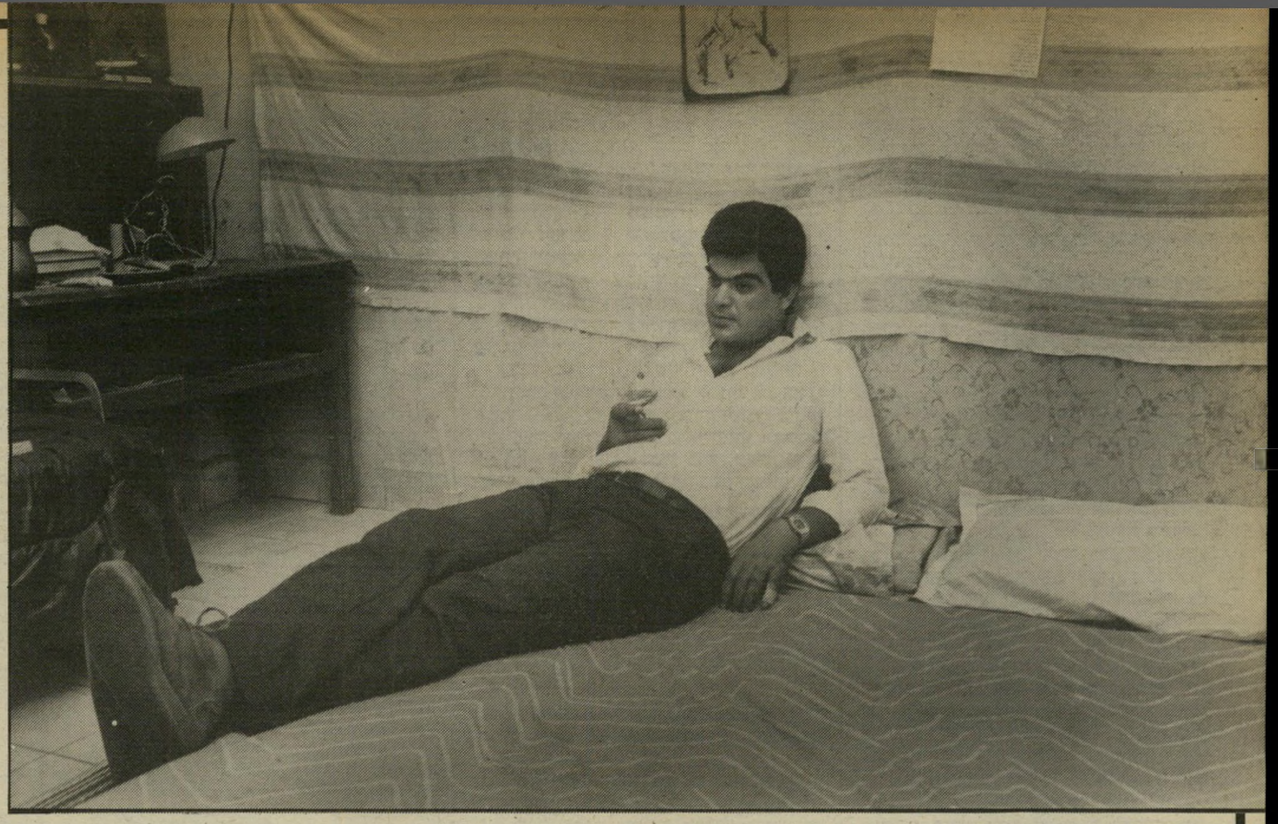
עדנה אלוני ■

שוויק ערבי בחיפה

המקומון החיפני כלבו גילה השבוע את ה„סקופ" של העונה התיאטרונית: מחזה המבוסס על סיפורו המצליח של אמיל חביבי, „האופס־מיסט" (צירוף של אופטימיסט ופסימיסט). חביבי, קומוניסט ותיק ועורך העיתון בלשון הערבית אל־איתיחאד. ביוני 19 שנה רצופות כחבר־כנסת מטעם רק"ח. את אל־איתיחאד הוא עורך זו השנה ה־43.

בראיון עם כתב כלבו, רמי רוזן, מתאר חביבי את רמות גיבורו סעיד אבו־אל־נאס כמעין שווייק ערבי. „הגיבור שלי הוא רמות שמייצגת דעת־קהל סתגלנית, הוא באמת סמרטוט." שאיפתו של חביבי, לדבריו, היא „שהעם שלי ישתחרר מאורח המחשבה הזה ומהדמות הזאת."

חביבי השלים בימים אלה עוד סיפור שעניינו חיי ערבים ויהודים בחיפה. הסיפור מתורגם בימים אלה לעברית. סיפור שלישי, לכשייכתב, יצטרף עם שני קודמיו למסגרת טרילוגיה חיפאית.

המלך הזועף מרחוב המלך ג'ורג' מגלם דמות גבר שרמאנטי בסידרה „המיסעדה הגדולה". רבות חושבות שגם בחיים הוא כזה

„אני לא איבר

נשים מציקות לו, נוגעות בו, צובטות לו בישבן. תיכוניסטיות שורקות אחריו ברחוב.

ע'סאן (מבטאים רסאן) עבאס, שחקן ערבי החי מזה 10 שנים בתל־אביב, אומר שהוא המום מן החוצפה הזאת. הוא לא מבין את האפליה הזאת: כאשר גבר נוגע באשה ברחוב, תופסים ומביאים אותו לבית־המישפט, אומרים שעשה מעשה מגונה, ואילו לאשה — מותר לגעת בגבר. „כבר מתחיל לעלות לי על העצבים שרואים בי זין," הוא אומר.

בחורות מטרידות אותו כל הזמן בטלפון. אין לו מושג איך הן משיגות את המיספר שלו. „יש אחת שמדברת איתי ארוטיקה," הוא מספר, „אולי מאוננת בצד השני. בהתחלה הקשבתי לה, אבל עכשיו אני שומע את קולה וטורק. חברים הציעו לי להתקשר למישטרה, אבל אין לי אמון בשוטרים. לא רוצה שיידעו איפה אני גר, לא רוצה שום קשר איתם."

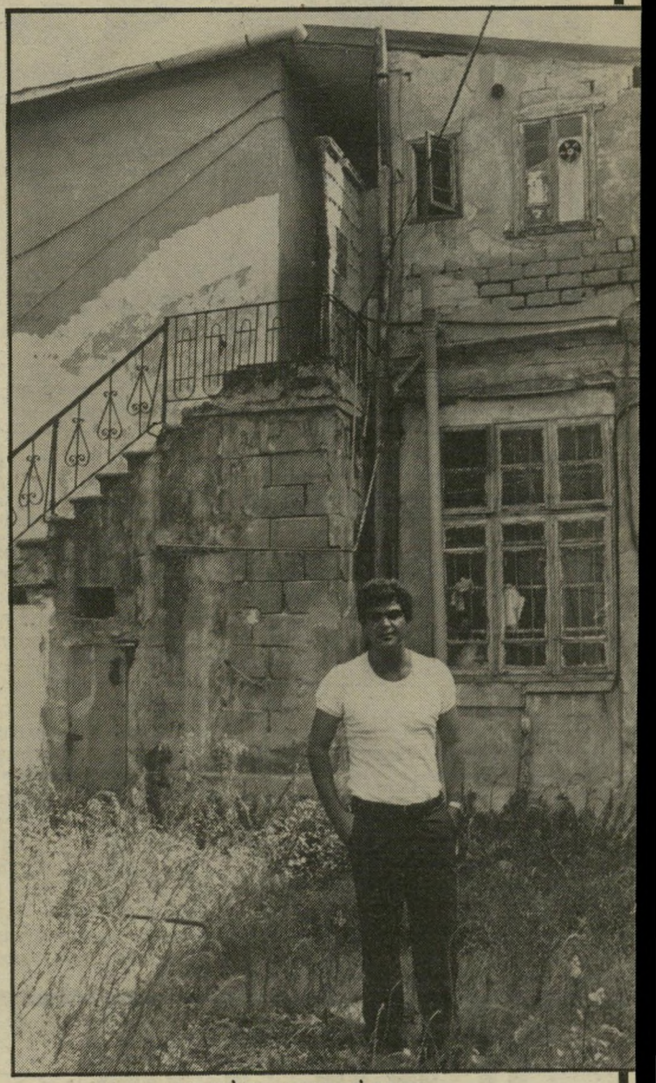
ע'סאן (מלך בערבית) עבאס (קשוח) כואב המון דברים. בשעות של ייאוש, וכאלה יש לו הרבה, הוא שופך את הכאב על הנייר, כותב שירים. מצית עוד סיגריה, בתיקווה להרגיע. שותה עוד כוסית של ערק — אולי המציאות תהיה מתוקה יותר דרך ערפל האלכוהול.

הוא יפה־תואר, חתיך, גבוה (1.85 מטר). בחודש שעבר חגג 29. הוא ישב לבד בבית, בחברת ערק וסיגריות, וכתב עוד שיר. הוא גר בשכירות חודשית בבית ישן, דל למראה, ברחוב המלך ג'ורג', לא רחוק מאלנבי, מאחורי בית־מלאכה לחגורות־עור.

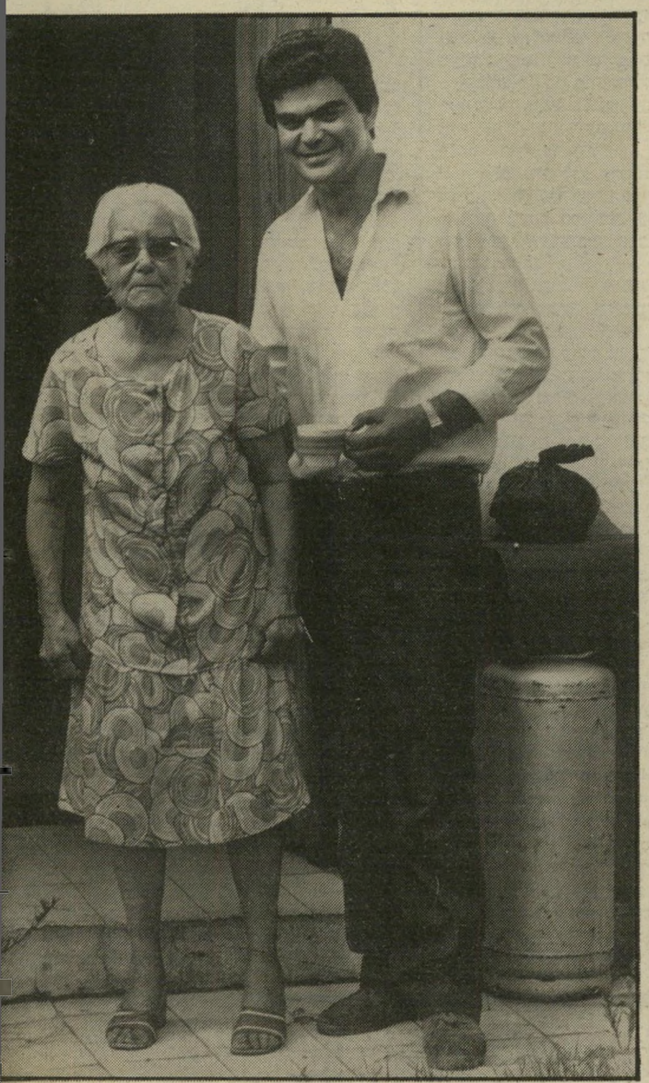
„לפעמים עובדים שם כל הלילה," הוא מספר, „עושים רעש, דופקים. אי־אפשר לישון. אני מתקשר למישטרה. הם באים, ואני שומע — ‚תעזבו זה ערבי שגר כאן,' והולכים. ואני מצטער שהתקשרתי, מרגיש עלבון, כאילו ירקו לי בפנים.

„לכן אני לא מתלונן על ההטרדות בטלפון. חסר לי רק שיתחילו לצותת לי בטלפון.

„יש עוד מטרידה קבועה, שאומרת ‚אני רוצה להזדיין איתך.' זה מפחיד אותי. אני לא מוכן ליצור קשר עם כל אחת, ובטח לא עם מישהי שאני לא מכיר. סקס למען סקס לא מעניין אותי, למרות העובדה שיש לי תדמית כזאת. שואלים אותי: יש עוד אשה בתל־אביב

עבאס ליד דירתו בתל־אביב
אין טעם להתלונן במישטרה על הטלפונים הליליים

שחקן עבאס ובעלת־בית קורדובה
„כולם מחבלים; שיישרפו!"

עבאס (ימין) עם בסאם זועמוט וחליל חלדי
לומדים את ביאליק במרתפים –

שלא דפקת? אז אני אומר: ברחוב איבן־גבירול יש עדיין זקנה בת 80.

ע'סאן אינו חושב שהוא יפה. „גם לא חתיך. אני גבר. תבוא מישהי, נדבר, נשוחח, נבלה. מי אומר שצריך סקס? אם זה בא, זה בא.

„אני שונא ללכת עם מישהי ברחוב, ופיתאום היא תופסת לי בזרוע, כדי שיראו שהיא הולכת איתי. לא מוכן שייקחו עליי טרמפ. אם אני אוהב — אני מחבק אותה.

„אהבתי מעט מאוד. כמעט כולן היו יהודיות. לחלק מהן הפריע שאני ערבי. אני מייד מגלה את האמת, והן עוזבות אותי. דרך־אגב, כולן עזבות אותי, חוץ מאחת, שאני עזבתי. הייתי איתה ארבע שנים חסרות־תוכן. הייתי איתה כדי להגן על עצמי, כדי שאוכל ללכת ברחוב והמישטרה לא תחשוד בי ולא תעצור אותי.

„לבחורות הפריע, כמעט תמיד, ש־אני ערבי. הן היו מתלבטות. לפעמים היו יוצאות איתי בסתר, מפחדות מה יגידו ההורים והחברים.

„היתה אחת שלא הסתירה אותי, היא היתה קומוניסטית. אהבתי אותה. היא שכרה דירה בשביל שנינו, כי לערבי לא משכירים.

„את הבית שאני גר בו עכשיו שכרה מישהי, והיו חתומים על החוזה כמה שחקנים מתיאטרון לנוער. בעלת־הבית, ויקטוריה קורדובה, חשבה שאני יהודי. באתי אליה הביתה, כי היא אמרה שהיא בודדה. הזמינה אותי לשתות קפה ולראות טלוויזיה. בזמן החדשות היתה מתחילה לקלל את הערבים, אמרה ‚ערפאת שיישרף' ו‚כולם מחבלים, שיישרפו'! לא יכולתי להגיד לה כלום, פחדתי שהיא תמות מהתקף־לב, מרוב הלם, כי היא אשה חולה, ואחר־כך לא אוכל להוכיח שלא אני הרגתי אותה.

„יום אחד הזמינו אותי להופיע בזה הזמן. אמרתי לה: הלילה אני בטלוויזיה, תסתכלי. בראיון הזכרתי אותה, בכוונה. בבוקר היא אמרה לי: ‚בוקר טוב, שכן! אנחנו והערבים היינו אחים! הדלתות לא היו סגורות, היינו נכנסים חופשי אחד אצל השני.' עכשיו היא גאה בי, אומרת לחברות שהדייר שלה שחקן, היה בטלוויזיה. וחוץ מזה אני משלם לה טוב, 200 דולר לחודש."

עברית תנ"כית

היו לנו מורים ערבים, שדיברו עברית. עברית למדנו מכיתה ג'. פחדתי מהמורה — הוא היה מרביץ למי שלא היה יודע. לא הייתי ישן בלילות בשביל ללמוד ביאליק בעל־פה וכללים בדיקדוק. המורה אמר תמיד שמי שלא ילמד עברית, ימות ברעב. הוא צדק. ידע שלא יאפשרו לנו להגיע גבוה. ידע שרובנו נהיה פועלים, ואם לא נדע את השפה, יסדרו אותנו ולא נוכל לממש את הזכויות שלנו.

בבית־הספר דיברנו רק בעברית, ואחרי הלימודים — ערבית. למדנו ל־דבר בשפה תנ"כית, גבוהה. כשבאתי לביקור בתל־אביב לא הבינו אותי, צחקו ממני. צילצלתי למישהי ושאלתי: „האם את עמוסה" (עסוקה)?

הייתי תלמיד טוב, חוץ מחשבון, שבו הייתי גרוע ביותר. אהבתי שירה וציור, ידעתי שאהיה אמן. לדוד שלי היה בית־קולנוע. סרט היה משחק שם שבוע, וכל יום הייתי שם. הדוד שלי היה מחפש אותי בין האנשים, מכה אותי, צועק ‚לך תעשה שיעורים!' וזורק אותי החוצה. הייתי חוזר מהדלת האחורית.

היינו מישפחה עניה מאוד. חודשים לא היה מה לאכול, רק קצת לחם עם זיתים. בבוקר תה עם לחם. יום אחד נשבר לי להיות רעב. זרקתי אבנים, שברתי חלון, צעקתי למה אצל השכנים יש אוכל. את החלון הזה תיקנו רק אחרי הרבה שנים, כי לא היה כסף. שמו ניילון במקום ועכשיו היה לנו גם קר בחורף. היו לנו מעט בגדים. הסתובבתי תמיד בחולצת טריקו, תחתונים אדומים וסנדלי גומי. בגיל עשר הייתי מעשן בסתר עם החברים שלי. היינו שמים סמרטוט בתוך נייר או מפוררים בדלי סיגריות ומגלגלים בתוך נייר.

געגועים לכפר

בגיל 13 עבדתי במיסעדה בתל־אביב בתור שוטף־כלים. היו שם סירים ענקיים. שאני ועוד אחד היינו יכולים להיכנס לתוכם. צעקו עליי, קיללו — „איפה הבנזונה הזה?" הייתי בוכה בשרותים מהשפלה, עייפות וגעגועים לכפר.

כשהייתי בן 19, אבא שלי מת. נחנק בלילה בגלל התקף אסטמה.

במשך שנתיים הייתי בתיאטרון בית הגפן בחיפה. ב־73' זרקו את כל הקבוצה, האשימו אותנו שאנחנו קומוניסטים. אף אחד לא היה קומוניסט, אפילו לא ידענו מה זה. רק אז התחלנו להתעניין, ונעשינו קומוניסטים.

עשיתי בחינות־בגרות אקסטרניות והוצאתי 8 בתנ"ך ובעברית.

במשך שנתיים למדתי מישחק באוניברסיטת תל־אביב. חלק מהתלמידים קיבלו אותי יפה, חלק לא. המורים, לעומת זאת, היו נאורים ביותר. היה שם תלמיד אחד שתמיד קילל ערבים, אמר שצריך לחסל אותם. הוא למד רק שנה. עכשיו הוא בצבא הקבע, מאוד מתאים לו. הוא בטח יורה באוויר והילד השובב קופץ למעלה ותופס את הכדור.

מתחרים בהריגה

עשיתי הצגת־יחיד בערבית, ארצי ואחובתי, עם תיזמורת. זה היה חומר פוליטי שכתבתי בעצמי. אחר־כך הופעתי בתיאטרון חיפה ב־סורגים ובפיטפוטים על הנילוס, וב־תיאטרון נווה־צדק באוייבים ואחם. התפרנסתי גם משירה במועדונים.

היה לי ניסיון כושל לצאת בהצגה משותפת עם עירית דותן. התיידדנו בנסיעה להופעה, ובהתחלה היה נדמה לי שאנחנו בראש אחד. אחרי הצגה אחת התברר שלא, ואמרנו יפה שלום.

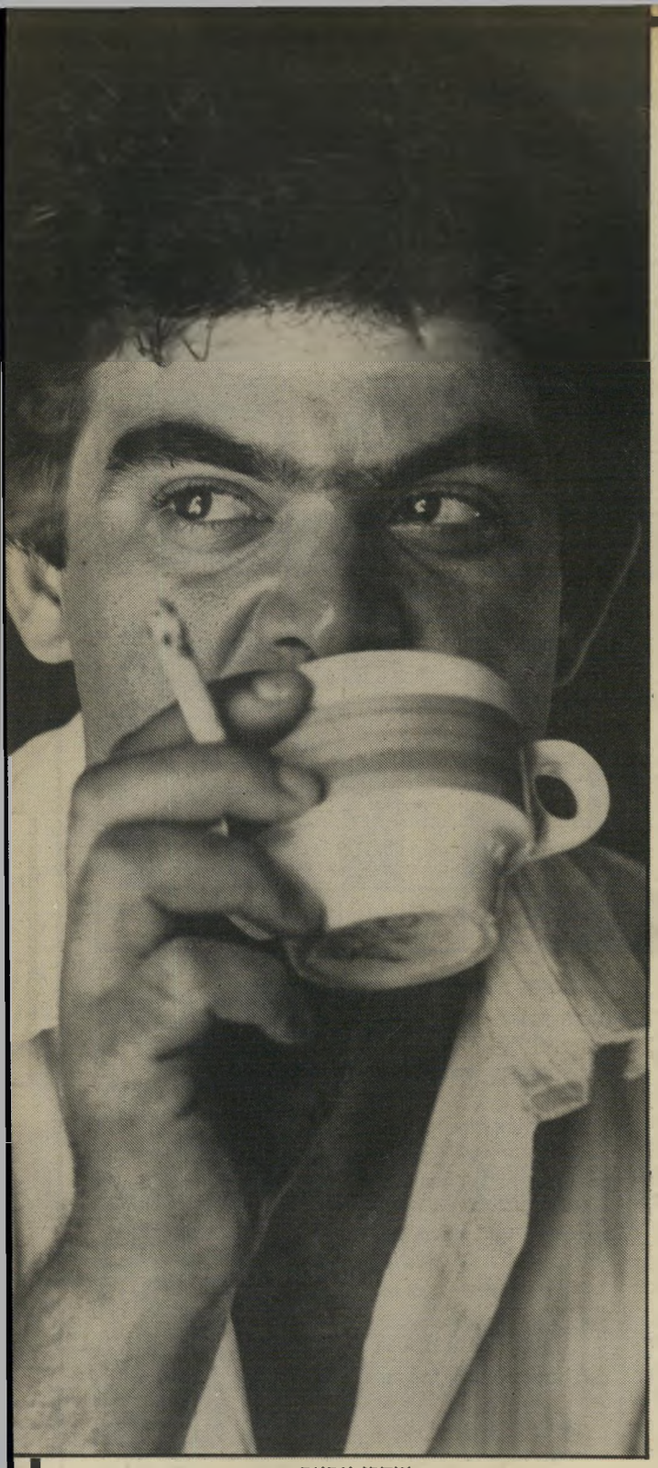
עד כאן ע'סאן עבאס.

אחד מאחיו של ע'סאן, דורג'אם (אריה), עזב את הכפר לפני 16 שנה, בהיותו בן 15, יחד עם שני חברים. הוא רצה להיות זמר, חשב שיצליח בארץ ערבית, ונעלם היכן־שהוא בלבנון. לפני מילחמת־הלבנון הגיעה למיש־פחה דרישת־שלום ממנו, אבל מאז לא ידוע מה עלה בגורלו.

ע'סאן הביע את כאבו בשיר: „אחי דורג'אם רצה להיות אמן / וברח לאיזו שהיא ארץ צפונית /חשב שהדלתות יהיו פתוחות בפניו / ואני כתבתי לו מיכתב / אחי היקר, איך אתה שם, במרחקים / אני שומע אותך מתגעגע. / מלטף את שיערה של אמא / שהדמעות זולגות במורדות שמלותיה מאז הלכת / והכפר שלנו מלא מרץ וחיים / מעיר את פועלינו לרוץ אל היהוד בארבע בבוקר / ולשוב פגרים מהלכים עם לילה / ועדיין לומדים במרתפים ותחת העצים את שירת ביאליק, יהודה הלוי וטשרניחובסקי / כן, שחקי־שחקי אחי / שלום לך אחי מעץ הזית / עליו חרטנו את שמותינו / אותו טרם כרתו מעל ראשינו / תחתיו שיחקנו במילחמה ושלום, טרזן ובנו ביער ושמשון הג'אבר הערבי, ששומר עלינו מפני היהודים שמכים את אבא שלנו."

בחוזר המודפס על הצגתו לא נעים כותב עבאס: „בערב זה ניתן למצוא מ־רחשי ליבו של ערבי החי בארץ, הכואב ונושם את מערכת היחסים היהודית־ערבית. החיצים מופנים כלפי אותו חלק בחברה היהודית אשר מפנה עורף ואינו מוכן להקשיב לרגישות העם הערבי היושב בקירבו. הדרישה היא לאהבה, חום וקירבה בין שני העמים, האמורים ליהנות מאותן זכויות ולקיים את אותן החובות."

(המשך בעמוד 30)

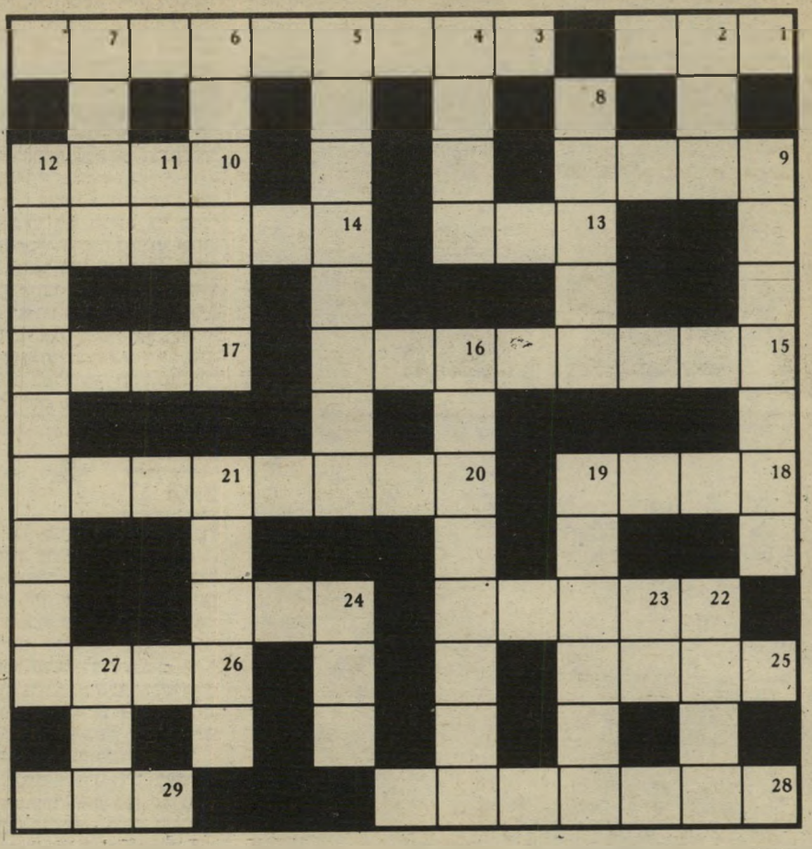

שחקן עבאס
– ובשרותים בוכים מהשפלה

עבאס ברחוב (משמאל: עזברית־אורה)
כשהיא צובטת לגבר ברחוב – זה לא מעשה מגונה!

תשבצופן השלם הזה 2555

מאוזן:

1) עונג ירד עלינו (3)

3) היטל שלא קל לעמוד בו, הדיר שינה מעיניו של שלמה ארצי (3,2,4)

9) שותק, כי על כן סוף מעשה במחשבה תחילה (4)

10) ניתן ליעל את האמור למעלה (4)

13) שמחו במכונית (3)

14) העידור בעמק ערן (3,3)

15) את מורי שעשע הלקח הפרקטי של הלימוד (4)

17) הם שבחו אותו על התבלין שלו (4)

18) מלכי נאיבי, אמרה שלומציון אלכסנדרה (4)

20) יצאו בנימת פלוג גם למלחמת־השמד בוירוס (5,3)

22) חג טוב אבד למחוללות בכרמים (3,2)

24) זמר ליופי (3)

25) „אם אין אני לי מי לי", של אבשלום פינברג (4)

26) שתי זרועות של חבר נאמן (4)

28) 18 ירחים למד ול... (4,3)

29) שרות של יונים? (3)

מארנך:

2) דוקר וחזר ודוקר (3)

4) מגיע לכל אחד בסיומו של ענין (4)

5) הארבעה מליוורפול (8)

6) קוו וודים, מיס רוליטל? בודקים! (6)

7) מערן־חלב של פקיר (4)

8) חושב לרדת מהכרמל אל הנגב (5)

9) המכלכלים בתבונה מעשיהם, ימנעו מהפלגה בים (7)

11) עין תחת עין (2)

12) מה שישבור את יחידות צה"ל הן חבורות־הזמר (4,5)

16) עובר מוצלח מתגבר על מצבי־מצוקה (4,4)

19) כלימה תכסה פניהם על מה שמצאו בנוצרי (6)

21) על מה מצרים? אולי על עריץ (4)

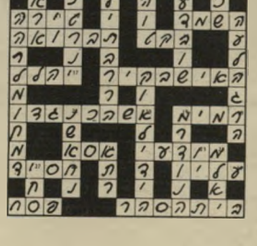
23) לו חזרנו לשכת על נהר בגולה (2)

24) מפטפטים על נסיעה להולנד (3)

27) תקוותי — הבורסה! (3).

אביגיל יגאי

פתרון תשבצופן 2553

„אני לא איבר־מין"

(המשך מעמוד 29)

מסביר ע'סאן: „אין ויכוח שהעם הפלסטיני מדוכא. בעצם, מדוכא זו מילה מלוקקת, יותר מדי משומשת. הייתי אומר — מושמר. בכל מקום, אם זה נשק ישראלי או ערבי, כולם מתחרים מי יהרוג יותר.

„אצלי ואצל חבריי, שחיים בארץ בכלל ובתל־אביב בפרט, מורגש הפחד. מדברים כיום בכפר שהתור שלנו עומד להגיע. צברה ושאתילא היה, בורג־אל־ברג'נה היה. פרס וחוסיין הם עכשיו שני תחת בתחתונים אחד, הם כמו שני אחים שנולדו לאם אחת. ישראל מפצי־צה כל יום את הפלסטינים, ולא מרוחים על זה. פה ושם מתחלקת למישהו הלשון, בלי כוונה, ואז יודעים.

„על הרקע הזה עלה הפשיסט כהנא. הוא לא מפחיד אותי, מפחידה אותי המדיניות של הממשלות מאז קום המדינה ועד היום. כהנא בא לביצה פוריה של גיזענות. הוא לא הגיע במיקרה, השטח היה מוכן. יש ממש פחד פיסי בכפר שלי.

„חברים שלי בבעיה חמורה — לא רוצים להשכיר להם דירות בעיר וה־מישטרה מתנכלת להם, במיוחד לתושבי אום־אל־פחם, מאז שלא נתנו לכהנא להיכנס לכפר.

סבא גנרל תורכי

„ד"ר שמאל בארין נמצא במצב קשה מאוד, מבחינת כוח. הימין מתגבר, וזה מעציב ומפחיד אותי. אני מאוד משתדל לא לנצל אשה. להגיד שאני בכלל לא מנצל, אי־אפשר. נשארו לי שאריות מסבא שלי. הוא היה רודן. גנרל בצבא התורכי, שכבש את מיזרח־אירופה ושרף בתים. חיברו שירים עליו — עבאס, נתיז לך את הראש ונשחק בו כמו בכדור.

„אני, בעצם, לא מסוכן. אני הערבי הטוב של האיזור, בגלל שאני מהטל־ויזיה. לכל מי שחושב ערבי טוב זה ערבי מת, אני מודיע שאני לא אמות. אני לא טוב בעיניהם, כי אני מבקש את הזכויות שלי.

„יש נשים שעובדת היותי ערבי קוסמת להן. אני משהו מיסתורי שהן לא מכירות. אולי הן רוצות להזדהות עם המהפכה הפלסטינית ומוכנות לתרום את גופן למענה.

„קשה לי לדבר על אהבות. אני אכזרי בעניין הזה — כל אחת שהיה לי קשר איתה, לא קיימת בשבילי אחרי שזה נגמר. בשבילי היא מתה. אם אפגוש אותה ברחוב, אני לא מסתכל עליה ולא מכיר אותה, היא לא מעניינת אותי עוד.

„אני מאוד מאוכזב מנשים, מאוד פגיע. אולי יש לי רגישות מופרזת. כשאני אוהב, אני נותן הרבה מעצמי. אוהב בכל החושים שלי, ומקבל בתמורה יריקה בפרצוף. מישהי כינתה אותי מים רותחים, אולי בגלל זה שאני עצבני, כל הזמן בתנועה, כל הזמן חושב, עושה דברים, חם, כריזמטי.

„אני מצפה מהאשה שתהיה איתי, שתהיה עצמאית, בעלת אישיות, לא רודפת שמות מפורסמים ולא מחפשת את אור הזרקורים. אני מתעב נשים שרוצות להיות בצל אנשים ידועים.

שחקן עבאס ויולדה מחוג התיאטרון

„אני משהו מיסתורי..."

הלוואי והשמאל היה מתלכד, משתף פעולה ונעשה לכוח גדול, אשר יוכל להביא את הארץ הזאת למצב יותר בריא, פחות חולני. אני לוחץ כל יד שנאבקת למען השלום ולמען אחוות־העמים בארץ. אני אופטימי, מאמין שהעתיד הוא לנו, לכוח השלום."

בסידרה המיסעדה הגדולה, שפרקים חדשים ממנה מצולמים בימים אלה, מופיע ע'סאן כאחד מארבע הדמויות הראשיות בסידרה — המלצר עבדו — דון־ז'ואן, היפה של המיסעדה, ה־מתחיל כל הזמן עם נשים והן מתחילות איתו. דמותו היא של גבר שרמאנטי, שכל מה שמעניין אותו בחיים זה נשים. בסידרה הוא כובש אותן בקלות, את הרווקות ואת הנשואות, מסבך את כולם עם הסיפורים שלו. כמעט בכל פרק מאיים בעל־הבית לזרוק אותו.

ממשיך ע'סאן:

„בחיים אני בכלל לא כזה. להיפך. אני ביישן, צנוע, משתדל לא לעשות הרבה רות, לא מדבר הרבה. אני מכבד את האשה. קם לנשים באוטובוס. אם בעיני היהודים אני פרימיטיבי, אז אני גאה בפרימיטיביות שלי. בנושא כיבוד האשה, הצד השני לא־מתקדם, אלא מופקר ומושחת בכל הקשור לניצול נשים.

מישהו אומר לך שהוא ליברלי ובעד שיוויון האשה, ומכניס לך מתחת ל־שולחן. לכי להיות מזכירה אצל עורך־דין, אבל אם האחוריים התרבותיים שלך לא מספקים אותו, לא תעבדי אצלו. אבל אני האוייב, ואת יודעת איך להיות זהירה ממני.

בעברית מותר לקלל

עבאס כתב סיפורים על תולדות הכפר שלו — איך נוסד לפני 600 שנה, כיצד חולקו האדמות בין החמולות. הוא מתכוון לפנות לכמה הוצאות־ספרים, אומר שהוא אופטימי בנושא, בטוח שהחומר יעניין אותם.

אין לו כוונות לחזור לכפר שלו. „כל עוד אין תיאטרון ערבי באום־אל־פחם או בכל מקום אחר, אמשיך לחיות בתל־אביב, לעבוד," הוא אומר. „אני משתדל לעשות דברים בערבית, למ־רות שאוסרים עליי. אני עובד על הצגה במשך חודשיים־שלושה, ואז באה מישטרה, או צנזורה ופשוט מאיימים. שום בג"צ, שום בית־משפט, שום־כלום לא יעזור. בעברית אני יכול לקלל את מי שאני רוצה, זה בסדר. אבל בערבית אסור. לחסל עם זה לחסל את התרבות שלו, אבל לכל הגמדים אני רוצה להגיד שאני חזק."

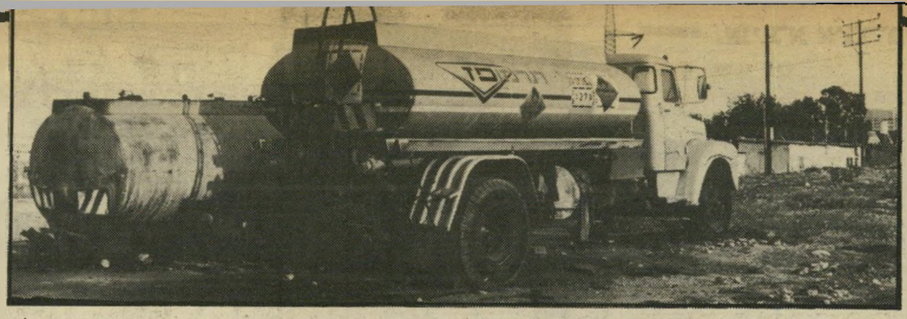
איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 6-5-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך

מיכליות אלה מוכנות לקרב: הן נועדות להצתה אם יבואו לגרש את התושבים

ג'מוסין על סף פיצוץ

וחצי, אחר־כך עברתי למיפקדה של הצבא — זה המקום שאני גרה בו עכשיו.

„המקום היה פרוץ, בלי חלונות, קירות שבורים — רק שני חדרים קטנים והרבה נחשים," ממשיכה שר־שנה. „ישבנו פה לסבול. בלי מים — הילדים היו רבים כל הזמן על קצת מים. בן־גוריון חתם שיוציאו אותנו מכאן, אבל לא קיים מה שהבטיח."

ואכן, ב־1 בנובמבר 1949 יצאה ממישרד ראש־הממשלה הכרזה: „ג'מר

שתי מיכליות־דלק ענקיות ניצבות במרכז שכונת גיבעת־עמל ב', בצפון תל־אביב וממתינות ליום־פקודה. „בבוא־היום, אם לא תהיה ברירה, ניאלץ להצית מיכליות אלה, במאבק נגד אלה שרוצים לפנות אותנו מהמקום, ולא מפסיקים למרר לנו את החיים!" מכריז אחד מתושבי השכונה.

אין אלה איומים ריקים. לפני שלושה שבועות התבצרו אב ובניו על גג ביתם, ואיימו להתאבד באמצעות בלון גאז שהיה עימם, כאשר רחפורים, אנשי־מישטרה ופקחי־העיריה איימו להרוס מיבנה שהקים אבי־המישפחה, שלמה חנש, סמוך לביתו.

למי שבא לשכונה הצפון־תל־אביבית, קשה להאמין למראה עיניו: באחד האזורים היקרים ביותר במדינה, לרגלי הבניינים הגבוהים של שיכון בבלי ה' יוקרתי, גרים אנשים בעליבות הזכורה מתקופת המעברות, כאילו הזמן קפא על שמריו.

תושבים רבים גרים בצריפים רעועים ובמיבנים הרוסים. שרק במיקרה נקראים בתים. בחלק ניכר מהבתים אין המים זורמים באופן סדיר, והדיירים נאלצים להתרחץ במים המובאים בדליים.

„לפעמים, כשבאמצע המיקלחות מפסיקים המים לזרום, אני נשבעת לעצמי שאני הולכת להפוך שולחן בעיריה אם לא יתקנו את הצנרת," אומרת ציונה יהוד, חברת ועד־השכונה.

העזובה בשכונה מזדקרת בכל פינה, ערימות אשפה עמוסות לעייפה מתגוללות על כל צעד. „העיריה באה לאסוף אחת לשבוע, וגם זה לא בטוח," אומר חנוך אריאלי, תושב השכונה. המקום כולו מלא בבורות עמוקים, המהווים תחליף עלוב למערכת ביוב, שאינה קיימת כלל.

כאשר עוברים השכנים משיכון בבלי הסמוך בשבילי־השכונה, בדרכם

זה מול זה: אחד הצריפים השנים של גיבעת־עמל ב' מול בתי שיכון־בבלי

מנהיגי המאבק: רוני לוי והראל רפאלי משקיפים מן החלל

לבתיהם, מעלות מכוניותיהם ענני־אבק, המכסים את בתי השכונה. שכן כבישים — אין. מועדון או מוקד אחר לפעילות חברתית זהו נושא אשר הס להזכירו. כך גם לגבי מיקלטים ותחבורה ציבורית.

מגורים ברפת

לאותיהם הרבות של תושבי השכונה התחילו סמוך לקום המדינה. בתיהם של תושבים רבים בשכונותיה הדרומיות של תל־אביב נהרסו עם פרוץ מעשי־האיבה. השילטונות רצו להבטיח את גבולותיה של צפון־תל־אביב, ומפוני השכונות הועברו לכפר הערבי הנטוש ג'מוסין, הנקרא מאז גיבעת־עמל.

חלק מהפליטים הועברו ממקום מגוריהם לג'מוסין בכוח. „לקחו אותנו בכוח מהבית שלנו בשכונת־התיקווה ושמו אותנו במשאית, שלקחה אותנו לג'מוסין, היה פחד לגור בג'מוסין, ה־ערבים משייחי־מוניס היו יורים עלינו," מספרת נעמי בן־דויד, מוותיקות ה־שכונה.

הפליטים המפונים השתכנו ברפתות ובחצרות. „זה מה שיש — אמרו לנו," מספרת שושנה מגילה, חברה לשעבר באירגון ההגנה. „ישבנו ברפת שנה

סין (גיבעת־עמל)... ועולים בשדרות יעקב אבינו יעברו לשטח המתאים, לפי התוכנית הקבועה."

השנים נקפו, אך העברת התושבים לשטח מתאים יותר לא נעשתה. כאשר פנו חלק מתושבי השכונה למינהל מקרקעי־ישראל — בעל הנכס — בבקשה לקנות את הקרקע עליה הם יושבים, כדי לשפר את המיבנים ואת תנאי חייהם, נתקלו בסירוב: „מיכתבכם מיום 4.1.51... בשום פנים לא נוכל למכור לכם את הקרקע בג'מוסין, היות וערכה היום גבוה מאוד, ואיש מהדיירים לא יוכל לעמוד בהתחייבות כלפי מחירים גבוהים כאלה. ונוסף לכך מיועדות קרקעות אלו לצרכים חשובים וחיוניים אחרים."

אכן, טיעונים רציניים. אבל דווקא המינהל עצמו לא התרשם מהם.

בפברואר 1961 מכר המינהל שטח ניכר מהקרקע בגיבעת־עמל ב' — 83 דונם מתוך 100 — לחברת דיור ב.פ., שהיא חברת־בת של סולל־בונה. ה־שטח נמכר ללא מיכרז, במחיר של 22.5 ל"י למ"ר, כאשר המחיר הריאלי של אותה קרקע היה 70—80 ל"י למ"ר. מטרת העיסקה, כפי שצויינה בחוזה: „הקמת שיכונים ומיבנים אחרים."

סולל־בונה התחייבה כלפי המינהל

(המשך בעמוד 34)

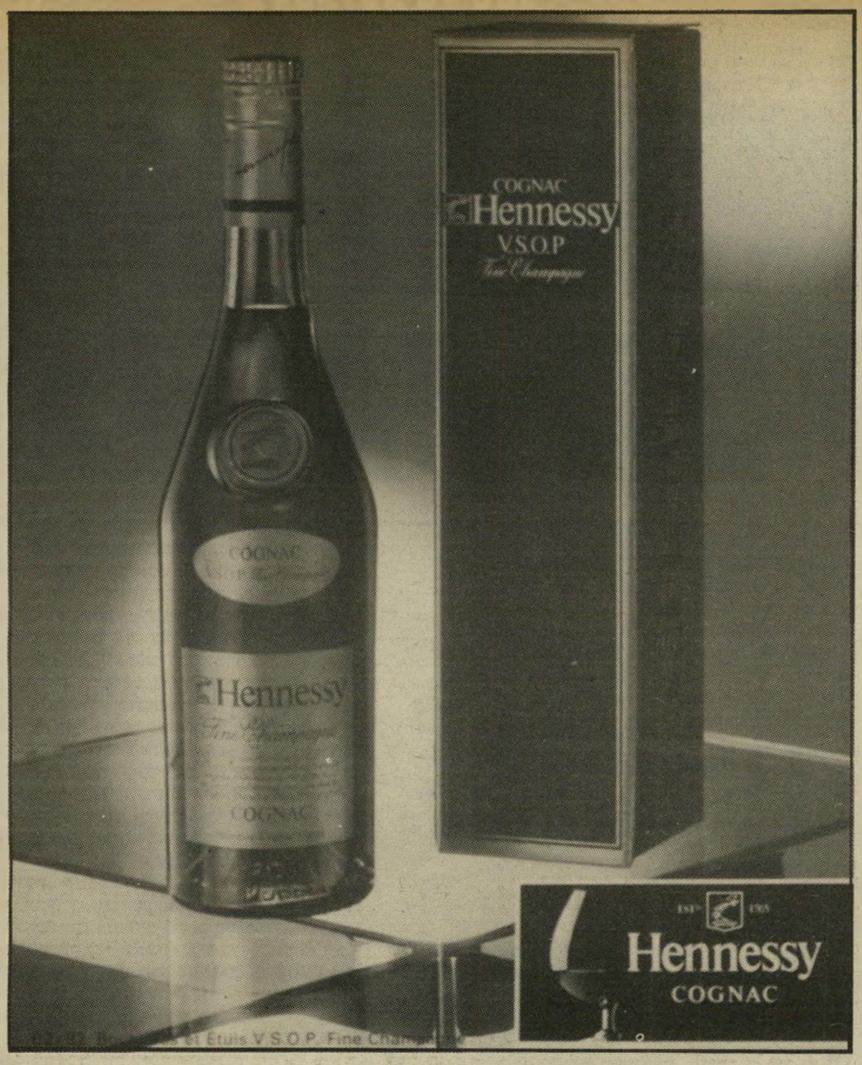
מברך את
מלכת המים 1986
חנה שטיינר
ומאחל לה הצלחה
בהמשך הדרך

ברכה מיוחדת ממורתה
לטיפוח חן ודוגמנות
לאה פלטשר

סקס ועסקים
ללא שותפים סמויים
אנו מספקים:
* מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
* שרות לגילוי מיקרופונים מושתלים
* מגלי מתכות
* מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

אל תתגרשו
ללא הסכמה
"הלב" – עמותה לגירושין בהסכמה
הקמת הראשונה בישראל למשפטים סוציאליים ופסיכולוגיים
עד קבלת הגט!
מחירים נוחים
"הלב", התחלה של חיים חדשים. 16.00 – 19.30
עוזיאל 117 ים 02-422153

שולה
הדבקת ציפורניים –.20 ש"ח
באיכות מעולה על ידי מומחים
היחידי בארץ
מכירת ציפורניים בסיטונות
תל-אביב, רחוב המלך ג'ורג' 89
טל. 295318, 03-284919

היבואן: י.ד. עסקים, טל. 03-826167, 03-830784

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
ישראכרט
ויזה
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

BEAUTY CENTER
מרכז לניתוחים פלסטיים
★ לנשים ניתוחים לחיזוק וקיצור שרירי הנרתיק הרפויים
★ ניתוחים קוסמטיים אף ★ פנים ★ חזה
★ תיקונים פלסטיים של מחלות ראומטיות
כולל הירדמות האצבעות ו"אצבע קופצת"
★ ניתוח א.א.ג. ישור מחיצת האף, פוליפים, ושקדים
בזל 1 ת"א
טל: 03-244480, 03-244930, 03-226844

מלכות המים נראות כל-כך רון-לי
גם את יכולה
עם בגדי הים של רון-לי!
הציגי מודעה זו בזמן הקניה בחנות המפעל
ותזכי להנחה מיוחדת!
רון-לי ron-ly
רון-לי רח' רבנו חננאל 14 ת"א (הרצל פינת סלמה)
טל. 03-823285, 03-825135.

מרים בנימיני

מזל החודש:

בתולה

תחזית שנתית

יום־ההולדת של בני מזל בתולה מתקרב, ועימו השאלה איך תיראה השנה הבאה, סוף 1986 ומחצית 1987. 1986 לא היתה קלה, והמחצית שעוד לא הגיעה, גם היא לא תפנק את בני המזל. מה קורה שם בשמיים, ומהו מצב הכוכבים הגורם לכך? התשובה פשוטה וכמעט מוכרת. כוכב סטורן (שבתאי) נמצא במזל קשת ויוצר קרינה דיסהרמונית כלפי מזל בתולה. למיקומו של סטורן השפעה חזקה. לרוב מושפעים מכך ארבעה מזלות, שלושה מביניהם היוצרים קרינה קשה, והמזל שבו הוא עובר. בתקופה זו חשים זאת בחזקה בני קשת, דגים, תאומים ובתולה.

למרות מילות הפתיחה הקשות, לא הכל כל־כך שלילי – כוכב יופיטר (צדק) שוהה במזל דגים (הקוטבי לבתולה), ומשפיע לטובה על בני המזל. כך שבצד הקשיים, קורים גם דברים טובים. אלא שכדי להגיע להישג חיובי יש לשלם ביוקר. שום דבר לא מגיע השנה מבלי שיהיה צורך להשקיע מאמצים, לוותר ולבצע שינויים שבעבר לא היו מתקבלים.

בשנים האחרונות מושפעים בני בתולה גם ממעברו של כוכב אוראנוס לקשת. אולם בכל פעם מדובר על קבוצה יחסית מצומצמת, ולא על כל המזל עצמו. אוראנוס מביא שינויים מפתיעים ולפעמים מזעזעים, אם כי הבלתי צפוי יכול לעיתים להיות גם לטובה.

בני בתולה שיהיו תחת השפעתו החזקה של אוראנוס בשנה הקרובה הם ילידי ה־10 עד ה־19 בספטמבר. אוראנוס עובר בבית הרביעי, מה שיכול להביא לשינוי קיצוני במבנה המישפחה. לעיתים זה מראה על פרידה, ולאו דווקא מרצון. יש צורך לארגן מחדש את החיים. לפעמים זה יכול להצביע על מעבר לדירה שונה, אבל לא פעם זה מתקשר עם הצורך לבצע שינויים בגלל מחלה של הורים קשישים.

כוכב סטורן, הנמצא גם הוא בבית הרביעי, מדגיש את הבעיה ומלמד על כך שכאן אנשים משקיעים את כוחם ומירצם כדי לטפל בבעיות המגורים והמישפחה.

אם כך, איך תיראה השנה הקרובה?

עבודה וקריירה

השנה החולפת לא היתה כל־כך קלה. בני בתולה, כדרכם, ביצעו עבודה טובה, אבל היו מסוכסכים עם הסביבה. לא היה קשר בין הביצוע לבין ההערכה שקיבלו, או יותר נכון לומר: לא העריכו בצורה נכונה את מה שהם תרמו. וזאת בעיקר בגלל אותה תכונה אופיינית, הצורך להעיר על מה שלא מתנהל כשורה, כשהעניין לא בהכרח נוגע להם ישירות.

למעשה, זה עניין של שניה אחת ולא יותר. באותה שניה גורלית, הבתולה העיר, התפרץ, התרגז או זרק הערה סרקסטית לחלל־האוויר, וקילקל לעצמו יחסים עם מי שלו השפעה על עתידו המיקצועי. באותה שניה היה אפשר גם להתאפק ולהקשיב להסברים הגיוניים, שהיו בהחלט מתקבלים על הדעת, מבלי שהיחסים היו נפגמים.

בשנה הקרובה נראה שבני בתולה יהיו בכל זאת יותר סובלניים וסבלניים, והיחסים עם הסביבה פחות מתוחים. הריון, לידה, מעבר למקום אחר עקב נישואין, גירושין או מחלה של בן־מישפחה – לכל אלה השפעה ניכרת השנה. ואלה יהיו הסיבות העיקריות לשינויים שיבצעו בני המזל.

במרס 1987 מתחילה תקופה טובה לבעלי־העסקים, גם אם בתחומים אחרים יתקלו בבעיות, הרי שבמה שקשור לעסקים תהיה להם הצלחה, וזה יתבטא ברווחים, שיהיו טובים.

לאמנים, ביחוד לאותם העוסקים במוסיקה, שירה, ריקוד או קולנוע, צפויה תקופה של תוספת השראה וכיוון חדש לגמרי. הם יצטרכו להשקיע פחות מאמצים מכרגיל, הרעיונות יזרמו ללא מעצור ויביאו לתוצאות מקוריות ולסיפוק רב מעבודתם.

הצעות עבודה מפתיעות ממקומות שעליהם לא חשבו, הופעות לפני קהל או הצטרפות ללהקה, קבוצה או גוף אמנותי, שיביא לקידום, לתנופה ולדחף לעבוד יותר ברצינות.

באופן כללי אפשר לדבר על התקדמות בעבודה או על קבלת תפקיד יותר מעניין, מאוקטובר 86. באותה תקופה יתמודדו עם שטחים חדשים, שיש בהם אתגר, ואין ספק שלמרות הדאגה והחשש, הכל יבוצע באופן הטוב ביותר – כרגיל אצל בני המזל הזה.

בחודשים אפריל ומאי יתכנו סיכסוכים ואי־הבנות, ורק מה־22 במאי הקשיים יחלפו. עד אז כדאי לא להתעקש על פרטים חסרי־חשיבות, ולא לשכוח מה עיקר ומה תפל. העניינים יכולים לצאת משליטה, ואפשר להפסיד את העבודה בגלל עניין שטותי וחסר ערך. (המשך בעמוד 34)

עבודה חדשה ומעניינת באוקטובר 86, הצלחות כספיות במרס 87, ושינויים במיבנה המישפחה

ההרגשה הכללית משתפרת, אם כי ה־20 וה־21 בחודש יהיו מאוד מעייפים וקשים. מה־22 תמצאו סיבות לא מעטות לחגוג. בעבודה מטילים עליכם אחריות נוספת, ואף־על־פי שזה יגזול זמן רב והעבודה לא תהיה קלה, הדבר יגרום שימחה והתלהבות. מבחינה כספית יהיה עכשיו יותר קל, הרווחים עולים, או ש־תזכו לקבל סוף־סוף כספים שהובטחו לכם. בשטח הרומנטי צפויה הצלחה – אי־אפשר לסרב לכם.

* * *

עד ה־25 בחודש תהיו עייפים ודי מודאגים בקשר לבריאות שלכם או של בני־המישפחה. לאחר־מכן מצב־הרוח ישתפר – לאחר שהסתגרתם בבית או בתוך עצמכם לאחרונה, שוב תבלו יותר בין ידידים ותצאו לנסיעות ארוכות או קצרות. מצבכם הכספי משתפר השבוע, אפשר לומר שזה נותן לכם פסק זמן, אבל הבעיות העיקריות לא חלפו – לכן הקפידו לחסוך עד כמה שאפשר. השבוע יש נטיה להפריז בהנאות האכילה.

* * *

השבוע תבלו יותר בבית, כשחלק גדול מהזמן אתם מקדישים לאירוח קרובים או לטיפול במי שזקוק ל־עזרה. מתעורר בכם הרצון לשנות את מקום־המגורים או לפחות ל־ארגן מחדש את הדירה. התקופה בהחלט מתאימה לביצוע שינויים מסוג זה. מצב הרוח יהיה קצת כבד, בעיקר ב־20, ב־21 ומה־25 בחודש. השטח הרומנטי תופס לפתע מקום חשוב. קשרים חדשים מתחילים, ויתכנו גם פרידות.

ב־20 וב־21 צפויות פגישות עם אנשים שחזרו מנסיעה, ויתכן שאתם עצמכם מתכוננים להתרחק מהבית וליהנות מחוויות חדשות. ה־תקופה יותר קלה ושוב אפשר להירגע מהמתיחות של החודשים האחרונים. במקום העבודה העניינים מתחילים ל־הסתדר, הצעה שכדאי להתחשב בה תושמע באוזניכם. יציעו לכם עבודה שיש בה קשרים עם קהל ונסיעות רבות. אולי זה לא בדיוק מה שתיכננתם, אבל זה כדאי מכל הבחינות.

* * *

למרות זה שעכשיו יותר קל לכם במקום שבו אתם עובדים, מה־24 בחודש ועד ה־29 תיתקלו בקשיים שיעכבו את תוכניותיכם. אל דאגה, העיכובים אינם נגרמים במכוון, ואיש אינו עומד מאחרי זה. מבחינה כספית מצבכם אינו מעודד ביותר, זהו שבוע שבו יהיה עליכם להיות מאוד חסכניים. אחים ואחיות עומדים להפתיע אתכם בהצעה מעניינת ביותר. נסיעה משותפת לטיול עם ידידים מאוד תתאים לכם בתקופה זו.

* * *

זהו השבוע האחרון של תקופה קשה, מכבידה ומתישה. אתם ממשיכים לטפל בקרובים שאינם בריאים, וסובלים בעצמכם מבעיות בריאותיות, אלא שלא נראה שאתם מטפלים בעצמכם. ה־20 וה־21 בחודש יהיו קשים, אבל צפויה פגישה מיקרית ומיוחדת, וזה יעניק לכם עידוד רב. קרובים השוהים בחו"ל מתכוננים לבוא לביקור, מה שיגרום התרגשות ושימחה. מצבכם הכספי משתפר מיום ליום, וזהו הזמן לבצע תוכניות.

אף־על־פי שאתם נהנים מהצלחה בתחום הרומאנטי, בשטחים אחרים לא הכל הולך. בינתיים כדאי לדחות חלק מהתוכניות שסובלות דיחוי, אתם קצת עייפים ומרגישים בדידות, למרות היותכם מוקפים באנשים. ה־22 עד ה־24 מראים על הפתעה, ושוב – בגלל מישהו שתפגשו במיקרה, או שיצלצל לאחר זמן שהייתם רחוקים ממנו. בקשרים ממושכים היחסים מתהדקים וזה הזמן לחשוב על מיסגרת מחייבת.

* * *

במקום העבודה מצפה לכם שבוע מאוד מעניין. העבודה שבה תעסקו תהיה מעניינת, ומה שחשוב יותר – תוכלו ל־בצע שינויים וחידושים, שעד עכשיו איש לא העלה אותם על הדעת. מעניין שתקבלו גיבוי מצד הממונים, אבל תתקלו בקינאה מצד מי שעד עכשיו נחשבו לידיד־דים. דווקא מהם עליכם להיזהר, כדאי שתהיו עירניים ולא תתנו להם לדבר או לפעול מאחורי גבכם. מישהו מעונין ליצור קשר שיגרום בעיות קשות.

* * *

אם הצלחתם לנוח ולהחזיר לעצמכם את הכוחות בימים האחרונים, שוב מתחילה תקופה שבה מצפים ל־כם קשיים. קודם כל זה יתחיל במקום העבודה, היחסים עם עמיתים ל־עבודה ועם הבוס אינם טובים. סיכסוך עלול לפרוץ לפתע, והפעם כדאי לשבת בשקט ולא להגיב, כל מילה מיותרת עלולה להביא אתכם לצעד שעליו תתחרטו מאוחר יותר. לפחות בשבוע הקרוב תהיו זהירים. קשרים ידידותיים מתחזקים.

אתם חשים יותר טוב, וכל יום שעובר מחזק אתכם. לפתע מתרחשים שינויים בחיים, לא בהכרח מתוכננים. התנ־הגותם של אנשים ה־קרובים אליכם יכולה לגרום לכם להלם ב־תחילה, אבל לאחר מכן יתברר שזה מביא את־כם להחלטה שמזמן היתה חייבת להיעשות. אתם יותר חזקים, ותוכ־לו לעמוד בכל החלטה הגיונית ונכונה שתחלי־טו. ב־25 או ב־26 צפויה פגישה משמחת, יתכן שיהיה לכם עימות עם אדם קרוב.

* * *

מצב־הרוח די כבד, אתם מאוכזבים מידי־דים שניצלו את טוב ליבכם, ואינם מוכנים לעזור לכם כשאתם זקוקים לעזרה. מבחינה כספית זהו זמן די מוזר, כספים שיגיעו עלולים להטעות אתכם. זה לא הזמן להשקיע או להו־ציא הוצאות גדולות, המתינו לפחות כחודש. המצב הבריאותי אינו טוב, כדאי שתגשו לרו־פא ותטפלו בבעיה לפני שתגרום לסבל מיותר. ה־22 וה־23 מתאימים לנסיעות, טיולים ופגישות עם ידידים.

* * *

ה־20 וה־21 בחודש די קשים בעיקר בגלל התנהגות של האנשים שעימם אתם עובדים. פוגעים בכם אבל אתם איננכם מראים להם ש־הם פוגעים וזו טעות. הרגישות הגדולה שלכם אינה מעסיקה את הא־חרים, והם אפילו לא מעלים בדעתם שאתם נפגעים. בינתיים חשוב יותר שתתרכזו בחלק התכליתי והמעשי של ה־עבודה ולא תתפסו ל־עניינים שוליים. בעיה כספית צפויה ביום ראשון, כדאי שתבררו בנבע את מצבכם.

ההופעה הגדולה בבית

מעט רוח צוננת חודרת סוף־סוף אל פינת־הכתיבה שלי, ואני שוב יושבת להמתיק איתכם את סודותיהם הגנוזים. בכל פעם שאני פותחת את מיכתביכם, אני שוכחת עולם ומלואו, ושוקעת איתכם יחד בחדוות המין שלכם.

רבותי, מין זהו הבידור היחידי שנשאר לנו, ללא מיסים וללא הגבלה. למה שלא תנצלו את הדבר הנפלא הזה, שהוענק לנו כדי שנוכל להירגע ולהשתחרר?

לילי אבידן

הכל הולך!

קצר וקולע

כולי רגיל. הכל אצלי נורמאלי. אני אוהב לגעת בסיטמות, לצבוט בהן קלות, ללטף את השדיים, לרדת בלשוני למקומות מוצנעים. ללקק ולמזמז. אני מכין הכל ובאשר גם אני מוכן ומאיים להתפרוץ, אני מחדיר מה שיש, וזה קצר.

עד כאן היה הכל נהדר ומבאן והלאה אכזבה לי ובמוח לבנות־החזק שלי.

זה מציק לי ואצלך הרי הכל הולך, אז אולי יש לך פיתרון לבעיה.

זהו. סוף־סוף שאלה בעניין הפין הקצר, הדורשת תשובה עד הסוף. ולכן, מלוטפי, נתחיל בפירוט כמה תנוחות המתאימות לפין הקצר במיוחד, אחרי שמילאת את תפקידך בהכנת הרקע, והרגע הגדול הגיע.

תנוחה א': האשה על ארבע, הגבר מאחוריה, על ברכיו. אפשר להניח כרים, כדי ליצור הגבהות שונות.

תנוחה ב': בערך אותה תנוחה כמו התנוחה הקודמת, אך האשה על קצה המיטה והגבר בעמידה.

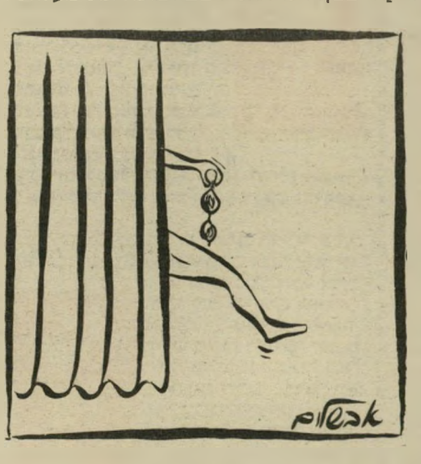
תנוחה ג': היא על הגב, כששלוש כריות מתחתה, והגבר מעליה, מתוח כמעט כמו קפיץ ומקרב את רגליו עד יריו, שהם גם החלקים היחידים הנוגעים במיטה.

תנוחה ד': האשה בתנוחת־נר על הגב, ושוב כרית או שתיים להגבהת רגליה, והיא נשענת בברכיה על כתפי הגבר.

תנוחה ה': התנוחה האוראלית, המביאה לתוצאות נפלאות מפני שהאיבר הקצר נוח מאוד בחלל הפה.

תיאבון בחוץ, אוכל בבית

בכל פעם שאנחנו יוצאים לבילוי ממשי, בעלי אינו מוותר, וזה חייב להיות סטריפ־טיז או ריקוד־בטן. ואז הוא יושב ומונה את מעלותיה

של הגברת, מביט בה בתאווה ובסקרנות, תוך כדי מיזמוז באבריו.

כך היינו, למשל, באחרונה במועדון־לילה יפואי עם סטריפ־טיז. במשך כל הערב שיבח בעלי את שדיה של החשפנית: „כמה הם יפים! כמה הם מלאים! כמה הם חושניים!"

אני מרגישה מושפלת והקינאה אוכלת בי. השבוע לא יכולתי יותר. אמרתי לו „אתה יכול להתעסק איתה. אני הולכת!" והוא הסתכל בי ואמר „מקנאה, הה?"

למחרת הוא ביקש סליחה ואמר שאני מתייחסת לכך ברצינות רבה מדי, ושהוא רוצה להיות רק איתי, אני שלו, אני האמא של הילדים שלו, אבל הוא זקוק לעידוד — וזה בא לו במקומות באלה.

הוא מצפה ממני להיות יותר „גיזעית", כך הוא קורא לזה, ופשוט להשתתף איתו באורגיה המילולית.

יקירתי, נראה לי שהאסון אינו נורא כל־כך. קורה שלפתע כל מיני תחושות וזרמים עוברים בגופו של אדם בראותו אדם שני המושך את תשומת־ליבו המינית.

זאת אינה בגידה ואין זאת אומרת שאותו גבר או אותה אשה אינם מוצאים את התשובה לתשוקותיהם המיניות בבן־הזוג שלהם.

אולי דווקא בידיעת נטיותיו והתעניינותו המיניות של בעלך תוכלי את לעזור לו לקבל את מירב התשובות לפנטסיות שלו על האשה והמין.

תחת להתרגז, הייתי מתייחסת לזה בהומור ונותנת לו בבית, אחרי ההופעה, את ההופעה הטובה באמת, זאת שבסיומה משתחרר הגבר מהתרגשותו וכא על סיפוקו — ההופעה הגדולה.

שתפי פעולה באורגיה המוחית של בעלך, ותני לו להרגיש שהפנטסיה שלו יכולה לבוא על סיפוקה על־ידי אשתו משתפת־הפעולה.

אחד בלב, אחד בפה

אני מה שנקרא „עליז" מוצהר. לא מתחבא, לא בורח, וגם יש לי בן־זוג פחות או יותר קבוע. הוא גבוה, מקסים, עדין ויפה. אלא מה? אני אוהב

יחסי־מין מלאים — וחברי, המאציו האדיר, רוצה רק במגע אוראלי.

אינני מבין מה מונע מבעדו את החלק היפה ביותר במין, הרי גם אצל זוגות מעורבים החדירה היא שיא המישחק.

הכל נכון והכל הולך. ומובן שהרגליו המיניים של כל אחד הם בחזקת עולמו, וזה מה שיש. אבל תמיד אפשר שיש סיבות אחרות.

אספר לך סיפור על ידיד „עליז", עליז ונפלא, שיש לי בלוס־אנג'לס הרחוקה. זה מהתקופה שגרתי שם בקומונה של עליזים. אלה היו 12 בתים קטנים, מפוזרים בתוך גינה משגעת, גדורה בשורות עצים, ובמרכזה ג'אקוזי ענק, שבו טבלו חברי־הקומונה להנאתם.

אחד האנשים שם היה ציזר, בחור צרפתי מקסים שצד באחת המסיבות גבר נאה. הכימיה שנוצרה ביניהם היתה נפלאה, אלא שהבחור הסתפק בעקשנות עיקבית במגע אוראלי.

ציזר הבין שמשהו לא בסדר, והחל בשיחות עדינות עם בן־זוגו. ולאט־לאט, תוך יצירת קשר של אמון ובלי לחץ מיותר, נתגלה לפניו עברו של המאהב. זה נולד בעיר קטנה, גילה את נטיותיו בגיל 15, ובגיל 19 הסתבך בפרשת סמים וקיבל ששה חודשים בכלא. בחודשים האלה סבל מרורים, הוא נאנס ונאלץ לקיים יחסי־מין בכפיה.

ציזר טיפח אותו בסבלנות רבה, תוך כדי בניית האגו של המאהב מחדש, ובאחת הישיבות בג'אקוזי, שבועות רבים לאחר מכן, הלך הכל כפי שצריך ללכת.

אני בטוחה שגם אתה תוכל לעשות נפלאות בסבלנות ובמילה טובה וכמובן בהקשבה, שהיא המעלה הגדולה ביותר במערכת־יחסים טובה.

(המשך מעמוד 33)

כספים

בתחום זה השנה הקרובה די טובה, מלבד החודשים אוקטובר ונובמבר, שבהם יתכנו הוצאות בלתי צפויות מראש. מדצמבר בני בתולה יוכלו לפעול לקידום ענייניהם הכלכליים. אותם שנולדו בשבוע הראשון של המזל נוטים לסכן את כספם, אם בהימורים, הלוואה לחבר או קרוב, שאת אופיו יכירו מאוחר יותר, או הצטרפות לתוכניות דמיוניות, לא מציאותיות ומטעות.

מגורים

תחום זה כבר הוזכר קודם לכן, סטורן השוהה בבית הרביעי (בית המגורים) מביא לעיתים שינויים דראסטיים. זהו עניין שלא ניתן לבחירה. יתכן שבני המזל ייאלצו

יש המסכנים את כספם בהימורים, בהלוואה לחבר או בחוכניות דמיוניות

לפתע לשנות את מקום המגורים, נגד רצונם, אלא שלאחר זמן יתברר שצעד זה היה לטובה.

שינויים במיבנה המישפחה יהוו סיבה נוספת לשינוי מקום־המגורים. למי שקונה או בונה בית, לא יהיה קל. המיכשולים והקשיים שבהם יתקל יעייפו ויתישו אותו, אבל בסופו של דבר התוכנית תצא לפועל, אלא שבקצב איטי מהמתוכנן.

נסיעות

נסיעות לחו"ל דווקא באות בחשבון. בפברואר־מרס יתבצעו נסיעות הקשורות לעבודה, אך במשך כל השנה צפויות נסיעות קצרות לשם ביקור, השתלמות או התרחקות ממקום או מאדם שגרם לאכזבה קשה.

ומה שבינו לבינה

מבחינה זו יופיטר בכל זאת מוכיח את עצמו. הוא שוהה במזל דגים, שהוא הבית השביעי (בית הנישואים) של מזל בתולה. רבים מבני המזל יחשבו על נישואים או ינסו למצוא קשר יותר רציני ומחייב. כוכב שבתאי, היוצר זווית

ויש שיעברו כמה חוויות מאוד לא נעימות עד שיעמדו מתחת לחופה

מרובעת (קשה) ליופיטר, לא יביא את זה בקלות. זאת אומרת שנישואין יהיו, אבל עד שימצאו את עצמם מתחת לחופה יאלצו לעבור כמה חוויות בלתי־נעימות, שכמעט יסכלו את התוכניות.

לא כולם יצליחו להינשא (הכוונה על פנויים, כמובן) אך כל אחד ימצא לפחות שותף שיגרום לשינוי ניכר בחייו.

כל זה עדיין בשנת 86. לכשתגיע 87 זה יהיה לאחר חוויות חזקות ומלמדות. גם בשנת 87 יווצרו קשרים חזקים, אבל הפעם לא על בניה לטווח רחוק, אלא על קשר סוער ומרתק, כשהדגש הוא דווקא על הקשר המיני – מה שלא מאפיין בדרך־כלל את בני מזל בתולה.

(המשך מעמוד 31)

כי מייד עם חתימת החוזה תגיש תוכנית־בניה מפורטת, ותסיים את עבודות הבניה תוך חמש שנים מיום אישור התוכנית.

שאלנו את יוסי שטיינמן, מנכ"ל חברת דיור, מתי לראשונה הגישה החברה תוכנית בניה. תשובתו: בשנת 1971.

בהמשך החוזה צויין עוד: „הוסכם במפורש בין הצדדים כי הרוכש מת־חייב לתת למשתכנים דיור אקוויולנ־טי (שווה ערך) בבניינים או השיכונים שיוקמו על־ידו על הנכס, אם ירצו בכך."

במילים אחרות: במשך 10 שנים תמימות לא הגישה סולל־בונה תוכ־ניות בניה, ועד היום אין, למעשה, תוכ־ניות־בניה מאושרות. מדוע? ומדוע לא הוצע לדיירים דיור חלופי, שווה־ערך, במקום? תגובתה של גבי טלה, דוברת־המינהל: „הנכס נמכר לסולל־בונה, והמינהל לא מצא הפרת־חוזה של סולל־בונה כלפיו."

מאז עבר השטח לידי סולל בונה, סבלו התושבים הטרדות מישפטיות רבות, וזכותם על השטח נשכחה. היו אומנם כמה פינויים, לאחר משא־ומתן, אך הרוב נותרו במקום, ללא פיתרון הוגן.

בחודשים האחרונים שוב חודשו המגעים בין ועד־התושבים לרשויות. הפעם ועד־השכונה החליט להפוך את העניין לפרשה ציבורית, והכין חומר ארכיוני רב כתחמושת.

את המאבק מנהלים הפעם בעיקר בניהם של המתיישבים הראשונים. ואלה, בניגוד להוריהם, אינם בורים באמצעים.

באחרונה אף הגיעו לכנסת. ועדת־המישנה של ועדת־הפנים דנה בעניין לפני ימים אחדים.

הראל רפאלי, מוועד־השכונה, הס־ביר השבוע: „בוודאי שבוצעו חריגות בניה. במקור היו צריפים, רפתות ומיב־נים שלא ראויים למגורי־אדם. עם הזמן גדלו המישפחות, והיום יושבים במקום גם בני בניהם של המתיישבים הראשו־נים. אילו היו רוצים לפתור את הבעיה היו סוגרים בברים עם ההורים שלנו. הם השודדים ואנחנו הנגזלים, אבל היום נוח להם להציג אותנו כשודדי־קרקעות.

„אנחנו רוצים בריוק את מה שנקבע לנו בהסכם בין מינהל־מקרקעי־ישראל לסולל־בונה — דיור בבתים שייבנו, או פיצוי כספי שווה־ערך."

יוסי שטיינמן מחברת דיור דוחה את טענות התושבים בתוקף. „בזמן שקנינו את השטח היו בו 180 מישפחות, פינינו 180 מישפחות." איך בכל זאת ישנן עדיין כל־כך הרבה מישפחות במקום?

הסביר שטיינמן: „לכל מישפחה נתוספו חדרים ודירות, והשכונה גדלה עם הזמן."

ועד־השכונה מכחיש שבוצעו פינוי־ים כה רבים, ושני הצדדים טוענים שבידם מיסמכים המצדיקים את טענו־תיהם. שני הצדדים מסכימים שהיום יושבות במקום כ־120 מישפחות, ללא קשר עם מיספר המפונים.

„נמאס לנו לחיות ככה," זועקים היום תושבי־השכונה. „כבר לא יודעים למי לפנות." ומה הפלא?

במינהל מקרקעי ישראל אומרים: נכון שיש לנו חוזה, אבל בטאבו רשום כרגע סולל־בונה. צריך לפנות אלי־הם. בסולל־בונה אומרים: אנחנו לא יכולים לבנות.

ובעצם, למה שימהרו לבנות? הרי ערך־הקרקע עולה מיום ליום, ומי אמר שבחברה הסתדרותית עליהם לדאוג לעמל ולייגע?

חוץ מזה, החברה אינה משלמת בינתיים מיסים עירוניים.

בעיריית תל־אביב מסבירים: אי־אפשר להוציא רישיון־בנייה, האיזור בתהליך של רה־תיכנון, צריך לפנות.

כל הפקידים המעורבים בעניין משוכנעים בצידקתם, מחזיקים ברשו־תם עדימות של מיסמכים ומצויידים בהרבה שלווה ורוגע. אבל ג'מוסין, למרות הכל, מאיימת להתפוצץ.

שידור

מאחורי המירקע

בין פורת ליבין

על רקע בחירת עורך־מבט התחדרו באחרונה מאור היחסים שבין מנכ"ל רשות־השידור, **אורי פורת**, ומנהל הטלוויזיה, **חיים יבין**.

יבין תומך במועמדותו של **יעקב אחימאיר** לתפקיד עורך־מבט, ואילו פורת תומך ב**מיכאל קרפין**.

יבין מושפע מ**יעל חן** ומ**רפיק חלבי**, המקורבים אליו. אלה, כמו רבים אחרים בבניין, מעדיפים כל עורך על פני קרפין. ואילו פורת מרגיש חובה מוסרית לקרפין, על נאמנות שגילה כלפיו בשנים האחרונות.

כשהיה **יוסף בראל** מנהל־הטלוויזיה, היו היחסים בינו לפורת מעורערים. בראל ניטרל את פורת, וכריברי אחד מאנשי־הטלוויזיה נתן לו בקושי דריסת־רגל בבניין.

היחידי ששמר לפורת אמונים היה קרפין. הוא היה מדווח לו על המתרחש בבניין, שומר על האינטרסים שלו ומעדכן אותו תדיר על כל דבר שאירע בבניין ברוממה.

כתודה לקרפין תומך בו פורת, חרף הלחץ הכבד המופעל עליו מצד אנשי הליכוד למנות את אחימאיר. פורת עומד בלחץ, שכן הליכוד הוא שמינה אותו לתפקיד מנכ"ל־הרשות.

אך המתח בין יבין לפורת אינו רק בעניין עורך־מבט.

השבוע כבר יצא המיכרז לתפקיד ראש מחלקת־אמנות ודראמה. בין המועמדים שניגשו למיכרז: **ירון לונדון** ו**נעמי קפלנסקי**, שהיתה ממפיקות עמוד האש.

בבניין ברוממה אומרים שאם ייבחר לונדון לתפקיד, זה ייראה כנצחון של יבין על פורת, ואם גם אחימאיר ייבחר בעורך־מבט, הרי זו תהיה, כדיברי אחד הבכירים בטלוויזיה, תבוסה מוחצת לפורת. יבין, הוא אומר, ישתלט על הטלוויזיה, ופורת יחזור לימי בראל.

אין תפאורה

כשנכנס **חיים יבין** לתפקידו כמנהל־הטלוויזיה, הוא ביקש להוכיח שהוא יביא את השינוי. יבין החליט להפציץ את המסך בתוכניות חדשות, ולהוכיח לכל שהבחירה היתה מוצלחת.

אך אליה וקוץ בה. יבין החליט על מיגוון רחב של תוכניות חדשות, אך לא קבע תוכנית־עבודה מסודרת.

השבוע הודיע ראש מחלקת־שרותי־אמנות, **אמנון גדעל**, כי מחלקתו אינה עומדת בקצב. הוא הודיע ליבין שעליו לקבוע סידרי־עדיפויות לתוכניות, שכן לתוכניות רבות, שנקבעו להם כבר זמני־שידור, לא תהיה מוכנה התפאורה בזמן.

תוכנית אחת, שכנראה לא תשודר במועד, היא תוכניתו של **מני פאר**, שאותה מפיק **יוסי משולם**. התוכנית, שאמורה להיות תוכנית־ראיונות כמו שעה טובה בזמנו, תתעכב. שבועיים לפני מועד השידור עדיין אין תפאורה לתוכנית.

הבעיות במחלקת־שרותי־אמנות נובעות מחר־סר כוח־אדם ועזרים טכניים, ובעיקר חוסר־יכולת של המחלקה לעמוד בלחץ ההפקות החדשות שקבע יבין.

איפה העוזרות כולן?

השבוע התאספו מפיקי הטלוויזיה לישיבת־חירום. בשל המחסור האדיר בעוזרות־הפקה הודיעו המפיקים ליבין שאם תוך שבוע לא תפתור ההנהלה את הבעיה, הם יבטלו את כל ההקלטות לתוכניות הנמצאות בהכנה. גורלה של תוכנית אחת כבר מוטל בספק, תוכניתה של המפיקה **שרה גנור**.

המצב בטלוויזיה לגבי עוזרי־הפקה מחמיר משנה לשנה, במשך השנים הרבה מאוד עוזרות־הפקה היו למפיקות. כמו, למשל, **נאווה כהן**, מפיקת זה הזמן, **דליה שטינר**, מפיקת המחלקה הדתית, **דינה כהנוביץ**, מפיקה במחלקת־השידור.

בבניין הטלוויזיה מונים כ־15 נשים, שהתחילו את עבודתן בטלוויזיה כעוזרות־הפקה, והפכו עם השנים למפיקות מצליחות. בזמן הזה לא ראגו בטלוויזיה למלא את התקנים של עוזרי־הפקה, ואלה נשארו מיותמים.

מפיקי הטלוויזיה הודיעו בישיבתם שרק הסבה מיקצועית של עובדים בטלוויזיה, כמו שיגור מזכירות לקורסים לעוזרות־הפקה, או הבאת אנשים מבחוץ, תוכל לפתור את הבעיה ההולכת ומחריפה, העלולה לשבש את סידרי העבודה התקינה.

חתן הורוביץ
דרוזים ודתיים

שמש בקריית־שמונה

כתב גלי צה"ל בצפון, **מנחם הורוביץ**, מתחתן. הכתב הדתי, שהחליט לקבוע את מגוריו בקריית־שמונה, עומד לשאת את פקד **תחיה שמש** מירושלים.

בני־הזוג החליטו להמשיך לגור בקריית־שמונה, והם מקווים שתימצא לשניהם עבודה מספיקה בגליל העליון.

לחתונתו הזמין הורוביץ את אנשי הגליל שאיתם הוא עובד, מכובדים ערביים מרצועת־הביטחון בלבנון, דרוזים מרמת־הגולן ויהודים דתיים מירושלים, בני מישפחת הכלה.

גידופים בגלי־צה"ל

תקרית חמורה היתה השבוע בין הזמרת **מירי אלוני** ובעלה־אמרגנה **שמואל אומני** לבין מפקד גלי צה"ל, **נחמן שי**.

אומני ואלוני הוזמנו לפגישה אצל נחמן שי. הם הגיעו בשעה היעודה, אך תחת להמתין עד שיגמור שי את שיחתו הטלפונית, התפרצו למישרדו. אומני התחיל לצעוק ולגדף את שי. מפקד גלי־צה"ל עזב את חדרו, ואילו השניים נשארו כשעתיים יושבים בחדר. המישטרה הוזעקה לתחנה הצבאית, אך לבסוף, ללא התערבותה. נפתרה הבעיה בכך שאומני השאיר מיכתב־התנצלות לשי, ובו בקשה שיואיל להאזין לתקליטי־השדרות (תקליט מוקדם לצורכי שידור) של אשתו.

התקרית הזאת היתה הקש ששבר את גב הגמל.

קבוצה של אמרגנים פנו לנחמן שי וביקשו להיפגש איתו כדי לברר את עניין הערימות של מחלקת־המוסיקה בתחנה הצבאית.

גברי מזור, איש יחסי־ציבור של הזמרת ירדנה ארזי, אומר: „גלי־צה"ל לא משדרים את טעם הקהל. הם משדרים את טעמם האישי של העורכים המוסיקאליים. החיילים הצעירים בני ה־19 משדרים רק אופנה חולפת."

„זמרים פופולאריים כמו יהורם גאון, אבי טולדאנו, אילנית, ירדנה ארזי, עופרה חזה, מירי אלוני, חיים משה ועוד — אמנים המוכרים תקליטים והופעות, אינם מושמעים בתחנה הצבאית. אמנים כמו יהורם גאון, הממלא בהופעת־יחיד את היכל־התרבות, בקושי מושמע שם. יש משהו לקוי, משהו דפוק ומעוות במחלקת־המוסיקה של גלי־צה"ל. אין להם שום פרופורציות בין מה שהקהל אוהב למה שהם משדרים.

„כשגלי־צה"ל עושים את מופע השירות־רום, שהוא מופע יוקרתי, הם פונים לאותם האמנים שאותם הם לא משמיעים. במופע המרכזי של השירותרום האחרון, בהיכל התרבות, הם פנו ליהורם גאון. אבל הוא לא הסכים להופיע. הוא אמר להם במפורש שיפנו לאמנים שאותם הם משמיעים כל הזמן.

„גם האמרגן של חיים משה פנה לנחמן שי."

הוויכוחים בגלי־צה"ל בעניין השמעת הזמרים הפופולאריים לא החלו עכשיו. כל כמה חודשים פונה אמרגן זה או אחר למפקד גלי־צה"ל ומבקש שיחה בעניין. הטענות תמיד זהות: מדוע בחורים צעירים מחליטים. לפי טעמם, מה יושמע ומה לא? הטענה העיקרית היא חוסר־הפרופורציות שבין היחס שהזמרים זוכים בו בציבור ובין היחס שהם זוכים בו בתחנה הצבאית.

נחמן שי אמר בתגובה כי הבעיה מוכרת לו. „יש קשת רחבה של זמרים, הטועמים שגלי צה"ל אינם משמיעים אותם. אבל יש לנו רק 24 שעות ביממה. מתוכן, שעות־הלילה אינן מעניינות את הזמרים האלה. אנחנו לא ברשת ג', מבחינת הפוטנציאל שלנו להשמיע מוסיקה. אני מסכים שלא יכול להיות צדק מוחלט עם כל הזמרים."

נחמן שי מסר כי מחלקת־המוסיקה תעבור עכשיו לשיטת־עבודה חדשה. הם ישמעו את כל השירים החדשים. כל אחד יתן ציון לשירים, וביחד הם יחליטו איך להשמיע אותם בתדירות גבוהה. שי מתכוון לתת רחיפה ראשונה לשירים, ואחר־כך, אם הם יהיו טובים, יושמעו, ואם יפלו — יפלו.

מפקד גלי צה"ל אומר כי גם לא יתכן שכל אחד מהזמרים יקבע לעצמו את השעה שבה הוא רוצה להיות מושמע. „וחוץ מזה, מי קבע שאנחנו מוכרחים להשמיע רק מוסיקה פופולארית?"

מירי אלוני ושמואל אומני
האם קובעים הנערים?

מאחורי המיקרופון

קול ישראל מתל־אביב

בעוד כמה שבועות אפשר יהיה לשמוע בכל לילה בחצות את המישפט: „כאן קול ישראל מתל־אביב" משודר מעל גלי־האתר, וזו לא תהיה טעות גיאוגרפית.

לפי יוזמתו של **דודי מרגלית**, ראש מערכת תל־אביב של קול־ישראל, ישודר יומן־החדשות בחצות (נוסף על שלושת היומנים הקיימים — יומן הבוקר, הצהריים והערב).

היומן ישודר מתל־אביב.

היוזמה, שקיבלה את אישורו של **גידעון לב־ארי**, מנהל הרדיו, מעוררת גל של התנגדות במערכת־החדשות בירושלים. אנשי־ירושלים חוששים מפני השתלטותה של מערכת תל־אביב ומצימצום סמכויותיהם וכוחם.

מערכת־החדשות בתל־אביב התרחבה לאחרונה. **רזי ברקאי** חזר משהות ממושכת כ„כתבנו בוושינגטון", והתחיל ביום הראשון השבוע לעבוד ככתב לענייני־מיפלגות במקום **אמנון נדב**, שיהיה „כתבנו בכנסת", אך בימים שאין ישיבות של הכנסת ימשיך לעבוד בתל־אביב.

דודי מרגלית
לא טעות גיאוגרפית

גם **גדי סוקניק**, הכתב הכלכלי, עבר רק לאחרונה לתל־אביב. חוץ מזה התקבל למערכת תל־אביב הכתב החדש **טל רבינא**.

מרגלית מעביר גם את **עידית בן־יאיר**, המפיקה והעורכת המוכשרת של התוכנית היומית כל ציבעי הרשת, למערכת־החדשות.

הטענה הרישמית של אנשי מערכת־ירושלים היא שיומן־הלילה יחייב אותם לעבוד שעות נוספות. מרגלית, בתגובה: „היומן יהיה בנוי כך שלא יחייב אפילו שעת־עבודה נוספת אחת!"

המועמדים להגיש את היומן: **רוני דניאל**, **אהרון ברנע** ו**עמיקם רוטמן**. הם יגישו את היומן לסירוגין.

האוניברסיטה המשודרת לחופשה

האוניברסיטה המשודרת, תוכנית ההר־צאות היומית של גלי צה"ל, יוצאת לחופשת טרימסטר של שלושה חודשים.

את התוכנית, המשודרת במשך חצי שעה בבוקר ובערב הרצאות על נושאים שונים, תחליף תוכנית מוסיקאלית חדשה.

חצי שעה של מוסיקה עברית בבוקר, וחצי שעה נוספת, ששמה יהיה לילה לא שקט, בערב.

זוהר בטבריה

חיים הכט, כתב קול ישראל, יצא השבוע לשליחות. הכט, שהיה שנים רבות כתב־הרדיו באיזור־הצפון, יצא מטעם הסוכנות היהודית לשליחות לפילדלפיה.

שבוע לפני נסיעתו קיבל הכט ממנהל הרדיו, **גידעון לב־ארי**, רשות להיעדר במשך השנ־תיים הקרובות מהצפון הרחוק.

מחליפו של הכט, **גבי זוהר**, המתגורר היום בגליל המערבי, ישנה כבר בימים הקרובים את מגוריו ויעבור לטבריה.

זוהר כבר התחיל את עבודתו ככתב הרדיו בצפון, ונכנס היטב לנעליו של הכט הוותיק.

(המשך מעמוד 9)

הבינוניות הישראלית. צמח כמצפון הספרדי של הליברלים, והשכיל לטפס למעלה ולהשתלב בצמרת. הוא הולך בין הטיפות, בלי להירטב. אינו מנהל קרבות פנים־אל־פנים, ובכל זאת נע תמיד קדימה.

כמי שגדל במישפחה של פולי־טיקאים עוד המדור הישן, יש בו רצי־נות. הוא שומר על מוצא פיו. דיסקרטי מאוד, אינו מגלה סודות ואין לו החול־שה הבולטת ביותר אצל הפוליטיקאי הישראלי: אין הוא רץ מייד לעיתונות.

כוחו של משה ניסים במיפלגה הליברלית מונה 11 אחוז מהצירים בלבד. חבר־מיפלגה אומר שלניסים יש אמביציות סמויות להיות מנהיג ה־מיפלגה, ועיניו נשואות לפיסגה.

על פני השטח נראה כאילו המאבק במיפלגה הוא בין קבוצת שריר ופת לבין קבוצת מודעי. לכן, כמועמד־פשרה, מוצא ניסים את עצמו תמיד בצ־מרת. אך אחד הליברלים אומר: „שריר ופת הם רק הפאסאדה. המאבק האמיתי

משה ניסים זהיר, הוא פועל לאט, בסבלנות, ואין ספק שהוא אוגד כוח

— אך הסמוי — הוא בין מודעי לניסים: מי יהיה יושב־ראש המיפלגה הליברלית."

בדרכו פועל ניסים לאט, בסבלנות. אין ספק שהיום, כשר־האוצר, הוא אוגר כוח ובבוא היום יקרא תיגר על האיש מס' 1 במיפלגה, מודעי.

חברים במיפלגה אומרים ששריר ופת מרבים להתייעץ בו. הם נוטים אומנם להציג עמדה של וילזול בכוחו, אך מאחורי כל המיתקפה על מודעי עומד השכל של ניסים, ולא האצבעות של שריר.

במיפלגה מעריכים שבבחירות לראשות הרשימה לכנסת יתמודד ני־סים עם מודעי. מס' 2 הנצחי ינסה להר־כיח שהוא מס' 1. רבים מאמינים שיצליח.

את דרכו הפוליטית בנה ניסים בנאמנויות לבוסים. הוא היה ביחסים טובים עם שימחה ארליך, ועמד בראש הכוח שהגן על ארליך במשך שנים. ככל שארליך נחלש — ניסים התחזק.

אריה דולצין אמר פעם עליו שהנאמנות שלו לדת ולתנועת החרות היא מעל לכל נאמנות אחרת. במיפלגה קוראים לו „החרותניק של הליברלים". ניסים מקובל על חברי תנועת־החרות, ואף היה מקורב למנחם בגין, שסמך על עליו והתייעץ עימו רבות. ניסים הוא גם יד־ימינו של יצחק שמיר, והיום הוא יכול, בשקט גמור, לפי אופיו, להיות גם יד־ימינו של שימעון פרס. הוא לויאלי לממונים עליו. אחד מחברי־הכנסת של המערך אמר עליו שבהיותו מעין יועץ בכיר ונאמן, עוד יימצא שנים רבות קרוב למקום שבו יוכרעו דברים. בפוליטיקה הישראלית, ובעי־קר בליכוד, שבה הכל מנטרלים את הכל, הבינוניות השקטה של ניסים תעלה ותצמח.

כאיש־מיפלגה וכפוליטיקאי מיומן, הוא מכיר את המישחק של מינויים פוליטיים. כבר השבוע מינה את עורך־הדין גבי לוי כראש הנציגות הכלכלית באמריקה. למנחם סבידור נתן את בנק יהב.

אך גם במינויים פוליטיים הוא זהיר. הוא ימנה רק אנשים מקורבים באמת, שהלכו איתו במשך שנים. עם גבי לוי הוא בקישרי־עבודה זה יותר מ־10 שנים. שלא כמו שרים אחרים בליכוד, המכניסים את מקורביהם לעמדות־כוח, ואלה מחליפים אחר־כך בוסים, יודע ניסים שמינויים פוליטיים הם כוח, אך לא כוח שאפשר לנצל אותו בלי חשבון אמיתי.

במדינה

עיתונות

ילד מחוץ לנשואין

האם כתבה בלה אלמוג שעל רבקה מיכאלי היה לבצע הפלה?

ביום הראשון בבוקר הסתובבה העיתונאית־עורכת בלה אלמוג במער־כת ידיעות אחרונות, כשכל המבטים מופנים אליה ופה ושם נשמעו לעברה הערות כמו „אנחנו מקווים ששינית את דיעותייך מאז..." או „בלה, ככה חושבת אשה מודרנית?"

הדיעות המיוחסות לבלה אלמוג נמסרו לקהל קוראי העיתון חדשות בראיון שערכה העיתונאית שרית ישי־לוי עם ריבקה'לה מיכאלי ביום השישי.

בראיון סיפרה מיכאלי, בין השאר: „הרשימה המעליבה היחידה התפרסמה בידיעותאחרונות. בלה אלמוג כתבה אותה תחת הכותרת ,לא כל תינוק מלך', ובגוף הכתבה היא טענה שאני לא יכולה להגיש את התוכנית לעקרת־הבית, מכיוון שאני אמא לארבעה."

עוד סיפרה מיכאלי לשרית ישי כי לפני חצי שנה היא הלכה עם בנה יונתן לסרט, ובשורה שלפניה ישבה בלה אלמוג. „אמרתי לה," סיפרה מיכאלי, „זה הילד שהיה עדיף בעיניך שאעשה הפלה ולא אלד אותו?" שורות אלה הובלטו בגוף הראיון.

לא כבוד, לא בושה. בלה אלמוג רתחה מזעם. היא ניסתה להתקשר עם שרית ישי־לוי ועם עורך חדשות, שאירה להם בקשה להתקשר עימה, אבל לא נענתה. כבר ביום הראשון בבוקר מסר שליח מיוחד מיכתב מטעם עורך־דין ליוסי קליין, העורך, ולשרית ישי־לוי, התובע מהם התנצלות, שת־פורסם בהבלטה רואיה בעמוד הראיו־נות של ישי־לוי בגליון היום השישי הקרוב.

במרכז המריבה עומד ילדה של רבקה'לה מיכאלי, יונתן, שנולד בסוף 1967, כמה חודשים לפני שניישאה לאביו. במאמר שפירסמה אז בלה אלמוג, תחת הכותרת „כל תינוק — מלך", כתבה: „אם נבצר מריבקה מיכאלי להינשא, בשל סיבות שונות — הרי שלא לנו להתערב בשיקוליה. ואם החליטה מה שהחליטה, היא רק ראויה לאהדה, על שמצאה את הכוח להחליט כך. האהבה — כשהיא מנצחת — עושה את עולמנו ליפה יותר, מאושר יותר. אבל מכאן ועד למקהלת־השבח הלאומית — עדיין רחוקה הדרך." ובהמשך: „איך אומר טוביה? ללדת ילד מחוץ לנישואין זו לא בושה — אבל גם כבוד גדול לא!"

עונת המלפפונים. אלמוג טוע־נת כי נכתבו עליה דברים רבים במשך השנים, והיא מעולם לא הגיבה. הפעם מייחסים לה דיעות של העיתון המו־דיע, מעמידים אותה באור שלילי וריאקציוני, והיא עומדת על זכותה להתנצלות גדולה ובולטת, או שתגיש תביעה מישפטית נגד מי שפירסם את הדברים מבלי לבדקם.

הסיפור רק מתחיל. ככה זה בעונת־המלפפונים — העיתונאים מייצרים את החדשות בעצמם. תחילה מראיינים אחד את השני, ואחר־כך מגישים תביעות מישפטיות.

חוק

„האסורים במגע"

האם יואילו השילטונות להדריך את האזרח כיצד לא יעבור על החוק החדש?

המחוקק היה צריך לחזות אפשרות כזו מראש.

יום אחד בלבד אחרי שהתקבל ב־כנסת, בקריאה שלישית, התיקון ל־פקודה למניעת טרור, — או, במילים נכונות יותר: „חוק איסור מיפגשי־השלום" — הגיעה ללישכותיהם של ראש־הממשלה, ארבעה שרים והיועץ המישפטי לממשלה פנייתו של האזרח התל־אביבי ישעיהו־תומא שי"ק.

בקשתו של שי"ק היתה פשוטה: הוא רוצה לקבל לידיו את רשימת האנשים „הפסולים במגע".

אין זה מקובל. „אם במיקרה אפגש עם אדם, שלפי הגדרת הממונים על החקירה והתביעה הינו ‚איש אש"ף', אני עלול להיתבע לדין. על כן עליי לדעת מראש עם מי אני נפגש ומה הגדרתו אצלם," הסביר שי"ק בפנייתו.

כבר לפני חצי שנה, בזמן הדיונים הראשונים על החוק, פנה שי"ק בעניין זה אל ראש־הממשלה, שרי המישפטים, הביטחון, המישטרה, הפנים והיועץ המישפטי.

רוב המכותבים לא ענו לו כלל. מ־לישכת שר־הביטחון יצאה אז התשובה: „נתבקשנו לאשר קבלת מיכתבך... תשובה עניינית הועברה אליך על־ידי היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר."

ואכן, תשובתו של היועץ דאז היתה עניינית — ומעניינת. ניכר בה כי מחברה נמצא במצוקה. „אין אנו נוהגים לייעץ אלא לגופים ציבוריים, ואין זה מקובל שנדרוך אדם פרטי כיצד עליו לפעול במיסגרת החוק הקיים... קל וחומר לגבי הצעת חוק שטרם בא לעולם."

כעת, משנתקבל החוק, בשבוע ש־עבר, חוזר שי"ק ודורש: „אני מבקש לספק לי לאלתר רשימה של אנשי־אש"ף בישראל גופא, בשטחים הכבו־שים ובחו"ל, שאסור לי להיפגש איתם. „אני מקווה שלא תפגעו יותר מדי בחוג ידידיי.

„אם לא תוכלו לספק לי רשימה כזאת — אנא הורוני כיצד אוכל להיזהר שלא לעבור על החוק: האם עליי לנתק כל מגע עם כל אדם, רק משום שהוא ערבי?"

להסוך לחיות. בקשתו התמימה של האזרח שי"ק חושפת את האבסורד העמוק הטמון בחוק הנמהר. פנייתו לשילטונות אינה הטרדה קטנונית, אלא נועדה לזכות אזרחית בסיסית — זכותו של אזרח שלא להיכשל בעבירה פלילית. „החוק עלול לסכן את חרי־תי האישית, בעצם המגע עם אדם שהוגדר על־ידי מערכת־הביטחון כ‚איש־אש"ף', מבלי שאני ידעתי על כך!"

כי לשי"ק יש בהחלט מה לחשוש מפני החוק. מזה שנים הוא פעיל באירגונים של זכויות־האדם, מייעץ לסרבני־מילחמה מטעמי־מצפון, מחלק כרוזים נגד השימוש בכורים גרעיניים, מטיף לאורח חיים טיבעוני, משתתף בהפגנות פוליטיות של השמאל.

„יש לי הרבה חברים ערבים," הוא אומר, „ואני נוהג לשוחח איתם, כמו עם כל חבריי, על כל מיני בעיות — שלהם, שלי, של החברה. לפעמים אני גם עובר איתם, כמו במחנה־העבודה הבינלאומי, שהיה השבוע ביפו.

„כן, בעבר היו לי מגעים־מן־הסוג־האסור. היה לי פעם חבר, המשורר פאוזי אל־אסמר, שבשנות ה־60 ישב שלוש שנים במעצר מינהלי. האם היום היו מפלילים אותי על חברות כזו?

„באותן שנים שימשתי כמזכיר הליגה לזכויות האדם והאזרח, והכרתי בחיפה, בחליסה, מישפחה שהגיעה עד פת־לחם. ניסיתי לעזור להם כמיטב יכולתי. ידעתי שאבי המישפחה היה עצור מינהלי, וזה לא הפריע לי כלל. האם היום, במיקרה דומה, היה עליי להימנע מכל מגע עם המישפחה?

„לפי החוק הזה אנחנו צריכים לה־פוך לחיות. ללכת ברחוב מבלי להביט ימינה או שמאלה, מבלי להתייחס למה שקורה מסביב. אפילו אם מישהו צונח לידנו על המידרכה."

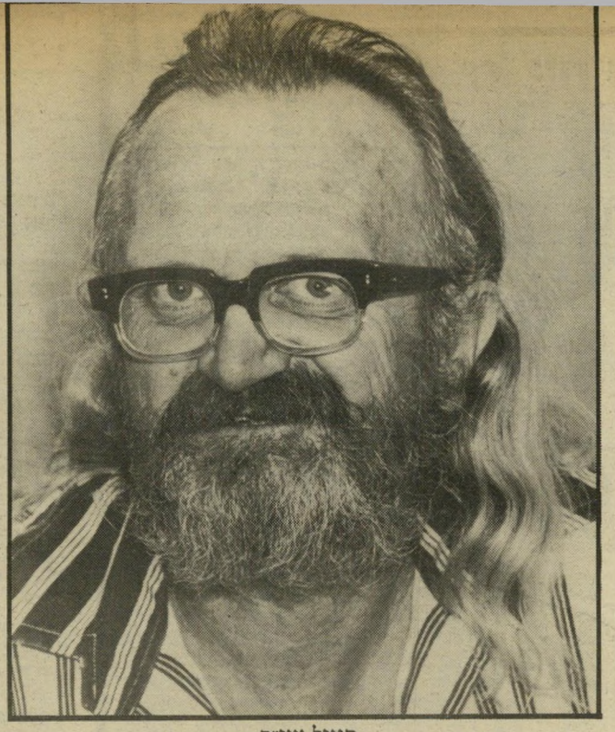
רשימה הפוכה. שי"ק הוא נצר לשושלת־רבנים הונגרית ארוכה. בשם המישפחה המיוחד (ראשי תיבות של „שלום, יושר, קדושה") זכה אחד מ־אבות המישפחה מידי הקיסר ההבס־בורגי בווינה יוסף ה־2, לפני 250 שנה. הרב שלמה אליעזר שי"ק, מניו־יורק, המתחזה כממשיכו של הרבי נחמן מברסלב ושניסה להתנחל השנה ביבניאל, הוא קרוב־רחוק שלו.

כל זה אינו מונע מתומא להיות חילוני מתוך הכרה.

בעניין החילוניות, יש לו נסיון רב בהתכתבות עם השילטונות. כשהקים מישפחה, החליטו הוא ושותפתו לחיים שלא להודקק לשרותי הרבנות. החל־טה זו גרמה כאכי־ראש רבים לכל ה־מוסדות והמישרדים הממשלתיים, שלא ידעו כיצד להתייחס לזוג יוצא־הדופן. את התכתבויותיו בעניין עם מישרדי הפנים, החינוך, הבריאות, הבי־טוח הלאומי, מס־ההכנסה ועוד ועוד הוא ריכז בתיק עב־כרס, המהווה קריקטורה עשירה ונלעגת לטיפשותה ואטימותה של הבירוקרטיה הישרא־לית.

שי"ק שיכפל את כל המיסמכים המצחיקים, כרך אותם והפיצם בין ידידיו תחת הכותרת „הספר האדום". „כי הנייר הסמיק מבושה," הוא מסביר.

כעת, כשהוא מצוייד בנסיונו המגוון עם הבירוקרטיה, מסתער הגבר העצר־קן וארוך־השיער על החוק המפוקפק. אם לא ייענה בחיוב ולא יקבל לידיו את הרשימה המבוקשת, הוא יפנה בבקשה חלופית: לספק לו רשימה הפוכה — של „הפלסטינים האותנ־טיים", המותרים במגע.

פעיל שי"ק
„אני עלול להיתבע לדין..."

עיתונאית אלמוג
„זו לא בושה, אבל..."

בדרנית מיכאלי
„עדיף בעיניך שאעשה הפלה..."

אלמנות צה"ל רוצות להיפרד מן ההורים

השכולים כדי להילחם על זכויותיהן —

משרד הביטחון מנסה להפריע ליוזמה זו

אלמנות מחכות לרבין

אלמנה פנינה כהן
„הבן שלי מת – והיא חיה בדירה שלו!"

כזה שבע שנים מנסות אלמנות צה"ל לפרוש מאירגון יד לבנים ולהקים אירגון עצמאי משלהן, ובכל פעם הן נתקלות במימסד עקשני שאינו מניח להן להתאגד.

שר־הביטחון, יצחק רבין, הוא העומד עתה בדרכן.

בחודש מרס פנתה פנינה כהן, אלמנה העומדת בראש „עמותת אלמנות ויתומי צה"ל" ליצחק רבין, וביקשה ממנו את רשימת אלמנות צה"ל. „האלפון נחוץ לנו לצורך פנייתנו לכל אלמנות צה"ל בארץ", כתבה פנינה כהן במיכתבה. ללא האלפון אי־אפשר להגיע אל האלמנות ולהודיע להן על כוונת ההתאגדות.

בעבור חודשיים וחצי השיב לה יצחק רבין: „אין המישרד רשאי להעביר לך את המידע הכלול באלפון, וזאת מכוח חוק הגנת הפרטיות – תשמ"א – 1981. מסירת המידע לגורמים אחרים החלה לפני האיסור שנקבע בחוק האמור." כלומר: לפני 1981.

אולם ב־11 בפברואר 1986, חמש שנים אחרי חקיקת החוק, קיבל מרכז יד לבנים את דוח 459 של מישרד־הביטחון, אגף השיקום: אלפון אלמנות צה"ל.

מה שנשלל מאלמנות צה"ל מותר גם לכפר חב"ד. בידי הנהלת־הכפר מצוי אלפון של אלמנות צה"ל, מעודכן לשנת 1986. גוף המתקרא „צעירי חב"ד" משתמש באלפון בשיטתיות משנת 1948 ועד היום. כך, למשל, קיבלו אלמנות מילחמת־הלבנון מיכתבים החתומים על־ידי צעירי־חב"ד, חצי שנה אחרי המילחמה.

מיכתב דומה שלחה פנינה כהן לראש־הממשלה, שימעון פרס. היא ביקשה ממנו כי יסייע להן בקבלת האלפון ממישרד־הביטחון, אגף־השיקום. שימעון פרס עצמו לא טרח לענות להן. כעבור חודשים קיבלה פנינה כהן מיכתב בחתימת בועז אפל־באום: „אני מבקש להפנותכן למנהל אגף־השיקום. אנחנו איננו מוסמכים להתיר לכן לקבל לידיכן את אלפון האלמנות והיתומים של צה"ל."

במישרד־הביטחון מסרבים להגיב על הענין.

כדור ועוד כדור

סרובם של שר־הביטחון וראש־הממשלה לסייע לאלמנות להתאגד באירגון משלהן הוא חלק ממדיניות של זילזול ואטימות בכל מה שקשור לאלמנות צה"ל. אין פלא שרבות מבין 3100 האלמנות גוטרות טינה למישרד־הביטחון ולאירגון יד לבנים.

אחת מהן היא ב"ל, אלמנה ממרכז הארץ.

בעלה של ב"ל נהרג במילחמת־ההתשה. היא היתה אז בת 21, נשואה רק עשרה חודשים. לבני הזוג לא היו ילדים.

סיפרה האלמנה: „במשך חודש ימים, אחרי שבעלי נהרג, לא יצאתי מהבית. שכבתי במיטה, בכיתי ובלעתי כדורי־הרגעה. כשסוף־סוף יצאתי לסידורים דחופים בבנק, נשטפתי בחרדה. התכסיתי בזיעה קרה, ליבי הלם בחוזקה, ידיי ורגליי רעדו. מאז אינני מעזה לצאת לרחוב לבדי. אני פוחדת שאת־עלף לראחוב ואאבד את השליטה על עצמי."

כך עוברים ימיה של ב"ל ב־18 השנים שחלפו מאז מותו של בעלה: היא לא נישאה בשנית, מתגוררת ב־בית־הוריה ועובדת כפקידה תמורת 250 שקל לחודש ומישרד־הביטחון מעניק לה 450 שקלים בחודש.

„כל יום אני בולעת 20 מ"ג של כדורי הרגעה," היא ממשיכה. „רק כדי שאוכל לחיות מבלי להשפיל את עצמי בהתעלפויות־של־חרדה. בבוקר אני בולעת כדור כדי שאצליח להגיע לעבודה. בהפסקת־עשר אני פורשת לפינה צדדית ובולעת כדור נוסף. אחר־הצהריים ובערב עוד שני כדורים.

„אני מכורה לכדורי־הרגעה. לא יכולה לזוז בלעדיהם. כל בן־אדם נורמאלי צועק ומתרגז לפעמים. אני תמיד ‚רגועה', ומשום כך כולם חושבים שטוב לי בחיים. אף אחד לא יודע שאני חיה על כדורים. אפילו הוריי אינם יודעים."

שלושה פסיכולוגים מטעם מישרד־הביטחון טיפלו בב"ל, שלושתם היו מרוחקים מאוזר מגוריה. היא ביזבזה את רוב משכורתה על נסיעות במוניות אל הפסיכולוג ובחזרה, שכן היא אינה מעזה להיכנס לאוטובוס. אך איש מהם לא פתר את בעיותיה. להיפך, הן רק החמירו.

„היום אפילו למכולת אני לא מסוגלת להיכנס לבד. ואם אני כבר מעזה לעורוך קניות לבדי, בלי אמא, אני כולי היסטרית. ‚תן לי מהר, מהר', אני מבקשת מהמוכר. ‚מה קרה, לאן את ממהרת?' הוא שואל. איך אסביר לו שאני חייבת לחזור מיד הביתה, לפני שאתעלף ואאבד את השליטה על עצמי?"

„ואיך אתחתן אם אני לא יכולה לנסוע למועדונים, לטיולים, למקומות שבהם אפשר להכיר גברים?

„פעם היכרתי גבר שגר בעיר אחרת. הוא בא לבקר אותי, טיילנו ובילינו סמוך לביתי. יום אחד הוא חלה ונשאר מרותק למיטה במשך שבוע. לא נסעתי לבקר אותו. הוא נפגע וניתק את הקשר בינינו."

כשמלאו לב"ל 39 שנים, לפני ארבעה חודשים, היא נתקפה בבהלה. אם לא תינשא עכשיו, תאבד בקפדנות כפייתית טורחת ב"ל למלא את כל תיקיה וארנקיה בכדורי־הרגעה ובסוכריות. הסוכריות מהוות הסוואה לבליעת הכדורים.

„ככה אני בולעת כדורים: אני דוחפת את היד לתיק, ובקול עליז שולפת במהירות מהתיק כדור ובולעת. מייד אחר־כך אני מחלקת סוכריות לכל מי שנמצא בסביבה. הכל מתרכזים בסוכריות ואינם שמים לב לתנועה החפוזה של בליעת־הכדור. אם במיקרה מישהו מסתכל עליי באותו רגע, הוא חושב שבלעתי סוכריה."

את הסיכוי האחרון להרות וללדת. היא כתבה מיכתב נואש לאגף־השיקום במישרד־הביטחון.

„את הנשמה שלי שפכתי במיכתב, תעורו לי — התחננתי — זו קריאת הצלה. לא יכול להיות שאי־אפשר לרפא אותי מהתמכרות לכדורי־ההרגעה ומהפחד הנורא, שלא נותן לי לצאת מהבית לבדי. אני נשרפת, בוערת מצער. רק אתם יכולים לעזור לי. תנו לי פסיכולוג טוב ומלווה שיוציא אותי מהבית."

חודשיים היא נאלצה להמתין למיכתב־תשובה. וזה מה שקיבלה אחרי חודשיים:

„אנו מציעים לך לפנות לתחנה לבריאות־הנפש באיזור מגוריך. בעניין המלווה נמסר לך כבר על־ידי הלישכה המחוזית שמישרדנו אינו מממן שרות מסוג זה."

ב"ל: „למה שאפנה לתחנה לבריאות־הנפש? בעלי לא נפל בתחנה ההיא. מישרד־הביטחון הוא עכשיו הבעל שלי, והם צריכים לעזור לי. מלבד זאת, אני לא רוצה שכולם יידעו שאני זקוקה לטיפול נפשי. ומדוע אין לי זכות למלווה? למה נכה־צה"ל מקבל מלווה? גם אני נכה.

„אלא שלנכים יש אירגון שיודע לתבוע את זכויותיהם בתקיפות. אנחנו, האלמנות, נבלעות בתוך מוסדות גדולים, ובאין לנו אירגון משלנו — אין מי שיתבע את זכויותינו."

מיכתב דומה שלחה ב"ל לאירגון יד לבנים. עד היום לא נענתה.

אירגון יד לבנים מאגד בתוכו 16 אלף הורים שכולים ו־3100 אלמנות ויתומים. מעולם לא נבחרה אלמנה כיו"ר האירגון, כיו"ר של אחת מוועדות האירגון, להנהלה או לגיזברות. ההורים מהווים באירגון רוב מכריע, והאלמנות נועדו להישאר בו מיעוט ניצחי.

בשנת התקציב האחרונה קיבל האירגון 130 מיליון שקלים חדשים ממישרד־הביטחון. מישרד־הביטחון גם מממן את שכירתם ואחזקתם של מישרדי־האירגון.

נסיונותיהן של האלמנות לזכות בהכרה דומה, נפרדת, נתקלו בקיר אטום. כך כתב להן יצחק רבין, במיכתב

(המשך בעמוד 42)

אלמנה אלקבץ (עם בעלה ביום החתונה והשבוע)
„למה שלא תהרגו את אלמנות צה"ל בגיל 60?"

בשורה לעם ישראל: משה דיין השני חי וקיים! ברגע האחרון ניצל מהפלה על מדרגות ביתו של הגינקולוג. הפרק האחרון (לפי שעה) בסידרת „דיינאסטי" על אסי וסמדר דיין (משמאל)

הקרב על הרחם

ך שראל היא מדינה עניה. אין לה הנסיך צ'ארלס והליידי די. אין לה הנסיך אנדרו והליידי שרה. אין לה קארולין וסטפאני. יש לה אסי דיין.

זה מה שיש.

במשך שנים פירנס משה דיין את טורי־הרכילות. עיסקי־אהבים, סקנדא־לים. פילגש לעיני העולם כולו. פרשת אלישבע צ'יזיק. רשמקול מתחת למי־טה. סחיטה. פרשת אוריה החיתי והרסה מור. עסקים עם חיילות מכל הבא ליד. גירושין. נישואין. צוואה.

משה דיין מת, אבל הסקנדאלים לא תמו. אודי דיין על אבא: „נוכל ורמאי". יעל דיין על אבא ורחל: ספר של תהילה והשמצות.

ומאז: אסי דיין.

השבוע מילא אסי שוב את טורי־הרכילות, וגם את הכותרות הראשיות בכל העיתונים.

אלא שבכל פעם מידרדרת סידרת־הקיטש של הדיינים (הוצע לקרוא לה: „דיינאסטי") לדרגה נמוכה עוד יותר. הפרשה האחרונה הגיעה — כך נידמה, לפחות — לתחתית שבתחתית. אסי דיין דיבר על הרחם של אשתו החדשה, על בעיותיה הגינקולוגיות, על מריבה והתפייסות על המדרגות של גינקולוג, ברדך להפלה שלא היתה.

היה נדמה שאסי דיין מסה להוציא מן הלימון הסחוט של השם דיין את הטיפות האחרונות. זוג־צעירים שיטה במדינה כולה.

זהו הפרק האחרון בסידרה — לפי שעה.

„התחלתי לפחד ממנו"

ה פרקים האחרונים, לשם ריע־נון זיכרון הצופים, לפני הקרדיטס.

הגיבורים: אסי דיין, קארולין לאנג־פורד, סמדר קילצ'ינסקי.

קארולין היתה אשתו השניה של אסי. את הראשונה, אהרונה, נשא ברוב פאר, לעיני כל העולם, בחתונה כפולה, לצד אחותו יעל וחתנה, דוב שיאון. כתבות־ענק. רדיו וטלוויזיה זרה (הישראלית עוד לא היתה קיימת). שני ילדים, עמליה ואבנר. גירושין.

אסי ואהרונה
„תה למיטה!"

אסי וקארולין (עם ליאור)
„אגרוף על הראש"

הנשואין עם קארוליין. ילד בשם ליאור. שערוריות תכופות. גירושין. התפייסות. חזרה זה אל זה. שוב שע־רוריות.

אסי על קארוליין, בווידוי חוש־פני (העולם הזה, 10.4.85): „כל מה שרציתי מהנשים שלי זה כוס תה חם למיטה. 17 שנה אני מחכה, ומעולם לא זכיתי בה... אני יודע שאני בסך־הכל הפיספוס הכי גדול שאני מכיר, חתיכת החטאה... אבל אחרי חיים עם אבא כמו צ'ינסקי, בתו של אנדרי קילצ'ינסקי, גר־צדק פולני, לשעבר מפגין אלים נגד השגרירות גרמנית בתל־אביב, אחר־כך אורח רצוי במסיבות הדיפלו־מטיות של השגרירות הגרמנית.

היתה בעילת קטינה

סמדר היא בת 23, דוגמנית, רזה מיקצועית (43 ק"ג), בעלת פנים מעניינות. היא נכנסה ישר למסורת החשיפה־העצמית, שהיא סימן־ההיכר של מישפחת דיין.

סמדר על עצמה (לאשה, 23.1.84): „את הגבר הראשון הכרתי בכיתה ח'. אפשר לומר שהיתה כאן בעילת־קטינה. אבל זה לא היה כך. זאת היתה אהבה. אני לא יודעת אם חיפשתי רמות־אבא. חיפשתי פינוק וחום. הייתי ילדה חסרת־ביטחון, והיה לי מאוד נוח עם גבר מבוגר... הוא היה קבלן־שיפוצים, בחור ממוצא מצרי, לא במיוחד, אבל אני אהבתי אותו בליבי עד הזמן האחרון... אני לא חושבת שבאותה תקופה היו לי יצרים מיניים. אני אפילו לא יודעת אם אז נהניתי ממין... הוא נסע לחו"ל יותר מאוחר. לא עמדתי בפרידה. רציתי לחזור אליו, ואז הוא לא רצה. הוא נפגע..."

סמדר הכירה את אסי בלוס־אנג'לס, כשבאה לביקור וסוכנת־השחקנים, לביאה הון, הציעה לה להתקשר עם אסי שנמצא שם.

סמדר על אסי (לאשה, 28.7.86): „היתה בינינו מייד התלהבות עצומה. הרגשתי שהוא הגבר המושלם... במר־נית שבה נסענו שאל אותי אסי אם אני רוצה להתחתן איתו. אמרתי כן, ועדיין זאת היתה הלצה... מאוחר יותר בלילה אסי שכר מכונית ושנינו נסענו ללאס־וגאס, שש שעות של שיחה נפלאה... המין הראשון בינינו היה רק אחרי שהתחתנו... לא הייתי שתויים... אני כבר ארבעה חודשים עם אסי, ולא ראיתי את אסי שותה או שתוי. הכל הלך אצלנו בראש צלול לגמרי... בשלוש בבוקר ידענו ששנינו מכירים זה את זה אחרי שש שעות של שיחה ורוצים להינשא. הלכנו לרשם־נשואים (בלאס־וגאס)... אסי לא מרביץ לי, ולא ירביץ לי, ולא מבקש ממני להגיש לו תה, לבשל לו ולכבס לו. אני עושה למענו את כל השרותים הנזכרים, כי אני אוהבת אותי, ובנישואין ובאהבה צריכים להוכיח את האהבה."

אסי על הנשואין (לאשה, 28.7.86): „מצא חן בעיניי הנוסח של נישואין אזרחיים. התקשרות חוזית. יצאנו מהנחה שאם נראה שאנחנו לא מתאימים, נרד מזה ולא יהיה אסון. ההפתעה היא שמה שקרה זה להיפך. אהבה גדולה."

כעבור זמן קצר טרח אסי להודיע לעיתונות כי סמדר בהריון, ושאם ייוולד בן — יקראו לו משה דיין. אחרי כל מה שאמר אסי על אביו, קשה להאמין שזאת היתה מחווה של אהבת־בן. אבל זה היה תעלול־פירסום מצויין. זה סיפק כותרת. משה דיין קם לתחיה.

סמדר עם אנדרי
„שושלת אצילים בת 700 שנה!"

אסי וסמדר: תמונת החתונה
„אחרי שיחה של שש שעות..."

משה דיין, שהיה קמצן וחזיק דולא־רים מתחת לבלטות, זה מה שיצא..."

קארוליין על אסי, בראיון חושפני כעבור שנה (העולם הזה 22.4.86): „אסי הוא איש של דיכאונות, שונא את החיים. הוא הפך אותי למרופרסת כמוהו... אולי אסי מתכונן לעשות סרט על הסיפור שלנו, אבל לי נמאס להיות השחקנית הראשית בע־לילה הזאת. אני חושבת שהוא שיחק כל הזמן תפקידים. פעם שנא אותי, ואחרי כמה שעות אהב אותי. התחלתי לפחד ממנו... פעם אחת, כשהתקרב אליי, פחדתי שהוא רוצה שוב להרביץ לי, אבל הוא אמר: אני רק רוצה לנשק אותך. אני עוצמת את העיניים ורואה מולי את פרצופו כשהוא מניף אגרוף. היו צריכים לשים מצלמה מול פניו... לפני חודש אסי היכה אותי בצורה רצינית באגרופים על הראש. קיבלתי סחרחורת חזקה והלכתי לבית־החולים איכילוב... זאת היתה התנהגות של איש לא־נורמלי... הוא אמר שאני המכשפה, הגורמת לו להרביץ לי... אז אסי צעק עליי כשהיכה אותי: 'אני אהרוג אותך! אם תעצבני אותי עוד פעם, אחתוך את פנייך לחתיכות ולא תוכלו עוד לשחק בסרטים'... רצתי לשכנים בבכי... יומיים לפני שהוא נסע ללוס־אנג'לס, כשהגעתי הביתה אחרי הבדיקות והטיפול בבית־החולים, מצא־תי שאסי ניפץ בפטיש את הטלוויזיה ואת הווידיאו, והניח עליהם פתק שבו כתב: 'אלה המתנות שנתתי לך. עכשיו הרסתי אותן'..."

יוצאת קארוליין. נכנסת סמדר קיל־

אסי עם משה
„דולארים מתחת לבלטות!"

אסי גם הוסיף שאם רחל דיין — אויבתו המושבעת — תרצה להיות בייבי־סיטר, יתנו לה את משה דיין הבא בשימחה.

אבל בזה לא שקטה מישפחת דיין־ג'וניור. העניינים רק התחילו.

משה דיין איננו

ה סרט האחרון התחיל ב־10 באו־גוסט 1986. אסי דיין יצא מבר, כשהוא מניף כוס־יין, והודיע לעי־תונאי: „אני כישלון! בטח שאני כיש־לון! אין לי סיגנון אישי! אין לי מה לומר, בעצם! חאפר!"

ביניתיים פוטר אסי דיין על־ידי חברת קאנון של מנחם גולן, שבה היה אמור לכתוב תסריטים. התגובה לא איחרה לבוא.

אסי דיין (חדשות, 12.8.86): „גולן גלובוס מתמחים בעשיית חרא. קאנון זאת לא חברת־סרטים. זאת חנות־נעליים. בסידרה על חיי אבי הם לא ייגעו!"

ואז החלה הפרשה החדשה. אנשים שטילפנו לביתו של אסי נענו על־ידי מענה אוטומטי, שהודיע חגיגית שאפ־שר להשאיר הודעות לאסי דיין, אך לא לסמדר, שחזרה לאמה. במהירות־הבזק פשטה השמועה במערכות העיתונים: פיצוץ חדש במישפחת דיין.

כאשר התקשרו עם אסי, נענו מפי שזו אמת: אסי וסמדר נפרדו.

סמדר (ידיעות אחרונות, 14.8.86): „עזבתי את הבית. גמרתי עם אסי דיין... נכון שהשם דיין הוסיף כבוד למישפחה. אך השם קילצ'ינסקי הוא שם של שושלת־אצילים פולנית בת 700 שנה, שזה לא פחות מכובד מדיין!"

בהזדמנות זו זרקה סמדר פצצה: היא הפילה את הוולד, כלומר: משה דיין ה־2 לא ייצא לאור העולם.

אולם כעבור שלושה ימים הכריזה סמדר, באותו עיתון: „שיקרתי! תיכנן־תי לעשות הפלה בשעה 7 בבוקר. חשבתי שבשעה שהעיתון יופיע אהיה כבר אחרי ההפלה! אבל הדבר נודע לאסי, והוא מנע זאת ממני ושיכנע אותי שלא לבצע את ההפלה. חזרנו לחיות ביחד, ואנחנו מאושרים!"

כאשר הגיעה סמדר, בחברת אביה, למירפאתו של הגינקולוג שהיה אמור לבצע את ההפלה, מנע ממנה אסי את הכניסה לבניין. „על גופתי המתה!" הצהיר. „אני אוהב אותך! אני רוצה את התינוק, לא ארשה לך לבצע את ההפלה!"

כל הסצנה הקולנועית הזאת התרח־שה ברחוב, על מדרגות הבית, ואחר־כך סחב אותה אסי לבית־קפה סמוך, ושם אכלו כולם בורקאס.

לפי מעריב, באותו היום: „סמדר לא אכלה דבר זה 12 שעות, כפי שמחייבות ההוראות לקראת ההרדמה והגרידה, והתנפלה על בורקאס, ביצה וספל־קפה. אסי ואנדרי הסתפקו בקפה. כך בחרו השלושה לחגוג את שיבתה של האהבה הביתה. סמדר טילפנה לאחותה ובישרה לה: „ממש, חזרנו!"

חדשות של אותו היום, כותרת בראש העמוד: „אסי לקח בחזרה את סמדר רגע לפני ההפלה."

אסי, השבוע להעולם הזה: „זאת פרובינציה קטנה ומטופשת. למדינה הזאת לא מגיע יותר מזה. אני נוסע עכשיו לקחת את הילד שלי מהקיבוץ. מי יודע מה יקרה בשעתיים האלה. בסך הכל היא (סמדר) הלכה לנוח אצל האמא שלה שבוע, והעיתונאים בישלו מזה תבשילים והפכו את זה לזבל."

משה חי וקיים!

על דלת הדירה של אסי דיין, ברחוב קלונימוס בתל־אביב, בקו־מה הראשונה, הופיע השבוע, ביום שני בבוקר, פתק חדש. במקום „אסי דיין" כתוב עכשיו: „אסי וסמדר דיין".

זהו, נכון לעכשיו. הקרב הגדול על הרחם של סמדר הסתיים. משה דיין ה־2 חי וקיים!

המתנה

פרחי ודוד מושביץ
עיניים נוצצות בגיל 40

כולם יודעים כבר ש**דויד מושביץ** מעלית חגג ברוב פאר והדר את יום הולדתו ה־40. היו שם ידידים מעולם־העסקים ומעולם־הבוהמה, שאכלו את המטעמים אשר בישלו והגישו אנשי מלון דן. כמו בימי־הולדת, באו חלק מהמוזמנים והביאו מה שעוד לא ידוע היא מתנת יום־ההולדת שהגישה לדויד מושביץ אשתו, **פרחי**. המתנה היא תוצאות של הבדיקה האחרונה אצל הגינקולוג, שקבע שפרחי היא בהריון בחודש השני. אומרים לי שמאז יום־ההולדת וקבלת המתנה מאשתו, נוצצות העיניים של דויד מושביץ כמו שלא נצצו כבר 40 שנה.

עם זכוכה, אבל גם שחפוצץ!

סינצ'י מור
עוד 2 קילו

אפילו לכתוב את הסיפור הזה עולה לי בבריאות.

ב־24 בספטמבר תיערך בהוואי תחרות „אשת העולם". איזו תחרות, שבה יתחרו נשים נשואות, אמהות־לילדים, על תואר ועל פרסים גדולים. נציגת ישראל היא הדוגמנית **סינצ'י מור**, וכבר בתחילת החודש היא עוזבת כאן את שלושת ילדיה עם אחותה ואמה, ונוסעת לכמה ימים לאנגליה, בדרך לתחרות בהוואי.

נו, איפה הבעיה, תשאלו. הבעיה היא שכולם יודעים, וגם פינצ'י יודעת, שיש לה באמת גוף מפוצץ, אבל פינצ'י חושבת שיש לה פנים רזות מדי, והחלום הכי גדול שלה הוא לעלות בשני קילוגרמים, כדי לקבל פנים מלאים.

או בכל בוקר היא אוכלת, ובשעה 10 היא אוכלת, ובצהריים היא אוכלת, ואחרי־הצהריים גם, ובערב היא טורפת, ובלילה היא זוללת — ושום דבר לא קורה.

פינצ'י היא בחורה נחמדה מאוד, אז אני מאחלת לה הצלחה בתחרות, אבל מה שבאמת בא לי להגיד לה זה אי־אפשר לכתוב בעיתונים.

ילדה טובה כפר־סבא

בתקופה האחרונה ראו כאן, בארץ, את **אילנה שושן** כל שני וחמישי, והשמועות על הפרידה מרופא־השיניים הצרפתי **סטריק באוור**, הת־פשטו כמו אש בשדה־קוצים.

אז בואו תשמעו סיפור, ויהיה לכם כוח להמ־שיך ולגדל ילדים.

אמא של אילנה שושן היא אשה חולנית. לפני חודש הודיעו לאילנה, השוהה בפאריס, שאמה מרגישה לא טוב, וצריך לאשפז אותה בבית־חולים. עוד באותו היום היתה אילנה כאן וטיפלה בכל הסידורים. אחרי כמה ימים היא חזרה לפאריס כדי לעמוד בהתחייבויות המיקצועיות שלה, וברגע שגמרה את העבודה טסה ארצה כדי לבקר את אמה. אחרי עוד שבוע היא חזרה לפאריס כדי להמשיך לעבוד, ושוב ברגע שהש־תחררה לכמה ימים היא הגיעה הנה, כדי להיות ליד אמה ומישפחתה.

לא נגמר הרומאן ולא בטיח. סתם ילדה שהלוואי על כולנו.

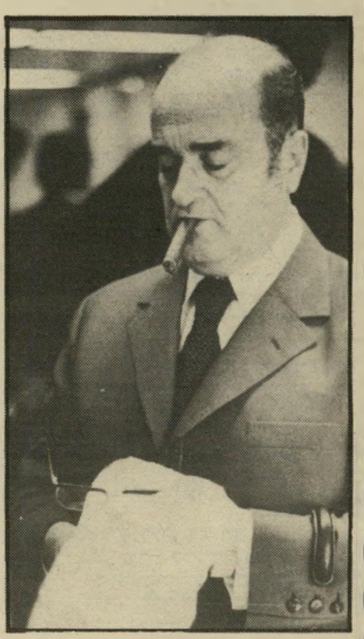

אילנה שושן וסטריק באוור
רק בגלל אמא

הצעות השבוע

אני לא רוצה לשמוע עוד שאין גברים פנויים בארץ, ואם יש — אז הם נודניקים ותפרנים, ולא יודעים להתייחס לנשים ואין להם תרבות והם לא אוהבים מוסיקה קלאסית.

הארץ מלאה גברים, מכל מין וסוג, רק צריך לדעת לאיזה שדה ללכת ואיך לקטוף אותם.

בנו גיטר
רזה, שמן, עשיר?

אני יודעת שמה שמעניין אתכן בעיקר זה הגברים המאליאנים. אז הנה רשימה של כמה מהם, שכבר מזמן לא יודעים מה הן בעיות־פרנסה. ליד כל שם שמתי את מראהו החיצוני, ומקום עבודתו, וכן את גילו, כדי שתוכלנה לבחור מי הכי מתאים לכן, ולהתחיל לעבוד בכיוון.

בבקשה:

משה חכמי — עשיר גדול — אלמן — מתעסק בביטוח. היפוכונדר רציני. בחורה עם מחלות ומיחושים תמצא חן בעיניו במיוחד. גבוה, רזה, שחרחר, בסביבות ה־40.

בנו גיטר — עשיר גדול — אלמן — מבעלי בנק דיסקונט, נמוך, ממושקף, בסביבות ה־60.

דויד דוניץ — עשיר גדול — אלמן — בעל מלון רמדה בתל־אביב — נמוך ושמנמן — אחד מחבורת הפרנקפורטאים שהתעשרו בגרמניה ובונים עכשיו כאן — בסביבות גיל ה־60.

יגאל מנחמי — גם כן עשיר — גרוש — קבלן, צבר חתיך ונאה. בעיסקה האחרונה שעשה הרים מיליון דולר.

אז מה רציתם, גבוה, נמוך, שמן, רזה, עשיר? הנה, יש הכל.

סיפור עצוב

כולם מכירים את **רותי גלזר** והבגדים המדהימים שלה. רותי החליטה לפני כמה שנים שמה שהיא רוצה מהגברים זה רומאנטיקה ומתנות, וארוחה־בשניים לאור נרות, ולחישות של אהבה באוזן. מה שהיא לא רוצה מהגברים זה לכבס להם את החולצות, לבשל להם, להסתפק במה שהם מרוויחים, ללכת לבקר את האמא שלהם.

אחרי החלטה כזאת ברור לגמרי שכל הרומאנים שלה היו עם גברים נשואים. הם נהנו והיא נהנתה, והכל היה לגמרי בסדר.

עד שפיתאום, ברומאן האחרון, נפלה רותי באהבה גדולה מאוד, וכבר היתה כמעט מוכנה אפילו לכבס לו ולבשל לו וכל השאר. אבל הגבר בכל זאת המשיך לגור עם אשתו החוקית, ולפגוש את רותי רק כשהיה לו זמן והיה לו הסבר לאשתו.

לפני זמן־מה חיכתה רותי לאהובה, שיבוא כמו שהוא הבטיח, אבל השעות עברו והוא לא בא לפגישה. רותי היא די דיסקרטית כדי לא לטלפן לביתו ולשאול מה קרה. היא חיכתה ליום המחרת, כדי לטלפן לו למקום־העבודה. אבל למחרת, לפני שהספיקה לטלפן, היא גילתה, במודעת־אבל בעיתון, שהוא פשוט מת.

מאז היא עצובה־עצובה.

פעם, לפני שנים, ראיתי סרט כזה, ואני זוכרת שנורא בכיתי. אז שאני לא אבכה עכשיו?

רותי גלזר
מודעת־אבל

רחל מרחלת על כל העולם

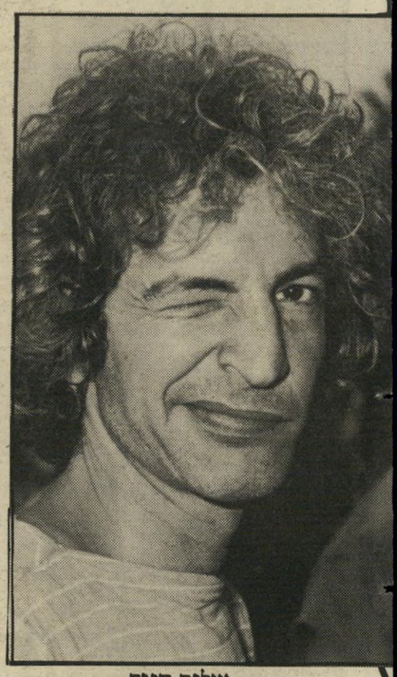
מאת שולמית יריב

חשבון פשוט

נכון ששתיים ועוד שתיים זה ארבע? נכון. נכון שארבע ועוד ארבע זה שמונה? נכון.

אז מה אתם אומרים על זה **שליהי חנוך** נמצאת כבר המון זמן בארץ, בלי בעלה הרופא הצרפתי, ו**שלום חנוך** נראה כבר הרבה זמן בלי חברתו הקבועה **דפנה ערמוני**, ונוסף על שתי העובדות האלה, ליהי ושלום נראים הרבה מאוד ביחד בזמן האחרון, בפוזות של חיבוק ונישוק?

אז אולי הפעם אתם בעצמכם תחברו שתיים ועוד שתיים, ותגידו לי כמה ייצא לכם.

שלום חנוך
נשיקות וחיבוקים

החלק השני של יום־ההולדת אבל בניו־יורק

עכשיו נראה אותו שם יד על הלב ואומר איזו מסיבה היתה יותר מוצלחת. זו שעשו לו בהילטון ליום־הולדתו ה־50, או זו שעשתה לו מלכת המארחות של ניו־יורק, **דנים הייל**.

הכוכב בשתי מסיבות יום־ההולדת היה המנצח רב הכישרונות והחברים, **זובין מהטה**.

מלכת־המארחות של ניו־יורק היתה נשואה פעם לבימאי **וינסנט מינלי**, והוא, לדבריה, לימד אותה לחשוב כמו בימאי ולתכנן כל פרט בסצינה. הסצינות שלה הן מסיבות שניו־יורק מדברת עליהן הרבה חודשים אחרי שהן נערכות.

הפעם, במסיבה של זובין מהטה, היא נעזרה במעצב־מסיבות (מיקצוע כזה עוד אין אצלנו, אבל לבטח תוך שבוע כבר יהיה) **כריסטופר הוסטפין**, שמילא את האולם ב־50 אלף ורדים אדומים כדם. בין הוורדים היו חבריו וידידיו של זובין מהטה וכמה חשובים וכמה מכובדים וכמה יפהפיות וכמה מכל דבר אחר.

ככה חוגגים בניו־יורק.

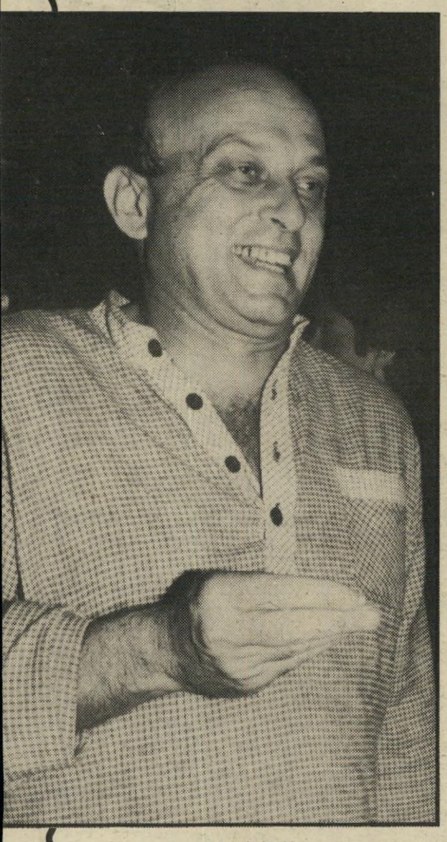

ננסי וזובין מהטה
50 אלף ורדים

דפנה ערמוני וליהי חנוך
בלי הבעל – ובלי דפנה

אהבה, קינאה, ידידות

יוסי גרבר
אריק צעק

בדירה יפהפיה ברחוב הירקון בתל־אביב גרים כבר הרבה שנים **יוסי גרבר** וידידו **אריק סמית**. לפני כמה שנים הצטרף לשניהם דייר לא־קבוע, גם הוא בשם **אריק**, שמייד קיבל את התואר אריק־הקטן. אריק הקטן הוא אמרגן של תצוגות־אופנה, ולפעמים הוא גר עם יוסי ואריק סמית, ולפעמים לא, וכולם מרוצים מאוד מהסידור הזה, ולאף אחד אין טענות. עד עכשיו.

פיתאום שמעתי שאריק־הקטן תפס נרווים איומים על יוסי, ודווקא בגלל אשה.

בסרט האדם והחיה של **מנחם גולן** שיחק יוסי גרבר את תפקיד אביה של היפה, שהיתה השחקנית **ריבקה דה־מורינאה**. על הסט התיידדו יוסי וריבקה, והרבה פעמים אחרי העבודה יצאו ביחד לשתות ולאכול. יוסי הזמין את ריבקה לראות אותו בקידוש, וגם במלון שלה הם בילו שעות יפות.

ברגע שסיפור הבילוי בין יוסי וריבקה נודע לשני האריקים, התחיל אריק־הקטן לצעוק. אבל הצעקות האלה היו כאין וכאפס לעומת הצעקות שמילאו את הבית כשנודע לאריק־הקטן שיוסי מתכוון לגור בדירתה של ריבקה בניו־יורק, כשכל הצוות של קידוש ישהה בניו־יורק ויציג שם לפני הקהל האמריקאי.

יוסי ממש לא מבין על מה כל המהומה. הוא בסך הכל התיידד עם אשה נחמדה מאוד, והוא הולך לחסוך לקאמרי כמה דולארים על מלון.

חו"ל – שיבעה – חו"ל

אני לא אוהבת סיפורי רכילות בלי שמות, אבל אמרו לי הפעם שאם אציין שמות יהיה מי שייפגע עמוקות. אז שיהיה בלי שמות, ומי שיבין — יבין.

אחד מעשירי הארץ בוגד באשתו כבר זמן רב עם **גברת** שגם היא נשואה למישהו לא־עני במיוחד. ואתם יודעים איך זה בארץ, כולם יודעים הכל וכולם רואים הכל, וכשזוג רוצה לעשות חיים ממש, הוא פשוט צריך לברוח מכאן לארץ רחוקה וליהנות שם אינקוגניטו.

העשיר ואשת העשיר השני נסעו להם ביחד לחו"ל הרחוק, ועשו שם חיים משוגעים של ממש. ופיתאום, בבוקר אחד, מקבל העשיר מיברק שאשתו, שאותה השאיר כאן, נפטרה.

העשיר עזב את אהובתו, אשת העשיר, וטס הביתה להלוויה. אחרי ההלוויה הוא ישב שיבעה, כמו שצריך, ומייד אחרי זה חזר לאותו חו"ל כדי לגמור את מה שהוא התחיל.

(המשך מעמוד 7)

עד שקיבל לידיו את המשך המילחמה כולה, עם התמנותו כרמטכ"ל.

אבל איש משניהם לא נסגע. הם באילו הלכו בין טיפות הגשם. או, בלשון ציורית יותר, הם היו התוך של הסאנדוויץ'.

דרורי לא נפגע בצברה ושאתילה, מפני שהיה ממוקם בין הרמטכ"ל, רפ־אל איתן, שעליו הוטל חלק רב של האחריות, ובין מפקד־האוגדה, עמוס ירון, שגם הוא נענש. דרורי יצא חלק.

לוי לא נפגע מן המילחמה, מפני שהיה ממוקם בין אריאל שרון ורפול, המצביאים, ובין אלוף־הפיקוד, האחראי בפועל.

שני אנשי־הסאנדוויץ' יצאו מן ההרפתקה האומללה ללא סגיעה ביוקרתם הצבאית. זה מעיד על כישרון רב, מסוג מסויים, ואולי זה יוצר ביניהם קשר אוטומטי.

אבל התופעה עצמה טעונה בדיקה.

■ ■ ■

ך אשי צה"ל הצליחו, בכישרון רב, להטיל את כל האחריות לפאשלות של המילחמה על הדרג המדיני, ובעיקר על אריאל שרון: הדרג המדיני לא הגדיר את המטרות. הוא נתן את הפקודות באיחור. המטרות השתנו תוך כדי המילחמה. בחזית הסורית החלה לוחמה באיחור. וכו' וכו'.

כל הטענות האלה נכונות. אריאל שרון בוודאי אינו שעיר־לעזאזל. כי השעיר התנ"כי היה חף־מפשע.

אבל גם אם נסיר מתמונת־המילחמה את כל הפאשלות שאפשר לייחס אותן איכשהו לדרג המדיני, נשארת פאשלה כבירה, שהיא צבאית טהורה.

מבחינה צבאית טהורה, היתה מילחמת־הלבנון כישלון מונומנטאלי במעט מכל הב־חינות.

מול אוייב מיזערי גוייסה העוצמה האדירה של צה"ל. העדיפות שלנו בכוח־אדם, בשריון, במטוסים, בכושר קרבי היתה חסרת־תקדים. אך במצב זה לא הגיע אף אחד מכוחות צה"ל אל יעדו בזמן שנקבע לו, וחלק מן הכוחות לא הגיעו אל יעדם כלל.

מבחינה צבאית, זאת היתה מילחמה אבודה.

קביעה זו אינה קשורה בשום תפיסה פוליטית. נץ פרוע חייב להכיר בה כמו יונה תמימה. אולם הוויכוח הפוליטי הסוער אישר לראשי צה"ל להעלים עובדה זו. הזעם הציבורי על אריק ורפול השכיח את הביקורת על הניהול הצבאי הכושל של המילחמה.

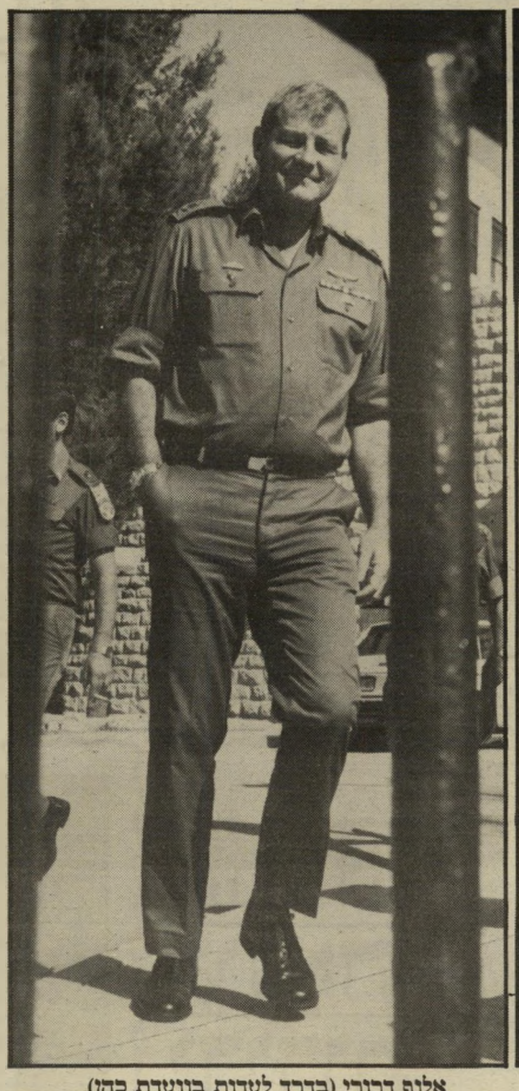
ך משמעות האמיתית של אירועי השבוע האחרון היא זאת: **האלופים של מילחמת־לבנון השתלטו על צה"ל.**

הזה הצליח. לא היה זעזוע דראמתי, לא הודחו קצינים בסיטונות, לא היה בדק־בית כללי, לא היה חשבון־הנפש, לא היתה נכונות לשינוי־ערכים כללי, רוחני וחומרי, החל במיבנה־הכוחות וכלה בשיטות־הפיקוד.

סימל את הסירוב הזה יחס המטכ"ל לדוחיזולד — מיסמך שאכן היה בו נסיון רציני להת־מודד עם ליקחי המילחמה האבודה. הדוח נגנז.

■ ■ ■

ך משמעות האמיתית של אירועי השבוע האחרון היא זאת: **האלופים של מילחמת־לבנון השתלטו על צה"ל.**

רמטכ"ל לוי — אלוף דרורי (בדרך לעדות בוועדת כהן)

"שני אנשי הסאנדוויץ' יצאו מההרפתקה האומללה ללא פגיעה!"

בכך יש סכנה לאומית לע־תיד.

■ ■ ■

ך ילחמה אבודה יכולה להיות לברכה — אם היא מביאה לתר־צאות המתחייבות ממנה.

מילחמה אבודה מביאה, בדרך כלל, לשתי תוצאות חיו־ביות חשובות: החלפת הצמרת האחראית לכישלון, ובדק־בית כללי של כל תורות־הלחימה, מיבנה־הכוחות, הנוהלים וה־שיטות.

המטכ"ל הפרוסי המהולל קם מתוך התבוסה הנוראה שנחלה פרוסיה מידי נפוליון. הוורמאכט הגרמני קם בעיק־בות התבוסה של 1918. מאז ימי־קדם, עשירה ההיסטוריה בדוגמות של תבוסות שהולידו ניצחונות, בבחינת "מעז יצא מתוק."

למילחמת־הלבנון לא היתה תוצאה ברוכה כזאת. בגלל הנסיבות המיו־חדות, סירב המטכ"ל להורות בעובדה שהיתה זאת מילחמה אבודה, והסירוב לא זו בלבד שלא קרה בצה"ל מה שאמור היה לקרות אחרי מילחמה אבודה — הוצאת כל אלופי הלבנון מן השירות הפעיל ומסירת הפיקוד בידי אלופים אחרים — אלא שאחד מן האחראים למילחמת־הלבנון (משה לוי) פועל עתה למסירת הפיקוד לידי אחראי אחר למילחמת־הלבנון (אמיר דרורי), תוך חסימת השער לפני אלוף שאינו אחראי לפאשלה של לבנון (דן שומרון).

מכל ההיבטים של סבב־המי־נויים, זהו ההיבט הקובע, החשוב מכל.

אם — חלילה! — תהיה עוד מילחמה (והדבר הוא בלתי־נמנע, במו־קדם או במאוחר, בגלל המדיניות של ממשלת־ישראל, על דעת הליכוד והמערך גם יחד) נצטרך לסמוך על צבא שלא עבר אחרי לבנון תהליך עמוק של בדק־בית ובניה־מחדש, לא מבחינה מוסרית ולא מבחינה מעשית.

זוהי המשמעות האמיתית — והיא חשובה לאין־ערוך מכל הרכילויות והעניינים המרסונאליים של קומץ אלופים בצמרת.

■ ■ ■

ך שאלת השאלה: היכן "הדרג המדיני"? היכן שר־הביטחון, יצחק רבין?

רבין התנגד למינוי דרורי, והצליח להשהות אותו במשך שנה. השבוע באוויר של ערב־רוטציה, הוא פשוט נש־בר.

מדוע?

יש לכך הסברים רבים, פסי־כולוגיים, פוליטיים ואחרים.

יש אומרים: הוא לחם כארי למען מינוי אהוד ברק כאלוף פיקוד־המרכז. בכך תש כוחו. הסכמתו לסכב האחרון הוא התשלום.

יש אומרים: רבין היה רמטכ"ל בעצמו, ועל כן אין הוא רוצה להתערב בעניינים שצריכים להיות מסורים בידי הרמטכ"ל.

יש אומרים: אחרי מילחמת יום־הכיפורים קבע דוח ועדת־אגרנט שהרמטכ"ל אחראי למחדלים. הדוח שיחרר מן האחריות את הדרג המדיני. זה מחזק את טענתו של הרמטכ"ל שהוא נושא לבדו באחריות, ואל לו לדרג המדיני להתערב.

יש אומרים: רבין רוצה שקט. אין הוא רוצה לריב עם הרמטכ"ל, שמא יפגע הדבר בפופולאריות שלו בציבור.

יש אומרים: משה לוי הוא אלוף פוליטי בעל חושים מחודדים מאוד. הוא נוח לכל שילטון. כאלוף פיקוד־המרכז הוא "השאיל" לאריאל שרון את הכלים של צה"ל כדי לקדם את ההתנחלויות, אך עשה זאת בשקט. עכשיו הוא משרת את רבין ופרס בשקט. ומכיוון שהוא נוח לשילטון, אין לשר־הביטחון חשק להיכנס למא־בק עימו.

כך או אחרת: משה לוי ניצח. שר־הביטחון נוטרל.

■ ■ ■

ך מה הלאה?

בסוף השנה תצטרך הממשלה להח־ליט מי יהיה הרמטכ"ל הבא, אחרי שמשה לוי יפרוש מתפקידו, באפריל 1987.

המועמד הסביר ביותר הוא, בלי כל ספק, דן שומרון. מבחינת עתידו של צה"ל ובריאותו, הוא המועמד הטוב ביותר.

אך עתה יש לו מתחרה ברמותו של אמיר דרורי, שמאחוריו עומד הרמ־טכ"ל הנוכחי. שבירת רבין השבוע אינה מבשרת טובות לעתיד.

יתכן שהרמטכ"ל מאמין — כמו רבים במדינה — כי אחרי ביצוע הרוטציה בשילטון תתפרק ממשלת האחדות, או שיאיים עליה רצף בלתי־פוסק של משברים פנימיים. באווירה כזאת יהיה לו קל יותר להשיג את מבוקשו.

כמו לכל קצין יש לאמיר דרורי מעלות ומגרעות אך הת־כונה הבולטת ביותר שלו, בהקשר זה, היא העובדה שהוא היה מנהל־החזית של מילחמת־הלבנון, המילחמה הראשונה בתולדות ישראל שהסתיימה בכישלון טוטאלי, צבאי ומדיני כאחד.

אין להאמין כי דווקא אלוף זה ינהיג תהליך של בדק־בית, שיקום, בניה־מחדש ושינוי־ערכי רוחני־מוסרי שצ־ה"ל זקוק לו.

משום כך איני מאמין שזהו המינוי הרציני לצה"ל בשעה זו.

■ ■ ■

א חד האלופים היותר־מוכשרים של צה"ל בעבר, שלא הגיע לתפקיד הרמטכ"ל בגלל קנוניות פוליטיות וצבאיות, אמר השבוע כי סכב־המינויים האחרון היה "פאשלה". **איני יודע לאיזה היבט הת־כוון, אך המילה מתאימה בכל מיקרה.**

היתה פאשלה, העלולה להוליך ברבות הימים פאשלה הרבה יותר גדולה.

ובזירת הביטחון הלאומי, יכול לכל פאשלה להיות מחיר של דם ודמעות.

אלמנות

(המשך מעמוד 37)

מחודש מאי: "לא ברורה לנו כלל מהי ההכרה הנדרשת."

פנינה כהן: "למעשה, האירגון שאמור לייצג אותנו לפני מישרד־הבי־טחון סולד מאיתנו. הורים שכולים שונאים אלמנות. הם חושבים: הבן שלי מת והיא חיה בדירה שלו, משתמשת במקרר שלו, מגדלת את הילדים שלו ועוד חושבת שמגיע לה משהו."

כבר בינואר 1979 ניסו האלמנות לפרוש מאירגון יד לבנים. ראשי האירגון הגיבו בחריפות רבה, ואיימו על האלמנות כי יסכלו כל נסיון להתארגנות. הם מעט מהן שימוש בחדרי יד לבנים לשם קיום אסיפה של אלמנות ובחירת־יוער.

בחודש פברואר 1986 הבטיח האיר־גון לאלמנות כי יוסיף לתקנון שלו כמה סעיפים העוסקים ברווחת האל־מנות.

ארבעה נוסחים מתוקנים הגישו האלמנות לאירגון. כולם נידחו. האל־מנות ויתרו על התקנון המחודש ושבו לחלום על אירגון משלהן.

פטיש ליד הדלת

ך חורף של שנת 1951 נהרג בעלה של אולגה אלקבץ בתאונת־דרכים בזמן שרות־המילואים. אולגה היתה אז בת 28, אם לילד בן שלוש. היום היא בת 62, לא נישאה בשנית, מתגוררת בבית־אבות בחולון.

על 35 שנות אלמנותה היא אינה מרחיבה את הדיבור. מה שהיה — היה. עכשיו היא משופעת בבעיות חדשות.

"כשהגעתי לגיל 60, הרגשתי שאני לגמרי לבד. בני התחתן ועבר לגור ב־יבנה. אני הזדקנתי, וכבר לא היה לי כוח לתחזק את דירתי. בבניין שבו התגוררתי גרים רק אנשים זקנים. לפ־עמים נשארתי במשך שבועות ארוכים הדיירת היחידה בכל הכניסה.

"פעמיים פרצו לדירתי, ועוד פעם ניסו לפרוץ. שמעתי את המפתח מס־תובב בדלת. התחלתי לצעוק: יעקב! יעקב! מישהו מנסה להיכנס הביתה! הפורצים נבהלו וברחו. חשבו שיש איתי מישהו בדירה. מאז מונח ליד הדלת פטיש. אם ינסו עוד פעם לפרוץ, אכה אותם בפטיש!"

אולגה אלקבץ צוחקת. היא אשה חזקה ונמרצת. בעלת עינים טובות. "אני לא מאמינה שבאמת אכה מישהו בפטיש. בסוף בטח ארחם על הפורץ."

כך או כך, אולגה החליטה לעבור ולהתגורר בבית־אבות. "כאן אני לא לבד. מסביבי יש דיירים, ואם קורה לי משהו, אני יכולה ללחוץ על הפעמון ולהזעיק עזרה."

ההחלטה הגיונית. נותרה רק הבעיה הכספית. "כדי להיכנס לבית־אבות, הייתי זקוקה לסכום כסף גדול. ביקשתי הלוואה ממישרד־הביטחון."

אולגה, אלמנה תשושת־מאבקים, מול מישרד־הביטחון: "הם אמרו לי שאין תקדים למצב הזה של אלמנה שנכנסת לבית־אבות, ולכן אין להם תקציב לזה. אם את כל־כך רוצה להתגורר בבית־אבות מיכרי את דירתך וכך יהיה לך כסף להגשים את חלומך — זה מה שאמרו לי. אמרתי להם: הדירה היא הביטחון היחיד שלי בחיים. אין לי בעל, אין לי הורים, יש לי רק ילד אחד ודירה. לעולם לא אוותר על הדירה ההיא."

בחצר הקטנה של בית־האבות הורג המנהל חתולים, מרעיל אותם, מביט בפירפורי־גסיסתם ומעמיס את גופו־תיהם על מריצה חלודה. "יש יותר מדי חתולים כאן," הוא מסביר בחיוך גברתני.

אולגה לבושה בשימלה שחורה, מוזגת מים קרים. "ועוד אמרתי להם שם, במישרד־הביטחון: למה שלא תחזקו חוק המתיר לכם להרוג אלמנות צה"ל בהגיען לגיל 60? כך תפתרו את בעייתי בצורה מכובדת."

אולגה עברה להתגורר בבית־אבות אחרי שלוותה כספים ממכריה. לאירגון יד לבנים כלל לא פנתה בבקשת עזרה. "אף פעם הם לא עזרו לי, למה שיעזרו עכשיו?"

אפיק השקעה במטבע חוץ
צמוד לסל המטבעות החדש

סל יד

פרטים בכל הסניפים

בנק המזרחי

ט"ז אב תשמ"ו, 20.8.1986 שנה 50 המחיר 3.00 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

הפרק האחרון בקומדיה:

על מדרגות הגינקולוג

משה דיין ניצל מהפלה!

אסי וסמדר דיין